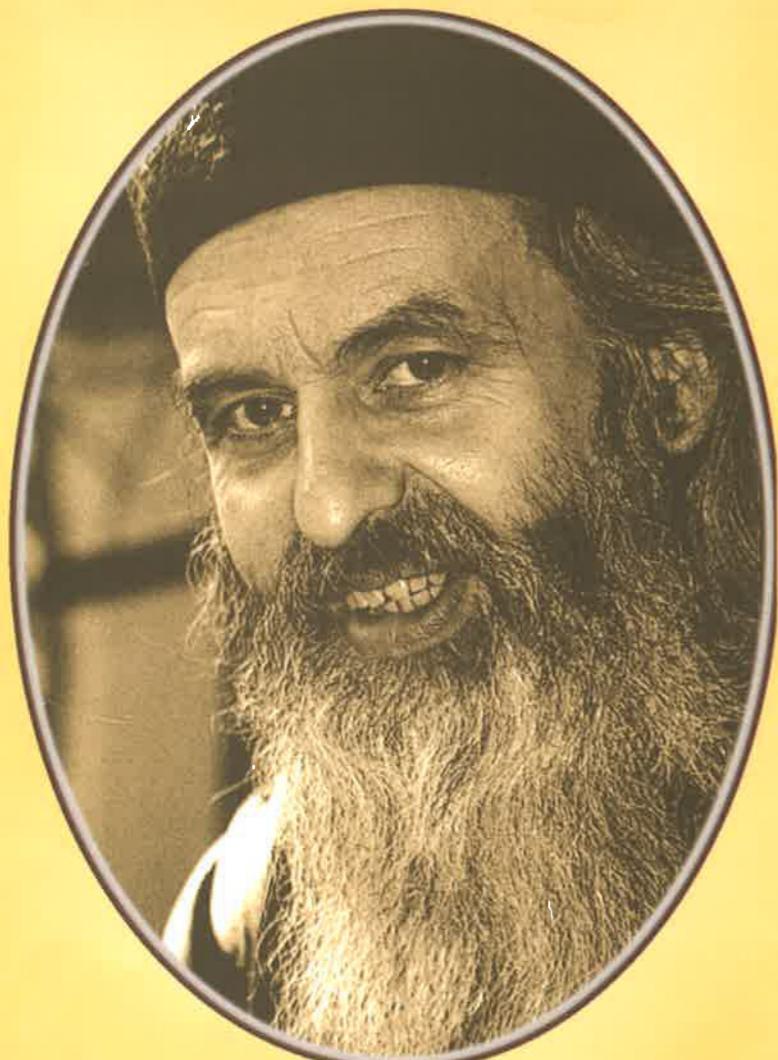

Deisis

Revistă de Cultură și Spiritualitate editată de Mitropolia Ortodoxă Română pentru Germania, Europa Centrală și de Nord
Zeitschrift für Kultur und Spiritualität herausgegeben von der Rumänischen Orthodoxen Metropole für Deutschland, Zentral- und Nordeuropa

Ieroschimonahul RAFAIL NOICA

*„Cultura este orișice cultivăm.
Și cultivarea pământului este cultură.
Și cultivarea păcatului este o cultură,
smintită, dar cultură.
Dumnezeu acum ne cheamă
să cultivăm în noi cele ce sunt ale vieții.”*

12-13
2004-2005

◆ Nicolae Stroescu Stănișoara:
Conștiința religioasă și ecologia

◆ Vizita pastoral-misionară și
ecumenică a Prea Fericitului
Părinte Teoctist în Germania /
Pastoral und ökumenischer
Besuch Seiner Seligkeit Patriarch
Teoctist in Deutschland

◆ Biserica și problemele ecologice /
Die Kirche und Fragen der
Ökologie

◆ Theodoros Zisis:
Problema ecologică și răul fizic și
moral / Das Ökologische Problem
und das physische wie moralische
Übel

◆ 500 de ani de la mutarea la cele
veșnice a Binecredinciosului
Voievod Stefan cel Mare și Sfânt /
Das Gedenken an den 500.
Jahrestag des Todes vom
Heiligen Stefan des Großen, des
berühmten Wojewoden der
Moldau (1457-1504)

DEISIS

12 - 13

2004 - 2005

Inhalt

EDITORIAL

Nicolae Stroescu Stânișoară: *Das religiöse Bewußtsein und Ökologie* (R/D) 4

METROPOLIT SERAFIM – PASTORALIA

Die Nachfolge Christi – Pastoralbrief zu Ostern 2003 (R/D) 8

Friede und Wohlgefallen unter den Menschen – Pastoralbrief zu Weinachten 2003 (R/D)

14

Ostern, das Fest der Versöhnung – Pastoralbrief zu Ostern 2003 (R/D) 18

Die Einheit der Kirche und der päpstliche Primat (R)

24

EREIGNIS IM LEBEN DER METROPOLIE

Weihbischof Sofian Brașoveanul: *Pastoral und ökumenischer Besuch Seiner Seligkeit Patriarch Teocist in Deutschland* (R/D) 28

Ansprache Seiner Seligkeit Patriarch Teocist (R/D) 36

Pr. Dumitru Ichim: *Das zweite Tor des Berges* (R) 41

Metropolit Serafim Joantă: *Gelobt sei Der da kommt im Namen des Herrn* (R/D) 42

Weihbischof Sofian Brașoveanul: *Gutes und Barmherzigkeit werden mir folgen mein Leben lang* (R/D) 44

Monahia Teodosia Zorica Lațcu: *Ich trage dich in mir* (R) 47

THEMA – DIE FRAGE DER ÖKOLOGIE

Die Kirche und Fragen der Ökologie (R/D) 48

Aus der Ansprache des Ökumenischen Patriarchen auf dem Ökologie-Kongress in Nepal (R/D) 52

Hermannstädter Ökologie-Konferenz – 2004 (R/D) 58

Theodoros Zisis: *Das ökologische Problem und das physische wie moralische Übel* (R/D) 60

Monahia Teodosia Zorica Lațcu: *Ein Gast* (R) 67

DAS GEDENKEN AN DEN 500. JAHRESTAG DES TODES VOM HEILIGEN STEFAN DES GROßen, DES BERÜHMten WOJEWODEN DER MOLDAU (1457-1504)

Metropolit Daniel: *Ein opferbereiter Kämpfer und großzugiger Stifter* (Das Werk der Gnade im Leben des Wojewoden Stefan des Großen und Heiligen) 68

Virgil Cândea: *Stefan der Große und die Christenheit* (R) 71

Weibischof Sofian von Kronstadt: *Stefan der Große – auserlesene Gedanken zur feierlichen Stunde* (R) 74

Zur Todesstunde Stefans (Gesang aus Basarabien) (R) 75

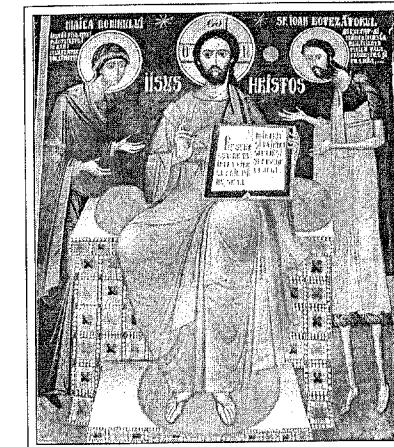
Kirchliche Hymnen zu Ehren des Stefans des Großen und Heiligen (R) 76

Das Fasten vom Stefan dem Großen und Heiligen (R) 77

Monahia Teodosia Zorica Lațcu: *Felder, Heiliges Zauber* (R) 77

DAS PASTORALE ITINERARIUM S.E. METROPOLIT SERAFIM 2002-2004

DAS PASTORALE ITINERARIUM S.E. WEIHBISCHOF SOFIAN BRAȘOVEANUL 2003-2004

Cuprins

EDITORIAL

Nicolae Stroescu Stânișoară: *Conștiința religioasă și ecologia* (r/g) 5

METROPOLITUL SERAFIM – PASTORALIA

Urmarea lui Hristos – Pastorala de Paști 2003 (r/g) 9

Pace și bunăvoie între oameni – Pastorala de Crăciun 2003 (r/g) 15

Pastele, sărbătoarea împăcării – Pastorala de Paști 2003 (r/g) 19

Unitatea Bisericii și primatul papal (r) 24

EVENIMENT ÎN VIATA MITROPOLIEI

Episcop-vicar Sofian Brașoveanul: *Vizita pastoral-misionară și ecumenică a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teocist în Germania* (r/g) 29

Cuvântul Prea Fericitului Părinte Patriarh Teocist (r/g) 37

Pr. Dumitru Ichim: *Poarta a doua a muntelui* (r) 41

Mitropolitul Serafim Joantă: *Binecuvântat este cel ce vine întru numele Domnului* (r/g) 43

Episcop-vicar Sofian Brașoveanul: *Mila Ta, Doamne, mă va urma în toate zilele vieții mele* (r/g) 45

Monahia Teodosia Zorica Lațcu: *Te port în mine* (r) 47

TEMA – PROBLEMA ECOLOGICĂ

Biserica și problemele ecologice (r) 49

Fragmente din Cuvântarea Patriarhului ecumenic rostită în cadrul Congresului Ecologic din Nepal (r/g) 53

Prima Conferință de Ecologie din Sibiu – 2004 (r/g) 59

Theodoros Zisis: *Problema ecologică și răul fizic și moral* (r/g) 61

Monahia Teodosia Zorica Lațcu: *Un oaspe* (r) 67

Icoana lui Hristos încadrat de Maica Domnului și de Sfântul Ioan Botezătorul se numește **DEISIS**, adică rugăciune stăruitoare de mijlocire. Este imaginea Bisericii rugându-se, Hristos ca Judecător tine Sfânta Evanghelie în mâna, semn că judecata Lui este după cuvântul evangelic. Dar prezența Maicii Domnului și a Sfântului Ioan Botezătorul arată cum judecata lui Hristos ține seama și de limitele sau de nevoile oamenilor mijlocite de către Maica Sa și de Sfântul Ioan. **DEISIS** este icoana în care se răsfrângе vizuină lui Dumnezeu asupra persoanei umane. Mai mult, Fecioara Maria și Sfântul Ioan intruchipă idea divină despre masculin și feminin, astfel încât credinciosul care privește icoana se judecă pe sine raportându-se la această idee sau model. **DEISIS** mai arată și înțelepciunea lui Dumnezeu în expresiile sale graduale. În centru este totalitatea conținutului Cuvântului intrupat în Hristos, Dumnezeu și om. Apoi, aceeași înțelepciune, descoperindu-se treptat, ieșe din Hristos și se manifestă în intruchipările Sale istorice, umane și pilduitoare: în Fecioara Maria și în Sfântul Ioan.

După Pavel Evdokimov
Femeia și măntuirea lumii

COLEGIUL DE REDACȚIE/ REDAKTIONSKOLLEGIUM:

IPS Mitropolit Serafim

PS Episcop-vicar Sofian Brașoveanul (redactor responsabil)

Dr. Nicolae Stroescu Stânișoară

Ierom. Petroniu Tănase (Athos)

Ierom. Rafael Noica

Costion Nicolescu

Tehnoredactare, corectură și pregătire pentru tipar:

Dr. Maria-Elena Ganciu

Editura Epifania

„Mănăstirea Sf. Ioan Botezătorul”

Alba Iulia

Icoanele cu care este ilustrat acest număr reprezentă reproduceri după fresce din biserică metropolitană din Nürnberg, realizate de Grigore Popescu.

COMEMORARE – 500 DE ANI DE LA MUTAREA LA CELE VEŞNICE A BINECREDINCIOSULUI VOIEVOD ŞTEFAN CEL MARE ȘI SFÂNT

† Daniel, mitropolitul Moldovei și Bucovinei: *Luptător jertfelnic și ctitor dăinic* (r) 68

Academician Virgil Cândea: *Stefan cel Mare și creștinătatea* (r) 71

Când era să moară Stefan (r) 74

Episcop-vicar Sofian Brașoveanul: *Stefan cel Mare – Gânduri de aniversare la ceas de sărbătoare* (r) 75

Imne închinante Binecredinciosului Stefan cel Mare și Sfânt (r) 76

Postul lui Stefan cel Mare și Sfânt (r) 77

Monahia Teodosia Zorica Lațcu: *Lamuri, Farmec sfânt* (r) 77

ITINERAR PASTORAL 2002-2004 AL MITROPOLITULUI SERAFIM

ITINERAR PASTORAL 2003-2004 AL EPISCOPULUI-VICAR

SOFIAN BRAȘOVEANUL 91

Nach Paul Evdokimov

Die Frau und das Heil der Welt

MITROPOLIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ PENTRU GERMANIA, EUROPA CENTRALĂ ȘI DE NORD

RUMÄNISCHE ORTHODOXE METROPOLIE FÜR DEUTSCHLAND, ZENTRAL- UND NORDEUROPA

Fürther-Str. 166-168
D-90429 Nürnberg

Tel.: (+49)0911/326910; Fax: 3236912

E-mail: mitropolia@mitropolia-ro.de
Internet: http://www.mitropolia-ro.de

Die Ikonen, mit denen diese Zeitschrift illustriert wurde, sind Abbildungen von Fresken aus der Metropolitankirche in Nürnberg. Kunstmaler: Grigore Popescu.

Das religiöse Bewußtsein und Ökologie

NICOLAE STROESCU STÂNIȘOARĂ

„Die Erlösung und Vergöttlichung sind zweifellos auf die Menschheit ausgerichtet, aber nicht auf eine Menschheit, die von der Natur losgelöst ist, sondern auf eine solche, die mit der übrigen Schöpfung ontologisch verbunden bleibt.“

(Dumitru Staniloae, *Orthodoxe Dogmatik*, Bd. I, dt. Ausgabe, übers. von Hermann Pitters, 1985, S. 293)

Ökologie bedeutet das Nachdenken über die unwiderruflichen Zerstörung unserer natürlichen Umwelt und Lebensgrundlagen durch eine übermäßige Ausbeutung der Natur, die weder die offensichtliche Begrenztheit der natürlichen Ressourcen unseres Planeten berücksichtigt, noch die wirkliche Bedeutung unzähliger bestehender Zusammenhänge zwischen den Naturelementen, den Arten, dem Reichtum an Tieren und Mineralien erkennt. Die Ökologie hat in den letzten Jahrzehnten das Stadium überschritten von einfachen theoretischen Vorüberlegungen seitens mancher Vertreter der wissenschaftlichen Forschung oder dem Aktivismus einiger aufmerksamer und beunruhigter Zeitgenossen. Jetzt sind wir so weit, daß man allgemein die Gefahr erkennt und das Thema sogar zur Priorität jeder zivilisierten Politik machen möchte. Das bedeutet freilich nicht unbedingt die wundersame Überwindung allen fehlenden Problembewußtseins und der Ignoranz oder des immer noch ziemlich unterentwickelten ökologischen Bewußtseins.

Prozessdem können wir gerade im Bezug auf das ökologische Bewußtsein parallel zu der allmählichen pragmatischen Anerkennung der ökologischen Dringlichkeit auch eine Vertiefung des religiösen Verständnisses der Frage und eine Wiederentdeckung ihrer religiösen Bedeutung

feststellen, selbst in einer Welt, in der der Prozeß der religiösen Entzäkalisierung voranschreitet.

Die ökologische Bewegung speist sich existentiell, kulturell und sogar ideologisch aus einer Vielzahl von Motiven, jedoch kristallisiert sich immer deutlicher eine Beziehung zwischen dieser Bewegung in ihrer profanen Herkunft (die übrigens von vielen oberflächlich als antitraditionell missverstanden wird) zu der christlichen Sicht der Welt heraus. So haben wir auch hier wieder einmal den Beweis für das Vorhandensein von religiösen Voraussetzungen als Grundlage von Entwicklungen und Strömungen der modernen Welt, selbst in einigen der meist scheinbar ganz profanen Aspekten. Selbst wenn diese Strömungen nur noch kryptisch für die säkularisierte Mentalität erscheinen. Die Kirche konnte nie die Welt und die Umwelt nur als ein zufälliges, unendlich veränderbares Geschehen sehen, das sich nur am Wohlergehen der Menschen orientiert, oder als ein nur zu konsumierendes Material. Denn aufgrund der grundlegenden Lehren des Alten und Neuen Testaments wurde die Welt von Gott geschaffen. Diese Schöpfung wird nicht definiert und verstanden im Sinne der alten Mythologien und Kosmologien, sondern als Ausdruck der Allmacht und unendlichen göttlichen Liebe, die sich in einem Akt der Schöpfung aus dem

Nichts manifestiert („creatio ex nihilo“), die also keiner irgendwie vorausgehenden Materie mehr Raum läßt („materia prima“), oder etwas anderem vorausgehendem Nicht-Göttlichen.

Die christliche Lehre über die Schöpfung ist die Antwort der göttlichen Offenbarung auf die bewegendste und vielleicht am längsten schon gestellte Frage, die dem Menschen gegeben ist und auch als entscheidend für die Bestimmung seines Lebenssinnes gilt. Es ist jene Frage, die wir auch auf den Gipfeln der philosophischen Reflexion wie zum Beispiel bei Leibnitz, Schelling und in unserer Zeit bei Heidegger finden, und zwar jene fast identisch formulierte Frage: „Warum existiert etwas und nicht vielmehr nichts?“ Diese Frage kann als die erregendste und bohrendste Frage unter den Fragen der Menschheit gedeutet werden, so wie sie auch als die Grundfrage der Metaphysik gedeutet werden kann. Sie verdankt sich nicht nur der Tatsache, daß der Mensch sich nicht an sich selbst genug ist, sondern auch schlicht und ergreifend der Tatsache, daß etwas existiert, und zwar so und nicht anders. Die Welt kann sich nicht in all dem, was sie ist, durch sich selbst rechtfertigen. Die Antwort, die dem Menschen offenbart ist, daß die Welt eine göttliche Schöpfung ist, verdankt sich dem Sinn der Welt und des Menschseins an sich. So wird die Religion zur Schlüsselfrage der Existenz und unseres Denkens.

Conștiința religioasă și ecologia

NICOLAE STROESCU STÂNIȘOARĂ

„Mântuirea și îndumnezeirea vizează fără îndoială, în mod direct, umanitatea, dar nu o umanitate desprinsă de natură, ci unită ontologic cu natura.“

(Dumitru Staniloae, *Teologia dogmatică ortodoxă* (I), București, 2003, pag. 337)

Loc de conștiințizare a distrugerilor ireversibile ale mediului nostru natural determinate de exploatarea supratinensivă a naturii, necumpănătă nici de realismul caracterului evident limitat al resurselor planetei și nici de o recunoaștere adecvată a însemnatății vitale a nenumăratelor interdependențe existente între elementele, organisme, speciile și sistemele regnurilor animale și minerale ale terrei, ecologia a parcurs în câteva decenii, pe nerăsuflare, distanță de la gândirea de anticipație și avertismențul cătorva reprezentanți ai cunoașterii și cercetării științifice necoruptibile și activismul unor neliniștiți (întâmpinăți și unii, și alții inițiali cu neîncredere, animozitate sau chiar ostilitate de societatea industrială) la recunoașterea cvasi unanimă nu numai a legitimității, ci și a înscrierii pe lista priorităților oricărei politici civiliștice. Ceea ce nu înseamnă dispariția ca prin minune a tuturor inconștiințelor și inerțiilor (uzuale sau foarte interesante) sau a unei destul de răspândite subdezvoltări a conștiinței ecologice.

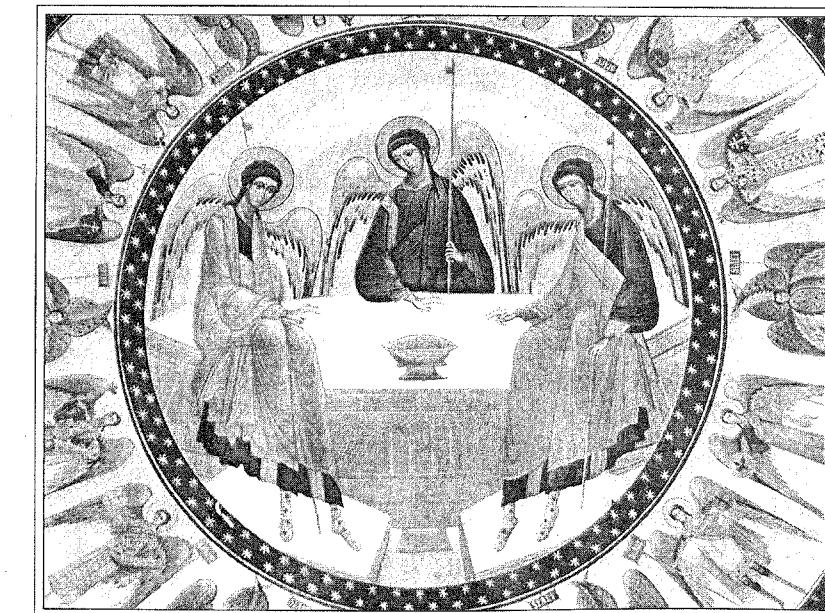
Să totuși, tocmai în privința conștiinței ecologice putem constata, paralel cu treptata acceptare pragmatică a urgențelor ecologice, o profundare a înțelegерii, o redescoperire și iradiere de sensuri, care duc până

în orizontul religios al unei lumi supusă, pe de altă parte, de multă vreme, unui tenace proces de desacralizare.

Mișcarea ecologică și-a avut o diversitate de surse și afișe existențiale, culturale, ideologice, dar este remarcabilă cristalizarea din ce în ce mai

limpede a unor corespondențe sau

premisi religioase la baza unor evoluții și curente (instituționalizate sau nu) ale lumii moderne, în aspectele ei cele mai laicizate. Căci în ceea ce privește Biserica, ea nu a putut niciodată privi lumea și mediul natural ca produs al purului hazard, transformabil, la nesfârșit, și după bunul plac al omului, în simplu măiestrie de consum,

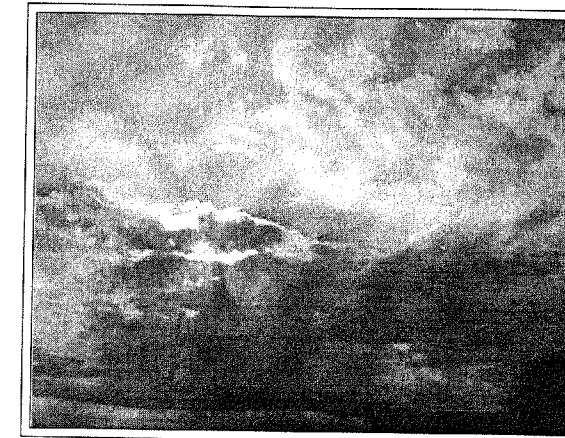
pentru că potrivit învățăturii fundamentale a Vechiului și Noului Testament lumea a fost creată de Dumnezeu. Creația aceasta nu este înțeleasă și afirmată după modelul vechilor mitologii și cosmologii, ci ca expresie a atotputerniciei și iubirii infinite divine, manifestate într-un act de creație ex nihilo, care nu mai lasă deci nici un loc existenții unei materii

Doch die Lehre über die Schöpfung aus dem Nichts, die auch das Ziel der unendlichen Liebe zum Ursprung hat, öffnet uns auch die Augen für die Allgegenwart des Unsichtbaren, ohne jedoch eine wie auch immer gearbeitete Verwechslung von Schöpfer und Geschöpf, von Gott und Welt zu bewirken, jenen pantheistischen Irrtum. Denn Gott der Lebendige ist in der Welt gegenwärtig und wirksam, gleichzeitig aber steht er auch über der Welt.

Dieser Gott, der unsere Kraft zu Verstehen übersteigt, hat sich trotzdem unserem Herzen und unserem Verstand stets auf verschiedene Weise zu erkennen gegeben, und zwar als allmächtige und ununterbrochene Schöpferkraft durch Seine Geschöpfe: „Denn Gottes unsichtbares Wesen, das ist seine ewige Kraft und Gottheit, wird seit der Schöpfung der Welt erscheinen aus seinen Werken, wenn man sie wahrnimmt.“ (Römer 1,20)

Die orthodoxe Ehrfurcht gegenüber Gott speist sich von jeher auch aus einer großen Sensibilität gegenüber den Spuren des Göttlichen in der Welt des Geschöpflichen und kommt auch aus der Transparenz der göttlichen Schönheit, die uns in der Natur begegnet.

In dem Maße, in dem sich die zeitgenössische Ökologie für den Schutz der Schöpfung, ja geradezu die Bewahrung unwiederbringlicher Arten aus der Flora und Fauna unserer Welt in letzter Minute einsetzt, geht sie einher mit einer elementaren Ehrfurcht vor der Schöpfung. Man kann sogar sagen, daß sie in nicht wenigen Fällen einige Barrieren beiseite räumt, die der Positivismus und die materialistische Blindheit aufgerichtet haben. Doch im Wissen um all das kommen wir nicht umhin zuzugeben, daß auch unter uns Christen die

die Religion. Sie ist für die conditio humana und eine humane Welt unaufgebar, doch führt die moralische Erkenntnis dessen bei weitem nicht dazu, daß die Kausalkette der Egozentrismen aus den Herrschaftsinstinkten über die Natur und der Versuchungen des Konsumismus zum Selbstzweck, der Verkümmерung der Fähigkeit, die Natur zweckfrei zu meditieren, und dem Fehlen des Mitleids mit der Schöpfung gesprengt würde.

Wie auch bei anderen Themen, geht das Bewußtsein der akuten Dringlichkeit einer Erweiterung unserer Denkperspektiven, die darauf hinweist, daß das Ganze aus mehr als seinen Teilelementen besteht, einher mit einer Pulverisierung der Aufmerksamkeit gegenüber einer Vielzahl von egoistisch-divergierenden Interessen und Versuchungen einer hedonistischen Maximierung. Der Mensch schwankt zwischen Gleichgültigkeit und dem Feuerwerk der schnellen Begierden, die nicht mit geistlicher Freude gekoppelt sind, sondern mit einem düsteren Erleben von

Bewunderung des unendlichen Wunders der Schöpfung vernachlässigt wurde oder wird, wenn unser Geist darauf ausgerichtet ist, die Natur gnadenlos auszubeuten bis hin zur Zerstörung (die über kurz oder lang auch die Selbstzerstörung bedeutet). So kann man auch zu dem Schluß kommen, daß die Ökologie in unserer Zeit das selbe historische Schicksal erleidet wie

Langeweile. Doch, wie der christliche Schriftsteller Gilbert Keith Chesterton schon geschrieben hat: „wie sollen wir traurig sein, solange der Wein rot und das Gras grün ist?“

Prost allem hat die Ökologie die Grenze überschritten, in der sie noch ignoriert werden könnte. Auch wenn der Umweltschutz noch lange nicht entsprechend der bestehenden Gefahren für unseren Planeten praktiziert wird, auch wenn die Umwelterziehung noch sehr unzureichend und manchenorts gar noch inexistent ist, so schreitet der ökologische Gedanke im Bewußtsein unserer Epoche doch voran wie ein Fluß, der manchmal an der Oberfläche, manchmal unterirdisch fließt, aber nie mehr versiegt.

Vor nicht langer Zeit war das Tierschutzgesetz mit der Förderung einer Sensibilität der Menschen angesichts der sichtbaren Tierquälereien motiviert. Nun begründet der Gesetzgeber mehr und mehr die entsprechenden Gesetze mit dem Imperativ der Respektierung der natürlichen Lebensgrundlagen und Rechte der Tiere und der Erkenntnis, daß Tierquälerei an sich unzulässig ist.

Wie man sieht, hat die gestiegene Sensibilität unserer Zeit zu einer stärkeren Berücksichtigung des Rechts der anderen Geschöpfe geführt. Hierin trifft sich die ökologische Idee und die Ökologische Bewegung wieder mit dem religiösen Bewußtsein, oder sie erwächst regelrecht aus dem Glauben an die göttliche Schöpfung und der unwiderruflichen Verantwortung des Menschen ihr gegenüber. □

München, September 2004

(Übertragung ins Deutsche:
Pfarrer Dr. Jürgen Henkel,
Hermannstadt)

primordiale („materia prima“) sau a oricărui alt antecedent nedumnezeiesc.

Învățatura creștină despre creație este răspunsul dat omului și hotărâtor pentru înșuși sensul vieții lui, de revelația divină la întrebarea cea mai răsolitoare, poate încolțită de mult, tăcută sau în șoaptă, dar pe care o întâlnim și pe piscurile cele mai înalte ale intuitivității și reflexivității filozofice, ca de pildă la Leibniz, Schelling și, în timpurile noastre, la Heidegger și anume formulată aproape identic: „de ce există mai degrabă ceva decât neantul?“ Ar putea fi privită ca cea mai tulburătoare și sfredelitoare dintre întrebările omului, după cum poate fi considerată, în fond, ca întrebarea fundamentală a metafizicei. Ea se datorează nu numai faptului, în veci decisiv, că omul nu-și este și nu alțfel. Lumea, cu tot ceea ce este în ea, nu se poate justifica prin ea însăși. Răspunsul revelat omului că lumea este o creație divină este dătător de noimă pentru lume și om. Si prin accasta, religia este cheia de boltă a existenței și a gândirii noastre.

Dar învățatura creștină despre creația divină ex nihilo, având ca obârșie și tel iubirea nemărginită, ne deschide ochii asupra minunii prezenței Celui Nevăzut, fără a prilejui însă în nici un fel pericolul confuziei între Dumnezeu și lume, eroarea panteistă, căci Dumnezeu cel Viu este în lume și în același timp mai presus de orice lume. Dumnezeul acesta, care depășește puterea noastră de înțelegere, S-a vestit totuși din totdeauna pe diferite trepte, inimii și mintii noastre ca atotputernicie și neîntreruptă creativitate prin însăși făpturile Lui: „Încă de la facerea lumii, cele nevăzute ale Lui – adică veșnică Sa putere și dumnezeire – prin cugetare se văd

din făpturi“ (Apostolul Pavel, Către Romani, 1, 20).

Călăria ortodoxă s-a distins întotdeauna și printre mare sensibilitate față de urmele divinului în lumea făpturilor și pentru transparența divină a frumuseții care ne întâmpină în natură.

În măsura în care ecologia contemporană se străduiește pentru protejarea, ba adeseori pentru salvarea în ceasul al 12-lea, a unor părți irepetabile din fauna și flora lumii noastre, ea se întâlnește cu o evlavie elementară față de minunea creației, se poate spune chiar că, în nu puține cazuri, înălțări niște bariere pe care pozitivismul și opacitatea materialistă le zidiseră împotriva acesteia. Dar, știind toate acestea, cred că trebuie să ne mărturism că și printre noi creștinii au existat și există uitări ale miracolului neîncetat al creației divine, înclinații sau contaminări ale spiritului de dominație și exploatare nu numai nemiloasă, dar și nechibzuită a naturii înconjurătoare până la distrugere (care mai devreme sau mai târziu poate însemna și auto-distrugere). În aşa fel încât începi să te gândești că ecologia are în timpul nostru și în privința aceasta unele similarități cu situația istorică a religiei. Ea este indispensabilă pentru condiția omului și o lume umană, dar recunoașterea moral-cognitivă a acestei evidențe ecologice nu înseamnă de la sine nici pe departe spargerea lanțului cauzal al egocentrismelor, al instinctelor de dominație, al tentațiilor consumului devenit scop în sine, al atrofierii capacitații de contemplare neutilitaristă a naturii, al lipsei de compasiune pentru celealte făpturi. Ca și în alte privințe conștiința urgenței acute a unei largiri a perspectivei, în care să poată răsări și perceperea adevărului de totdeauna că

întregul este mai mult decât părțile lui componente, coexistă mai departe cu pulverizarea atenției către o puzderie de interes egoist-divergente și tentații de maximalizare hedonistă a consumului, aluncare când în indiferență, când către focul de artificii al plăcerilor neîncununate de bucurie, ci de vizita mohorâtă a plăcăsului. Dar, vorba scriitorului creștin Gilbert Keith Chesterton, „cum să ne întristăm, când vinul e tot roșu și iarba tot verde?“

Oricum, ecologia a depășit granița de unde încolo ar mai putea fi ignorată. Chiar dacă practicarea concretă e încă departe de a fi la înălțimea pericolului planetar, chiar dacă educația e foarte deficitară și pe alocuri inexistentă, gândul ecologic înaintează în conștiința epocii ca un râu curgând când la suprafață, când subteran, dar de neabătut.

Nu până demult legea pentru protecția animalelor era motivată prin necesitatea menajării sensibilității oamenilor confruntați cu spectacolul chinuirii animalelor. Acum legiuitorul motivează complexul respectiv de legi prin imperativul respectării condițiilor naturale de viață ale animalelor și recunoașterea inadmisibilității chinuirii lor ca atare.

După cum se vede, sensibilitatea epocii începe să devină receptivă la o dreptate făcută celorlalte făpturi. În felul acesta ideea și mișcarea ecologică se întâlnesc încă odată cu conștiința religioasă sau izvorăsc de-a dreptul din credința în creația divină și îndatorarea irevocabilă a omului față de ea. □

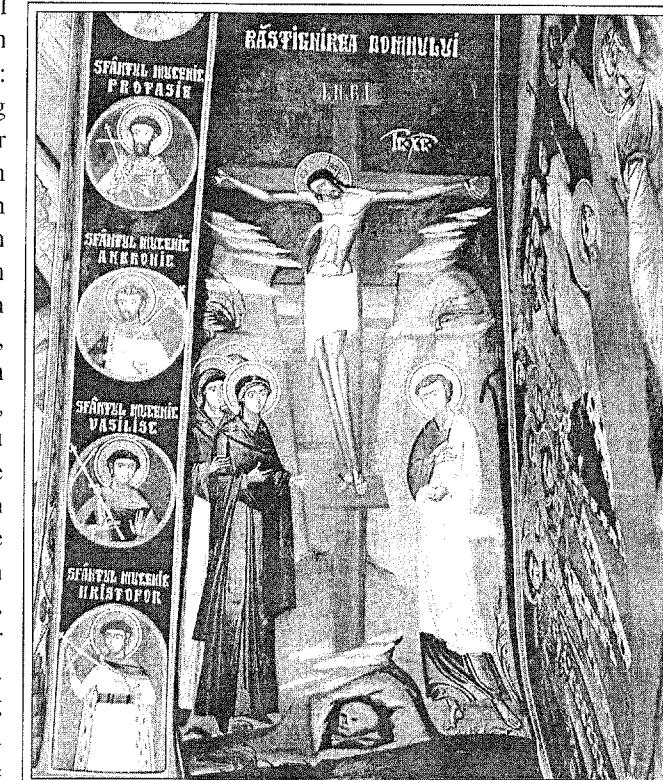
München, Septembrie 2004

Die Nachfolge Christi*

„Kommt her zu mir, alle, die ihr mühselig und beladen seid; ich will euch erquicken.“
(Matthäus 11,28)

**Hochehrwürdige Väter und liebe Christen,
Christus ist auferstanden!**

Unter den gnädigen Augen Gottes sind wir ein neuerliches Mal beim größten christlichen Hochfest angelangt: Ostern, der Auferstehung des Herrn, das wir Orthodoxen in diesem Jahr eine Woche nach unseren katholischen und evangelischen Brüdern und Schwestern feiern. Die Tatsache, daß die Christen noch nicht so weit sind, Ostern am selben Tag zu feiern, obwohl die Auferstehung Jesu von allen als das grundlegende Ereignis des christlichen Glaubens geglaubt wird, ist das Zeichen einer großen menschlichen Schwäche und gleichzeitig ein Widerspruch und Anstoß für die Ungläubigen sowie die

Glaubenschwachen, die sich durch das Fehlen der Einheit der Christen vor den Kopf gestoßen fühlen. Deshalb wollen wir unablässig darum beten, daß Gott den Wunsch nach Einheit in die Seelen aller Christen pflanzen möge. Denn nur wenn alle die Einheit wünschen und dafür beten, wird uns Gott in einer Kirche zusammenführen.

Um uns heute an der Auferstehung des Herrn freuen zu können, haben wir uns alle nach

bestimmte Speisen und Getränke und anhaltend intensives Gebetsleben nach dem Beispiel des Herrn im Garten Gethsemane, die sich darum bemüht haben, Gutes zu tun und ihren Nächsten in Nöten zur Hilfe zu kommen, die erhalten nun den Lohn für ihre Bemühungen, nämlich den Seelenfrieden und die Freude, die größer ist als alle menschliche Vernunft (vgl. Philipp 4,7), weil sie von Gott kommen. Diejenigen, die keine

Kräften in der Fastenzeit durch Fasten und gesteigertes Gebet darauf vorbereitet, wie auch durch das Bekenntnis unserer Sünden im Sakrament der Heiligen Beichte. Die Freude richtet sich heute nach dem Maß unserer Anstrengungen und Selbstdisziplin in der Fastenzeit. Diejenigen, die „ihr Fleisch samt den Leidenschaften und Begierden gekreuzigt haben“ (vgl. Galater 5,24) durch freiwilligen Verzicht auf

Anstrengung zur Vorbereitung auf den heutigen Festtag unternommen haben, werden sich nur auf oberflächliche und vergängliche Weise darüber freuen.

Im geistlichen Leben gilt die Regel, daß die Freude immer auf eine Anstrengung zur inneren Läuterung, zur Reinigung von den Sünden infolge des Tuns des Guten folgt... Diese große Wahrheit wird in zahlreichen kirchlichen Texten und Gesängen ausgesprochen. Jeden Sonntag wird im Morgengebet gesungen: „Die Auferstehung Christi im Blick sollen wir unsere Knie beugen vor dem Heiligen Herrn Jesus, der Allein ohne Sünde war. Vor Deinem Kreuz beugen wir uns, Christus, und Deine Heilige Auferstehung loben und preisen wir. Denn Du bist unser Gott, außer Dir kennen wir keinen, Deinen Namen rufen wir an. Kommt alle Christen, daß wir uns vor der heiligen Auferstehung beugen, denn siehe – durch das Kreuz ist Freude in alle Welt gekommen. In immerwährendem Gotteslob preisen wir

Seine Auferstehung, denn Der für uns am Kreuz litt, hat den Tod durch den Tod besiegt.“

„Siehe – durch das Kreuz ist die Freude in alle Welt gekommen!“ Das Kreuz, also das Leiden, die Geduld, Unglücksfälle, die Bemühung, so viel wie möglich für unsere Nächsten zu tun sind Quellen der Freude. Gott der Herr hat die

* Pastoralbrief des Metropoliten Serafim zu Ostern 2003

Urmarea lui Hristos*

„Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi“
(Matei 11, 28)

Prea Cucernici Părinți și iubiți credincioși,

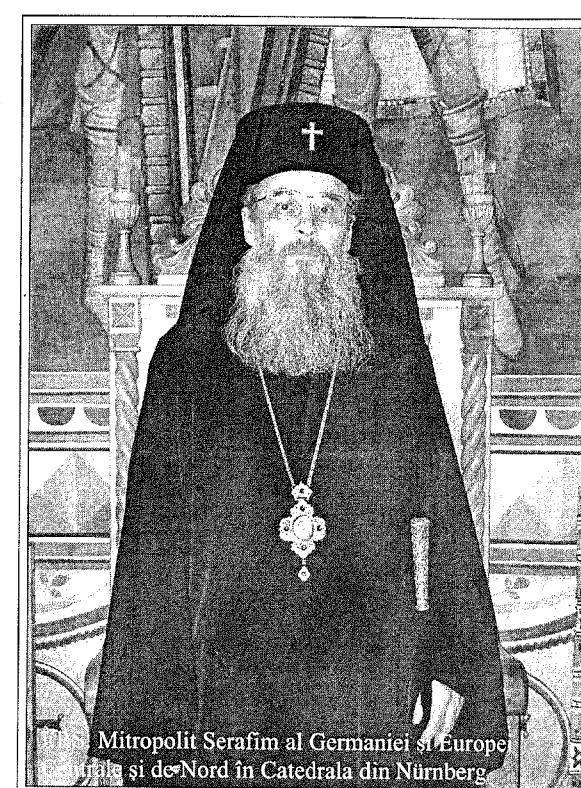
Hristos a înviat!

Iată-ne ajunși, cu ajutorul lui Dumnezeu, la cea mai mare sărbătoare creștină, Învierea Domnului, pe care anul acesta, noi, ortodocșii, o prăznuim la o săptămână după frații noștri catolici și protestanți. Faptul că creștinii n-au ajuns încă să prăznuască Paștele la aceeași dată, deși cred cu toții în Învierea Domnului ca eveniment fondator al credinței creștine, este dovada unei mari slabiciuni omenești și totodată o contramărturie în fața celor necredincioși sau mai puțin credincioși care se smintesc de lipsa de unitate a creștinilor. De aceea, să nu încetăm să ne rugăm pentru ca Dumnezeu să sădească dorința de unitate în sufletul tuturor creștinilor. Căci numai când toți vor dori unitatea și se vor ruga pentru ea, Dumnezeu ne va aduna în stauul aceleiași Biserici.

Pentru ca să ne bucurăm astăzi de Învierea Domnului, ne-am pregătit fiecare după putere în timpul Postului Mare prin post și rugăciune înmulțită, ca și prin mărturisirea păcatelor în Taina Sfintei Spovedanii. Bucuria de astăzi este pe măsura ostenelilor și înfrâñirii din timpul Postului Mare. Cei ce „și-au răstignit trupul împreună cu patimile și cu poftele“ (Gal. 5, 24), prin înfrâñare de bunăvoie de la mâncare și băutură și prin

rugăciune intensă, după exemplul Domnului în Grădina Ghetsimanii; cei ce s-au străduit să facă binele, venind în ajutorul semenilor lor aflați în nevoie, aceia primesc acum răsplata ostenelilor lor, adică pacea sufletească și bucuria care întrec orice minte (cf. Filip. 4, 7), pentru că vin de la Dumnezeu. Cei ce n-au făcut nici un efort de pregătire pentru sărbătoarea de astăzi, aceia nu se vor bucura de ea decât superficial și trecător.

Există o lege a vieții duhovnicești și anume că bucuria vine întotdeauna în urma efortului de purificare lăuntrică, de luptă împotriva păcatului, în urma săvârșirii binelui... Acest mare adevară este exprimat în numeroase texte și cântări bisericesti. În fiecare duminică la Utrenie se cântă: „Învierea lui Hristos văzând să ne închinăm Sfântului Domnului Iisus, Unuia Celui fără de păcat. Crucii Tale ne închinăm, Hristoase, și sfântă Învierea Ta o lăudăm și o mărим. Că Tu ești Dumnezeul nostru, afară de Tine pe altul nu știm, numele Tău numim. Veniți toți credincioșii să ne închinăm sfintei Învierii lui Hristos, că iată a venit prin Cruce bucurie la toată lumea. Totdeauna binecuvântând pe Domnul, lăudăm Învierea Lui, că răstignire răbdând pentru noi, cu moartea pe moarte a călcăt“.

Mitropolit Serafim al Germaniei și Europei de Nord în Catedrala din Nürnberg

„Iată a venit prin Cruce bucurie la toată lumea!“ Crucea, adică suferința, răbdarea, necazurile, osteneala pentru a face cât mai mult bine semenilor noștri sunt izvoare de bucurie. Dumnezeu a măntuit lumea făcându-se El Însuși om și luând asupra Sa păcatele oamenilor cu toate consecințele păcatului, adică cu bolile și suferințele de tot felul, inclusiv moartea. Astfel, El s-a supus întru toate rânduielilor Legii (Vechiului Testament) care era credința neamului Său, frecventând cu regularitate sinagoga acolo unde se afla și Templul din Ierusalim, postind și rugându-Se îndelung (mai cu seamă noaptea în singurătate). El i-a învățat pe oameni Adevărul care îi face liberi și le-a vindecat bolile sufletești și trupești, a alungat demonii și a

* Pastorală Înalț Prea Sfîntului Mitropolit Serafim la Sărbătoarea Paștilor 2003

Welt erlöst, indem Er Selbst Mensch wurde und die Sünden der Menschen auf Sich nahm mit allen Konsequenzen der Sünde, also mit Krankheiten und Leidenserfahrungen jeder Art, einschließlich des Todes. So hat Er Sich in allem unter das Gesetz des Alten Testaments gestellt, das der Glaube Seiner Vorfahren war, er besuchte die Synagogen regelmäßig und den Tempel in Jerusalem, er fastete und betete ohne Unterlaß (vor allem nachts in der Einsamkeit). Er hat die Menschen die Wahrheit gelehrt, die sie befreit, und er hat sie von seelischen und körperlichen Krankheiten geheilt. Er hat Dämonen ausgetrieben und Tote auferweckt. Für all das wurde Ihm statt mit Liebe mit Haß gedankt. Er wurde geschlagen und verhöhnt, angeklagt und verurteilt und danach gekreuzigt. Der Kreuzestod des Erlösers trägt die Zeichen der größten Niederlage, die selbst die Apostel vor den Kopf stieß. Doch siehe – jener Sieg ließ nicht lange auf sich warten, der gerade aus dem Grab kommen sollte, also von dort, wo nichts mehr zu erwarten ist. Denn Christus ist auferstanden, indem er alles besiegte, was mit dem Tod zusammenhängt: den Teufel, die Sünde, das Böse, den Haß und das Leiden. All das wurde in Christus zerstört und in denen, die in Christus sind.

Meine geliebten geistlichen Kinder,

Das christliche Leben besteht in der Nachfolge Christi. Christlich zu leben bedeutet, in allen Lebensumständen Christus zu folgen. Der heilige Nikolaos Kabasilas, ein Laienchrist aus Konstantinopel aus dem 14. Jahrhundert, sagt, daß die Christusnachfolge bedeutet, daß jeder Christ in seinem eigenen Leben alle Etappen des Lebens des

Î.P.S. Mitropolit Serafim predicând în Catedrala din Nürnberg, încadrat de Î.P.S. Mitropolit Teofan al Olteniei și Î.P.S. Nathaniel din America

Kinder sollen wir Christus nachfolgen als Dem, Der seinen Eltern untergeordnet und gehorsam war; als Jugendliche sollen wir Christus immer vor Augen haben in Seiner jugendlichen Unschuld und Seinem Drang, den Menschen zu dienen, als er die Menschen den Weg Gottes lehrte und ihnen in ihren Nöten half; als Alte sollen wir Christus nachfolgen in Seiner Güte und Demut, in Seiner großen Geduld und Seinem großen Verständnis für die menschliche Schwäche. In allen Phasen unseres Lebens finden wir im Erlöser Christus nicht nur das größte Vorbild zur Nachfolge, sondern auch die innere Kraft, um Ihm nachzufolgen und um durch Glaube und Gebet alle Leidenserfahrungen und Versuchungen, denen wir im Leben begegnen, zu überstehen. Denn wenn wir mit Christus vereint sind, können wir nur siegen!

Gewiß ist die Nachfolge Christi nicht leicht. Vor allem zu Beginn, bis wir zu einer echten Vertrautheit mit Christus kommen, wenn der Glaube uns nicht mehr nur

Erlösers neu erleben solle, von der Geburt bis zum Tod am Kreuz. Es gelte danach zu streben, sich immer mehr mit Ihm zu identifizieren. Als

mental anspricht, sondern im Herzen bewegt. Dann werden wir alles in Liebe und Freude tun und nichts wird uns mehr schwierig oder unmöglich erscheinen.

Leider sind heute viele Christen nur noch dem Namen nach Christen, ohne jede geistliche Erfahrung. Für jene haben die Kirche und ihre Liturgie, das Gebet, das Fasten und andere Formen der Frömmigkeit keine Bedeutung mehr. Genauso gibt es Christen, die mehr abergläubisch als gläubig sind. Sie glauben mehr an die Macht des Bösen, an Verwünschungen und Magien als an die Kraft

Gottes. Alles Schlechte, was ihnen passiert, führen sie auf Magie und Verfluchungen zurück, statt die Verantwortung für ihre eigenen Sünden zu übernehmen. Es ist die Versuchung, die so alt ist wie die Menschheit selbst, die Schuld auf andere zu werfen, ob auf den Feind oder den Teufel. Es sind nur sehr wenige, die einen erleuchteten Glauben haben und Christus in allen Lebenslagen nachfolgen, ohne an ihrem Glauben zu zweifeln oder mutlos zu werden, unabhängig davon, durch welche Schwierigkeiten sie zu gehen haben. Das Leben des Erlösers war kein leichtes oder bequemes Leben. Er hat allen Anfeindungen der Menschen tapfer standgehalten und ist auch nicht vom Kreuz herabgestiegen, wie

invitat morții. Pentru toate acestea, în loc să fie răsplătit cu iubire a fost răsplătit cu ură. A fost batjocorit și hulit, judecat și condamnat, iar în cele din urmă răstignit pe cruce. Moartea pe cruce a Mântuitorului purta semnele cele mai mari înfrângeri care i-a smintit până și pe apostoli. Dar iată că biruința n-a întârziat să se arate, izvorând tocmai din mormânt, adică de acolo de unde nu se mai aşteaptă nimic. Căci Hristos a inviat, zdrobind moartea și tot ce este legat de moarte: diavolul, păcatul, răitatea, ura, suferința. Toate acestea au fost distruse în Hristos și în cei ce sunt ai lui Hristos.

Iubiții mei fii sufletești,

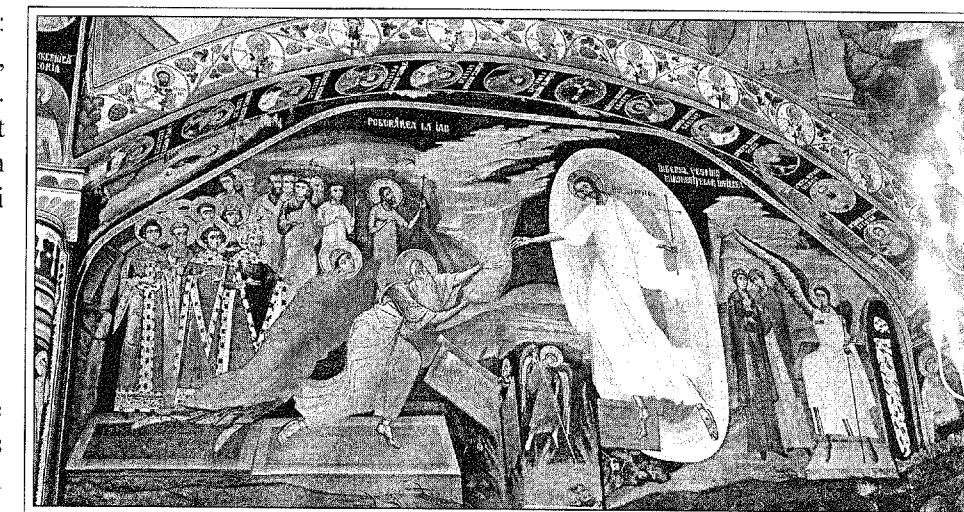
Viața creștină este urmarea lui Hristos sau viața în Hristos. A trăi creștinește înseamnă a-L urma pe Hristos

în toate împrejurările vieții. Sf. Nicolae Cabasila, un credincios laic din Constantinopol, din secolul al XIV-lea, spune că a-L urma pe Hristos înseamnă ca fiecare credincios să refacă în viața sa proprie toate etapele vieții Mântuitorului de la naștere până la moartea pe cruce, încercând să se identifice cât mai mult cu El. Ca și copiii, trebuie să-L urmăm pe copilul Iisus, care era supus și ascultător față de părinții Săi; ca și tineri, să-L avem mereu pe Hristos înaintea ochilor noștri cu chipul Său fecioanelnic și cu elanul Său de a-i sluji pe oameni, învățându-i Calea lui Dumnezeu și ajutându-în nevoie lor; ca și bătrâni, să-L urmăm pe Hristos în blândețea și smerenia Sa, în multa Sa răbdare și în mare Sa înțelegere față de neputință omenească. În toate etapele vieții noastre găsim în Mântuitorul Hristos nu numai

modelul suprem de urmat, ci și forța lăuntrică de a-L urma și de a birui, prin credință și rugăciune, toate necazurile și ispите prin care trezem. Căci fiind uniți cu Hristos nu putem fi decât birutori!

Desigur, urmarea lui Hristos nu este ușoară. Mai cu seamă la început, până când ajungem la o intimitate cu Hristos, când credința ne va angaja nu numai mintea, ci și inima. Atunci vom face totul cu dragoste și bucurie și nimic nu ni

descurajeze, indiferent prin ce greutăți trec. Viața Mântuitorului nu a fost o viață ușoară sau comodă. El a înfruntat cu curaj toate împotrivirile oamenilor și nici n-a coborât de pe cruce, după cum îi cereau batjocoritorii Săi: „Dă-te jos de pe cruce ca să credem că ești Fiul lui Dumnezeu” (Matei 27, 40). El ne-a prevenit, zicând: „În lume necazuri veți avea, dar îndrăzniți, Eu am biruit lumea” (Ioan 16, 33). Ca și creștini nu

se va părea dificil și imposibil.

Din păcate, foarte mulți creștini de astăzi sunt creștini numai cu numele, fără să aibă nici cea mai mică experiență duhovnicească. Pentru aceștia, Biserica cu Liturgia ei, rugăciunea, postul și alte practici religioase n-au nicio importanță. Există, de asemenea, creștini care sunt mai mult superstițioși decât credincioși. Aceștia cred mai mult în puterea răului, în legături și în farmece decât în puterea lui Dumnezeu. Tot ce li se întâmplă rău pun pe seama farmecelor sau a blestemelor, în loc să-și asume responsabilitatea pentru păcatele lor. Este ispita, veche cât lumea, de a arunca vina pe altul, fie pe vrăjmași, fie pe diavolul. Foarte puțini sunt aceia care au o credință luminată și-L urmează pe Hristos în toate împrejurările vieții, fără să se îndoiască în credință și fără se

trebuie să alergăm după o viață comodă și nici să ne însricoșăm de greutățile, de ispите și de necazurile care vin asupra noastră. Ci toate acestea să le înfruntăm cu curajul care vine din credință și din rugăciune ca și din legătura noastră cu Biserica, adică cu frații cei împreună credincioși cu noi cu care formăm o mare familie. Să mergem pe urmele lui Hristos și să-L chemăm mereu pe El în ajutor, că în El găsim pacea și odihna sufletelor noastre. „Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi” (Matei 11, 28).

Iubiții mei fii sufletești,

In curând vom avea bucuria să participăm la un mare eveniment în istoria Mitropoliei noastre și anume hirotonia într-arhiereu a Părintelui Arhimandrit Sofian Pătrunjel de la Mănăstirea

seine Schächer von ihm verlangten: „Wenn du Gottes Sohn bist, steig' herab vom Kreuz!“ (Matthäus 27,40). Er hat uns gewarnt mit den Worten: „In der Welt seid ihr in Bedrängnis; aber habt Mut, Ich habe die Welt besiegt!“ (Johannes 16,33). Denn als Christen sollen wir nicht nach einem bequemen Leben trachten und uns auch nicht vor Schwierigkeiten, Versuchungen und Leidenserfahrungen fürchten, die über uns kommen. Sondern all dem sollen wir mit dem Mut standhalten, der aus dem Glauben und dem Gebet kommt, wie auch aus unserer Verbindung mit der Kirche, also den Mitchristen, mit denen wir eine große Familie bilden. Wandeln wir auf den Spuren Christi und rufen wir immer Ihn zu Hilfe, denn in Ihm finden wir Frieden und Ruhe für unsere Seelen. „Kommt her zu mir, alle, die ihr mühselig und beladen seid; ich will euch erquicken.“ (Matthäus 11,28)

Meine geliebten geistlichen Kinder,

Bald werden wir die Freude haben, ein großes Ereignis in der Geschichte unserer Metropolie mitzuerleben, und zwar die Bischofsweihe von Vater Archimandrit Sofian Pătrunjel vom Brâncoveanu-Kloster Sâmbăta de Sus (Kreis Brașov / Kronstadt), der von unserer Metropolitanversammlung zum Weihbischof unserer Metropolie gewählt wurde. Die Göttliche Liturgie mit der Bischofsweihe wird in unserer Kathedrale am Mittwoch, 11. Mai, um 9.00 Uhr beginnen und von einer Gemeinschaft von Hierarchen mit Seiner Seligkeit Patriarch Teoctist an der Spitze gefeiert werden. Es werden konzelebrieren: S. E. Daniel, Metropolit der Moldau und der Bukowina, S. E. Teofan, Metropolit Olteniens, S. E. Andrei, Erzbischof von Alba Iulia, S. E. Natanael, Rumänischer Erzbischof von Amerika und Kanada, S. E. Iosif, Rumänischer Metropolit Westeuropas und der Mittelmeerländer, S. E. Gherasim, Bischof von Râmnic, S.

E. Serafim, Metropolit von Deutschland, Zentral- und Nordeuropa, S. E. Augustinos, Metropolit von Deutschland und Exarch des Ökumenischen Patriarchats für Zentraleuropa, S. E. Feofan, Erzbischof der Russischen Kirche in Deutschland, S. E. Constantin, Bischof der Serbischen Kirche in Deutschland, S. E. Simion, Metropolit der Bulgarischen Kirche in Deutschland, S. E. Christoph von Prag sowie andere orthodoxe Hierarchen und alle Priester unserer

biblischen Motto steht: „*Ihr sollt ein Segen sein!*“ Wir Christen sind wahrhaftig dazu berufen, ein Segen für unsere Nächsten zu sein, die unserer bedürfen, und für die ganze Welt. Denn im Innersten der christlichen Botschaft stehen gerade die Auferstehung, die Liebe, die stärker ist als der Tod, der Sieg, der Friede und die Freude, Werte, nach denen jede menschliche Seele trachtet. Seien wir Menschen der Auferstehung, der Liebe, des Friedens und der Freude, die wir

Î.P.S. Mitropolit Serafim, Î.P.S. Mitropolit Teofan al Olteniei, Î.P.S. Nathaniel din America și P.S. Gherasim al Râmnicului slujind Vecernia din 10 mai 2003 în Catedrala din Nürnberg

Metropolie. Außerdem werden auch Vertreter der Katholischen und der Evangelischen Kirche sowie der Politik und lokaler Behörden als Mitbeter anwesend sein.

Der Besuch von Patriarch Teoctist in Deutschland, der in Nürnberg, München, Regensburg und Berlin stattfinden wird, wird einen ausgesprochen ökumenischen Charakter haben. Wir laden Euch alle ein, an der Feier am 11. Mai teilzunehmen, den Segen des Patriarchen unserer Kirche zu empfangen und sich mit uns über das zu freuen, was wir hier in Nürnberg mit der gnädigen Hilfe Gottes zum Wohle aller Menschen erreicht haben.

Ebenso legen wir Euch allen nahe, am Ökumenischen Kirchentag in Berlin vom 29. Mai bis 1. Juni 2003 teilzunehmen, der unter dem

unseren Nächsten weitergeben sollen.

Der gnädige Gott möge Euch alle segnen sowie Gesundheit und all das, was Leib und Seele dienlich ist, schenken.

Christus ist auferstanden! und Ein gesegnetes Osterfest!

Mit besten Wünschen verbleibe ich als Euer stets für Euch zu Gott Betender

+ Serafim

Erzbischof und Metropolit

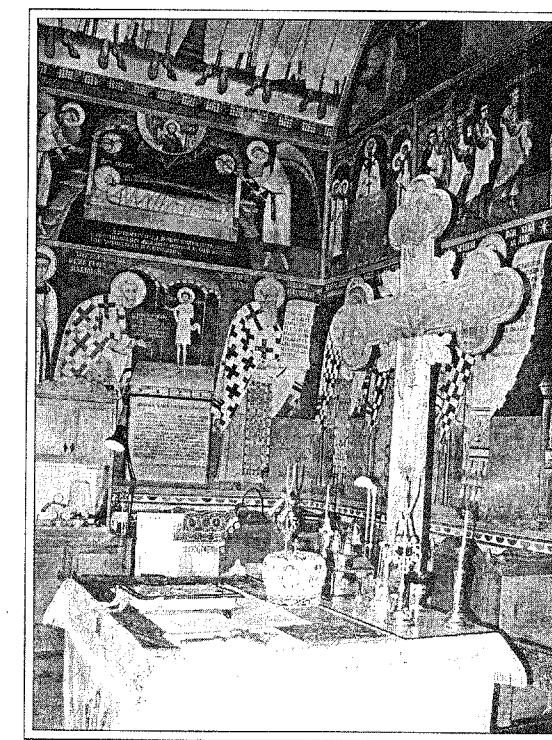
(Übersetzung: Dr. Jürgen Henkel – Hermannstadt/Sibiu)

Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus (jud. Brașov), ales de Adunarea eparhială ca episcop vicar al Mitropoliei noastre. Sfânta Liturghie și hirotonia vor avea loc în Catedrala mitropolitană din Nürnberg, duminică, 11 mai, începând cu orele 9:00, și vor fi săvârșite de un sobor de ierarhi în frunte cu Prea Fericitul Părinte Teocist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. Vor coliturgisi: Î.P.S. Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, Î.P.S. Teofan, Mitropolitul Olteniei, Î.P.S. Andrei, Arhiepiscopul Alba Iuliei, Î.P.S. Natanael al Episcopiei Române din America și Canada, Î.P.S. Iosif, Mitropolitul Europei Occidentale și Meridionale, P.S. Gherasim, Episcopul Râmnicului, Î.P.S. Serafim, Mitropolitul Germaniei, Europei Centrale și de Nord, Î.P.S. Augustinos, Mitropolitul Germaniei și Exarh al Europei Centrale (Patriarhia Ecumenică), Î.P.S. Feofan, Arhiepiscopul Bisericii Ruse din Germania, P.S. Constantin, Episcopul Bisericii Sârbe din

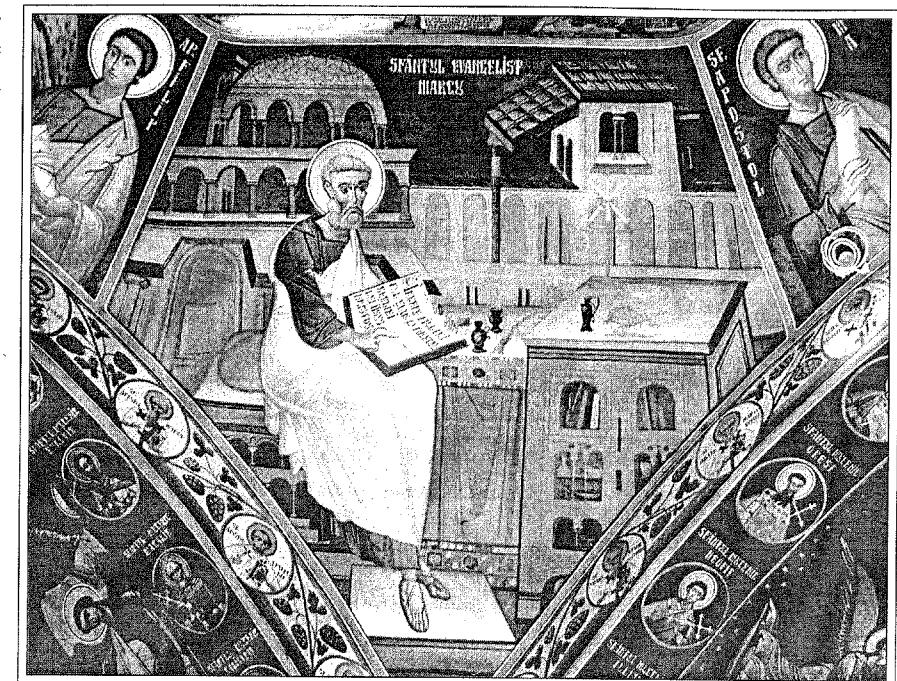
Germania, Î.P.S. Simion, Mitropolitul Bisericii Bulgarie din Germania, P.S. Cristoph de Praga și alți ierarhi ortodocși ca și toți preoții Mitropoliei noastre. Vor fi prezenți și împreună rugători cu noi reprezentanți ai Bisericilor Catolică și Evanghelică ca și ai autorităților locale.

Vizita P.F. Părinte Patriarh Teocist în Germania, care va fi prezent și la München, Regensburg și Berlin, va avea un profund caracter ecumenic. Vă chemăm pe toți să participați la sărbătoarea din 11 mai, să primiți binecuvântarea Patriarhului Bisericii noastre și să vă bucurați de ceea ce Dumnezeu ne-a ajutat să împlinim aici la Nürnberg pentru binele tuturor.

Vă punem, de asemenea, la înțîmă și vă îndemnăm să participați și la evenimentul de la Berlin din 29 mai – 1 iunie 2003 și

Arhiepiscop și Mitropolit

Friede und Wohlgefallen unter den Menschen*

„Ehre sei Gott in der Höhe und Friede auf Erden bei den Menschen seines Wohlgefällens.“ (Lukas 2,14)

Hochwürdige Väter, meine Lieben in Christus,

Auf den Ikonen, die die Geburt des Herrn darstellen, erscheinen immer neben den zentralen Personen – dem Christuskind, der Gottesmutter und dem heiligen Josef – auch die Engel, von denen das Heilige Evangelium uns berichtet, daß sie den Hirten erschienen sind, die ihre Herden in der Nähe der Höhle von Bethlehem gehütet haben, und ihnen das Wunder der Geburt des Retters der Welt mit den Worten verkündet haben: „Fürchtet Euch nicht! Siehe, ich verkündige Euch große Freude, die allem Volk widerfahren wird; denn euch ist heute der Heiland geboren, welcher ist Christus, der Herr“ (Lukas 2,11). Während die Gottesmutter das Wunder einer übernatürlichen Geburt erfährt, weil sie ohne Schmerzen und Verlust ihrer Jungfräulichkeit ihr Kind bekam, und der heilige Josef tief in Gedanken versunken ist, weil er dieses Wunder nicht versteht, bringen die Engel Gott bei ihrer Erscheinung den Lobpreis dar, indem sie singen: „Ehre sei Gott in der Höhe und Friede auf Erden bei den Menschen Seines Wohlgefällens“ (Lukas 2,14). So wird Gott Mensch, damit auch auf Erden Frieden herrsche und unter den Menschen Wohlgefallen.

Frieden und Wohlgefallen unter den Menschen sind folglich weihnachtliche Gaben – die freilich wie alle Gaben von Gott mit Glauben empfangen werden müssen und mit dem Bemühen darum, aus unserer Seele alles zu entfernen, was zu Verwirrung, Streit und Krieg führt. Der Heiland sagt: „Aus dem Herzen kommen böse

Gedanken, Mord, Ehebruch, Unzucht, Diebstahl, falsches Zeugnis und Lästerung“ (Matthäus 15,19).

Meine geliebten geistlichen Kinder,

Blick hat, dann fällt er aus der Gemeinschaft mit Gott und seinen Nächsten heraus und stürzt in eine trügerische, falsche Welt, die ihm nur eine Illusion von Glück und Wohlstand verschafft.

Doch siehe: Gott der Herr kommt in unser erkaltetes Herz wie damals in die kalte Höhle von Bethlehem, um es zu erwärmen und zu empfänglich zu machen für eine normale Beziehung mit Ihm und unseren Nächsten. Sicher stößt dieses Kommen des Herrn in unser Herz auf Schwierigkeiten von unserer Seite. Wie die Menschen von Bethlehem, die die Gottesmutter nicht in ihren Häusern aufgenommen haben, so haben auch die meisten von uns in ihren Herzen keinen Platz für Gott, weil wir zu sehr mit den Problemen des Alltags beschäftigt sind. Doch Gott hört nicht auf, an unser Herz zu klopfen, bis wir es Ihm öffnen und Ihn wie unseren liebsten Gast empfangen. Dann werden wir alles auf eine ganz neue Weise verstehen, dann werden wir uns über die Irrwege klar werden, auf denen wir über Jahre – vielleicht unser ganzes Leben lang – gewandelt sind. Dann wird unser Leben erleuchtet werden, weil es zu seinem wahren Sinn findet, der in nichts anderem besteht, als Gott und unsere Nächsten zu lieben.

Doch wer wahrhaft liebt, der leidet auch. Er leidet, weil seine wahre Liebe von den Nächsten nicht verstanden und angenommen wird. Wie auch Gott leidet, weil wir Seine Liebe zu uns nicht annehmen. Sollen wir demzufolge nicht lieben, um nicht zu leiden? Ganz und gar nicht! Denn das Leiden, das aus reiner Liebe kommt, ist immer vereinigt mit der Hoffnung darauf, daß diese Liebe eines Tages siegen wird, d.h. daß sie verstanden wird, selbst wenn dies erst

*Pastoralbrief des Metropoliten Serafim zu Weihnachtsfest 2003

Pace și bunăvoie între oameni*

„Slavă întru cei de sus, lui Dumnezeu, și pe pământ pace, între oameni bunăvoie“ (Luca 2, 14)

Prea Cucernici Părinți și iubiți credincioși,

Picoanele care reprezintă Nașterea Domnului apar întotdeauna, pe lângă personajele centrale: Pruncul Iisus, Maica Domnului, Dreptul Iosif, și îngerii, despre care Sf. Evanghelie ne spune că s-au arătat păstorilor care-și pășteau turmele în preajma peșterii din Betleem și le-au vestit minunea Nașterii Mântuitorului lumii cu cuvintele: „Nu vă temeți. Căci, iată, vă vinevestesc văduă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul. Că în

Iubiți mei fii duhovnicești,

Dumnezeu a venit în lume tocmai pentru ca să surpe vrăjmășia dintre oameni, să-i împace mai întâi cu El, care este izvorul păcii și să-i împace întreolaltă. Pacea dintre oameni este condiționată de pacea cu Dumnezeu. A avea pace cu Dumnezeu înseamnă

a trăi potrivit voii Sale sfinte, adică a împlini poruncile Lui care culminează cu iubirea față de Dumnezeu și iubirea față de aproapele. „Ce are poruncile Mele și le păzește, acela este cel care Mă iubește“ (Ioan 14, 21). Iar „dacă cineva zice: Îl iubesc pe Dumnezeu!, dar pe fratele său îl urăște, minciună este. Pentru că cel ce nu-și iubește fratele, pe care-l vede, nu-l poate iubi pe Dumnezeu pe care nu-l vede“ (I Ioan 4, 20). Și totuși, cât de greu este să iubim pe semenii noștri, mai ales pe cei care ne supără sau ne fac răul! Căci și pe aceștia trebuie să-i iubim, dacă vrem să avem conștiință împăcată. „Iubiți pe vrăjmășii voștri, tinecuvântați pe cei ce vă blesc, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei vă vatămă și vă prigoneșc“ (Matei 5, 44).

I.P.S. Mitropolit Serafim binecuvântând poporul în timpul Sf. Liturghie la Campania Năsăud

cetarea lui David vi S-a născut astăzi Mântuitor, Care este Hristos Domnul“ (Luca 2, 11). Dacă Maica Domnului se minunează de nașterea mai presus de fire, căci a născut fără dureri și fără să-și piardă fecioria, iar Dreptul Iosif este îngândurat pentru că nu înțelege minunea, îngerii, coborând deasupra peșterii, îi aduc laudă lui Dumnezeu cântând: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoie“ (Luca 2, 14). Așadar, Dumnezeu se face om pentru ca pe pământ să domnească pacea și între oameni bunăvoie. Pacea și

* Pastorală Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Serafim la Nașterea Domnului 2003

Greutatea de a-i iubi pe semenii noștri, până și pe cei ce ne urăsc, vine din faptul că inima noastră este stăpânită de iubirea exagerată de sine și de alte patimi care se luptă în noi și ne tulbură echilibrul sufletesc. Când omul este plin de sine, când urmărește numai interesul propriu sau numai placerea sa, el ieșe din comuniunea de iubire cu Dumnezeu și cu semenii săi și se adâncește într-o lume imaginată, falsă, care nu-i poate da decât iluzia fericirii și bunăstării.

Iată, însă, că Dumnezeu cobrașă în inima noastră rece, ca oarecând în peștera Betleemului, ca să ne-o încâlzească și să-să sensibilizeze pentru o relație normală cu El și cu semenii noștri. Sigur, coborârea lui Dumnezeu în inimă întăripină dificultăți din partea noastră. Ca și locuitorii din Betleem, care n-au primit-o pe Maica Domnului în casa lor, tot așa și cei mai mulți dintre noi nu avem loc în inimă și pentru Dumnezeu, pentru că suntem prinși prea mult cu grijile vieții acesteia. Dar Dumnezeu nu încetează să bată la poarta inimii noastre până când îi vom deschide și-L vom primi ca pe oaspetele cel mai drag. Atunci vom înțelege totul altfel, atunci ne vom da seama de rătăcirea în care am trăit ani de zile, poate o viață întreagă, atunci viața ni se va lumina, căci și găsește adevăratul sens, care nu-i altul decât iubirea lui Dumnezeu și iubirea semenilor noștri. Dar, cine iubește cu adevărat, acela și suferă. Suferă pentru că iubirea lui nu-i înțeleasă și nu-i primită de semenii săi. Ca și Dumnezeu, care suferă pentru că nu-i primim iubirea. Atunci să nu iubim, pentru că să nu suferim? Nicidcum! Pentru că suferința care vine din iubirea curată este împreună cu nădejdea că într-o zi ea va birui, adică va fi înțeleasă, chiar dacă se va întâmpla aceasta numai după moartea noastră. Căci iubirea este mai tare decât moartea (Romani 8, 23), ca

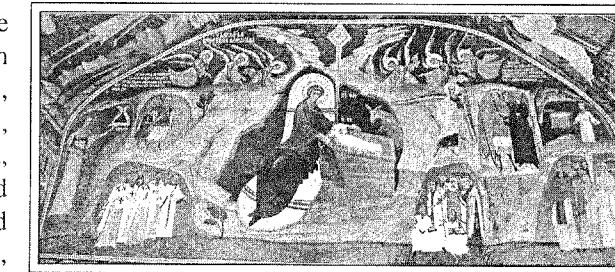
nach unserem Tode der Fall sein sollte. Denn die Liebe ist stärker als der Tod (Römer 8,23), sie wirkt auch nach unserem Tod! Der Tod des Heilands am Kreuz hat den Eindruck der größten Niederlage hinterlassen, über die sich alle Seine Feinde gefreut haben. Doch siehe: der Heiland, der die Liebe selbst ist, ist aus dem Grab auferstanden und wirkt in der Welt bis zum Ende der Zeiten. Genauso wirkt die Liebe der Gottesmutter, der Heiligen und unserer aller Liebe auf eine geheimnisvolle Weise auch nach unserem Tod. Wenn wir nur auf eine wahrhaftige Weise lieben! Denn wenn wir lieben, verlieren wir nicht. Im Gegenteil: nur wenn wir Böses tun, dann verlieren wir. Wenn wir lieben, dann erscheinen wir in den Augen unserer Nächsten als schwach; doch diese Schwäche ist in Wirklichkeit stärker als die Stärke der vermeintlich Starken. Wer liebt, erobert seine Nächsten gerade durch seine Güte, durch seine übergroße Geduld, durch seine Vergebung, durch seine Bereitschaft, nicht durch harte Worte und im Streit für sein Recht und seine Wahrheit einzutreten, sondern er lässt Gott für sich wirken. Der liebende Mensch hat sein Herz voll von jenem Frieden, der vom Heiligen Geist kommt, und dieser Friede strahlt auch auf seine Mitmenschen aus. „Gewinne den Frieden des Herzens – sagt der heilige Serafim von Sarov – und Tausende von Menschen in deinem Umfeld werden erlöst“, d.h. sie werden an deinem Frieden teilhaben.

Doch wie kommen wir zu dieser Liebe und zu dieser erlösenden Seelenfrieden? Nur durch das Gebet und durch Fasten, durch die Beichte und die häufige Teilnahme an den Sakramenten Christi. Denn „Christus ist unser Friede“ (Epheser 2,14) und Er ist auch die Liebe des Herrn in uns. „Ohne Christus können wir nichts tun“ (Johannes 15,5), deshalb müssen wir uns demütigen, um Christus in unserer Seele und in unserem Herzen zu empfangen, indem wir immer mehr beten und versuchen, auf Seinen Spuren zu

wandeln, also dem Beispiel Seines Lebens zu folgen. Wir sollen uns zu jeder Stunde und in jedem Moment fragen: Was würde Christus tun, wenn er jetzt an meiner Stelle wäre? Sicher würde Christus sich nicht streiten, er würde nicht lügen, er würde nicht stehlen, er würde nichts Böses tun, sondern im Gegenteil: er würde vergeben, schweigen und beim Vater für seine Feinde beten... Nur indem wir Christus nachfolgen und nur mit Christus in unseren Seelen wird auf Erden Frieden und Wohlgefallen unter den Menschen sein.

Meine geliebten geistlichen Kinder,

In diesem Jahr, das nun zu Ende geht, hat es Gott dem Herrn gefallen, uns mit dem Besuch Seiner Seligkeit

Teocist, des Patriarchen der Rumänischen Orthodoxen Kirche, zu segnen, der auf Einladung von uns und Seiner Eminenz, Kardinal Friedrich Wetter von München und Freising, nach Deutschland gekommen ist und zusammen mit zwölf weiteren Hierarchen Seine Exzellenz Sofian Brașoveanul zum Weihbischof unserer Metropolie geweiht hat. Der Besuch Seiner Seligkeit hat in den Medien Deutschlands ein breites Echo gefunden.

Gesegnete Feiertage! und Auf viele Jahre!

Euer allezeit zum in Bethlehem Geborenen Betender und Euch alles erdenklich Gute Wünschender

+ Serafin

Erzbischof und Metropolit

(Übersetzung: Dr. Jürgen Henkel – Hermannstadt/Sibiu)

(Ortspfarrer Dr. Mihai Bratu) hat eine schöne Kirche gekauft; in Nürnberg wiederum (Ortspfarrer Teofil Herineanu) haben wir einen Gemeindesaal errichtet, der ca. 150 Personen fasst. In Salzgitter (Ortspfarrer Dr. Vasile Florea) hat die Kirchengemeinde einen Glockenturm am Eingang zur Kirche errichtet, und in Malmö in Schweden (Ortspfarrer Dr. Mihai Radu) wird die Kirche derzeit mit Ikonen ausgeschmückt. Freilich ist keines dieser Vorhaben vollendet, so daß alle diese Pfarreien große Aufgaben und Arbeiten vor sich haben. Auch andere Kirchengemeinden unternehmen viele Anstrengungen, um in den Besitz eigener Kirchen zu gelangen. Deshalb bitten wir Sie alle, sich bei der Unterstützung der hochwürdigen Pfarrer zu engagieren um dieses Ziel zu erreichen, in jeder Kirchengemeinde eine eigene Kirche zu haben. So bereiten wir unseren Kindern eine gesegnete Zukunft und sorgen für die Verbreitung der orthodoxen Spiritualität, derer die Gesellschaft von heute so dringend bedarf.

Indem ich euch diese geistlichen Ratschläge ans Herz lege in der Hoffnung, daß jeder sie nach Kräften befolgt, segne ich Euch alle im Namen des Herrn, der heute in der Höhle von Bethlehem geboren wurde und ich wünsche Euch allen, daß Ihr die heiligen Festtage in Freude verbringt und das Neue Jahr für jeden einen neuen Schritt zu Glück und Erfüllung in der Familie und der Gesellschaft bedeutet.

Gesegnete Feiertage! und Auf viele Jahre!

Euer allezeit zum in Bethlehem Geborenen Betender und Euch alles erdenklich Gute Wünschender

+ Serafin

Erzbischof und Metropolit

(Übersetzung: Dr. Jürgen Henkel – Hermannstadt/Sibiu)

lucrează și după moartea noastră. Moartea Mântuitorului pe cruce a lăsat impresia celei mai mari înfrângeri, de care s-au bucurat toți dușmanii Săi. Iată, însă, că iubirea a ieșit din mormânt și lucrează în lume până la sfârșitul veacurilor. Tot așa și iubirea Maicii Domnului, a sfintilor și a noastră a tuturor lucrează tainic și după moartea noastră. Numai să iubim cu adevărat! Căci iubind, nu pierdem nimic. Dimpotrivă, numai când facem răul, atunci pierdem. Chiar dacă iubind, vom părea în ochii semenilor slabii, această slăbiciune este mai tare decât tăria celor mai puternici. Cel ce iubește îi cucerește pe oameni tocmai prin blândețea sa, prin îndelunga sa răbdare, prin iertarea sa, prin faptul că nu se angajează în polemică pentru a-și dovedi dreptatea sau adevărul său, ci-L lasă pe Dumnezeu să lucreze pentru el. Omul iubitor are înima plină de pace care vine de la Duhul Sfânt și această pace se transmite și semenilor săi. „Căștiagă-ți pacea inimii, zice Sf.

Troparul Trandafirului de Pr. Dumitru Ichim

Si îngerul veni în Nazaret

„Dar cum va fi?”
a întrebăt Fecioara.

Trimisul
a grăit de Duhul Sfânt,
iar florile – de spini și de coroană,
în jurul serii adunate.

... și trandafirul întrebă
la rândul lui:
„Au oare nu sunt eu?
Coroana nu-i încă rostuită,
dar poate fi. E poate-n mine
pe gândul pădurei de mărăcine.”

Ce milă-i fu Fecioarei
de trandafir!
Si-l sărută pe frunte ca o boare.
De-atunci sărutul ei
în neam de spini ni-i
floare.

Serafim de Sarov, și mi s-oameni în
jurul tău se vor mândri”, adică se vor
împărtăși și ei de pacea ta.

Dar cum să ajungem la această iubire și la această pace mânduitoare? Numai prin rugăciune multă și prin post, prin spovedanie și împărtășirea deasă cu Sfintele Taine ale lui Hristos. Căci Hristos este pacea noastră și tot El este iubirea Tatălui în noi. Fără Hristos nu putem face nimic (Ioan 15, 5), de aceea trebuie să ne

silișăm să-L primim pe Hristos în sufletul și în inima noastră, rugându-ne mai mult și încercând să mergem pe urmele Lui, adică să luăm exemplul vieții Lui. Să ne întrebăm în fiecare ceas, în fiecare împrejurare: Oare ce-ar face Hristos, dacă ar fi acum în locul meu? Sigur, Hristos nu S-ar certa, nu ar minți, nu ar fura, nu ar face nici un rău, ci, dimpotrivă, ar ierta, ar tăcea, S-ar ruga Tatălui pentru vrăjmașii Săi... Numai urmându-L pe Hristos și numai cu Hristos în sufletele noastre va fi pe pământ pace și între oameni bunăvoie!

Iubiții mei fii sufletești,

A nul pe care-l încheiem, Bunul Dumnezeu ne-a binecuvântat cu vizita P.F. Părinte Teocist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, care la invitația noastră și a Eminenței Sale, Cardinalul Friedrich Wetter de München și Freising, a venit în Germania și a sfîrșit, în sobor de 12 ierarhi, pe P.S. Sofian Brașoveanul, Episcopul vicar al Mitropoliei noastre. Vizita P.F. Sale a avut ecouri dintre cele mai frumoase în toate mediile germane.

Tot în anul 2003, Parohia din Viena și-a terminat construcția bisericii, iar de Sf. Paști am slujit împreună cu P.C. Pr. paroh Dr. Nicolae Dura în noua biserică. De asemenea, Parohia din Offenbach am Main (paroh P.C. Pr. Stefan Anghel) și-a cumpărat o mare proprietate cu clădire și hală care poate fi transformată în biserică. Tot astfel și Parohia de la Stuttgart (paroh P.C. Pr. Dr. Mihai Bratu) și-a cumpărat o frumoasă

biserică, iar la Nürnberg (paroh P.C. Pr. Teofil Herineanu) am construit o

sală de întâlniri cu o capacitate de cca. 150 locuri. La Salzgitter (paroh P.C. Pr. Dr. Vasile Florea), parohia și-a construit o clopotniță la intrarea în biserică, iar la Malmö-Suedia (paroh P.C. Pr. Dr. Mihai Radu), biserică parohiei se împodobește cu pictură. Dar nici una din aceste realizări nu este desăvârșită, în sensul că toate aceste parohii au datorii mari sau lucrări care le stau în față. și alte parohii din Mitropolie fac eforturi pentru procurarea de biserici proprii. De aceea, Vă rugăm pe toți să Vă angajați la susținerea P.C. Părinți pentru împlinirea acestui deziderat de a avea loc propriu de cult în fiecare parohie. Astfel pregătim viitorul pentru copiii noștri și pentru răspândirea spiritualității ortodoxe, de care are atâtă nevoie lumea de astăzi.

Punându-vă la inimă aceste sfaturi duhovnicești, cu nădejdea că le veți urma fiecare după putere, vă binecuvintează pe toți în numele Domnului, Care S-a născut astăzi în Peștera Betleemului și vă urez să petreceți Sfintele Sărbători cu bucurie, iar Anul Nou să fie pentru fiecare o nouă treaptă pe calea împlinirilor în familie și în societate.

Sărbători fericite! și La mulți ani!

Al vostru, de tot binele doritor și rugător către Domnul cel născut în Peștera Betleemului,

+ Serafin

Arhiepiscop și Mitropolit

Ostern – das Fest der Versöhnung*

„Lasst ‚Brüder‘ uns sagen auch zu denen, die uns hassen; ob der Auferstehung wollen wir alles verzeihen.“
(aus den Hymnen der Osternacht)

Ehrwürdige Väter und geliebte Gläubige,

Christus ist auferstanden!

Wir sind heute erfüllt von unaussprechlicher Freude, dass wir in Frieden und Gesundheit wieder das größte Fest der

Christenheit feiern dürfen, die Auferstehung des Herrn. Unsere Freude ist umso größer, da dieses Jahr alle Christen das Heilige Osterfest, Christi Himmelfahrt und Pfingsten gemeinsam feiern, jeder in seiner Tradition. Dies ist ein glaubwürdiges Zeugnis gegenüber der Welt, dass wir alle den gleichen Herrn und Erlöser haben. Der für uns Menschen und zu unserer Erlösung herabgekommen ist vom

Himmel und Mensch geworden ist, Der für uns freiwillig in den Tod am Kreuz gegangen ist, Der auferstanden und zum Vater im Himmel aufgefahren ist, von Dem aus uns der Heilige Geist zukam.

Wir wissen alle, dass die Auferstehung des Herrn nicht nur ein historisches Ereignis ist, das wir uns durch einfaches Erinnern ins Gedächtnis rufen, sondern das grundlegende Ereignis unseres christlichen Glaubens und der Kirche, „denn wenn Christus nicht auferstanden ist, dann ist unser Glaube vergeblich“ (1. Korintherbrief 15,14). Jedes Mal, wenn

Taufe in uns wohnt. Doch der Christus in uns ist oft „eingeengt“ (vgl. 2. Kor. 6,12) dank der Gleichgültigkeit und unserer Sünden, weswegen Er die Gaben der Auferstehung in uns nicht vollständig entfalten kann. Wir müssen deshalb immer wieder unser Inneres durch Fasten und Beten, vor allem aber durch den Empfang der Kommunion bereiten und öffnen, um eins zu werden mit Christus, damit Er in uns in aller Freiheit wirken kann, um uns zu neuen Menschen und „Kindern der Auferstehung“ zu machen.

Nur wenn wir vereint sind mit Christus können wir uns der Gaben Seiner Auferstehung freuen, d. h. nur so können wir die Sünde und das Böse in uns und um uns herum besiegen; wir werden uns nicht mehr fürchten vor den Versuchungen und Leidenserfahrungen, die über uns kommen, sondern werden sie mit Mut und in Geduld ertragen, bis wir sie überwinden und dahin kommen, wahrhaftig zu lieben, sogar die, die uns hassen, so dass wir Menschen des Friedens werden, die in ihrem Umfeld Freude ausstrahlen und jene Hoffnung, die die Welt so nötig hat.

Meine geliebten geistlichen Kinder,

Ich habe zu Beginn dieser Osterpastorale einen Hymnus zitiert, der in der Osterzeit häufig im Morgenlob (Utenie) und der Vesper (Vecernie) zu hören ist: „Lasst ‚Brüder‘ uns sagen auch zu denen, die uns hassen; ob der Auferstehung wollen wir alles verzeihen.“ Dieser

* Pastoralbrief des Metropoliten Serafim zu Ostern 2004

Paștele - sărbătoarea împăcării*

„Să zicem «fraților» și celor ce ne urăsc pe noi, să iertăm toate pentru Înviere“
(Din cântările Învierii)

Prea Cucernici Părinți și iubiți credincioși,

Hristos a înviat!

He bucurăm astăzi cu bucurie negrăită că am ajuns cu pace și cu sănătate la cea mai mare sărbătoare a Creștinătății, Învirea Domnului. Bucuria noastră este sporită de faptul că anul acesta toți creștinii sărbătoresc împreună, fiecare după tradiția sa, Sfințele Paști precum și Înălțarea Domnului și Rusaliile. Faptul acesta este o mărturie credibilă dată lumii că toți avem același Domn și Mântuitor, Care pentru noi, oamenii, și pentru a noastră mântuire S-a pogorât din ceruri și S-a făcut om, a murit de bunăvoie pe cruce, a înviat și S-a înălțat la Tatăl de la Care ne-a trimis pe Duhul Sfânt.

Toți suntem conștienți că Învirea Domnului nu este doar un eveniment istoric trecut pe care-l comemorăm prin simpla aducere aminte, ci evenimentul fondator al credinței creștine și al Bisericii, „Căci dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este credința noastră“ (Cor. 15, 14). De fiecare dată când ne aflăm în biserică la rugăciune și cu deosebire când săvârșim Sf. Liturghie, ne împărtăsim de darurile Învierii prin care moartea a fost omorâtă, puterea diavolului și a răului distrusă, iar raiul deschis pentru toți. Hristos cel înviat pe care-L primim în Biserică prin Sf. Taine este unul și același cu

Hristos pe Care-l purtăm în noi de la botezul nostru. Numai că Hristos din noi se află deseori la strămtorare (conf. II Cor. 6, 12), datorită indiferenței și păcatelor noastre și de aceea nu poate să-și manifeste în noi din plin puterea Învierii Sale. Trebuie să ne

pace, care răspândesc în jurul lor bucuria și speranța de care lumea are atâtă nevoie.

Iubiții mei fii sufletești,

Am început acest cuvânt pastoral cu un citat dintr-o cântare care

deschidem mereu ființa noastră lăuntrică prin post și rugăciune și mai ales prin primirea Sfintei Împărtășanii pentru ca să devinem una cu Hristos, pentru ca El să poată lucra în noi în toată libertatea, făcându-ne oameni noi și „fii ai Învierii“.

Numai uniți mereu cu Hristos ne putem bucura de darurile Învierii Sale, adică vom reuși să biruim păcatul și răul din noi și din jurul nostru; nu ne vom mai înfricoșa în fața ispitelor și necazurilor care vin asupra noastră, ci le vom răbdă cu bărbătie și cu curaj până ce le vom birui și vom ajunge de asemenea să iubim cu adevărat, chiar și pe cei ce ne urăsc, devenind astfel oameni de

* Pastorală Înalț Prea Sfîntului Mitropolit Serafim la Sărbătoarea Învierii Domnului

Hymnus ruft uns zuerst ins Gedächtnis, dass Christus durch Seinen Tod und Seine Auferstehung „die trennende Wand der Feindschaft niederriss“ (Epheser 2, 14), wodurch Er uns alle zu Brüdern machte. In Christus sind wir alle Brüder und Schwestern durch die geistliche Verbundenheit im Glauben und in der Liebe, die uns

I.P.S. Mitropolit Serafim hirotonind întru diacon pe Dr. Alin Iustinian Florea

aneinander und an Christus bindet. Diese geistliche Verbundenheit lässt sich mit nichts vergleichen; sie ist stärker als Blutsverwandtschaft und stärker als der Tod. Erinnern wir uns daran, dass die ersten Christen ihr Hab und Gut verkauften, damit diese es an Bedürftige verteilen (vgl. Apostelgeschichte 4, 34).

Die frühen Christen lebten in so starker Einheit und Harmonie, dass „die Gemeinde der Gläubigen ein Herz und eine Seele war; und nicht einer nannte etwas von dem, was er hatte, sein Eigentum, sondern sie hatten alles gemeinsam“ (Apostelgeschichte 4,32). Dies ist das Ideal des christlichen Lebens: dass jede christliche Gemeinschaft und jede Gemeinde eine Familie von Gläubigen bildet, die sich so sehr lieben, dass jeder bereit ist, alles für

seinen Nächsten zu opfern. Doch wie weit sind wir von diesem Ideal entfernt, dessen sich viele nicht einmal mehr bewusst sind und das andere für schlicht und ergreifend utopisch halten. Und wie können wir Frieden und Harmonie in unseren Pfarreien, Familien und der Welt erwarten, wenn die meisten Christen sich nicht darum bemühen,

Christus wirklich nachzufolgen, sondern nur Namenschristen sind? Nur in Christus können wir wirklich lieben. Denn zu lieben bedeutet Selbstverzicht, freilich nicht aus der Freude daraus, uns selbst zu quälen, sondern um die für uns zu gewinnen, die uns nicht verstehen oder sogar hassen.

Oft beklagen wir uns, dass unsere Nächsten uns nicht verstehen oder hassen. Doch fragen wir uns einmal: Lieben wir

sie denn wirklich? Sind wir imstande, jene, die uns hassen, „Bruder“ oder „Schwester“ zu nennen? Verzeihen wir alles um der Auferstehung Jesu Christi willen? Wenn wir ehrlich gegenüber uns selbst sind, dann werden wir feststellen, dass in vielen Auseinandersetzungen, die wir mit unseren Nächsten erleben, die Schuld oder wenigstens ein Teil davon bei uns liegen, dass also auch wir daran schuld sind. Und auch wenn wir einmal absolut unschuldig sind, was sehr selten vorkommt, dann erlaubt uns doch unser Glaube und die Liebe zu unserem Erlöser Christus nicht zu hassen. Warum? Weil wir von Gott dem Herrn die Kraft empfangen haben, sogar unseren Feinden zu vergeben, wie auch unser Herr Jesus Christus

Seinen Feinden vergeben hat und auch jetzt uns allen vergibt, die wir so viel sündigen. Und wenn Er uns vergibt, dann haben auch wir zu vergeben.

Wir dürfen nie vergessen, dass wir die besondere Kraft zur Vergebung in uns tragen, an die wir immer appellieren müssen, wenn ein Streit in der Familie, in der Gemeinde oder in der Gesellschaft ausbricht. Doch wie aktivieren wir diese Kraft zur Vergebung in uns? Gewiss durch fleißiges Beten, das unsere Seele anruht, weil wir immer wieder vom Bösen angezogen und verführt werden; auch dadurch, dass wir für jene persönlich und im Gottesdienst beten, die uns ärgern und uns hassen, und zwar mit dem innigen Wunsch, dass Gott ihnen vergebe und sie vom verkehrten Weg abbringe; besonders auch durch das Fasten für einige Tage oder Wochen, um Frieden mit uns selbst zu finden und darüber hinaus auch innerlich darauf zu hoffen, dass Gott wirkt und die Herzen aller Menschen zum Guten verwandelt. Ein großer Geistlicher verkündigt uns mit den Worten: „Wenn du willst, dass Gott dir einen Wunsch erfüllt, dann bete zuerst für deine Feinde. Bete so: „Herr Jesus Christus, Sohn Gottes, erbarme dich Deines Knechtes ... und erbarme dich auch über mich armen Sünder.“ Sag dies mehrere hundert Mal am Tag mit demütigem Herzen.“ Wir sollten nicht vergessen, dass Gott nicht in Eile handelt wie wir. Er vergilt jedem nach seinen Taten. Doch auch dies mit Geduld. Vor allem dann, wenn wir nicht daran denken und es nicht erwarten! Besonders wichtig ist im Blick auf die Auseinandersetzungen zwischen Menschen, dass der Gläubige oder die Gläubigen auf alle Fälle Streit vermeiden, indem sie sich bei Konflikten selbst zurücknehmen. Unser Erlöser hat sich nicht dem Bösen entgegengestellt und nicht mit seinen Gegnern polemisiert, sondern aus freien Stücken Seinen Tod akzeptiert, um gerade durch

decât moartea. Să ne amintim că primii creștini își vindeau averile, punându-le la dispoziția Apostolilor pentru ca aceștia să le împartă după trebuința fiecărui (Fap. Ap. 4, 34).

Creștinii dintr-o așa de mare unitate și armonie, încât „*înima și sufletul mulțimii celor ce au crenut era una; și nici unul nu zicea că este al său ceva din avearea sa, ci toate le erau de obște*“ (Fap. Ap. 4, 32). Aceasta este idealul vieții creștine, și anume ca fiecare comunitate creștină, fiecare parohie să constituie o familie de credincioși care se iubesc atât de mult încât fiecare este în stare să sacrifice totul pentru semenul său. Dar cât de departe suntem noi de acest ideal, de care cei mai mulți nici măcar nu sunt conștienți, iar alții îl socotesc pur și simplu utopic. Și atunci, cum putem aștepta să fie pace și armonie în parohiile noastre, în familiile noastre, în lume, dacă cei mai mulți creștini nu se străduiesc să-L urmeze pe Hristos, fiind creștini doar cu numele? Nimici nu poate să iubească cu adevărat decât în Hristos. Pentru că a iubi înseamnă a renunța la tine însuți, dar nu de dragul de a ne chinui pe noi însine,

îi iubim cu adevărat? Suntem în stare să zicem „frate“ sau „sora“ celor ce ne urăsc? Iertăm noi toate pentru Învierile?

Dacă suntem sinceri cu noi însine vom constata că de fapt în multe din neînțelegerele pe care le avem cu semenii noștri, răul sau cel puțin o parte din rău pornește de la noi și deci că suntem și noi vinovați. Și chiar dacă am fi cu

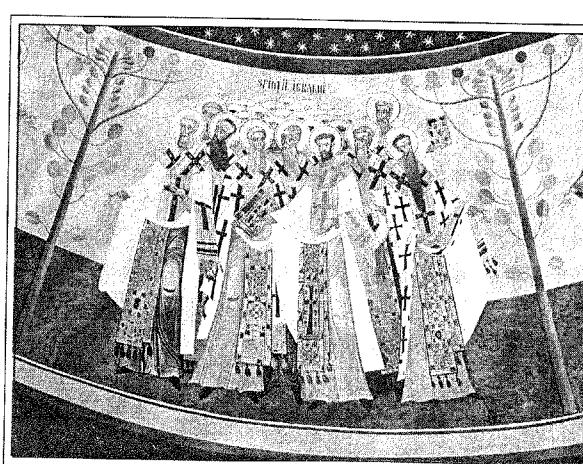
totul nevinovați, ceea ce se întâmplă extrem de rar, credința și dragostea față de Mântuitorul Hristos nu ne dău voie să urâm. De ce? Pentru că noi am primit de la Dumnezeu puterea să iertăm chiar și pe vrăjmașii noștri, cum i-a iertat Domnul Hristos pe vrăjmașii Săi și cum ne iartă mereu pe toți, care îngreșim atât de mult. Iar dacă El ne iartă și noi suntem datori să iertăm.

Nu trebuie să uităm niciodată faptul că în noi se ascunde puterea formidabilă a iertării, la care trebuie să apelăm de fiecare dată când apare o neînțelegere în familie, în parohie, în societate. Dar cum să activăm în noi această putere a iertării? Desigur rugându-ne mult și cu durere în suflet că suntem prinși în cursa diavolului care învrăjbește pe oameni; de asemenea, pomenindu-i în rugăciunea noastră personală

asemenea, în mod special, câteva zile sau săptămâni pentru împăcarea noastră și pe deasupra

așteptând cu răbdare și cu pace în suflet ca Dumnezeu să lucreze, schimbând în bine inimile tuturor. Un mare duhovnic ne povătuiește zicând: „Când vrei ca Dumnezeu să-ți împlinească o dorință, roagă-te mai întâi pentru vrăjmașii tăi. Roagă-te așa: «Doamne lăsușe Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește pe robul tău ... și mă miluiește și pe mine păcătosul». Zi aceasta de câteva sute de ori pe zi cu inimă smerită“. Să nu uităm că Dumnezeu lucrează cu timpul și nu se grăbește ca noi. El răspătește fiecare după faptele sale. Dar iarăși, cu timpul. Când nu ne gândim și când nu ne așteptăm! Ceea ce este extrem de important în împrejurările de neînțelegere dintre oameni este ca cel credincios sau cei credincioși să evite cu orice preț cearta, retrăgându-se din orice confruntare. Mântuitorul nu să opus răului, n-a polemizat cu vrăjmașii săi, ci a acceptat de bunăvoie moartea pentru ca tocmai prin moartea Sa să biruie răul, inclusiv moartea, înviind a treia zi. Dacă-L avem cu adevărat pe Hristos de partea noastră, pentru că încercăm să ne identificăm cu El, atunci nu putem fi decât biruitori, chiar dacă biruința noastră poate apărea ca slabiciune în ochii celor necredincioși sau puțin credincioși.

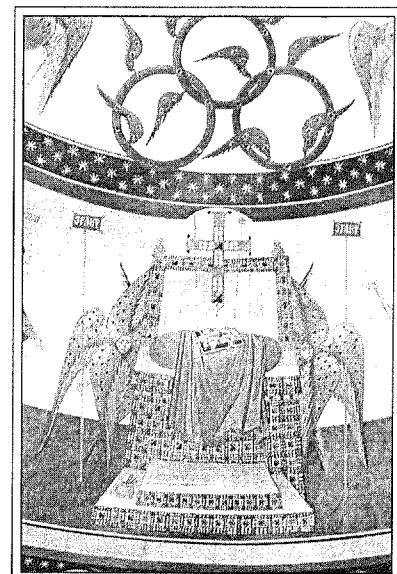
ci pentru ca să-i căștigăm pe cei ce nu ne înțeleg sau ne urăsc.

Foarte adeseori ne plângem că semenii noștri nu ne înțeleg sau că ne urăsc. Dar să ne întrebăm: Noi

Seinen Tod das Böse wie auch den Tod zu überwinden und am dritten Tage aufzuerstehen. Wenn wir Christus wirklich auf unserer Seite haben, weil wir uns darum bemühen, uns mit Ihm zu identifizieren, dann können wir nur Sieger sein, auch wenn unser Sieg in den Augen der Anderen als Schwäche erscheint.

Meine geliebten geistlichen Kinder.

Dieses Jahr werden es 500 Jahre, dass der „rechtläubige Fürst Stefan der Große und Heilige“ gestorben ist, der Fürst der Moldau zwischen 1457 und 1504. Das ganze Jahr über wird es in unserem Land Festveranstaltungen aus diesem Anlass geben, die im kirchlichen Bereich in der Festsitzung der Heiligen Synode und der Nationalen Kirchenversammlung am 16. Juni und den Festlichkeiten im Kloster Putna am 2. Juli gipfeln. Der rechtläubige Fürst Stefan der Große und Heilige hat nach der Überlieferung 47 Kirchen und Klöster gestiftet. Er hatte Beziehungen zu Papst Sixtus IV.,

der Christenheit“ hante wegen seines Einsatzes zur Verteidigung der gesamten europäischen Christenheit. Die Väter des Klosters Putna, das vom Hl. Stefan 1466 errichtet wurde, wo seine Grabstätte ist und seit 1504 ein immerwährendes Licht zu seinem Gedenken leuchtet, laden uns alle ein zu einer Wallfahrt zu diesem wundervollen Kloster, vor allem anlässlich seines Gedenktages am 2. Juli.

Kontroversen zwischen den Christen immer existiert, doch haben sie nur dann zu Spaltungen und definitiven Brüchen geführt, wenn politische und wirtschaftliche Elemente hineingespielt haben. Heute haben Politik und Wirtschaft, indem sie sich dem Glauben immer mehr entfremden, keinen direkten Einfluss mehr auf die Kirchen. Im Gegenteil: die wirtschaftliche und politische Globalisierung der Welt

In diesem Jahr werden es 950 Jahre seit dem großen Schisma von 1054, das zur Spaltung der Kirche geführt hat, indem sich die Christen aus dem Westen, die dem Patriarchat von Rom unterstanden, und die Christen aus dem Osten, die den Patriarchaten von Konstantinopel, Alexandria, Antiochia und Jerusalem unterstanden, getrennt haben.

wäre eine unverzeihliche Sünde, wenn die Kirchen heute den neuen historischen Kontext ignorieren würden, in dem wir uns befinden, statt die Bemühungen im Blick auf ihre Einheit zu intensivieren. Es sind gerade die Kirchen von Gott berufen, die Menschen zu verbinden und zu vereinigen.

Ihr werdet Euch fragen: was können wir tun zur Annäherung und Vereinigung der Kirchen? Sehr viel! Zuerst müssen wir unser Bewusstsein für das Drama der Spaltung zwischen den Christen schärfen und täglich für ihre Versöhnung beten. Gewiss ist jede Einheit eine Gabe Gottes. Doch diese Gabe muss mit offenen Herzen angenommen werden. Und das Herz öffnet sich durch das Gebet. So sollen wir nach Kräften um unsere Einheit beten. Und wir sollen das Beten mit Fasten verbinden. Denn der Dämon der Spaltung wird nur durch Gebet und Fasten besiegt (vgl. Markus-Evangelium 9,29). Seien wir offen gegenüber unseren Nächsten und den anderen Konfessionen, indem wir sie am geistlichen Reichtum der Orthodoxie teilhaben lassen und von ihnen lernen, worin sie uns überlegen sind.

Indem ich zu unserem Erlöser Jesus Christus, dem Auferstandenen, bete, dass Er Eure Familien und besonders die Kinder segne, dass er Euch Gesundheit und alles gebe, was der Seele und dem Leib nützt, wünsche ich Euch, dass Ihr das Heilige Osterfest der Auferstehung des Herrn in Frieden und mit Freuden feiert.

Christus ist auferstanden! und Ein gesegnetes Osterfest!

Euer Euch stets Wohl-
gesonnener und immer für Euch zum
Auferstandenen Herrn Betender

+ Serapion

Erzbischof und Metropolit

(Übersetzung: Dr. Jürgen Henkel – Hermannstadt/Sibiu)

această minunată mânăstire, mă
ales cu prilejul pomenirii
sfântului în 2 iulie.

Anul acesta se împlinesc 500 de ani de la moarte „binecredinciosului voievod Ștefan cel Mare și Sfânt”, Domnul Moldovei între 1457-1504. Pe tot parcursul anului au loc în Țara noastră manifestări de cinstire a Sfântului care, pe liniile bisericească, vor culmina cu

Si tot anul acesta se implinesc 800 de ani de la prădarea de către cruciați în 1204 a capitalei Imperiului Roman de Răsărit, Constantinopol, care a condus la înstrăinarea tot mai accentuată a Apusului de Răsărit.

Dar atât Schismă din 1054 cât și, în special, prădarea Constantinopolului, au fost cauzate nu atât de factori bisericesti, teologici, cât, mai ales, de factorii

Întâmpinarea I.P.S. Mitropolit Secușim în biserică din Salzgitter. Îl iau cu el să odoare și prețelejul hirotonirii întru diacon în Piatra Alia Iustinian Floroaie

ședința solemnă a Sfântului Sinod și a Adunării Naționale Bisericești din 16 iunie și cu festivitățile de la Mănăstirea Putna din 2 iulie, ziua de pomenire a Sf. Stefan. Binecredinciosul voievod Stefan cel Mare și Sfânt a ridicat, după tradiție, 47 de biserici și mânăstiri. El a avut relații cu Papa Sixtus al IV-lea, care l-a numit pe viteazul domn al Moldovei „scut al creștinătății” pentru angajarea să intru apărarea întregii creștinătăți europene. Părinții de la Mănăstirea Putna, ridicată de Sf. Stefan în 1466, unde se află și mormântul său, străjuit de o candelă nestinsă din 1504, ne cheamă pe toți în pelerinaj la întoîdeauna, dar ele n-au dus la schisme și rupturi definitive decât atunci când a intervenit elementul politic și economic. Astăzi, atât elementul politic, cât și cel economic, detașându-se de credință, nu mai au influență directă asupra Bisericilor. Dimpotrivă, globalizarea economică și politică a lumii, cu toate aspectele ei negative, constituie mai degrabă un cadru favorabil pentru unirea creștinilor. Lumea de astăzi seamănă în multe privințe cu lumea de acum două mii de ani, când Imperiul roman și-a extins granițele în cea mai mare parte a Europei, în Asia și în Africa, favorizând astfel apariția și răspândirea Creștinismului. Ar fi un păcat de neijertat dacă Bisericile

ar ignora astăzi contextul istoric nou în care ne găsim pentru a-și intensifica eforturile în vederea unirii lor. Ele care sunt chemate de Dumnezeu, prin însăși misiunea lor, să-i înfrâtească și să-i uncască pe oameni.

Vă veți întreba: ce putem face noi pentru apropierea și unirea creștinilor? Foarte mult. În primul rând, conștientizând în noi drama dezbinării dintre creștini și rugându-ne zilnic pentru împăcarea lor. Desigur, orice unitate este un dar al lui Dumnezeu. Dar darul trebuie primit prin deschiderea inimilor. Iar inima se deschide prin rugăciune. Să ne rugăm deci intens pentru unitatea noastră. Să însotim, de asemenea, rugăciunea cu postul. Căci demonul dezbinării nu se lasă învins decât prin rugăciune și prin post (conf. Mc. 9, 29). Să fim deschiși față de semenii noștri de alte confesiuni, împărtășindu-le din bogăția duhovnicească a Ortodoxiei și învățând de la ei ceea ce au ei mai bun.

Rugându-L pe Mântuitorul Hristos Cel inviat să vă binecuvinteze familia, și cu deosebire pe copii, și să vă dăruiască sănătate și toate cele de folos sufletului și trupului, vă urez să petreceți Sfintele Sărbători ale Învierii Domnului cu pace și cu bucurie.

Hristos a înviat! și Sărbători fericite!

Al vostru de tot binele doritor
și pururea rugător către Domnul
cel Înviață

+ *Serapion*

Arhiepiscop și Mitropolit

Unitatea Bisericii și primatul papal*

MITROPOLITUL SERAFIM

1. Introducere

In Enciclica sa „Ut unum sint”, Papa Ioan Paul al II-lea invită „responsabilitii eccliei și teologii lor” să instaureze împreună cu el „un dialog frățesc și răbdător” referitor la exercițiul primatului în Biserică, „în care să ne ascultăm în afara polemicilor sterile, neavând în suflet decât voința lui Hristos pentru Biserica Sa“.

În timp ce citem această Enciclică, mă gândeam că în curând Vaticanul va iniția o serie de întâlniri între episcopi și teologi ai celor trei mari familii creștine, pentru a traduce în fapte această dorință a papei. Dar nimic până azi. Suntem primii care dezbatem, în spiritul fratern care caracterizează întâlnirile episcopilor apropiati de mișcarea Focolară, un subiect extrem de delicat și controversat, conștienți că acesta reprezintă pentru mișcarea ecumenică „piatra de potecnică cea mai importantă și mai disputată” (Patriarhul Bartolomeu I), anume ministerul (slujirea) papei în Biserică.

Suntem, în egală măsură, conștienți că exercițiul papalității, aşa cum s-a dezvoltat la sfârșitul primului mileniu, și mai ales în al doilea mileniu a contribuit foarte mult la schismă dintre Orient și Occident (debutul a avut loc în 1054, iar ruptura definitivă a avut loc în 1204 în timpul cuceririi Constantinopolului de către cruciați), iar în interiorul Occidentului a provocat o nouă ruptură, prin Reforma lui Luther (1517). Contra-Reforma a provocat, la rândul ei, o altă ruptură, de data aceasta în interiorul Ortodoxiei, prin uniatism, cu scopul atragerii ortodocșilor la obedienea față de papalitate.

Toate aceste rupturi au condus la respingerea papalității însăși și au denaturat conștiința despre unitatea

Bisericii, ca și comuniune a Bisericiilor locale cristalizate în primul mileniu în jurul Romei, care „prezida în dragoste”, după cum spunea Ignatie al Antiohiei (†107).

În plus, Schisma, Reforma și Uniatismul au dat naștere la lupte interne și la veritabile războaie religioase ale căror consecințe le trăim până astăzi. Memoria istorică se lasă cu greu vindecată. Mai ales în Europa de Est, unde prozelitismul agită din nou spiritele și pune pe primul plan adversitățile mai vechi.

primat este cel care convoacă și prezidează sinoadele episcopale de sub jurisdicția sa pentru a dezbată

făcută dintru început. Este adevarat că Sfinții Apostoli și-au pus mâinile asupra celor botezați pe care i-au

3.2. Primatul Apostolului Petru în colegiul apostolic reiese din însăși textele evanghelice. Dacă facem o

problemele comune. Totuși, el nu poate interveni în nici o dioceză decât în caz de erzie. El are, de asemenea, dreptul de apel în cazul învinovățirilor aduse unui episcop, pe care însă nu-l judecă el însuși, ci sinodul. După Schismă, „primus inter pares“ între patriarhii ortodocși este patriarhul de Constantinopol (Istanbul), al doilea scaun al Pentarhiei din vremea Bisericii nedespărțite.

Născută efectiv la Cincizcime, Biserica primește de la Tatăl în Duhul Sfânt harul de a fi condusă de un singur cap, Hristos, fiecare episcop fiind nu delegat, ci icoană sacramentală a lui Hristos. Iar Hristos, „Unul din Sfânta Treime“, deschide prin Trupul Său, care este Biserica, calea spre viața trinitară. El, Care nu este nicicând fără Tatăl și Duhul; El, Cel ce, în planul iconomiei, este „născut din Duhul Sfânt“, comunică nu numai episcopului, ci și fiecarui botezat harul vieții trinitare, adică „consensuale“, în comunione cu toți ceilalți episcopi și cu toți ceilalți creștini. Aceasta este taina euharistică care ne introduce în viața nepieritoare a lui Dumnezeu.

3. Locul episcopului Romei în Biserică din punctul de vedere al eclesiologiei ortodoxe

3.1. Originalitatea teologiei ortodoxe ține mai întâi de faptul că ea nu confundă pe apostol cu episcopul: distincția între slujirea apostolică și slujirea episcopală a fost

făcut „episcopi“ sau „presbiteri“, adică păstori însărcinați potrivit vârstei și curăției vieții lor, de a veghea asupra poporului botezat în ce privește adevarata credință și modul de viață. El au dat episcopilor, cum am mai spus deja, harul de „a prezida în dragoste“ una sau alta dintre adunările locale - adică „municipale“, cetatea sau orașul fiind în antichitate referință politică sau administrativă. Episcopul era legat în virtutea harului și nu administrativ, de o comunitate liturgică și de un loc. Apostolul însă avea o slujire pastorală particulară, caracterizată de misiune și călătorie: doar moartea reușea să-l fixeze geografic pe apostol! Cel mai celebru prin călătoriile sale a fost fără îndoială Sfântul Apostol Pavel, dar cunoaștem și călătoriile curajoase, ce au dus la martiraj, ale altor apostoli, ca Toma (până în India!), Andrei (mort pe cruce), Ioan (mort în exil în Patmos) etc. În ceea ce-l privește pe Apostol Petru, el și-a vărsat sângele la Roma, ca și Sfântul Pavel, încheindu-și astfel și unul, și altul peregrinările lor apostolice și misionare. Dar Sfântul Petru n-a fost episcop de Roma, cum n-a fost episcop de Ierusalim sau Antiohia. Potrivit listei episcopale transmise de Sfântul Irineu de Lyon, primul episcop de Roma, instituit de altfel de Apostolul Petru, a fost Lin.

Din punct de vedere al conștiinței teologice ortodoxe, distincția între Apostolul Petru sau Apostolul Pavel, mort de asemenea în capitala Imperiului, și episcopatul acestuia orăș este clară.

Ioan, de exemplu, sau cel al femeilor mironosițe, care sunt primele martore ale Învierii! Putem cita în egală măsură numeroase cazuri unde Hristos face apel nu numai la Petru, ci la grupul format din Petru, Ioan și Iacob, Petru fiind citat de altfel întotdeauna primul.

Nici un ortodox nu va nega existența unui primat al Apostolului Petru în sănul colegiului apostolic: dar nici unul nu poate vedea aici o putere a acestui apostol asupra celorlați. Este vorba aici de o primărie între egali, după chipul Sf. Treimi, în care nu există subordonare.

3.3. Primatul episcopului Romei în cadrul colegiului apostolic universal nu este în conștiința teologică ortodoxă unul de genul „episcop al episcopilor“. Tendința de a face apel la episcopul Romei pentru rezolvarea problemelor pe care episcopatul local nu putea să le rezolve singur, caracterizează viața eccluzială a comunităților cu deosebire occidentale ale primelor secole. Totuși, independent de abuzuri, faptul că episcopul cetății cu cea mai mare importanță în Imperiu, în plus cetate a martirilor, episcopul Romei și-a dobândit o anumită autoritate în episcopatul universal este un fapt perfect acceptabil. Această funcție de regularizare și de arbitraj este de altfel necesară; ea se echilibrează cu funcția conciliară căreia însă nu se substitue. La fel cum într-o Biserică autocefală, patriarhul prezidează reunurile sfintelor sinoade și nu ia nici o decizie fără sinod, la fel pe plan universal, un patriarch, adică tocmai cel al Romei, poate prezida sinodul patriarhilor și al tuturor episcopilor. Dar aceasta nu înseamnă nicidcum vreo subordonare a celorlați episcopi; nici nu antrenează în mod fortat dreptul de a numi episcopi locali, de exemplu. Ne imaginăm un papă la Roma care se abține de a se substitui altor episcopi, care se supune dimensiunii sinodale a Bisericii pe care o coordonează. Tradiția, care exprimă conștiința conciliară a Bisericii, este pentru noi normativă: patriarhii însăși și sunt supuși; nici

un episcop, nici chiar cel al celui mai mare oraș nu are dreptul și puterea asupra ei.

Ideea că episcopul Romei ar avea o harismă specială, transmisibilă succesorilor săi în scaun, este greu de acceptat pentru Ortodoxie. Aceasta ar însemna că episcopatul roman este el însuși o slujire specială: papalitatea ar fi o slujire distinctă de episcopat. Viziunea ortodoxă a teologiei Bisericii este inspirată în principal de vizuirea teologică a Sfintei Treimi. În mod cert, există un Tată ceresc de neînlocuit; dar există de asemenea un Fiu și un Duh de neînlocuit. Fiecare din cele trei Persoane este Dumnezeu, „posedă“ divinitatea întreagă. La fel, fiecare episcop posdeplă plenitudinea episcopatului. Nu există diviziune între episcopi, cum nu există diviziune în cadrul divinității. Dar, în cadrul sfatului trinitar, Cel ce este Tată își asumă această funcție. S-a susținut adeseori de către ortodocși că fiecare episcop, prezidând colegiul preoților, posdeplă această paternitate. Ar fi interesant să ne imaginăm cum ar arăta pe plan universal funcția unui primat între primări, care nu se amestecă niciodată în responsabilitățile colegilor săi.

3.4. În concluzie, putem prelua exprimarea a numeroși Părinți care au acceptat primatul episcopului Romei în măsura în care acesta era, aşa cum a fost Sfântul Leon cel Mare, păzitorul tradiției apostolice: Atunci când „latinii spun că episcopul Romei este primul, nu trebuie să-i contrazicem“, spunea Sfântul Simeon al Tesalonicanului în secolul XV. „Aceasta nu poate dăuna Bisericii. Să ne arate numai că episcopul Romei rămâne în credința lui Petru și a succesorilor săi și că posdeplă ceea ce vine de la Petru și atunci va fi primul, capul și conducătorul tuturor, pontiful suprem. Pentru că toate acestea au fost spuse despre patriarhii Romei în trecut. Scaunul său este apostolic, și pontiful care stă pe el, atâtă timp cît profesează adevarata credință, este numit succesorul lui Petru“.

4. Câteva propuneri

Prin câteva propuneri am putea valoriza următoarele puncte:

- revenirea definitivă la mărturisirea trinitară conformă crezului niceeo-constantinopolitan;

- definirea unității Bisericii și a primatului în Biserică după modelul privilegiat al Sfintei Treimi;

- redefinirea infailibilității ca infailibilitate a Bisericii și a Tradiției cu care ea se identifică;

- disocierea totală și definitivă a slujirii episcopului Romei de funcția de șef de stat;

- revalorizarea dimensiunii ascetice a vieții creștine;

- eliberarea teologiei sacramentale de orice interpretare juridică;

- revalorizarea tradiției liturgice a Sfintilor Părinți: practica liturgică actuală a Bisericii latine este mult prea distanțată de propria sa tradiție și a pierdut mult din substanță sa mistică.

Ortodocșii cred că unitatea Bisericii există în comuniunea Bisericiilor ortodoxe. În același timp trebuie să recunoaștem că exercițiul primatului în Biserica Ortodoxă funcționează dificil din cauza păcatului uman. De aceea ne rugăm din toată inima ca Dumnezeu să grăbească ziua în care papa de la Roma își va regăsi locul care a fost al lui în primul mileniu, adică acela de „primus inter pares“ în ierarhia Bisericii. Atunci el va fi recunoscut de ortodocși ca patriarch al Occidentului. □

Morges (Elveția),
24 octombrie 2002

* În numărul trecut al revistei noastre a apărut comunicarea IPS Mitropolit Serafim, făcută la Morges (Elveția) în fața episcopilor apropiati de Mișcarea Focolară (24 octombrie 2002) pe tema „Unitatea Bisericii și primatul papal“. Din păcate, traducerea românească a originalului francez n-a putut fi verificată de autor și a apărut cu foarte multe greșeli care au denaturat textul. Din acest motiv redăm aici încă o dată textul românesc corectat de autor.

EREIGNIS IM LEBEN DER METROPOLIE

Pastoral und ökumenischer Besuch Seiner Seligkeit Patriarch Teoctist in Deutschland

WEIHBISCHOF SOFIAN BRAŞOVEANUL

In der Zeit vom 8. bis 14. Mai 2003, stattete S.S. Patriarch Teoctist, der Patriarch der Rumänischen Orthodoxen Kirche, in der Begleitung S.E. Metropolit Daniel, Metropolit der Moldau und der Bukowina, S.E. Metropolit Teofan, Metropolit Olteniens, S.E. Erzbischof Andrei, Erzbischof von Alba-Iulia, zusammen mit Herrn Pfr. Dr. Daniel Benga und dem Diakon Costin Spiridon, einen Besuch in Deutschland ab. Die Einladung war von S.E. Metropolit Serafim, Metropolit für Deutschland, Zentral- und Nordeuropa und von den einheimischen Kirchen, der Römisch-Katholischen und der Evangelischen Kirche erfolgt. Im Mittelpunkt des Besuches stand die Bischofsweihe des Archimandriten Sofian Pătrunjel, als Weihbischof der Rumänischen Orthodoxen Metropole für Deutschland, Zentral- und Nordeuropa, mit dem Titel „Brașoveanul“ (von Kronstadt).

P.F. Părinte Teocist, Patriarhul României,
în Catedrala din Nürnberg, 9 mai 2003

Der Besuch von Patriarch Teocist hatte, neben einem pastoralen Charakter, auch eine ausgeprägte interorthodoxe Dimension. Die Anwesenheit der Vertreter der meisten orthodoxen Schwesternkirchen bei der Bischofsweihe, sowie die Zusammenkünfte und die Gespräche des Patriarchen Teocist und der Mitglieder der Delegation der Rumänischen Orthodoxen Kirche mit orthodoxen Hierarchen, Priestern und Gläubigen aus dem Abendland haben die Mitarbeit und das gemeinsame Zeugnis der Orthodoxie in dem vereinigten Europa hervorgehoben. Ein anderes Merkmal des hohen Besuches war der ökumenische Charakter, nicht zuletzt durch die

Zusammenkünfte mit wichtigen Vertretern der Römisch-Katholischen und der Evangelischen Kirche, durch die Teilnahme einiger Vertreter dieser Kirchen an der Bischofsweihe und an der orthodoxen Vesper, gefeiert im

gemeinsame Stimme in Europa bilden sollten.

Nicht zu unterschätzen ist die Tatsache, dass der Besuch des Patriarchen Teocist auch eine Bedeutung für die Integration unseres Landes in Europa hat. Dies zeigte sich besonders bei der Begegnung mit dem Präsidenten Deutschlands, Johannes Rau, und mit Amtspersonen des Landes Bayern, mit denen Gespräche bezüglich der Organisation und Bewahrung der religiösen und kulturellen Identität der Rumänen in Deutschland geführt wurden. Betont wurde die Offenheit der Orthodoxie für die modernen europäischen Werte und die Tatsache, dass das Europa der Zukunft auf der Basis der christlichen Werte erbaut werden könnte.

Der Besuch begann am Donnerstag, dem 8. Mai 2003, als Seine Seligkeit in München ankam. Die Delegation wurde von Kardinal Dr. Friedrich Wetter, Erzbischof von München und Freising, Metropolit Serafim, Metropolit für Deutschland, Zentral- und Nordeuropa, Prälat Dr. Albert Rauch, Direktor der Ostkircheninstituts in Regensburg, S.E. Mihai Botorog, Generalkonsul Rumäniens in München, sowie einer Gruppe von rumänisch-orthodoxen Gläubigen empfangen. Am selben Tag besuchte die Delegation das Rathaus in München. Die hohen Gäste wurden im Auftrag des Oberbürgermeisters Christian Ude von Frau Bürgermeisterin Dr. Gertraud Burkert empfangen. Frau Burkert hat in ihrem Grusswort das ökumenische

EVENIMENT ÎN VIAȚA MITROPOLIEI

Vizita pastoral-misionară și ecumenică a Prea Fericitului Părinte Patriarh Teocist în Germania

EPISCOP-VICAR SOFIAN BRAŞOVEANUL

In perioada 8-14 mai 2003, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teocist, însotit de o delegatie formată din IPS Daniel, Mitropolitul Moldovei și München și Freising, aprecia rolul BOR de „*punte între est și vest*“, precum și tradiția modului de conviețuire în România a creștinilor de diferite confesiuni, care este un semn al faptului că Europa poate să se dezvolte într-un spirit benefic. De asemenea, în întâlnirile și discuțiile teologice cu episcopii evanghelici Johannes Friedrich la München și Rolf Koppe la Berlin, precum și cu alți teologi, a fost exprimat faptul că Bisericile creștine trebuie să aibă o voce comună în Europa.

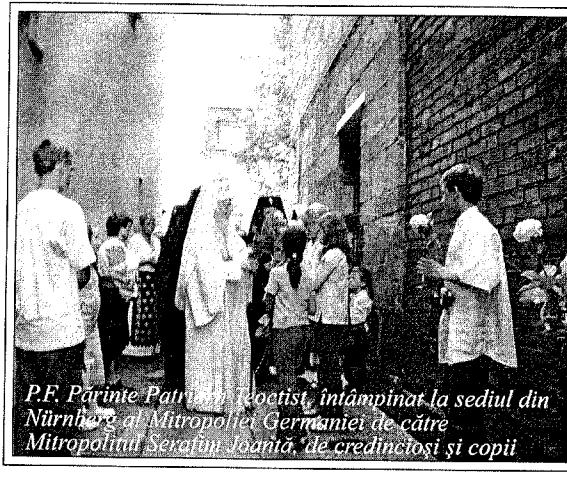
Momentul central al vizitei din Germania l-a constituit hirotonia PC Arhimandrit Sofian Pătrunjel într-arhiereu, pentru postul de Episcop-vicar al Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Germania, Europa Centrală și de Nord, cu titulatura Brașoveanul. Pe lângă caracterul pastoral, vizita PF Patriarh Teocist în Germania a avut și o pronunțată dimensiune interortodoxă. Prezența reprezentanților majorității Bisericilor Ortodoxe surorii la hirotonia noului episcop vicar al românilor ortodocși din Germania, Europa centrală și nordică, precum și întâlnirile și discuțiile Părintelui Patriarh Teocist și ale membrilor delegației BOR cu ierarhi, preoți și credincioși ortodocși din această parte a continentului au reliefat cooperarea și mărturia comună a Ortodoxiei într-o Europă unită.

Vizita delegației BOR în Germania a avut și un pronunțat caracter ecumenic, prin întâlnirile cu reprezentanți de seamă ai Bisericii Romano-Catolice și ai Bisericii Evanghelice din Germania, prin participarea unor reprezentanți ai acestora la hirotonia PS Sofian Brașoveanul și prin Vecernia ortodoxă oficială în Domul catolic din

München. În acest sens, Eminența Sa Cardinalul Dr. Friedrich Wetter, Arhiepiscop romano-catolic de München și Freising, aprecia rolul BOR de „*punte între est și vest*“, precum și tradiția modului de conviețuire în România a creștinilor de diferite confesiuni, care este un semn al faptului că Europa poate să se dezvolte într-un spirit benefic. De asemenea, în întâlnirile și discuțiile teologice cu episcopii evanghelici Johannes Friedrich la München și Rolf Koppe la Berlin, precum și cu alți teologi, a fost exprimat faptul că Bisericile creștine trebuie să aibă o voce comună în Europa.

În același zi PF Sa a efectuat o vizită la primăria din München, unde, în numele primarului Christian Ude, a fost salutat de Doamna Dr. Gertraud Burkert, vice-primer al orașului München, care, în cuvântul de bun venit adresat PF Sale, a subliniat angajamentul ecumenic al comunității românești din München, unde domnește un spirit tolerant de frățietate, nu numai între creștini, ci și între cei de religii diferite, spunând că: „*Este o onoare pentru noi să îl avem oaspete pe Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, deschizător de drumuri în Europa, prin eforturile sale pe calea mult doritei unități creștine*“. La orele 18³⁰, în domul catolic „Frauenkirche“ a avut loc Vecernia ortodoxă cu participarea PF Sale, a Cardinalului Friedrich Wetter, a doamnei vice-primer, a reprezentanților Consiliului Ecumenic local (ACK Bavaria), în prezența a peste 1000 de credincioși, îndeosebi români. Au rostit cuvântări Card. Friedrich Wetter și PF Teocist, care a mulțumit Card. Wetter pentru invitația făcută, cât și pentru întregul sprinț frățesc acordat credincioșilor ortodocși români care trăiesc în această țară: „*Bucuria este semnul vizibil al primei întâlniri a Mântuitorului Hristos cu Apostoli Săi, al regăsirii pe același drum. Bucuria noastră de acum este, de fapt, o prelungire a împreună lucrării și a legăturilor străvechi dintre popoarele și Bisericile noastre. Mai mult, bucuria pe care o trăim cu toții în această seară încercuvântată de Dumnezeu este o icoană a ospitalității avraamice pe care români au arătat-o, îndeosebi în Transilvania, față de frații și surorile lor de credință catolică și protestantă grăitori în limba lui Goethe și Schiller.*

Engagement der rumänischen Gemeinde in München unterstrichen; in München, einer Stadt in der ein toleranter Geist der Verbundenheit,

P.F. Patriarch Teoctist, întâmpinat la sediul din Nürnberg al Mitropoliei Germaniei de către Mitropolitul Serafin Ioană, de credincioși și copii

nicht nur zwischen Christen, sondern zwischen verschiedenen Religionen herrscht. Frau Burkert sage: „Es ist für uns eine Ehre, den Patriarchen der Rumänischen Orthodoxen Kirche als Gast zu haben, ein Wegbereiter in Europa, durch seine Bemühungen um die viel gewünschte christliche Einheit.“

Vom 18.30 fand im Münchner Dom, der Frauenkirche, eine orthodoxe Vesper in Anwesenheit von S.S. Patriarch Teoctist, Kardinal Friedrich Wetter, Frau Bürgermeisterin Burkert und Vertretern des Arbeitskreises christlicher Kirchen in München (AcK Bavaria) statt. Über 1000 Gläubige, in der Mehrheit Rumänen, nahmen an der Feier teil. Ansprachen hielten Kardinal Wetter und Patriarch Teoctist. In seiner Begrüßungsansprache dankte Patriarch Teoctist Kardinal Wetter für die Einladung und für die brüderliche Hilfe die S.E. den hier lebenden rumänisch-orthodoxen Gläubigen erwiesen hat: „Die Freude ist das sichtbare Zeichen der ersten Zusammenkunft Jesu Christi mit Seinen Jüngern, des Wiederfindens auf demselben Weg. Unsere Freude von jetzt ist, eigentlich, eine Fortsetzung der Zusammenarbeit und der uralten Verbindungen zwischen unseren Völkern und Kirchen. Noch mehr, die Freude, die wir alle an diese, von Gott gesegneten Abend spüren, ist eine Ikone der abrahamischen Gastfreundschaft, die die Rumänen, besonders die aus Siebenbürgen, gegenüber den Mitbrüder und

Schwester katholischer und evangelischer Konfession, Sprecher der Sprache von Goethe und Schiller, gezeigt haben. Diese Liebe der Rumänen für die seit Jahrhunderten in Rumänien lebenden Deutschen hat eine gleichartige Entsprechung in der Gastfreundschaft der Gläubigen der Deutschen Kirchen, die sie vertreten, gefunden. Diese Kirchen stellten den Gläubigen, dem Klerus und ihrem Hierarchen, dem Metropoliten Serafin, Kirchen und unschätzbar-

Beistand zur Verfügung, in der Anfangsphase und oft schwierigen Zeiten. In deren Namen möchte ich Ihnen allen für all das, was Sie für die orthodoxen Gläubigen allgemein und besonders für das rumänische Volk getan haben, herzlich danken.

Die Begegnung nach der Vesper mit der rumänischen Gemeinde aus München entwickelte sich zu einem Freudeausbruch seitens der Gläubigen, die auf den Patriarchen „gestürzt“ sind, um seinen väterlichen Segen zu empfangen.

Am nächsten Tag, Freitag dem 9. Mai, im Laufe des Vormittags, Patriarch Teoctist und die Delegation der BOR stattete dem evangelischen Landesbischof, S.E. Johannes Friedrich, einen Besuch ab. Die Gespräche mit Seiner Exzellenz und mit anderen evangelischen Theologen richteten sich auf verschiedenen Themen des heutigen Ökumenismus. Bischof Friedrich bedankte sich bei dem Patriarchen für die Ehre, den Sitz der Evangelischen Kirche in Bayern besucht zu haben und stellte die aktuelle Lage der Kirche, die S.E. führt, vor. Durch den Besuch des Patriarchen sollen die Beziehungen zwischen der Evangelischen Kirche in Deutschland und der Rumänischen Orthodoxen Kirche weiter gefestigt werden, so Bischof Friedrich. S.E drückte seine Freude darüber aus, dass die Evangelische Kirche in Bayern, der Rumänischen Orthodoxen Metropole für Deutschland, Zentral- und Nordeuropa helfen könnte, die

Kirche und den neuen Sitz in Nürnberg kaufen zu können.

Als nächstes besuchte die „Ludwig Maximilian“ Universität in München. In den Räumlichkeiten der Fakultät für Orthodoxe Theologie hielt Patriarch Teoctist einen Vortrag mit dem Thema: „Die Ansprüche des jetzigen Ökumenismus aus der Sicht der Rumänischen Orthodoxen Kirche“. In seiner Ansprache zeigte S.S. dass: „Für die Rumänische Orthodoxe Kirche ist der ökumenische Dialog sowohl zwischen den Konfessionen als auch zwischen den Religionen von den interorthodoxen Verhältnissen bestimmt; nur indem wir die Einheit in der Lehre, im Kultus und in den Kanones der Orthodoxen Kirche in ihrer Vollständigkeit als Gemeinschaft der autokephalen Kirchen bestimmen, ist es möglich, zu einem glaubhaften orthodoxen Bekenntnis in dem heutigen ökumenischen und interreligiösen Dialog zu kommen. Das Gebet unseres Erlösers Jesus Christus, dass alle eins sein sollen (Johannes 27, 21), bildet für die Orthodoxe Kirche das Ausgangsprinzip in der ökumenischen Ausrichtung im Dienste der Erfüllung des göttlichen Gebotes, der Einheit aller in Christus.“ Bezüglich der Rumänischen Orthodoxen Kirche zeigte Patriarch Teoctist, dass diese:

„intensive ökumenische Beziehungen gepflegt hat schon lange bevor das Problem der Eingliederung Rumäniens in die europäischen Strukturen ins Gespräch kam. Die Rumänische Orthodoxe Kirche ist Mitglied der Konferenz der Europäischen Kirche (KEK) seit der Gründung dieser Organisation 1959. Die Mitarbeit der Rumänischen Orthodoxen Kirche im KEK ist sowohl in den verschiedenen Kommissionen und Ausschüssen als auch im Bereich des Personals dieser Organisation in Genf erheblich gewesen. Viele der Kommissionen und Arbeitskreise der KEK, beginnend mit dem Zentralkomitee und dessen Präsidium, haben sich bei der Einladung der Rumänischen Orthodoxen Kirche in Rumänien getroffen. Für uns stellt das KEK die ökumenische Plattform vorzugsweise dar, sowohl für die ökumenische Zusammenarbeit zwischen den Kirchen, als auch für die Kooperation der Kirchen mit den

Iar această dragoste a românilor pentru germanii aşezăti de veacuri în România a găsit un corespondent pe măsură în ospitalitatea credincioșilor Bisericilor din Germania, pe care le reprezintați, cei care le-au oferit lăcașuri de cult și sprijin neprețuit în vremuri de început și, deseori, de încercare, atât lor, credincioșilor și clerului, cât și Ierarhului lor, Înalți Prea Sfințitori Serafim. În numele lor, vă mulțumesc tuturor pentru tot ceea ce ați făcut pentru credincioșii ortodocși, în special, și pentru poporul român, în general“.

Întâlnirea de după vecernie cu comunitatea românească din München a fost o explozie de bucurie din partea credincioșilor care au „năvălit“ asupra PF Sale cerându-i binecuvântarea părintească.

Adoua zi, vineri, 9 mai, în cursul dimineții, PF Sa Patriarhul Teoctist, însoțit de delegația BOR, l-a vizitat pe Episcopul evanghelic al Bavariei, Excelența Sa Johannes Friedrich, la reședința acestuia. Discuțiile purtate cu Excelența Sa și cu alți teologi evanghelici prezenți s-au referit la diferite teme ale ecumenismului actual. Episcopul Johannes Friedrich a mulțumit PF Sale pentru onoarea făcută, de a vizita sediul Bisericii Evanghelice din Bavaria, prezintând situația în care se află Biserica pe care o conduce. Prin vizita PF Patriarh Teoctist, relațiile dintre BOR și Biserica Evanghelică din Germania sunt întărite și mai mult, a precizat Excelența Sa. Episcopul J. Friedrich și-a exprimat bucuria pentru faptul că Biserica Evanghelică din Bavaria a ajutat Mitropolia Ortodoxă Română pentru Germania, Europa Centrală și de Nord, la cumpărarea locașului de cult și a reședinței din Nürnberg.

In continuare, delegația română a făcut o vizită la Universitatea Ludwig Maximilian din München, unde PF Sa a susținut conferință cu tema „Exigențele ecumenismului actual din punctul de vedere al Bisericii Ortodoxe

Române“. În cuvântul său, PF Sa arată că: „pentru BOR, dialogul ecumenic interconfesional, precum și cel interreligios, sunt determinante de relațiile interortodoxe; numai afirmând unitatea de învățătură, de cult și canonică a Bisericii Ortodoxe, în integralitatea ei de comuniune a Bisericilor autocefale, se va putea ajunge la o mărturie ortodoxă credibilă în dialogul ecumenic și interreligios de azi. Rugăciunea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, ca toți să fie una (Ioan 27, 21), constituie pentru Biserica Ortodoxă principiul de bază în orientarea ecumenică de slujire spre împlinirea poruncii divine de unire a tuturor în Hristos“. Referitor la BOR, PF Sa a arătat că aceasta „a cultivat relații ecumenice intense la nivel european cu mult înainte de a se pune problema integrării României în structurile europene. BOR este membru al Conferinței Bisericilor Europene (KEK) încă de la înființarea acestei organizații ecumenice europene, în 1959. Cooperarea BOR în cadrul KEK a fost considerabilă atât la nivelul diferitelor comitete sau comisiilor, cât și la nivelul personalului acestei organizații de la Geneva. Multe din comitetele și comisiile de lucru ale KEK, în frunte cu Comitetul Central și cu Prezidiul acestuia, s-au întrunit în multe rânduri în România, la invitația BOR. Pentru noi, KEK

P.F. Patriarch Teoctist în mijlocul credincioșilor la sediul Mitropoliei în Nürnberg, 9 mai 2003

la Bruxelles și Strasbourg“. În ce privește Ortodoxia românească, PF Sa a spus că specificul acesteia este „acela de a fi de cultură latină și în același timp de credință ortodoxă, ceea ce constituie o legătură specială a acestei tradiții cu Europa. Din punctul nostru de vedere, Europa are nevoie nu numai de factori economici și politici, ci și de tradiția ei creștină, inclusiv de tradiția creștină ortodoxă. România aduce în Europa istoria ei plină de suferință, de jertfe și de martiri pentru credință. BOR oferă Europei trăirea vie a credinței ortodoxe în comuniune. Nică o instituție europeană sau mondială nu se poate substitui Bisericilor; a căror lucrare este de permanentă îmbunătățire a omului, de desăvârșire și chiar de îndumnezeire a lui. Acestea sunt obiectivele ecumenismului european, din punctul de vedere al BOR, pentru care Europa nu poate avea un viitor durabil fără credință, fără afirmarea și manifestarea deplină a credinței creștine. Bisericile sunt chemate să contribuie la construirea noii Europe, lucrare pe care ele nu o pot desfășura cu succes decât numai împreună“.

După amiază, în jurul orelor 15⁰⁰, PF Sa a fost întâmpinat la catedrala din Nürnberg de către ostașorii Centrului Eparhial și ai Mănăstirii „Sf. Martiri Brâncoveni“ și de un grup de credincioși. În continuare, în catedrală s-a oficiat o slujbă de multumire (Te Deum) în încheierea căreia IPS Serafim a rostit un scurt cuvânt de bun venit, în care a calificat vizita PF Sale drept o mare binecuvântare pentru întreaga diasporă românească din Germania. În cuvântul de multumire, PF Sa, referindu-se la Catedrala din Nürnberg, a spus că ea este „o adevarată imagine a ortodoxiei românești“

în inima Europei și l-a felicitat în numele Sf. Sinod și al BOR pe IPS Mitropolit Serafim pentru tot ceea ce a realizat alături de credincioșii din diaspora până în prezent, mărturisind sincer că toate aceste

europäischen Institutionen in Brüssel und Straßburg". Was die rumänische Orthodoxie anbelangt, erläuterte Patriarch Teocist, dass diese ein besonderes Merkmal besitze und zwar: „sie gehört gleichzeitig einer Kultur lateinischer Ursprungs und dem orthodoxen Glauben, was eine spezielle Verbindung zu Europa bildet. Aus unserer Sicht braucht Europa nicht nur wirtschaftliche und politische Faktoren, sondern auch ihre christliche Tradition, einschließlich der christlich-orthodoxen Tradition. Rumänien bringt in Europa ihre schmerzhafte Geschichte von Opfer und Märtyrer für den Glauben ein. Die Rumänische Orthodoxe Kirche bietet Europa das lebendige Erleben des orthodoxen Glaubens in Gemeinschaft. Keine europäische oder weltweite Institution kann die Kirchen ersetzen, deren Werk die ständige Besserung, die Vervollkommenung, sogar die Vergöttlichung des Menschen ist. Dies sind die Ziele des europäischen Ökumenismus angesichts der Rumänischen Orthodoxen Kirche. Für diese kann Europa ohne Glauben, ohne das Bekenntnis und die umfassende Äußerung des christlichen Glaubens keine dauerhafte Zukunft haben. Die Kirchen sind aufgerufen an der Bildung des neuen Europa mitzuwirken, ein Werk, das sie nur gemeinsam erfolgreich verwirklichen können.“

Nachmittags, gegen 15.00 Uhr, wurde Patriarch Teocist in der Kathedrale in Nürnberg von den Mitgliedern des Metropolitanzentrums und einer Gruppe von Gläubigen empfangen. In der Kathedrale zelebrierte Metropolit Serafim einen Dankgottesdienst (Te-Deum). Anschließend hieß der Metropolit den Patriarchen und die Delegation herzlich willkommen und bezeichnete diesen Besuch als einen großen Segen für die ganze Diaspora in Deutschland. Patriarch Teocist dankte Metropolit Serafim und nannte die Kathedrale in Nürnberg „ein wahres Bild der rumänischen Orthodoxie“ im Herzen Europas. Dabei beglückwünschte der Patriarch Metropolit Serafim für alles, was S.E. zusammen mit den Gläubigen der Diaspora bisher geleistet hat und gab zu, dass ihm all diese Verwirklichungen eine große Freude

bereitet haben. Um 17.30 fand in den Räumen der Metropolie ein Treffen des Patriarchen Teocist und der rumänischen Delegation mit dem bayerischen Innenminister Dr. Günther Beckstein statt. Dr. Beckstein besuchte zuerst die Kathedrale und zeigte sich von der Schönheit der Kunst und der byzantinischer Malerei des berühmten rumänischen Malers, Prof. Grigore Popescu, sehr beeindruckt. Das Hauptthema der anschließenden Gespräche war die Rolle der rumänischen Orthodoxie im Ökumenischen Dialog und die Integration Rumäniens in die europäischen Strukturen. Um 18.30 wurde die Delegation, geführt von Patriarch Teocist, vom Oberbürgermeister der Stadt Nürnberg, Dr. Ulrich Maly, empfangen. In seinem Grußwort erklärte Dr. Maly, dass die Stadt Nürnberg erst durch die Verlegung des Sitzes der Rumänischen Orthodoxen Metropolie hier den Status einer Metropole erreicht habe. Eine Metropole brauche eine Metropolie, und Metropolit Serafim sei der erste Hierarch mit dem Sitz in Nürnberg.

Am Samstag, dem 10 Mai, nahm S.S. als Ehrengast an der Sitzung der Diözesanversammlung unserer Metropolie teil. In Seiner Ansprache an die Kleriker und Gläubigen, Mitglieder der Versammlung, riet Patriarch Teocist diesen die Werte der Orthodoxie und unseres Volkes so authentisch zu leben wie möglich. Um 18.00 Uhr fand in der Kathedrale eine feierliche Vesper statt.

Zelebranten waren S.E. Metropolit Serafim von Deutschland, Zentral- und Nordeuropa, S.E. Teofan von Oltenien und S.E. Andrei, Erzbischof von Alba-Iulia, umgeben von Priestern und Diakonen. Unter den Teilnehmern waren: S.E. Nathanael, Erzbischof des Rumänischen Orthodoxen Bistums von Amerika, S.E. Gherasim, Bischof von Râmnici, S.E. Vasile Someșanul, Weihbischof von Cluj, Prälat Dr. Albert Rauch, Direktor des Ostkirchlichen Instituts in Regensburg, über 40 Priester unserer

Metropolie, römisch-katholische Prälaten, Vertreter evangelischer Gemeinden, Mönche und Nonnen, rumänische Stipendiaten, sowie hunderte von rumänischen Gläubigen. Nach der Vesper folgte die Zeremonie der Berufung des Archimandriten Sofian Pătrunjel, in den Bischofsstand. Dabei sprach Metropolit Teofan über die Schwierigkeiten und Freuden des bischöflichen Standes.

Der Schwerpunkt des Besuches in Deutschland bestand in der Götlichen Liturgie vom 11. Mai, in deren Verlauf Patriarch Teocist den Archimandriten Sofian Pătrunjel zum Bischof für den Posten des Weihbischofs der Rumänischen Orthodoxen Metropolie für Deutschland, Zentral- und Nordeuropa weihte. Zusammen mit S.S. zelebrierten S.E. Augustinos, Metropolit der griechischen Diözese in Deutschland, S.E. Daniel, Metropolit von Moldau und Bukowina, S.E. Constantin, Bischof der serbischen Diözese in Deutschland und Zentraleuropa, S.E. Teofan, Metropolit von Oltenien, S.E. Nathanael, Erzbischof des Rumänischen Orthodoxen Bistums von Amerika, S.E. Iosif, Metropolit der Rumänischen Orthodoxen Diözese für Westeuropa, S.E. Christoph von

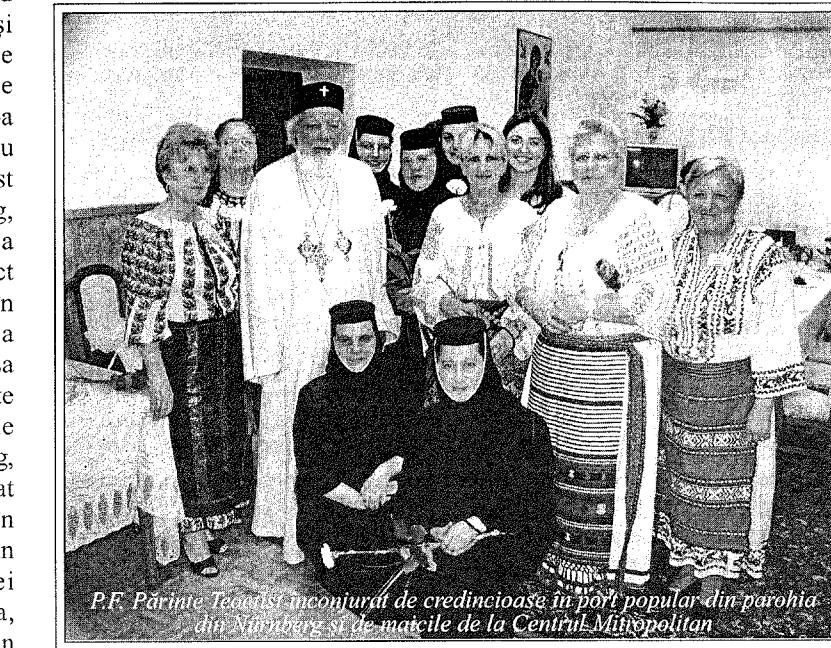

Prag, S.E. Andrei von Alba-Iulia, S.E. Gherasim von Râmnici, S.E. Laurențiu von Caransebeș, S.E. Vasile Someșanul, Weihbischof von Cluj, Prälat Dr. Albert Rauch, Direktor des Ostkirchlichen Instituts in Regensburg, über 40 Priester unserer

realizări i-au făcut o mare bucurie. La orele 17³⁰, la sediul Mitropoliei, a avut loc întâlnirea PF Părinte Teocist și a delegației din România cu domnul Dr. Günther Beckstein, Ministrul de Interni și Vicepreședintele Consiliului de Miniștri al landului Bavaria. Domnia Sa a vizitat mai întâi Catedrala metropolitană, fiind profund impresionat de frumusețea artei și picturii bizantine, realizată de reputatul pictor român Grigore Popescu. În continuare, Domnia Sa a întâlnit cu PF Părinte Teocist și cu ceilalți membri ai delegației. A fost prezent și domnul Mihai Botorog, Consulul general al României la München. Discuția a avut ca punct central rolul Ortodoxiei românești în dialogul ecumenic și integrarea României în structurile europene. La orele 18³⁰ delegația oficială în frunte cu PF Părinte a fost primită de Primarul general al orașului Nürnberg, Dr. Ulrich Maly. Domnia Sa a adresat un cuvânt de bun venit PF Sale, în cursul căruia a subliniat faptul că prin stabilirea sediului Mitropoliei Ortodoxe Române din Germania, Europa Centrală și de Nord în Nürnberg, orașul dobândea statutul unei adevărate metropole. O metropolă trebuie să aibă și o Mitropolie, iar IPS Mitropolit Serafim este primul ierarh care își are reședința în Nürnberg.

Sâmbătă, 10 mai, PF Sa a participat, în calitate de invitat de onoare, la lucrările Adunării eparhiale a Mitropoliei noastre, prilej cu care, adresându-se clericilor și credincioșilor prezenți, i-a îndemnat la o căt mai autentică trăire a valorilor ortodoxe și românești. La orele 18⁰⁰, în Catedrala metropolitană IPS Mitropolit Serafim al Germaniei, Europei Centrale și de Nord și Teofan al Olteniei și IPS Andrei, Mitropolitul Craiovei, IPS Serafim al Mitropoliei românești a Germaniei și Europei Centrale și de Nord, IPS Natanael al episcopiei române din America și Canada, IPS Iosif, al Mitropoliei române din Europa Centrală și Meridională, IPS Cristoph de Praga, IPS Andrei al Alba-Iuliei, PS Gherasim al Râmniciului, PS Vasile Someșanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, Monseniorul Albert Rauch, directorul Institutului pentru Biserice Orientale de la Regensburg, peste 40 de preoți ai Mitropoliei, prelați catolici, reprezentanți ai comunităților

evangelice, călugări și călugărițe, bursieri români din Bavaria, precum și câteva sute de credincioși români. Sluția vecernie a fost urmată de ceremonia anunțării și chemării (ipopsifierii) PC Arhim. Sofian Pătrunjel la treapta arhieriei, după care IPS Mitropolit Teofan a rostit un

PF Părinte Teocist înconjurat de credincioșe în port popular din parohia din Nürnberg și de mătice de la Centrul Mitropolitan

cuvânt de învățătură, în care a vorbit despre greutățile și bucuriile slujirii arhierești.

Punctul central al vizitei l-a constituit

Sf. Liturghie din 10 mai, în cadrul căreia PF Teocist l-a hirotonit întru episcop pe Arhim. Sofian Pătrunjel, pentru postul de episcop-vicar al Mitropoliei Germaniei și Europei Centrale și de Nord. PF Sa a fost înconjurat de IPS Augustinos, al Mitropoliei grecești din Germania, IPS Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, PS Constantin, al episcopiei sărbești din Germania și Europa Centrală, IPS Teofan, al Mitropoliei românești a Germaniei și Europei Centrale și de Nord, IPS Natanael al episcopiei române din America și Canada, IPS Iosif, al Mitropoliei române din Europa Centrală și Meridională, IPS Cristoph de Praga, IPS Andrei al Alba-Iuliei, PS Gherasim al Râmniciului, PS Vasile Someșanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, Monseniorul Albert Rauch, directorul Institutului pentru Biserice Orientale de la Regensburg, peste 40 de preoți ai Mitropoliei, prelați catolici, reprezentanți ai comunităților

Cardinalul Friederich Wetter și ai Episcopului evanghelic Johannes Friedrich, Excelența Sa Dr. Albert Rauch, reprezentanți ai autorităților locale, bursieri ortodocși români, monahi și monahii din țară, precum și în jur de o mie de credincioși. Întreaga slujbă, precum și rânduiala hirotoniei nouului arhieru s-au desfășurat într-o atmosferă de înaltă trăire duhovnicească.

Luni, 12 mai, la orele 9³⁰, delegația oficială s-a întrebat spre Regensburg. A fost făcută o vizită la parohia catolică din Etterzhausen, unde este paroh Prelat Dr. Albert Rauch. Acolo PF Sa a fost întâmpinat de primarul localității, de credincioși și de copiii grădinilei din curtea bisericii. Biserica unde slujește Dr. Rauch are picturi în frescă executate de Prof. Grigorie Popescu, care a pictat și Catedrala metropolitană din Nürnberg. În continuare, la Regensburg, delegația română a vizitat Institutul pentru Biserice Orientale, unde s-a bucurat de o caldă primire din partea conducerii Institutului. După încheierea acestei vizite, delegația română s-a întors la

Homeier, Römisch-Katholischer Bischof von Hildesheim, Dr. Karl Heinz Röhlin, Evangelischer Regionalbischof von Nürnberg, S.E. Petro Kryk, Bischof des ukrainischen unierten Bistums in München, S.E. Karekin Bekdjian, Bischof des armenischen Bistums in Köln, Vertreter S.E. Kardinal Friedrich Wetter und des Evangelischen Landesbischofs Johannes Friedrich, Prälat Dr. Albert Rauch, Vertreter der lokalen Behörden, rumänische Stipendiaten, Mönche und Nonnen und über 1000 Gläubigen teil. Sowohl die Göttliche Liturgie als auch die Bischofsweihe verliefen in einer Atmosphäre geistlichen Erlebens.

Am Montag, dem 12. Mai, um 09.30 fuhr die Delegation nach Regensburg. Die Gäste besuchten die römisch-katholische Gemeinde in Etterzhausen, derer Priester Prälat Dr. Albert Rauch ist. Der Patriarch und seine Begleitung wurden vom Bürgermeister, von den Mitgliedern der Gemeinde und den Kindern des anliegenden Kindergartens empfangen. Die Kirche dieser Gemeinde ist geschmückt mit einigen Fresken von Prof. Grigore Popescu, der auch die Metropolitankirche in Nürnberg ausgemalt hat. Anschließend fuhr die Delegation weiter nach Regensburg in das Ostkirchliche Institut und wurde im Institut von der Geschäftsführung herzlich empfangen. Nach diesem Besuch kehrte die Delegation zurück nach Nürnberg um gegen 15.00 Uhr weiter nach Berlin zu fahren. In Berlin wurden die Gäste von dem Berliner Gemeindepriester Dr. Constantin Mihoc, Botschafter Adrian Vierita und einigen Mitgliedern der Gemeinde in Berlin erwartet. Ein Treffen mit der rumänischen Gemeinde fand in der St. Johannes Basilika statt, ein Treffen, an dem S.E. Feofan, Erzbischof der russischen Kirche in Deutschland, orthodoxe Priester aus Berlin, Vertreter aus der Ökumene und viele Rumänen teilnahmen.

Am Mittwoch, dem 13. Mai, wurde Patriarch Teoctist eingeladen, in der Katholischen Akademie in Berlin, in der Anwesenheit der Mitglieder der Delegation und S.E. Metropolit Serafim, einen Vortrag zu halten. Zu diesem Anlass machte der Patriarch eine Einschätzung des pastoralen und

ökumenischen Besuches in Deutschland. Um 11.30, bei der Einladung durch S.E. Konstantin, Bischof der Serbisch-Orthodoxen Diözese für Deutschland und Zentraleuropa, wurde Patriarch Teoctist in der serbischen Kathedrale in Berlin mit dem Evangelium und dem Kreuz empfangen. Anwesend waren Bischof Konstantin, der Botschafter der Republik Serbien und Montenegro in Berlin, Priester und Mitglieder der serbischen Gemeinde in Berlin. In seinem Grußwort erläuterte Bischof Konstantin, dass, obwohl die Kirche von vielen Staats- und Regierungsführer besucht worden sei, Patriarch Teoctist der erste orthodoxe Patriarch wäre der diese Kirche betrete. Anschließend fuhren der Patriarch und die Begleitung zum Präsidentenpalast *Bellevue*, um den Präsidenten der Bundesrepublik Deutschland, Johannes Rau, zu treffen. Nachdem Patriarch Teoctist das Ehrenbuch signierte, folgte ein 40-minütiges Gespräch mit dem Präsidenten über die Situation der Rumänischen Orthodoxen Kirche, ihre Rolle in der rumänischen Gesellschaft und ihren Beitrag bei der Eingliederung Rumäniens in die Europäische Gemeinschaft. Es wurde die wichtige Rolle der Wiederentdeckung der evangelischen Werte und der geistlichen Fundamente hervorgehoben. Nach einem kurzen Besuch im Berliner Dom, traf Patriarch Teoctist um 15.00 Kardinal Georg Maximilian Sterzinsky, römisch-katholischer Erzbischof von Berlin, in dessen Residenz. Bei dem Treffen, an dem die Delegation, Metropolit Serafim und Priester Dr. Constantin Mihoc teilnahmen, wurden Themen wie: die Lage der Rumänischen Orthodoxen Kirche während des Kommunismus, der heutige Ökumenismus und die Situation der rumänisch-orthodoxen Gemeinde in Berlin besprochen. Patriarch Teoctist schilderte Kardinal Sterzinsky einige Ereignisse zwischen der Rumänischen Orthodoxen Kirche und dem kommunistischen Regime, z.B. wie es damals möglich gewesen sei, Kirchen und Klöster zu renovieren und das theologische Studium und das monastische Leben zu fördern. Um 18.00 waren Patriarch Teoctist und die Delegation in der rumänischen Botschaft in Berlin von Botschafter Adrian Vierita zu einem Empfang

(Übersetzung: Ierod. Calinic Vintilă)

eingeladen. Es nahmen ca. 200 Gäste teil, darunter Mitglieder des diplomatischen Corps, Vertreter der lokalen Behörden, Kardinal Sterzinsky, S.E. Anba Damian, Bischof der koptischen Kirche in Deutschland, Vertreter verschiedener Kirchen und Glaubensrichtungen in Berlin.

Am Mittwoch, dem 14. Mai, nahm die Delegation, geführt von Patriarch Teoctist, an einem Arbeitstreffen mit Vertreter der evangelischen Kirche teil. Die deutsche Delegation führte Bischof Dr. Rolf Koppe, Leiter der Abteilung auswärtiger Beziehungen der Evangelischen Kirche in Deutschland. In den Gesprächen wurde die heutige Situation des Dialogs zwischen der Rumänischen Orthodoxen Kirche und der Evangelischen Kirche in Deutschland analysiert. Die orthodoxe Rolle in dem Weltkirchenrat, sowie die Notwendigkeit einer engeren Zusammenarbeit zwischen den christlichen Kirchen wurden hervorgehoben. Vom Sitz der Evangelischen Kirche, wurde die rumänische Delegation von Priester Dr. Constantin Mihoc zum Flughafen gebracht, woher die Delegation um 19.00 Uhr nach Bukarest flog.

Sowohl für unsere Metropole, als auch für die anderen Kirchen dieses Landes bedeutete der Besuch des Patriarchen Teoctist und der begleitenden Delegation einen großen Segen. Im Laufe des Besuches konnte die Zuneigung des Klerus und der Mitglieder der rumänisch-orthodoxen Gemeinden für die Kirche bemerkt werden. Ebenfalls konnte die positive Haltung der deutschen Behörden gegenüber Rumänien und ihr Streben nach der europäischen Eingliederung festgestellt werden. Sämtliche Treffen und Gespräche mit den Vertretern der Orthodoxen Schwesternkirchen, der Alt-Orientalen Kirchen, der Römisch-Katholischen Kirche und der Evangelischen Kirche verliefen in einer Atmosphäre der ökumenischen Offenheit und bestätigten erneut die Wertschätzung, der sich die Rumänische Orthodoxe Kirche im Ausland erfreut. Das alles stellt Fortschritte in der Verwirklichung der viel gewünschten Einheit der Kirche unseres Erlösers Jesus Christus dar. □

Nürnberg, de unde la orele 15⁰⁰ a plecat spre Berlin. Acolo înălții oaspeți au fost întâmpinați de PC Pr. Constantin Mihoc cu un grup de credincioși și de ambasadorul Adrian Vierita. În continuare a avut loc o întâlnire cu comunitatea românească în bazilica Sf. Ioan, unde PF Sa Patriarhul Teoctist a fost întâmpinat de preotul paroh Dr. Constantin Mihoc, de IPS Feofan, Arhiepiscopul Bisericii rusești din Germania, de preoți ortodocși din Berlin și reprezentanți ecumenici, ca și de o mulțime de credincioși români.

Martî, 13 mai 2003, la ora 10⁰⁰, PF Teoctist, în prezența celorlalți membri ai delegației și a IPS Serafim, a susținut o conferință de presă la

P.F. Părinte Teoctist întâmpinat la Sediul Prezidențial de Ministrul de Interne al landului Bavaria, Dr. Rolf Koppe

Academia catolică din Berlin, prilej cu care a făcut o evaluare a vizitei pastorale și ecumenice a delegației BOR în Germania. De la ora 11³⁰, la invitația PS Constantin, al Episcopiei Ortodoxe Sârbe pentru Germania și Europa Centrală, delegația BOR a vizitat catedrala comunității ortodoxe sârbe din Berlin. PF Sa a fost întâmpinat cu Sf. Evanghelie și Sf. Cruce de PS Constantin, de preoții slujitori și de câteva sute de credincioși sârbi, în frunte cu Excelența Sa, Ambasadorul Republicii Serbia și Muntenegru la Berlin. Așa cum sublinia PS Constantin, Catedrala sârbă din capitala Germaniei a fost vizitată de numeroși șefi de stat și de guvern, dar întăritătorul BOR este

primul patriarh ortodox care a păsat în acest locaș. De la Catedrala ortodoxă sârbă, la ora 13⁴⁵, delegația BOR s-a deplasat la Palatul prezidențial Bellevue, unde PF Teoctist s-a întâlnit cu Președintele Germaniei, Excelența Sa, Dr. Johannes Rau. După ce a semnat în cartea de onoare a Președinției germane, PF Teoctist, împreună cu ceilalți membri ai delegației, și IPS Serafim au avut o întrevadere de circa 40 de minute cu președintele Germaniei. S-au purtat discuții referitoare la situația BOR, la rolul ei în societatea românească și la contribuția ei la integrarea României în Uniunea Europeană. S-a accentuat importanța redescoperirii valorilor evanghelice și prin acestea a fundamentelor spirituale ale Europei.

Miercuri, 14 mai, delegația română, în frunte cu PF Sa, a avut o întâlnire de lucru cu reprezentanți ai Bisericii Evanghelice din Germania (EKD). Delegația germană l-a avut în frunte pe Episcopul Dr. Rolf Koppe, șeful relațiilor externe al Bisericii Evanghelice din Germania. Tema dezbatărilor a constituit-o analiza situației în care se găsește la această oră dialogul dintre BOR și Biserica Evangelică din Germania. S-a subliniat contribuția ortodoxă în Consiliul Mondial al Bisericiilor precum și nevoia de întărire a conlucrării între Biserile creștine. De la sediul Bisericii Evanghelice delegația română a fost condusă de către PC Pr. Dr. Constantin Mihoc și de numeroși credincioși la aeroportul internațional din Berlin, de unde la orele 19⁰⁰ a plecat pe calea aerului spre București.

Pentru Mitropolia noastră ca și pentru celelalte Biserici din această țară vizita Prea Fericitului Părinte Patriarch Teoctist și a delegației care l-a însoțit în Germania a fost o mare binecuvântare. Pe tot parcursul acestei vizite în Germania, s-a putut remarcă atașamentul clerului și al credincioșilor ortodocși români față de Biserică și s-a constatat atitudinea favorabilă a oficialităților germane față de România și aspirațiile acesteia spre integrarea europeană. Toate întâlnirile cu reprezentanții Bisericiilor Ortodoxe surori, ai Bisericiilor Vechi Orientale, ai Bisericiilor Romano-catolică și Evangelică, desfășurate într-o atmosferă de deschidere ecumenică, au reconfirmat aprecierea de care se bucură BOR peste hotare, reprezentând noi pași în realizarea mult doritei unități a Bisericii Mântuitorului Iisus Hristos. □

Ansprache Seiner Seligkeit Patriarch Teoctist vor den Mitgliedern der Bistumsversammlung der Rumänischen Orthodoxen Metropolie für Deutschland, Zentral- und Nordeuropa

(Samstag, 10. Mai 2003)

Geliebte Väter und Brüder,

Für mich stellt eine große Freude dar, und ich sehe darin zugleich ein Zeichen Gottes, daß ich mich aus Anlaß der Weihe eines Weihbischofs für unsere orthodoxen Brüder in Deutschland, Zentral- und Nordeuropa, die von Ihrem würdigen Hirten, Seiner Eminenz Dr. Serafim Joanta, betreut werden, in Ihrer Mitte befinden...

Ich möchte meine Dankbarkeit und Anerkennung all jenen ausdrücken, die in allen Winkeln dieser Erde als geweihte Priester oder als eifrige Laien den Heiligen Geist der Liebe zum Nächsten und zum rumänischen Volk in sich tragen und dahingehend gewirkt haben, daß die Schicksalsschläge der Geschichte es nicht vermocht haben, uns in alle vier Winde zu zerstreuen. Wir können heute von einer rumänischen Welt von mehreren Millionen sprechen, die fern dem Heimatland Wurzeln geschlagen haben und deren Leben dort Früchte trägt, die sich jedoch

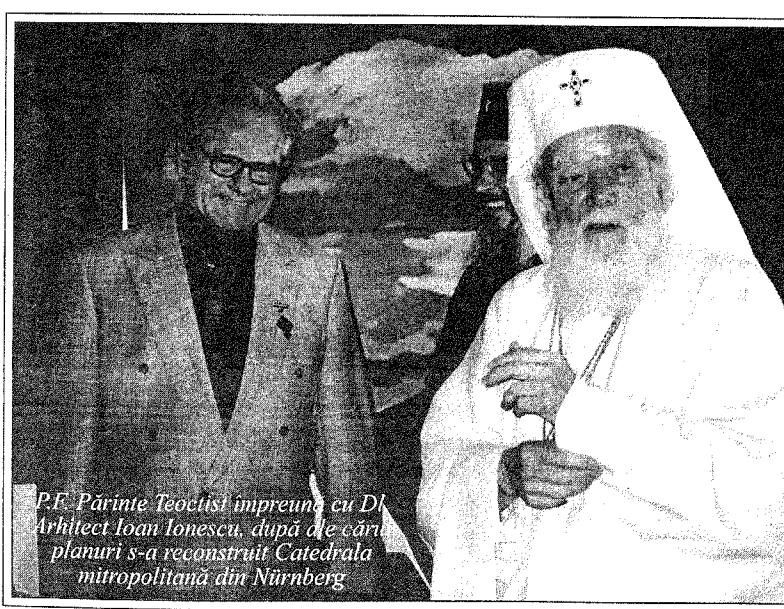
solidarisch mit dem Heimatland verbunden fühlen und Heimweh haben; jene wiederum, die in der Fremde geboren wurden, haben den Wunsch, das Land kennenzulernen, sie erlernen seine Sprache von ihren Eltern und sind stolz, einer Nation anzugehören, der vom Schicksal harte Prüfungen auferlegt wurden, die aber gleichzeitig Siege errungen hat und eine Botschaft in sich trägt, die für die ganze Menschheit immer wichtiger wird...

Die Abkehr von der menschlichen Bestimmung nach dem Bild und Gleichnis Gottes, wie auch der Verfall des ganzen menschlichen Wesens und der Umwelt – das sind die großen Herausforderungen, die der zeitgenössische Mensch unseres Jahrhunderts bewältigen muß, um das tragische Ende unserer Welt zu verhindern, das durch die Gedankenlosigkeit des Menschen, die Entfesselung aller Leidenschaften und das Absterben von all dem, was im Menschen nach dem Wort des Apostels Wohnstätte des Heiligen Geistes ist (1. Kor

6,19), droht. Und es ist eine Tatsache, welche die Geschichte einmal festhalten wird, daß das rumänische Volk sich immer auf der Seite der göttlichen Mächte befand, auf der Seite des Rechts und des Guten, auf der Seite der moralischen Werte, in denen es immer eine Kraftquelle sah. Wir haben immer geglaubt, daß der, der seine Hoffnung auf Gott setzt und an Sein Wirken zur Erlösung der Welt glaubt, die Er geschaffen hat und die Er liebt, daraus eine so große Kraft bezieht, daß er den Mächten des Bösen, des Verfalls und der Versklavung widersteht, die zehnmal so stark und dem Augenschein nach unbesiegbar sind.

Nächstes Jahr werden es 500 Jahre sein, seitdem Fürst Stefan der Große und Heilige in das himmlische Reich abberufen wurde, eine Persönlichkeit von europäischem Format, der zusammen mit dem Teil der Rumänen, über denen ihm zu herrschen geschenkt war, der größten militärischen und politischen Macht seiner Zeit die Stirn bot: dem Osmanischen Reich, vor dem die Hälfte Europas sich beugen mußte. Stefan der Große erhob sich mit Entschlossenheit und zwang die großen Sultane, den Glauben und die Gesetze des rumänischen Volkes zu respektieren und ihnen eine Freiheit zuzugestehen, die niemand sonst von denen innehatte, mit denen sie gekämpft hatten. So hat der Fürst der Moldau über die Kirche und ihre kämpferische Orthodoxie jenen Widerstand organisiert, der seit vielen Jahrhunderten inmitten des großen unter die Osmanische Herrschaft gefallenen Teils der Orthodoxie herrschte.

Die ganze Geschichte von Stefan dem Heiligen ist eine Demonstration der Stärke des von

P.E. Patriarch Teoctist împreună cu Dk. Arhitect Ioan Ionescu, după ale cărui planuri s-a reconstruit Catedrala mitropolitană din Nürnberg

Cuvântul Prea Fericitului Părinte Patriarch Teoctist adresat membrilor Adunării Eparhiale a Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Germania, Europa Centrală și de Nord

(Sâmbătă, 10 mai 2003)

Iubiții mei Părinți și frați,

Foste o mare bucurie pentru mine, și văd în aceasta chiar un semn dumnezeiesc, să mă afli în mijlocul dumneavoastră cu prilejul sfintirii unui episcop vicar pentru frații ortodocși din Germania și din Europa Centrală și de nord, păstorii de vrednicul dumneavoastră arhipăstor, IPS Mitropolit Dr. Serafim Joantă...

Aduc mulțumirea și recunoștința mea tuturor celor care, pe toate meridianele, ca preoți purtători de har sau ca răvnitori laici purtători ai Duhului Sfânt al iubirii de semeni și de neamul românesc, au lucrat în aşa fel încât restricțiile istoriei să nu ne facă să dispărăm în cele patru vânturi. Putem vorbi astăzi de o lume românească de multe milioane, care a prins rădăcini și rodește sub ceruri depărtate de țara de origine, dar se simte solidară cu ea, și duce dorul, iar cei ce s-au născut în alte părți doresc să o cunoască, și mai vorbesc limba de la părinti și se simt mândri să aparțină unei națiuni încercate de

atâea dureri, dar și purtătoare de biruințe și de un mesaj care devine tot mai folositor întregii comunități umane...

Surparea alcăturii umane după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, ca și degradarea firii întregi, a mediului înconjurător, este marea provocare căreia omul secolului nostru va trebui să-i facă față, spre a evita tragicul sfârșit al lumii noastre prin necugetarea omului, prin dezlănțuirea tuturor patimilor și înăbușirea a tot ceea ce în om este locaș al Duhului Sfânt, după cuvântul Apostolului (I Cor. 6, 19). Își este un fapt pe care istoria va trebui să-l înregistreze într-o zi, că poporul român s-a aflat întotdeauna de partea puterilor dumnezeiești, de partea

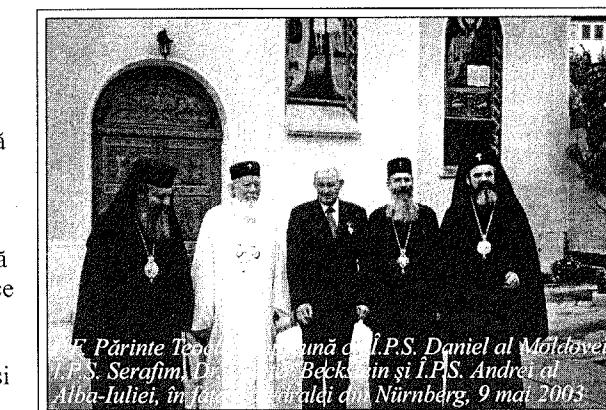
care i-a fost dat să domnească, cea mai mare putere militară și politică a timpului său: Imperiul Otoman, în fața căruia se plecase jumătate din Europa. Stefan cel Mare s-a ridicat cu dărzenie și i-a obligat pe marii sultani să respecte credința și legile poporului român și să-i lase o libertate neacordată nimănui dintre cei cu care se luptaseră. În felul acesta domnul Moldovei a organizat prin Biserică și Ortodoxia ei luptătoare, rezistență de multe secole a unei mari părți de creștinătate ortodoxă căzută sub stăpânirea otomană.

Intreaga istorie a Marei Stefan cel Sfânt este o demonstrație a puterii neamului românesc însuflată de

Orthodoxie. Dar este, totodată, și o mărturie a modului cum românii au înțeles această Orthodoxie, pe care au socotit-o cea mai potrivită firii lor. Ei au înțeles că în Biserica Ortodoxă au găsit acea modalitate de a trăi și rodi Evanghelia Mântuitorului, în care ei s-au simțit înflorind și dând vieții cel mai rodnic curs, dar fără a disprețui sau urî și fără a opri pe alții să-si trăiască propria lor credință.

Noi am fost ortodocși și am rămas în covârșitoare majoritate ortodocși până astăzi, fiindcă am simțit că Orthodoxia, această uriașă creație divino-umană a lumii răsăritene, în centru căreia s-a aflat un mileniu Bizanțul întemeiat de împărații Constantin cel Mare și Justinian, reprezentă un edificiu spiritual și de civilizație creștină neegalat și neegalabil de către celelalte forme de creștinism, cel puțin judecând după susținutul nostru. Dar cel mai adânc trăitor al Orthodoxiei românești, Stefan cel Mare și Sfânt, a găsit cu cale să-i îndemne pe meșterii săi să folosească elemente de

arhitectură gotică în minunatele lui ctitorii, care se prezintă ca o veritabilă sinteză între stilul bizantin și cel gotic; între acel avânt către transcendență, semnificat de catedralele occidentale, și „transcendentul care coboară” (după expresia lui Lucian Blaga), reprezentat de catedrala Sfânta Sofia, unde solii marii kneghine Olga și Kievului au simțit că „cerul să-pogorât pe pământ”. Astfel, chiar din începuturile noastre ca popor cu prezență europeană, noi am trăit Creștinătatea întreagă, ne-am simțit solidari cu ea, și am năzuit mereu la o Europeană creștină în care modurile diferite de a rodi sămânța Evangeliei Mântuitorului să nu fie prilej de dușmanie, de orgolii exclusiviste, de

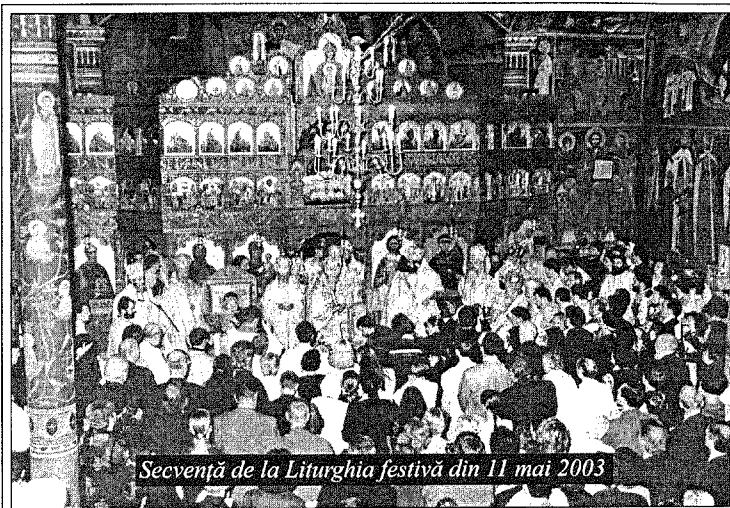

„Părinte Teocist și I.P.S. Serafim al Moldovei, Beck și I.P.S. Andrei al Alba-Iulia, în fața Palatului din Nürnberg, 9 mai 2003”

der Orthodoxie beseelten rumänischen Volkes. Aber es ist zugleich ein Zeugnis davon, wie die Rumänen diese Orthodoxie verstanden haben, die sie für ihr Wesen am passendsten gefunden haben. Sie haben begriffen, daß sie in der Orthodoxen Kirche jene Form gefunden haben, das Evangelium des Erlösers zu leben und darin Frucht zu bringen; sie haben gespürt, daß sie in der Kirche aufzblühen und ihrem Leben eine fruchtbare Richtung geben, ohne andere geringzuschätzen oder zu hassen und davon abzuhalten, ihren eigenen Glauben zu leben.

Wir waren orthodox und sind es in der überwältigenden Mehrheit bis heute geblieben, weil wir gespürt haben, daß die Orthodoxie, jene gewaltige gottmenschliche Schöpfung des Ostens, in deren Mitte sich ein Millenium lang das von den Kaisern Konstantin und Justinian gegründete Byzanz befand, eine mit den anderen Formen des Christentums unvergleichbare geistliche Kultur und christliche Zivilisation darstellt, zumindest unserem Empfinden nach. Doch der treueste Zeuge der rumänischen Orthodoxie, Stefan der Große und Heilige, hat einen Weg gefunden, seine Baumeister anzuleiten. Elemente der gotischen Architektur in seinen wundervollen Stiftungen zu nutzen, die sich so als wahrhaftige Synthese zwischen dem byzantinischen und dem gotischen Stil präsentieren; zwischen dem Stil, der sich zur Transzendenz aufschwingt – dargestellt von den abendländischen Kathedralen, und dem Stil der „Transzendenz, die herabsteigt“ (nach einer Formulierung von Lucian Blaga), wie ihn die Hagia Sophia abbildet, wo die Gesandten der Großfürstin Olga von Kiew gefühlt haben, „daß hier der Himmel auf die Erde herabgekommen ist“. So haben wir

gleichsam vom Anbeginn unserer Existenz als europäisches Volk an das Christentum auf eine integrale Weise gelebt, wir haben uns ihm verpflichtet gefühlt, wir haben

Secvență de la Liturghia festivă din 11 mai 2003

immer nach einem christlichen Europa gestrebt, in dem die unterschiedlichen Formen, die Früchte des Evangeliums des Erlösers zu leben, nicht ein Anlaß für Feindschaft, für Exklusivansprüche, für einen proselytischen Wettkampf und im Extremfall sogar für Blutvergießen und religiöse Verfolgung boten.

Diese ewige Botschaft der rumänischen Orthodoxie, die ihre historische Verkörperung schon seit der Zeiten des Fürsten Alexander des Guten erlangte, der in seiner mächtigen und blühenden Moldau zugleich die Armenier aus dem Osten wie die von den abendländischen Verfolgungen vertriebenen Hussiten aufnahm, kam zu monumentaler Entfaltung in der Epoche von Stefan dem Großen, von Neagoe Basarab, von Petru Rares, die sich fähig zeigten, unseren Geist und unsere Seele gegenüber allen Christen aus allen Konfessionen offen zu halten. Dies hat uns ermöglicht, an ihren jeweiligen Gotteserfahrungen teilzuhaben. So waren die Rumänen die ersten Orthodoxen, die die Bedeutung der revolutionären Botschaft Luthers erkannt haben, und zwar die Notwendigkeit der Heiligen Schrift in der Sprache des Volkes, so daß wir das erste Volk in der Moderne waren, das seine

Gottesdienste und heiligen Bücher in einer allgemein-verständlichen Sprache hatte. Es verdient festgehalten zu werden, daß 1534, als Luther die Bibel übersetzte, der Rumäne Lațcu aus dem Dorf Mătești bei Hațeg im Süden Siebenbürgens, der Slawische Kanzler des Königs Johann Zapolya von Ungarn wurde, aus Buda an Gabriel Protos, dem Führer der Mönchsgemeinschaft vom Berg Athos, einen Brief geschrieben hat, welcher erhalten ist, in dem er über das Auftauchen von Anhängern eines gewissen „Luftor“, d. h. Luthers,

berichtete, der unter anderem die Priesterehe wie in der Orthodoxie predigte. Kurz danach sollte das erste Zeugnis eines Echoes auf die Reformation bei den Rumänen erscheinen, durch die Vermittlung der deutschen Bevölkerung von Siebenbürgen, als eine religiöse und kulturelle Strömung, an die der Aufstieg der rumänischen Sprache als Sprache der Kirche und der Kultur anknüpfte. Es war die erste, besonders fruchtbare Begegnung zwischen der deutschen und der rumänischen Kultur, zwischen der Spiritualität beider Völker.

Vergessen wir auch nicht, daß die umfangreichste, ausführlichste und von der größten Sympathie geprägte Geschichte Stefans des Großen in deutscher Sprache verfaßt wurde von einem Deutschen aus seinem Gefolge, der leider unbekannt blieb. Sie wurde in einer Bibliothek in Nürnberg gefunden. Die folgenden Jahrhunderte, vor allem das 18. Jh. mit der Renaissance in Siebenbürgen, sowohl der orthodoxen wie auch der griechisch-katholischen, und das 19.

Jahrhundert als die große Epoche

kompetiție prozelitistă, iar în cazuri extreme chiar de vârsare de sânge și de persecuții religioase.

Acest mesaj perpetuu al Ortodoxiei românești, care a dobândit întruchipări istorice încă de pe vremea voievodului Alexandru cel Bun, cel ce adăpostise în Moldova sa, puternică și înfloritoare, deopotrivă pe armenii veniți din Răsărit și pe husiții alungați de persecuțiile occidentale, a luat înfățișări monumentale în epoca lui Ștefan cel Mare, a lui Neagoe Basarab, a lui Petru Rareș, dovedindu-se capabil să ne țină deschis susținut și mintea către toți frații creștini din toate confesiunile. Este ceea ce ne-a dat posibilitatea să ne împărtăşim din propria lor experiență a relației omului cu Dumnezeu. Așa s-a făcut ca românii să fie primii ortodocși care au valorificat mesajul revoluționar al Reformei lui Luther, și anume carteau sfântă pe limba poporului, ei fiind primul popor care a avut în epoca modernă sujba și cărțile sfinte pe limba înțeleasă de toți. Este interesant de reținut că în 1534, anul când Luther traducea Biblia, românul Lațcu din Mătești, sat din Hațeg, în sudul Transilvaniei, ajuns logofăt de slavonie al regelui Ungariei Ioan Zapolya, a scris de la Buda lui Gavril Protul, conducătorul obștii monahale de la Muntele Athos, o epistolă care ni s-a păstrat și în care îl vestea de apariția adeptilor unui anume

„Luftor“, adică Luther, care predica, între altele, căsătoria preoților, ca în Ortodoxie. Putin după această primă mărturie a eocourilor Reformei la români, avea să apară, prin intermediul populației germane din Transilvania, curentul religios și cultural de care s-a legat ascensiunea limbii române ca limbă a Bisericii și a culturii. A fost prima întâlnire, deosebit de rodnică, între culturile germană și română, între spiritualitatele celor două popoare. Dar să nu uităm că cea mai întinsă, mai bogată și mai plină de simpatie istorie a lui Ștefan cel Mare fusese scrisă în limba germană de un german din ostile sale, rămas necunoscut. Ea s-a găsit într-o bibliotecă din Nürnberg. Secolele următoare, mai ales secolul al XVIII-lea cu Renașterea transilvăneană, atât ortodoxă cât și greco-catolică, și secolul al XIX-lea, cu marele epocă a creatorilor de formăție germană precum Maiorescu, Eminescu, Slavici și istoricul A.D. Xenopol, vor

confirma, iarăși și iarăși, aceste orizonturi europene croite de la începutul culturii și mentalității românești de către Ortodoxia noastră, nestrămutată în fidelitatea față de rădăcinile ei, dar mereu deschisă dialogului rodnic cu celealte forme de trăire a Evangheliei...

Iubiții mei fii sufletești,

Ne aflăm, astăzi, noi români, într-o situație deosebit de complexă, care ne pune în situația de a alege, printr-un efort de voință lucidă, între un mare viitor, favorizat de conjunctura universală și de experiența noastră ancestrală unită cu înșurările noastre sufletești și intelectuale, pe de o parte, și dispariția pur și simplu ca popor din istorie și de pe fața pământului, pe de altă parte. Vă este cunoscută tragedia demografică din tară: 12.000.000 (doisprezece milioane) de români nu s-au mai născut, căzând pradă avorturilor. Nici unul din cele două războaie mondiale nu s-a soldat cu câte un milion de victime, dar noi astăzi am ajuns să ne ucidem anual mai mult decât un război mondial.

Biserica se confruntă astfel cu o adevărată tragedie națională, și a-i face față, a-i riposta, a reda neamului nostru voință și puterea de a trăi, este o misiune care intră acum în înșăși definirea funcției sale mândruitoare. Dacă ne vom dovedi neputincioși în fața acestui veritabil dezastru național, Dumnezeu ne va osândi la judecata de pe urmă a neamurilor pe noi, păstorii, dovediți nevolnici și nevrednici de rolul nostru în fruntea turmei. A reda înșă dorința de viață și puterea de viață a unui popor, înseamnă a-i reda încrederea în el înșuși, în rostul lui pe lume, în ziua lui de mâine... Biserica a arătat că poate să împletească lucrarea ei pentru lumea de dincolo cu lucrarea ei în lumea de sub cer, și nimeni nu are voie astăzi să evadeze în abstracționi și generalități teologale, atunci când unui neam întreg i se prezice stîințific dispariția în decurs de un secol.

Totă românia din afară, care află despre cele din țară prin mijlocirea Bisericii, trebuie să devină conștientă că neagra prognostă după care vom fi mai puțin cu șase milioane de români până în

2050 se va dovedi exactă dacă nu ne angajăm hotărât într-o lucrare care să mantuiască neamul nostru de pieire. Niciodată Biserica Ortodoxă Română și toate celelalte comunități creștine de români n-au fost chemate mai urgent la o operă de salvare națională, de renaștere sufletească, de fortificare a credincioșilor pentru a face față unei provocări ce ne poate fi fatală.

Biserica noastră Ortodoxă a purtat aproape două milenii flacără dăinuirii românești. Ea nu trebuie, nu poate să o lase să-i cadă din mâna. Noi nu ținem în mâna sabia, puterea politică și nu suntem putere economică. Dar putem și trebuie să redevenim o puternică forță morală. Sf. Apostol Pavel a demonstrat că „Sabia Duhului“ poate fi mai puternică decât sabia Imperiului Roman. Iar una dintre cele mai mari puteri regeneratoare pentru neamul românesc va fi – de o vom realiza – puterea solidarității celor aproape 13 milioane de români din afara României cu destinul celor de acasă. Nimici nu poate lucra mai temeinic și mai rapid la încheierea ei, ca oamenii Bisericii...

Nici o altă formă de spiritualitate din întreaga uriașă agonisită umană, nu egalează Ortodoxia. Nici un alt popor nu a experimentat și nu a ilustrat mai deplin virtuțile acestui geniu religios ortodox, precum poporul român. A te sătii apărînând Ortodoxie și a te sătii apărînând neamul românesc, este un titlu de nobilă spirituală pe care aș fi fericit să vîl fac simțit. Să dacă Dumnezeu îmi va mai da zilele și puterea de a-

Biserica sfînd neîncăpătoare, mulți credincioși au urmărit Sf. Liturghie afară

sădă în inima neamului românesc de pretutindeni, încrepând cu dumneavoastră, auditorii mei de azi, voi merge la tronul Lui de slavă cu credința că „lupta cea bună am luptat“ și că mila Sa m-a ajutat să o duc până la capăt.

Vă mulțumesc și Dumnezeu să vă binecuvânteze! □

rumänischen Kultur und Mentalität eröffnet wurden, die zwar immer unerschütterlich in ihrer Treue zu ihren Wurzeln war, gleichzeitig aber immer auch offen war für einen fruchtbaren Dialog mit den anderen Lebensweisen des Evangeliums...

Meine geliebten geistlichen Kinder,

Wir Rumänen befinden uns heute in einer ausgesprochen komplexen Lage, die uns vor die Wahl stellt, mit hellwachem Geist zu wählen: einerseits zwischen einer großen Zukunft, die von der universellen Entwicklung und unserer mit unseren seelischen und intellektuellen Eigenschaften vereinten früheren Erfahrungen begünstigt wird, und schlicht und ergreifend unserem Verschwinden als Volk aus der Geschichte und vom Erdboden andererseits. Ihnen ist die demographische Tragödie im Land bekannt: 12.000.000 (zwölf Millionen) Rumänen sind nicht geboren worden, weil sie der Abtreibung zum Opfer gefallen sind. Keiner der Weltkriege forderte eine solche Millionenzahl von Opfern, doch wir sind heute dahin gelangt, jährlich mehr Menschen abzutreiben als ein Weltkrieg uns an Menschenleben abverlangte.

Die Kirche ist so mit einer wahrhaften nationalen Tragödie konfrontiert. Darin zu bestehen und dem entgegenzuhalten, unserem Volk den Willen und die Kraft zum Leben wiederzugeben, ist eine Mission, die jetzt zu ihrer ureigenen erlösenden Bestimmung gehört. Wenn wir uns gegenüber diesem wahrhaften nationalen Desaster als unfähig erweisen, wird uns Gott im Jüngsten Gericht als Hirten bestrafen, die sich in ihrer Rolle an der Spitze der Herde als ungeschickt und unwürdig erwiesen haben. Einem Volk den Willen und die Kraft zum Leben wiederzugeben, bedeutet indes, ihm das Vertrauen in sich selbst, in seinen Sinn auf der

bewußt werden, daß die düstere Prognose, nach der wir bis 2050 sechs Millionen Rumänen weniger sein werden, sich genau erfüllen wird, wenn wir uns nicht entschieden dafür einzusetzen, daß sich unser Volk nicht verliert. Nie waren die Rumänische Orthodoxe Kirche und die anderen christlichen Gemeinschaften der Rumänen dringlicher gefordert, ein Werk der nationalen Rettung, der seelischen Wiedergeburt und der Ermutigung der Gläubigen zu vollbringen, um in jenen Herausforderungen zu bestehen, die für uns fatal enden können.

Ich danke Euch und Gott möge Euch segnen! □

(Übersetzung: Pfarrer Dr. Jürgen Henkel)

Erde, in seinen morgigen Tag wiederzugeben... Die Kirche hat gezeigt, daß sie ihr Wirken für das Himmelreich mit ihrem Wirken für die Welt auf der Erde verbinden kann, und niemand hat heute das Recht, in theologische Abstraktionen und Allgemeinplätze zu flüchten, wenn seinem Volk wissenschaftlich innerhalb eines Jahrhunderts das Verschwinden vorausgesagt wird.

Die ganze rumänische Diaspora, die Informationen aus dem Heimatland durch Vermittlung der Kirche bekommt, muß sich dessen

Kräfte für das rumänische Volk wird – wenn wir dies realisieren – die Kraft der Solidarität jener fast 13 Millionen Rumänen in der Diaspora mit dem Schicksal derer in der Heimat sein. Niemand kann gründlicher und schneller am Aufbau dieser Solidarität mitwirken, als die Menschen in der Kirche...

Keine andere Form der Spiritualität in der ganzen weiten Menschheit gleicht der Orthodoxie. Kein anderes Volk hat die Tugenden dieser religiösen Lebensart mehr erfahren und vorgelebt, als das rumänische Volk. Der Orthodoxie und dem rumänischen Volk anzugehören ist eine edle geistliche Auszeichnung; ich wäre glücklich, wenn es mir gelänge, euch dies spürbar werden zu lassen. Und wenn

Gott mir noch Tage und die Kraft schenkt, Ihn in die Seelen der Rumänen in der Diaspora einzupflanzen, beginnend mit Euch, meinen heutigen Zuhörern, dann werde ich vor den Thron des Herrn treten in der Gewißheit, daß ich „den gerechten Kampf gekämpft habe“ und Seine Gnade mir geholfen hat, diesen Kampf bis zum Ende zu führen.

Euch danken und Gott möge

(Übersetzung: Pfarrer Dr. Jürgen Henkel)

unsere Orthodoxe Kirche hat fast zwei Jahrtausende lang die Fackel der rumänischen Kontinuität hochgehalten. Sie darf und kann diese Fackel nicht aus ihren Händen gleiten lassen. Wir halten kein

Schwert und keine politische Macht in unserer Hand, und wir sind keine wirtschaftliche Macht. Doch wir können und müssen wieder eine moralische Autorität werden. Der heilige Apostel Paulus hat bewiesen, daß das „geistliche

Schwert“ kräftiger sein kann als das Schwert des Römischen Reiches. Und eine der regenerierendsten

Kräfte für das rumänische Volk wird – wenn wir dies realisieren – die Kraft der Solidarität jener fast 13 Millionen Rumänen in der Diaspora mit dem Schicksal derer in der Heimat sein. Niemand kann gründlicher und schneller am Aufbau dieser Solidarität mitwirken, als die Menschen in der Kirche...

Keine andere Form der Spiritualität in der ganzen weiten Menschheit gleicht der Orthodoxie. Kein anderes Volk hat die Tugenden dieser religiösen Lebensart mehr erfahren und vorgelebt, als das rumänische Volk. Der Orthodoxie und dem rumänischen Volk anzugehören ist eine edle geistliche Auszeichnung; ich wäre glücklich, wenn es mir gelänge, euch dies spürbar werden zu lassen. Und wenn

Gott mir noch Tage und die Kraft schenkt, Ihn in die Seelen der Rumänen in der Diaspora einzupflanzen, beginnend mit Euch, meinen heutigen Zuhörern, dann werde ich vor den Thron des Herrn treten in der Gewißheit, daß ich „den gerechten Kampf gekämpft habe“ und Seine Gnade mir geholfen hat, diesen Kampf bis zum Ende zu führen.

Euch danken und Gott möge

(Übersetzung: Pfarrer Dr. Jürgen Henkel)

Poarta a două a muntelui

Dr. Dumitru Ichim

Si începe să se lanse de tot ce făcuse de ochii lumii:
a postit, a dat zeciuială, donații,
președinte de parohie,

A maturat templul, etc., etc.,

si bătându-se cu pumnii în piept se întoarse spre

fratele Meu,

vameșul ce plângă,

si ridicând degetul acuzator a zis:

Si nu sunt ca ăla!

În vremea aceasta vameșul plângă si prin lacrimă
s-a reîntors întru sine. Acasă. Mângâiat.

Fericiti sunt cei ce plâng că aceia se vor mângâia.
Cel care poate plângă e viu.

Viu era și fariseul, dar nu putea să plângă.

Eu n-am venit la voi ca să plângă.

Am venit să iau lacrimile voastre și să le plângă
pe obrazul Meu.

Sunt lacrimi și lacrimi.

Diavolul ce nu poate să plângă
vă stoarce lacrimi din inima uscată
ca o lămâie stoarsă.

Nu am câștigat la jocul de cărți și plâng de necaz,
nu l-am putut ucide și plâng de necaz,
mă-nitor de pe Wall Street și plâng de necaz.

E o lacrimă albă ce duce spre lumină:
copilul plângând pentru sâmul mamei,
mușunul, cu lacrima de rouă, spre sâmul soarelui
și o lacrimă neagră a celor ce nu pot să plângă
măcar o pălpăire a soarelui spre rouă
când noaptea nu se stinge

și nu mai este ziua al zilei rost s-aprindă.

Ici acolo pe această planetă a durerii
mai vezi ureun continent.

În rest – oceane de lacrimi.

Fericiti sunt cei ce plâng că aceia se vor mângâia.

Gelobt sei Der da kommt im Namen des Herrn*

METROPOLIT SERAFIM JOANTĂ

Eure Seligkeit,
Eminenzen und Exzellenzen,
Hochwürdige und Ehrwürdige Väter und
geliebte Gläubige!

Eure Seligkeit, Sie sind gekommen im Namen des Herrn, um uns Seinen Segen zu spenden, uns zu trösten und uns in unserem Glauben und dem Kampf mit den Versuchungen und den Leidenserfahrungen des Lebens zu stärken. Gott hat Sie mit einem langen Leben gesegnet, in dem Sie eine außerordentlich reiche geistliche Erfahrung gewinnen konnten. Seit dem Alter von 13 Jahren, in dem Sie ins Kloster eingetreten sind, haben Sie Gott und Seinem Volk mit starkem Glauben und Beharrlichkeit in der Kirche gedient, die Er durch Seinen Sohn gegründet hat.

Sie haben mit Geduld und Demut allen möglichen Stürmen standgehalten, die über Sie hinweggefegt sind und hinweggehen. Sie haben der Kirche noch in der Zeit der Monarchie gedient, Sie waren Zeuge der kommunistischen Machtergreifung. In jener Zeit haben Sie zunächst seit 1950 als Bischof, dann seit 1973 als Metropolit und schließlich seit 1986 als Patriarch versucht, das Wesentliche zu retten, d. h. die grundlegenden Strukturen der Kirche: das geistliche Leben in den Kirchengemeinden mit der sonntäglichen Liturgie und den anderen Heiligen Sakramenten, damit die Gläubigen miteinander zu Gott beten und ihre Kinder taufen lassen konnten, damit sie den Heiligen Bund der Ehe schließen und ihre Entschlafenen christlich beerdigen lassen konnten. Sie versuchten, das mönchische Leben und seine großen charismatischen Geistlichen zu retten, die Wegbegleiter des Volkes in diesen finsternen Zeiten waren. Ebenso versuchten Sie, die theologischen Ausbildungsstätten zu retten, in denen Tausende von Priestern, Bischöfen und Theologen herangebildet werden konnten. So wurde die Kirche trotz aller Verfolgungen und Erniedrigungen, denen sie ausgesetzt war, und trotz aller Kompromisse, die von den Hierarchen und vielen Priestern geschlossen wurden, während der ganzen Zeit der atheistischen Diktatur das Refugium und die einzige Hoffnung des gläubigen Volkes. Sie war gleichzeitig die gefürchtete Institution, die niemals vor den Unterdrückern kapitulierte. Eine

Institution, die sich dem Regime allein schon durch ihre Existenz entgegenstellte. So konnte der Glaube gerettet und den Kindern und jungen Menschen weitergegeben werden. Bei der Volkszählung von 1992 erklärten sich nur zwei Jahre nach der kommunistischen Diktatur 99,8 % der Einwohner Rumäniens für gläubig, unabhängig welcher Konfession, davon wiederum 87 % als orthodox.

Nunmittelbar nach dem Fall des Kommunismus haben Sie gemeinsam mit der Heiligen Synode die Diktatur verurteilt und die Gläubigen der Kirche um Vergebung für die Kompromisse in den vorherigen Jahren der Diktatur gebeten. Und danach haben Sie sich mit ganzer Kraft der Erneuerung der Kirche gewidmet, auch indem Sie junge Hierarchen in der Heiligen Synode nach Kräften gefördert und die Zahl der Bistümer und theologischen Ausbildungsstätten vergrößert haben, indem Sie den Bau tausender Kirchen und Klöster angeregt und unterstützt haben und sich für die Rechte der Kirche an den öffentlichen Schulen, in Spitätern, Heimen, Gefängnissen und bei der Armee... Auch haben Sie sich durchgehend für die Integration Rumäniens in die euro-atlantischen Strukturen eingesetzt. Deshalb befindet sich die Kirche in allen Meinungsfragen an erster Stelle.

Doch die positiven Aspekte des kirchlichen Lebens in Rumänien haben Sie nicht eingeschlossen in ein triumphalistisches Denken, das die gegenwärtig überall vorhandenen Fehler und Mängel in der rumänischen Gesellschaft nicht sah, angesichts derer die Kirche eine große Verantwortung trägt. Eure Seligkeit leiten stets zu einem größeren sozialen Engagement der Kirchen an, Sie verurteilen schonungslos die Korruption und die Sünden, die das Leben zerstören: Abtreibung, Homosexualität, Prostitution... und rufen unablässig die Menschen zu ehrlicher Arbeit sowie nationaler und konfessioneller Versöhnung auf.

Ich nutze diesen Anlaß gleichzeitig, um unsere Anerkennung gegenüber den Staaten und Völkern auszudrücken, die uns in ihrer Mitte aufgenommen haben, damit wir uns nicht in ethnischen oder

konfessionellen Ghettos einmauern, sondern um uns in die Gesellschaft zu integrieren, in der wir leben, freilich ohne unsere kulturelle und religiöse Identität zu verlieren.

In einer freien Gesellschaft kann jede Person ihre eigene Identität bewahren und behaupten und gleichzeitig durch die anderen eine Bereicherung erfahren. Jeder gibt und nimmt, hilft und empfängt Hilfe. Wir Orthodoxe haben von unseren katholischen und protestantischen Brüdern im Glauben viel zu lernen und umgekehrt. Nur gemeinsam und nur in Harmonie untereinander können wir die Gesellschaft, in der wir leben, christlich prägen. In dieser Hinsicht kann ich Ihnen mit großer Freude bezeugen, daß in den Ländern, die zu unserer Metropole gehören, und besonders hierzulande der Geist der Ökumene eine allgegenwärtige Wirklichkeit darstellt. Alle Kirchen und christlichen Denominationen arbeiten aktiv zusammen sowohl auf der lokalen Ebene (lokale ACKs), als auch auf der nationalen Ebene (ACK-Zentrale). Bei den Gläubigen unserer Metropole, die zu 80 % mit Deutschen, evangelischen wie katholischen Christen, verheiratet sind, die Ökumene eine Art zu leben darstellt, die uns zu einer neuen Art der Seelsorge inspiriert. Diese Kirche hier steht allen offen, die hier die Nähe Gottes suchen und mit Ihm vertraute Momente erleben wollen. Und es sind nicht wenige Nicht-Orthodoxe, die sonntäglich oder bei den ökumenischen Gebeten freitags um die Einheit der Kirchen mit uns beten. Diese Kirche ist nachgerade selbst das Ergebnis einer ökumenischen Anstrengung. Ungefähr ein Viertel der hier investierten Mittel stammen aus Zuwendungen unserer evangelischen und katholischen Brüder. Dafür möchte ich den beiden Schwesternkirchen „wieder und wieder“ – wie es in der Ektenie heißt – danken.

Wir danken alle Ihnen, Eure Seligkeit, für die Mühe, die Sie auf sich genommen haben, um uns zu besuchen, und für alle geistlichen Gaben, mit denen Sie uns reichlich beschenken.

Christus ist auferstanden!

* Die Predigt wurde gesagt bei der feierlichen Liturgie von 11.05.2003.

Binecuvântat este cel ce vine întru numele Domnului*

MITROPOPLIT SERAFIM JOANTĂ

Prea Fericite Părinte Patriarh, Înalț Prea Sfințiile și Prea Sfințiile Voastre,

Excelețe Voastre, Prea Cuvioși și Cucernici Părinți și Iubiti Credincioși,

Prea Fericirea Voastră veniți în numele Domnului să ne împărtășii binecuvântarea Lui, să ne mângâiați și să ne întăriți în credința noastră și în lupta cu ispitele și necazurile vieții. Dumnezeu v-a hărăzit o viață lungă în care ați căștigat o experiență duhovnicească deosebit de bogată. De la vîrsta de 13 ani, de când ați intrat în mănăstire, îl slujiți pe Dumnezeu și poporul Său în Biserica pe care El a întemeiat-o prin Fiul Său, cu multă credință și statornicie, înfruntând cu răbdare și smerenie valurile de tot felul care s-au abătut și se abat asupra ei. Ați slujit Biserica pe vremea Monarhiei, ați fost martorul trecerii la dictatura comunistă, pe durata căreia ați încercat, ca episcop din 1950, apoi ca mitropolit din 1973 și în cele din urmă ca Patriarh din 1986 să salvați esențialul, adică structurile fundamentale ale Bisericii: viața parohială cu Liturghia duminală și cu celelalte Sf. Taine, pentru ca credincioșii să se poată ruga împreună, să-și poată boteza copiii, să-și cunune tinerii și să-i înmormânteze pe cei adormiți. V-ați străduit să salvați viața monahală cu mariai ei duhovnici, care au fost călăuze ale poporului în acele vremuri întunecate; să salvați, de asemenea, școlile teologice în care s-au putut forma mii de preoți, episcopi și teologi. Astfel, Biserica, cu toate persecuțiile și umiliințele la care a fost supusă și cu toate compromisurile care s-au făcut din partea ierarhiei și a multor preoți, a fost pe tot parcursul dictaturii atât singurul refugiu și singura naștere a poporului credincios. Ea a fost, de asemenea, singura și cea mai de temut instituție care nu a capitulat în fața opresorului; o instituție care se opunea regimului prin însăși existență ei. Astfel, credința a putut fi salvată și transmisă copiilor și tinerilor. La recensământul din 1992, la numai doi ani de la căderea dictaturii, populația României, indiferent de confesiune, s-a declarat în proporție de 99,8 %

credincioasă, din care 87 % sunt ortodocși.

Imediat după căderea comunismului, împreună cu Sf. Sinod ați condamnat dictatura și ați cerut iertare credincioșilor Bisericii pentru compromisurile din timpul anilor de dictatură. Si apoi v-ați angajat cu tot sufletul la înnoirea Bisericii, promovând ierarhi tineri în Sf. Sinod, înmulțind eparhiile și școlile teologice, încurajând construcția a mii de biserici și mănăstiri noi și luptându-Vă pentru drepturile Bisericii în școlile publice, în spitale, azile, penitenciare, armată... Ați luat, de asemenea, mereu atitudine pentru integrarea României în structurile euro-atlantice. De aceea, Biserica se află constant în toate sondajele de opinie pe primul loc.

În aspectele pozitive ale vieții bisericești din România nu v-au închis într-o gândire triumfală, care nu vede răul și lipsurile prezente peste tot în societatea românească și față de care Biserica are o mare responsabilitate. Prea Fericirea Voastră îndemnați mereu la o mai mare angajare socială a Bisericii, condamnați fără cruce corupția și păcatele care distrug viața: avortul, homosexualitatea, prostituția... și chemeți neîncetat pe oameni la muncă cinstită și reconciliere națională și confesională

Folosesc, de asemenea, acest prilej binecuvântat pentru a exprima recunoștința noastră față de Statele și popoarele care ne-au primit în sânul lor, nu ca să ne constituim în gheto etnic sau confesional, ci pentru ca să ne integrăm în societatea în care trăim, fără a ne pierde însă identitatea culturală și religioasă.

Într-o societate liberă, fiecare persoană își poate păstra și afirma identitatea proprie, îmbogățindu-se totodată prin ceilalți. Fiecare dă și primește, ajută și este ajutat. Noi, ca ortodoci, avem multe de învățat de la frații noștri catolici și protestanți, după

cum aceștia au multe de învățat de la noi. Numai împreună și numai în armonie putem să îprimăm un duh creștin societății în care trăim. În această privință, pot să Vă mărturisesc cu multă bucurie că în țările care țin de jurisdicția Mitropoliei noastre și cu deosebire aici, în Germania, spiritul ecumenic este o realitate omniprezentă. Toate Bisericile și denominările creștine conlucrează activ atât la nivel local (AcK local) cât și la nivel național (AcK Centrale). La credincioșii Mitropoliei noastre, care în proporție de 80 % sunt căsătoriți cu etnici germani, evanghelici sau catolici, ecumenismul este un mod de viață care

P.F. Părinte Ieromonahul Catedralei din Năsăud și cu Dr. Günter Beckstein

ne inspiră un nou fel de pastorație. Biserica aceasta este deschisă tuturor celor care vin aici să-l întâlnescă pe Hristos și să trăiască momente de intimitate cu El. Si nu puțini sunt neortodocși care se roagă împreună cu noi duminica sau la rugăciunea săptămânală pentru unitatea creștină, pe care o facem în fiecare vineri seara. De fapt, această biserică este rezultatul unui efort ecumenic. Aproape un sfert din costurile care s-au investit aici au venit din partea fraților noștri evanghelici și catolici. Pentru aceasta mă simt dator să mulțumesc, „iarăși și iarăși“, ca în ecenie, celor două Biserici surori.

Vă mulțumim cu toții Prea Fericirii Voastre pentru osteneala de a ne vizita și pentru toate darurile duhovnicești pe care ni le împărtășii.

Hristos a înviat!

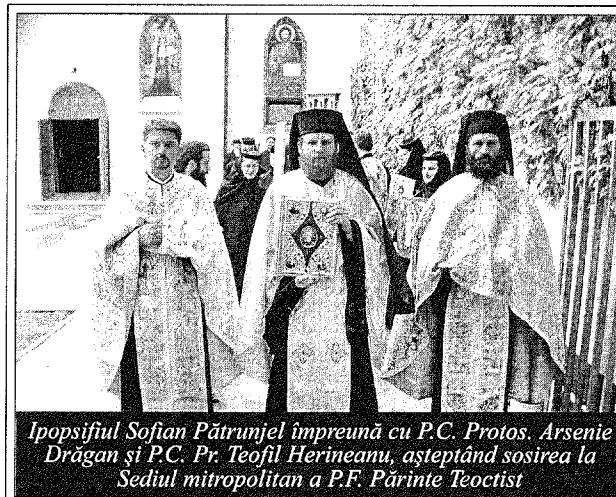
* Cuvântare rostită la Sf. Liturghie din 11 mai 2003.

Gutes und Barmherzigkeit werden mir folgen mein Leben lang*

WEIHBISCHOF SOFIAN VON KRONSTADT

Eure Seligkeit,
Eminenzen und Exzellenzen,
hochverehrte Priesterschaft und
geliebte Brüder und Schwester!

Die Worte dieses Psalms fühle ich
in diesem Moment als direkt an
mich adressiert, wenn ich mit
Ehrfurcht und Zittern in den hohen
Dienst des Bischofs eintrete. Ich danke

Ipoposifiu Sofian Pătrunjel împreună cu P.C. Protos. Arsenie Drăgan și P.C. Pr. Teofil Herineanu, aşteptând sosirea la Sediul mitropolitan a P.F. Părinte Teocist

Gott für die Ehre, die mir zuteil wird, andererseits rufe ich in dem Wissen darum, wie groß die mir übertragene Verantwortung ist, mit dem Propheten Jeremia voller Furcht aus: „Ach, Herr, Herr, ich tauge nicht zu predigen; denn ich bin zu jung.“ (Jer 1,6). Doch vergeblich würde ich diesen Ruf Gottes zurückweisen, denn auch dies höre ich von Gott: „Ich kannte dich, ehe ich dich im Mutterleib bereitete, und sonderte dich aus, ehe du von der Mutter geboren wurdest, und bestellte dich. Sage nicht: „Ich bin zu jung“, sondern du sollst gehen, wohin ich dich sende, und predigen alles, was ich dir gebiete. Siehe, ich lege meine Worte in deinen Mund“ (Jer 1, 5.7.9). So kann ich, umfangen und geleitet von der Gnade Gottes, nicht anders als mit Gregor dem Theologen auszurufen: „Ich bin überwunden, ich bin überwunden, und von mein Überwundensein bezeuge ich“, doch „es gibt keine Flucht vor dem

zu erfüllen: „Hier bin ich, sende mich!“ (Jes 6,8).

Wahrhaft groß und unbeschreiblich ist die Gnade Gottes, groß ist die Tiefe der Weisheit und der Liebe Gottes zu den Menschen. Unser Erlöser Jesus Christus, der Hohepriester des großen Werkes der Erlösung der Welt, lässt es sich gefallen, auf Ikonen dargestellt und auf Erden von sündhaften Menschen abgebildet zu werden, denn der Bischof ist immer eine lebende Ikone von Christus auf Erden unter den Menschen. Als Abbild des Hohenpriesters Christus, des guten Hirten, der Sein Leben für Seine Schafe lässt, ist der Bischof gerufen, Gottes Werk der Erlösung in der Welt fortzuführen, die Verbrüderung der Menschen in Christus zu verwirklichen im Blick auf ihre künftige ewige Gemeinschaft mit Ihm und untereinander. In seiner

* Die Predigt wurde gesagt bei der feierlichen Liturgie von 11.05.2003.

Vorherbestimmten“, wie der heilige Patriarch Photius schreibt. So bleibt mir für diesen Moment nichts anderes, als auf die Gnade Gottes zu vertrauen, Der mir mit Seinem Rat mein ganzes Leben und Wirken zur Seite stehen wird, weil ich wohl weiß, daß Gott nach einem Wort des seligen Augustinus „dem, dem er eine Aufgabe überträgt, auch die Fähigkeit und die Kraft schenkt, diese zu erfüllen“. So rufe ich von ganzem Herzen zu Gott nach dem Beispiel der Gottesmutter: „Siehe, ich bin des Herrn Knecht. Mir geschehe, wie du gesagt hast.“ (Lk 1,38), und ich stelle mich mit den Worten des Propheten Jesaja vor, um meine Mission

Mila Ta, Doamne, mă va urma în toate zilele vietii mele*

EPISCOP-VICAR SOFIAN BRAŞOVEANUL

Prea Fericirea Voastră,
Înalt Prea Sfințiile și Prea
Sfințiile Voastre,
Excelețele Voastre,
Cinstiț Sobor al Părinților și
Iubiți Credincioși,

Aceste cuvinte ale psalmului simt că se adreseză inimii mele în aceste momente când, cu frică și cu cutremur, vin la înalta slujire a arhieriei. Îi mulțumesc lui Dumnezeu pentru cinstea pe care mi-o încredințează, dar pe de altă parte, conștient de măreția ei, cuprins de teamă, exclam ca și proorocul Ieremia: „O, Doamne, Dumnezeule, eu nu știu să vorbesc pentru că sunt încă Tânăr“ (Ieremia 1, 6). În zadar aş încerca însă să refuz chemarea lui Dumnezeu, deoarece ca și acela voi auzi din partea lui Dumnezeu: „Înainte de a te fi zâmislit în pântece, te-am cunoscut, și înainte de a ieși din pântece, te-am sfîntit și te-am rânduit. Să nu zici: Sunt încă Tânăr; căci la căți te voi trimite, la toți vei merge și tot ce-ți voi porunci vei spune. Iată am pus cuvintele mele în gura ta“ (Ieremia 1, 5.7.9). Astfel, urmărit și povățuit de mila lui Dumnezeu, nu pot decât să exclam împreună cu Sf. Grigorie Teologul: „Sunt înfrânt, sunt înfrânt și înfrângerea mi-o mărturisesc“, deoarece „nu există fugă de la ceea ce a fost rânduit dinainte“, după cum scria patriarhul Fotie. Prin urmare, nu-mi rămâne, în aceste clipe, decât să mă încred în mila lui Dumnezeu. Care să mă povățuiască în toată viața și activitatea mea, bine știind că Dumnezeu, după cuvântul fericitorului Augustin, „cui îi încredințează o slujbă, îi dă și înțelegerea și puterea pentru a o îndeplini“. Spun

deci din toată inima către Dumnezeu, după exemplul Maicii Domnului: „Iată robul Domnului. Fie mie după cuvântul Tău“ (Luca 1, 38), și cu cuvintele Proorocului Isaia mă prezint pentru a-mi îndeplini misiunea: „Doamne, iată-mă, trimite-mă pe mine“ (Isaia 6, 8).

Mare cu adevărat și de nedescris este mila lui Dumnezeu, mare este adâncul înțelepciunii și al iubirii Lui de oameni. Mântuitorul nostru Iisus Hristos, Arhieul marii lucrări de mântuire a lumii, primește să fie iconizat și reprezentat pe pământ de oameni păcătoși, căci episcopul este tocmai icoana vie a lui Hristos pe pământ, între oameni. Chip al Arhieurelui Hristos, al Păstorului celui bun Care și pune viață pentru oile Sale, episcopul este chemat să continue opera de mântuire a lui Dumnezeu în lume, să realizeze înfrâțirea oamenilor în Hristos în vederea comuniunii lor veșnice cu El și întreolaltă. În calitatea sa de cap al comunității, el este chemat să o slujească, după exemplul Mântuitorului, Care S-a arătat pe Sine pildă de slujire a uceniciilor la spălarea

picioarelor (Ioan 13). Omul nu poate găsi adevărată împlinire și fericire decât în comuniune cu Dumnezeu, izvorul și scopul său, în împlinirea menirii sale de a ajunge la asemănarea cu Dumnezeu, de a fi prin urmare că mai uman (Pr. Stăniloae). Icoană vie a lui Hristos, episcopul este chemat ca, prin exemplul și prin activitatea sa, să-i ajute pe oameni să-L vadă, să-L iubească și să-L dorească pe Dumnezeu. Păstor al turmei încredințate lui, ierarhul secolului 21 are misiunea de a-l căuta pe omul înstrănat de Dumnezeu și de semeni și de a-l orienta spre adevăratele valori. Misiune extrem de grea în condițiile în care multe din oile turmei s-au rătăcit, și îngreunată enorm de condițiile de diasporă în care ne aflăm cei de aici. Știind însă că puterea lui Dumnezeu mai ales în cele neputincioase se desăvârșește și

Soborul de Ierarhi intrând în Catedrală pentru Liturghia din 11 mai 2003

gândindu-mă la situația de prizonieri a creștinilor din primele veacuri, am convingerea că „atunci când Dumnezeu binevoiește să se întâmpile un lucru, toată săptura conlucrează să se întâmpile acel lucru“ (Marcu Ascetul). Prin

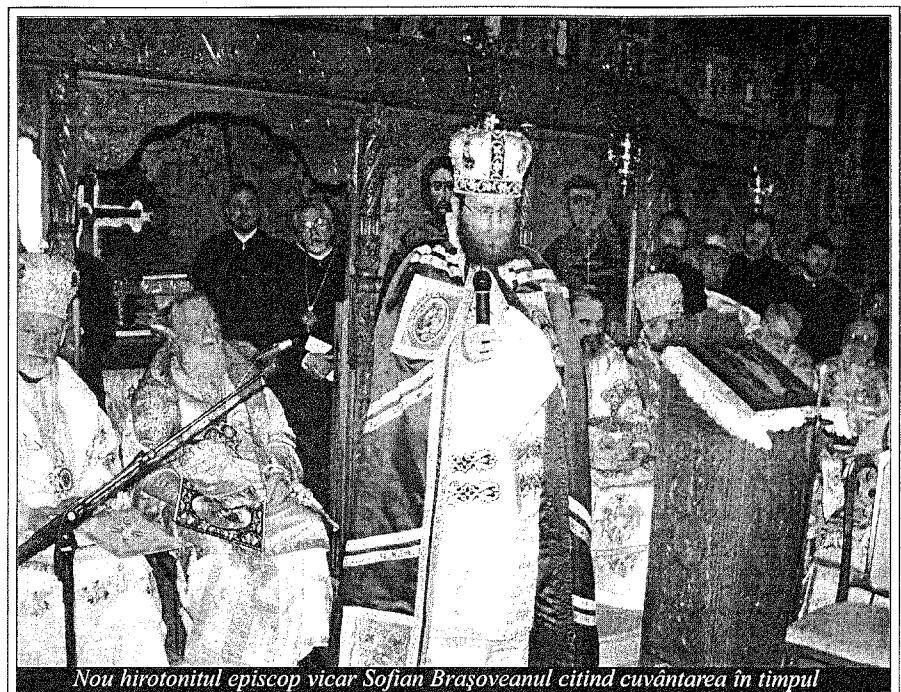
* Cuvântare rostită la Sf. Liturghie din 11 mai 2003.

an Christus gebracht haben, dann gelang dies deshalb, weil sie den Glauben, den sie hatten, mit ihrem ganzen Wesen gelebt und bezeugt haben, auch weil sie das Martyrium für ihren Glauben auf sich genommen haben. Wenn der Bischof einen Vorrang in der Kirche hat, ist es der des Dienstes und des Martyriums. Der Bischof muß der erste Zeuge des Glaubens sein, der erste Zeuge des auferstandenen Christus inmitten der Menschen seiner Gemeinschaft von Gläubigen. Das Beispiel der salbentragenden Frauen, an die wir heute denken, beweist uns, daß die Liebe Gottes, der Glaube und die Hoffnung auf Ihn unüberwindbare Hindernisse überwinden können. Doch ich wiederhole: nur unter der Bedingung, daß ich das Martyrium auf mich nehme. Ich werde mich künftig darum bemühen, ein Zeuge Christi zu sein in allem, was ich bin und handle, wie ich mich auch bemühen werde, den Gläubigen unserer Gemeinde ein Vater, Bruder und Freund zu werden.

Wenn ich heute in diesen hohen Dienst des Bischofs berufen werde, dann danke ich Gott für die Ehre, die mir zuteil wird, und angesichts derer ich mich bemühen werde, sie auf eine würdige Weise zu tragen. Dafür erbitte ich Gottes Gnade in dem Wissen darum, daß ich keine andere Quelle habe, daraus ich Kraft schöpfen kann, als nur aus der Kraft Gottes. Der selbst das Leben ist, die Quelle des Lebens und alles Guten. In diesen heiligen Momenten richten sich meine Gedanken auch in Dankbarkeit an meine Eltern, die mich in der Lehre und Weisung des Herrn erzogen haben. Ich glaube nicht, daß sie daran gedacht haben, daß sie einen künftigen Bischof aufziehen, aber ich bin überzeugt, daß ihre Freude heute, da Gott ihre Bemühungen segnet, grenzenlos ist. Für alles dankbar wende ich meine Gedanken auch an Eure Seligkeit, Vater Patriarch, dem es gefallen hat, heute hierherzukommen, um die Gläubigen an diesem Ort zu besuchen, die Schafe in der Zerstreuung, um zu Gott zu beten, daß die Fülle des Heiligen Geistes auf mich und auf alle hier Versammelten herabkommt. Ich danke Seiner Eminenz, Metropolit Serafim, der mich, indem er mich für würdig

gehalten hat zum bischöflichen Dienst, als engen Mitarbeiter vorgeschlagen hat und ich versichere ihm, daß ich mich bemühen werde, ihm hilfreich

der für mich immer mein geistlicher Vater sein wird, der in mir lebt, solange ich lebe. Gleichzeitig drücke ich meine Anerkennung und meine Liebe aus

Nou hirotonitul episcop vicar Sofian Brașoveanul citind cuvântarea în timpul Sf. Liturghie din 11 mai 2003

gegenüber all den Mitbrüdern meines mir so lieben Klosters, deren Fürbitte ich auch weiterhin erbitte und denen ich auch weiterhin derselbe Bruder Serafim bleiben werde. Ich danke Euren Eminenzen und Exzellenzen, die Ihr hierher gekommen seid und darum gebetet habt, daß der Geist Gottes über mich komme. Ich danke allen Freunden, Verwandten, Bekannten, den Wohltätern und Gläubigen unserer Metropolie, den Repräsentanten der Schwesterkirchen, allen, die von nah und fern gekommen sind, um an diesem für mich so wichtigen Moment teilzuhaben und Gott darum zu beten, daß Er Seine Gnade und Sein Erbarmen auf uns alle herabsenden möge.

In Dankbarkeit gegenüber Gott und im Vertrauen auf Seine Gnade, nehme ich heute das Kreuz des Martyriums Jesu Christi auf mich im bischöflichen Dienst, in Hoffnung darauf, daß Er, der Ersterstandene von den Toten mich und die mir Anvertrauten führen wird zur Auferstehung und zur ewigen Glückseligkeit und Gemeinschaft mit Ihm im unerschaffenen Licht Seiner Herrlichkeit.

Christus ist auferstanden!

urmare, dacă Dumnezeu mă cheamă azi la această slujire, El o să fie Cel care o să lucreze prin mine, El o să binecuvînteze roadele muncii mele, El o să facă să crească ceea ce o să semăn eu, El o să se servească de mine ca de un vas, pentru a lucra mântuirea oamenilor. Sunt conștient că pentru aceasta din partea mea se cere o jertfă de sine totală. Dacă predica Apostolilor a cucerit lumea, dacă primii creștini au întors lumea păgână la credința în Hristos, a fost pentru că au trăit și mărturisit credința pe care o aveau cu toată ființa lor, au acceptat martirul pentru crezul lor. Astfel că dacă episcopul are o întâietate în Biserică, aceea este a slujirii și a martirului. Episcopul trebuie să fie primul martor, primul martir al lui Hristos celui înviat în mijlocul oamenilor enorie sale. Exemplul femeilor Mironosițe, pe care le pomenim astăzi, ne dovedește că dragostea de Dumnezeu, credința și nădejdea în El pot depăși obstacole de netrecut. Dar, repet, doar cu asumarea condiției martirului. Mă voi strădui, prin urmare, să fiu un martor al lui Hristos prin tot ce voi fi și voi face, iar pentru credincioșii Mitropoliei noastre o să încerc să fiu părinte, frate și prieten.

Chemat astăzi la această înaltă slujire a arhieriei, îi mulțumesc din suflet lui Dumnezeu pentru cinstea ce mi-o acordă și pe care o să mă străduiesc să o port în chip demn. Invoc pentru aceasta mila Lui, bine știind că nu am alt izvor din care să iau putere, fără numai din puterea Lui, a Celui care este însăși viața, izvorul vieții și al oricărui bine. În aceste clipe prea-sfinte gândul meu se îndreaptă cu recunoștință către părinții mei, care m-au crescut „în învățătura și certarea Domnului” (Efeseni 6, 4). Nu cred că s-au gândit că cresc un viitor episcop, dar sunt sigur că bucuria lor astăzi, când iată că Dumnezeu le binecuvîntăza ostenele, este nemărginită. Întru totul recunoscător îmi îndrept gândul acum spre Prea Fericirea Voastră, Părinte Patriarh, care ați binevoită a veni până aici, pentru a vizita credincioșii din aceste locuri, oile din împărtiere, și pentru a Vă ruga lui Dumnezeu ca harul întru tot Sfântului Duh să se coboare asupra mea și asupra tuturor celor de aici. Îi mulțumesc Înalt Prea Sfîntului Mitropolit Serafim, care, crezându-mă destoinic pentru slujirea arhierescă, m-a propus pentru a-i fi colaborator

care va trăi în mine, cel puțin atât cât voi trăi eu. Îmi exprim de asemenea recunoștința și dragostea față de toți părinții și frații din Mănăstirea mea dragă, cărora le cer în continuare rugăciunile și pentru care voi rămâne mai departe același frate și părinte Serafim. Mulțumesc Sfintilor Voastre, Înalt Prea Sfînti și Prea Sfînti Părinți, care ați venit aici și v-ați rugat să vină peste smerenia mea harul întru tot Sfântului Duh. Vă mulțumesc tuturor, prietenii, rude, cunoșcuți, binefăcători, credincioșii ai Mitropoliei noastre, reprezentanții ai Bisericilor surori, tuturor care ați venit de aproape și de departe pentru a fi prezenți la acest moment atât de important pentru mine, pentru a vă ruga lui Dumnezeu să trimite mila și harul Său peste noi toți.

Recunoscător lui Dumnezeu și încrezător în mila Lui, îmi asum astăzi crucea mărturiei Domnului Hristos în slujirea arhierescă, în nădejdea că El, Întâiul înviat din morți, mă va conduce pe mine și pe cei povătuși de mine spre înviere și spre veșnică fericită comunione cu El în lumina cea neînserată și împărătiei Sale.

Hristos a înviat!

Te port în mine

de monahia Teodosia Zorica Latcu

*Te port în suflet, ca pe-un vas de preț,
Ca pe-o comoară-nchisă cu pecetei,
Te port în trup, în sănii allii și grei,
Cum poartă rodia sămânța ei.
Te port în minte, ca pe-un imn sfînt,
Un cântec uechi, cu crai din Răsărit.
Si port la gât, neprețuit șiraq,
Strânsoarea cald-a brațului tău drag.
Te port în mine tainic, ca pe-un vis,
În cer înalt de noapte te-am închis.
Te port, lumină rumenă de zori,
Cum poartă florile mireasma lor.
Te port pe buze, ca pe-un fagur plin.
O poamă aurită de smochin,
Te port în brațe, horbete subțiri,
Mânunchi legat cu grija, fir cu fir.
Cum poartă floarea rodul de cai,
Adânc te port în trupul meu și-n vis.*

DIE FRAGE DER ÖKOLOGIE

Die Kirche und Fragen der Ökologie*

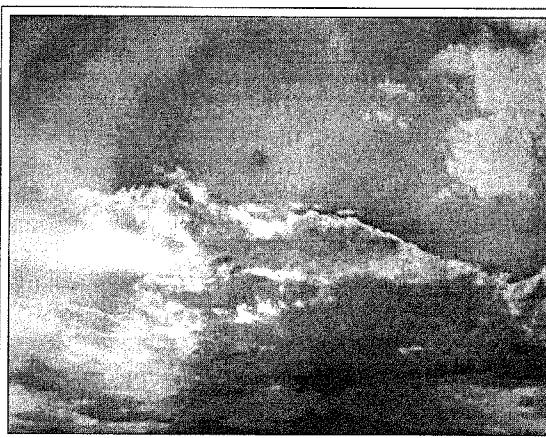
Die Orthodoxe Kirche ist im Bewußtsein ihrer Verantwortung für das Schicksal der Welt angesichts der durch die gegenwärtige Zivilisation hervorgerufenen Probleme zutiefst besorgt. Einen wichtigen Platz unter ihnen nehmen die Probleme der Ökologie ein. Dem Antlitz der Erde werden heute Schäden in

hat zu gewärtigen, daß in der Natur irreversible zerstörerische Prozesse in Gang gesetzt werden, die sogar zum Schwinden der natürlichen Regenerationskraft führen.

Das alles erfolgt vor dem Hintergrund eines beispiellosen und ungerechtfertigten Wachstums des öffentlichen Verbrauchs in den hochentwickelten Ländern, in denen das Streben nach Überfluß und Luxus zur Lebensnorm erhoben worden ist. Diese Situation verhindert die gerechte Verteilung der natürlichen Ressourcen, die Gemeineigentum der Menschheit sind. Die Konsequenzen der Umweltkrise haben sich nicht nur

für die Natur, sondern in gleichem Maße für den organisch vollständig mit ihr verbundenen Menschen als schmerlich erwiesen. Infolge dessen steht die Erde am Rand einer globalen ökologischen Katastrophe.

Die Wechselwirkungen zwischen dem Menschen und der ihm umgebenden Welt wurden bereits in vorhistorischen Zeiten gestört, was im Sündenfall des Menschen und seiner Entfremdung von Gott seine Urheberschaft hat. Die in der Seele des Menschen aufkeimende Sünde gereichte nicht nur ihm, sondern auch seiner gesamten Lebenswelt zum Schaden. „Die Schöpfung ist der Vergänglichkeit unterworfen“, schreibt der Apostel Paulus, „nicht aus eigenem Willen, sondern durch den, der sie unterworfen hat; aber zugleich gab er ihr Hoffnung: Auch die Schöpfung soll von der Sklaverei und Verlorenheit befreit werden zur Freiheit und Herrlichkeit der Kinder Gottes. Denn wir wissen, daß die gesamte Schöpfung bis zum heutigen Tag seufzt und in Geburtswehen liegt“ (Rom 8,20-22). Wie in einem Spiegel wird in der Natur das erste menschliche Verbrechen sichtbar. Die

Saat der Sünde, die im Herzen des Menschen aufging, wuchs – gemäß dem Zeugnis der Heiligen Schrift – als „Dornen und Disteln“ (Gen 3,18) auf der Erde. Die vollkommene organische Einheit zwischen dem Menschen und der Welt um ihn her, die bis zum Sündenfall existiert hatte, war von nun an nicht mehr möglich (Gen 2,19-20). In ihren Beziehungen zur Natur, die zunehmend den Charakter des Verbrauchens annahmen, ließen sich die Menschen immer häufiger von selbstsüchtigen Erwägungen leiten. Langsam entwand sich ihrem Gedächtnis, daß Gott der alleinige Herr über die Erde war (Ps 24,1 / Original: 23,1), Dem „der Himmel, (...) die Erde und alles, was auf ihr lebt“ (Dtn 10,14) gehören, während der Mensch, wie der hl. Johannes Chrysostomus bekundet, lediglich der „Hausverwalter“ ist, dem der Reichtum der niederer Welt anvertraut wurde. Dieser Reichtum, der – nach den Worten des gleichen Heiligen – in „Luft, Sonne, Wasser, Land, Himmel, Meer, Licht und Sternen“ besteht, wurde von Gott „unter alle gleichmäßig aufgeteilt, gleich der Aufteilung unter Brüdern“. Die „Herrschaft“ über die Natur und die „Unterwerfung“ der Erde (Gen 1,28), mit welchen der Mensch beauftragt ist, ist dem Ratschluß Gottes zufolge nicht mit einer uneingeschränkten Freiheit gleichzusetzen. Dies bedeutet lediglich, daß der Mensch in seiner Eigenschaft als Träger des Bildes des himmlischen Hausherrn gemäß Gregor von Nyssa berufen ist, von seiner königlichen Würde nicht durch Herrschaft und Gewalt über die Natur, sondern vielmehr durch „Bebauen“ und „Hüten“ (Gen 2,15) des majestätischen Reichs der Natur, für welches er vor Gott die Verantwortung trägt, Zeugnis abzulegen.

Die Umweltkrise fordert von uns, unser Verhältnis zur Umwelt einer Revision zu unterziehen. Gegenwärtig richtet sich gegen die Auffassung von

* Herausgenommen von Sozial Doktrin Russisch-Orthodox, herausgegeben von Josef Thesing und Rudolf Uertz, Sankt Augustin 2001.

PROBLEMA ECOLOGICĂ

Biserica și problemele ecologice*

Poziția
Bisericii Ortodoxe Ruse

Conștientă de responsabilitatea ei pentru destinul lumii, Biserica Ortodoxă este profund îngrijorată de problemele generate de civilizația contemporană. Un loc important între acestea îl dețin problemele ecologice. Astăzi față pământului este desfigurată la scară planetară. Subsolul, solul, apa, aerul, fauna și flora lumii sunt afectate. Natura din jurul nostru a fost practic pe deplin implicată în susținerea vieții unui om care nu e satisfăcut de diferitele ei daruri și exploatarează nestăvilit întregul ecosistem.

Activitatea umană, care a atins o scară coextensivă cu procesele biosferei, sporește constant grație dezvoltării accelerate a științei și tehnicii. Poluarea mediului cu deșeuri industriale, o tehnologie agricolă neadecvată, distrugerea pădurilor și solurilor de la suprafață – toate au drept rezultat înăbușirea activității biologice și diminuarea constantă a diversității genetice a vieții. Resursele minerale neregenerabile sunt epuizate, rezervele de apă potabilă s-au redus. A apărut o mulțime de substanțe vătămătoare, multe din ele nemaiintrând în circuitul naturii și acumulându-se în biosferă. Echilibrul ecologic a fost încălcăt; omul se confruntă cu apariția unor procese naturale devastatoare, inclusiv subminarea puterii sale de reproducere naturală.

Poate acestea au loc pe fondul creșterii nejustificate și fără precedent a consumului social în țările puternic dezvoltate, în care căutarea bogăției și a luxului a devenit o normă de viață. Această situație a creat o piedică în calea distribuției echitabile

a resurselor naturale care sunt un patrimoniu uman comun. Consecințele crizei ecologice s-au dovedit, fiind dureroase nu numai pentru natură, ci și pentru om care se află într-o unitate organică cu ea. Drept rezultat, pământul se găsește în pragul unui dezastru ecologic global.

Relațiile dintre om și natură încejurătoare au fost rupte în vremurile preistorice din cauza căderii omului în păcat și a înstrăinării sale de Dumnezeu. Păcatul care s-a născut în sufletul omului l-a distrus nu numai pe el, ci și întreaga lume din jurul său. „Căci săptura a fost supusă desertoaciunii – nu de voia ei, ci din

Î.P.S. Iosif, Mitropolitul Europei Occidentale și Meridionale, împreună cu P.S. Sofian Brașoveanul, înconjurați de un grup de preoți și de mulțimea credincioșilor veniți la pomenirea anuală a ostașilor români de la Sultzmat (Franța), în anul 2003

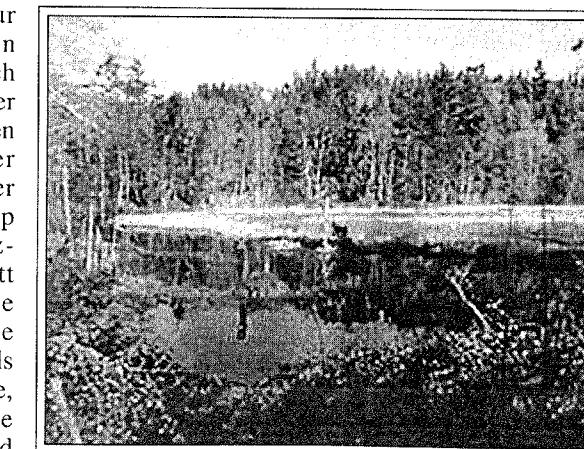
cauza celui care a supus-o – cu nădejde, pentru că și săptura însăși se va izbăvi din robia stricăciunii ca să fie părtășă la libertatea măririi fiilor lui Dumnezeu. Căci știm că toată săptura împreună susțină și împreună are dureri până acum“ (Rm 8, 20-22). Prima crimă săcăstă de om s-a reflectat în natură ca în oglindă. Încolțind în inimă omului, sămânța păcatului a dat naștere, după cum mărturisește Sfânta Scriptură (Fc 3, 18), la „mărcini și spini“; pe pământ unitatea deplină organică dintre om și lumea din jurul său, care există înainte de cădere (Fc 2, 19-20), a devenit imposibilă. În relațiile lor cu natura, care au dobândit

criza ecologică ne constrâng să ne revizuim relațiile cu lumea încejurătoare. Astăzi concepția dominației omului asupra naturii și principiul consumist în relația cu ea sunt tot mai mult criticate. Conștiința faptului că societatea contemporană plătește un preț mult prea scump pentru binefacerile civilizației provoacă o opozitie față de egoismul

* Preluat după: Gândirea socială a Bisericii – documente, analize, perspective, Volum realizat și prezentat de Ioan I. Ică și Germano Marani, Deisis, Sibiu 2002.

der Herrschaft des Menschen über die Natur sowie der daraus folgenden Konsumhaltung eine immer lauter werdende Kritik. Die Einsicht, daß der Preis zu hoch ist, den die moderne Gesellschaft für die Güter der Zivilisation zu entrichten hat, weckt den Widerstand gegen wirtschaftlichen Egoismus. So werden etwa Versuche gemacht, umweltschädliche Tätigkeiten zu kennzeichnen. Parallel dazu werden ein Schutzsystem konzipiert und die Wirtschaftsmethoden überprüft, ferner werden auch Anstrengungen unternommen, energiesparende Technologien und abfallfreie Produktionsverfahren, die den natürlichen Stoffwechsel nicht belasten, zu entwickeln. Die Umweltethik gewinnt zunehmend an Bedeutung. Das sich aus ihr ergebende gesellschaftliche Bewußtsein ist gegen die konsumorientierte Lebensweise gerichtet, verlangt moralische und rechtliche Verantwortung für die der Natur beigebrachten Schäden und setzt sich für die Einführung ökologischer Bildung und Erziehung sowie für vereinte Bemühungen um Umweltschutz auf der Basis einer breit angelegten internationalen Zusammenarbeit ein.

Die Orthodoxe Kirche hegt eine hohe Wertschätzung für die auf Überwindung der Umweltkrise gerichteten Anstrengungen und ruft zu tatkräftiger Zusammenarbeit in öffentlichen Aktionen auf, die sich dem Schutz der Schöpfung Gottes widmen. Gleichzeitig vertritt die Kirche die Meinung, daß solche Bemühungen noch fruchtbare sein könnten, wenn die Grundlagen der Beziehungen zwischen dem Menschen und der Natur nicht nur einen rein humanitären, sondern auch einen christlichen Charakter trügen. Eines der wichtigsten Ausgangsprinzipien der Kirche in den Fragen der Ökologie stellt das Prinzip der Einheit und Ganzheitlichkeit der von Gott geschaffenen Welt dar. Die Orthodoxie betrachtet die Natur um uns herum nicht als eine nur für sich existente, geschlossene Struktur. Die pflanzliche, tierische und menschliche Welt stehen in Wechselbeziehung zueinander. Unter christlichen Gesichtspunkten ist die Natur nicht ein Reservoir von Ressourcen zur selbstbezogenen und verantwortungslosen Ausbeutung,

Mitleid mit den Geschöpfen eine in höchstem Maße segensreiche Wirkung auf die Lebewesen entfaltet haben.

sondern ein Haus, in welchem der Mensch nicht der Hauseigentümer, sondern der Hausverwalter ist, oder auch ein Tempel, in welchem er ein Priester ist, der jedoch nicht der Natur, sondern dem einen Schöpfer dient. Dem Verständnis von der Natur als Tempel liegt die Idee des Theozentrismus zugrunde: Gott, der „allen das Leben, den Atem und alles gibt“ (Apg 17,25), ist die Quelle allen Seins. Deshalb eignet dem Leben in der Gesamtheit seiner Erscheinungsformen ein heiliger Charakter, denn es ist Geschenk Gottes, dessen Schädigung eine Anmaßung nicht nur gegenüber der göttlichen Schöpfung darstellt, sondern auch gegenüber dem Herrn Selbst.

Die Umweltprobleme sind wesentlich anthropologisch bedingt, da ihr Urheber der Mensch ist und nicht die Natur. Aus diesem Grund sind die Antworten auf viele Fragen, die sich im Zusammenhang mit der Umweltkrise erheben, nicht in den Bereichen der Wirtschaft, der Biologie, der Technologie oder der Politik zu suchen, sondern liegen in der menschlichen Seele. Die Natur verändert sich nicht oder stirbt nicht infolge immanenter Vorgänge, sondern beugt sich der Einwirkung des Menschen. Dessen seelischer Zustand spielt eine entscheidende Rolle, schlägt dieser sich doch in der Umwelt nieder, sowohl durch Vornahme als auch durch Unterlassen äußerer Eingriffe. Die Geschichte der Kirche kennt viele Beispiele, die bezeugen, daß die Liebe der christlichen Asketen und Heiligen zur Natur, ihr Gebet für die uns umgebende Welt sowie ihr

Wechselbeziehungen zwischen Anthropologie und Ökologie offenbaren sich mit großer Klarheit in unseren Tagen, da die Welt einer doppelten Krise – einer geistig-spirituellen wie einer ökologischen – ausgesetzt ist. Gegenwärtig ist sich der Mensch des Charakters des Lebens als eines Geschenks Gottes bisweilen nicht gewahr, mitunter ebensowenig des Sinns des Daseins, welches oft als rein physisches Sein begriffen wird. Einer solchen Auffassung zufolge wird die Natur nicht mehr als Haus, noch weniger als Tempel wahrgenommen, sondern sie wird lediglich zu einem „Wohnraum“. Die geistig erniedrigte Person führt auch die Erniedrigung der Natur herbei, ist sie doch nicht in der Lage, einen verklärenden Einfluß auf die Welt auszuüben. Die weitreichenden technischen Möglichkeiten erweisen sich für die von der Sünde geblendete Menschheit ebenfalls nicht als hilfreich, da sie wegen ihrer Gleichgültigkeit gegenüber dem Sinn, dem Geheimnis und dem Wunder des Lebens keinen wahren Nutzen erbringen, sondern vielmehr auch heillose Auswirkungen haben können.

Bei dem Menschen, dessen Handlungen nicht auf ein moralisches Ziel hin orientiert sind, löst die technische Machbarkeit in der Regel utopische Hoffnungen auf unbegrenzte Möglichkeiten des menschlichen Verstandes sowie auf die Macht des Fortschritts aus.

Unter den Bedingungen der geistig-spirituellen Krise ist eine vollständige Überwindung der ökologischen Krise nicht denkbar. Diese Feststellung bedeutet nicht, daß die Kirche dazu aufrufe, Umweltschutzmaßnahmen zu beschneiden. Jedoch verbindet sie die Hoffnung auf eine positive Veränderung der Wechselbeziehungen zwischen Mensch und Natur mit dem Streben der Gesellschaft nach geistiger Wiedergeburt. Die anthropogene Basis der Umweltproblematik zeigt, daß wir dazu neigen, unsere Umwelt im Einklang mit unseren inneren Bedürfnissen zu verändern, desgleichen sollte die Verwandlung der Natur ihren Ausgang bei der Verwandlung

der Seele nehmen. Nach Überzeugung des hl. Maxim des Bekenners kann der Mensch die Erde nur dann in ein Paradies verwandeln, wenn er das Paradies in sich selbst trägt. □

economic. Astfel se identifică formele de activitate care afectează mediul natural. În același timp, se dezvoltă un sistem de protejare a acestuia; se revizuiesc metodele economice; se depun eforturi de a crea noi tehnologii care să economisească energia și de producție fără deșeuri, care să poată intra în circuitul naturii. Etica ecologistă s-a dezvoltat. Conștiința publică influențată de ea se pronunță împotriva modului de viață consumist, cere asumarea responsabilității morale și juridice pentru daunele aduse naturii, propune introducerea doctrinei și educației ecologice și cheamă la unirea eforturilor în vederea protejării mediului înconjurător pe baza unei largi cooperări internaționale.

Biserica Ortodoxă apreciază eforturile îndreptate în vederea depășirii crizei ecologice și cheamă la conlucrare intensivă la acțiunile sociale îndreptate în vederea protejării creației lui Dumnezeu. În același timp, ea observă că eforturile de acest gen pot fi mai fructuoase dacă fundamentele care stau la baza relațiilor omului cu natura au un caracter nu pur umanist, ci și creștin. Unul din principiile capitale ale poziției Bisericii în problemele ecologice este principiul unității și integrității lumii create de Dumnezeu. Ortodoxia nu vede natura înconjurătoare ca o structură închisă în sine și izolată. Lumea vegetală, animală și cea umană sunt într-o strânsă legătură. Din punct de vedere creștin, natura nu este un depozit de resurse menite să servească unui consum egoist și irresponsabil, ci o casă în care omul nu este stăpân, ci doar administrator, și un templu în care el este un preot care slujește nu naturii, ci Creatorului unic. La baza concepției despre natură ca templu stă ideea teocentrismului: Dumnezeu Care dă tuturor „viață, suflare și toate lucrurile“ (FA 17, 25) este Izvorul existenței. De aceea, viața însăși, în diversele ei manifestări, are un caracter sacru, fiind un dar al lui Dumnezeu, a căruia vătămare este o provocare nu numai la adresa creației lui Dumnezeu, ci și la adresa Domnului Însuși.

Problemele ecologice au în esență un caracter antropologic pentru că sunt generate de om, iar nu de natură. De aceea, răspunsul la numeroasele chestiuni ridicate de criza mediului înconjurător se cuprinde nu în sfera economiei, biologiei, tehnologiei sau politiciei, ci în sufletul omului. Natura e transfigurată sau pierde nu prin ea însăși,

ci sub impactul acțiunilor omului. Starea să spirituală joacă aici rolul decisiv, pentru că ea se manifestă asupra mediului înconjurător atât printr-o acțiune exterioară asupra lui, cât și în absența unei astfel de acțiuni. Istoria Bisericii cunoaște o mulțime de exemple în care iubirea ascetilor creștini pentru natură, rugăciunea lor pentru lumea înconjurătoare, compasiunea pentru toate creaturile au avut un impact binefăcător asupra ființelor vii.

Depășirea crizei ecologice în condițiile unei crize spirituale este imposibilă. Aceasta nu înseamnă nicidcum că Biserica cheamă la reducerea activității de conservare a naturii, dar, în speranța ei de schimbare pozitivă a relației dintre om și natură, ea se leagă de aspirațiile societății spre o renaștere spirituală. Fundamental antropogenic al problemelor ecologice arată că noi schimbăm lumea înconjurătoare după lumea noastră interioară; de aceea, transfigurarea naturii trebuie să înceapă cu transfigurarea sufletului. Potrivit gândirii Sfântului Maxim Mărturisitorul, omul poate să transforme tot pământul în rai numai atunci când va putea purta raiul în el însuși. □

Aus der Ansprache des Ökumenischen Patriarchen auf dem Ökologie-Kongreß in Nepal

(15. November 2000)

Bevor wir unsere Position darlegen, berachten wir es für notwendig, Ihre Aufmerksamkeit auf einige Dinge zu lenken, die zwar allgemein bekannt, gleichzeitig aber von besonderer Bedeutung sind.

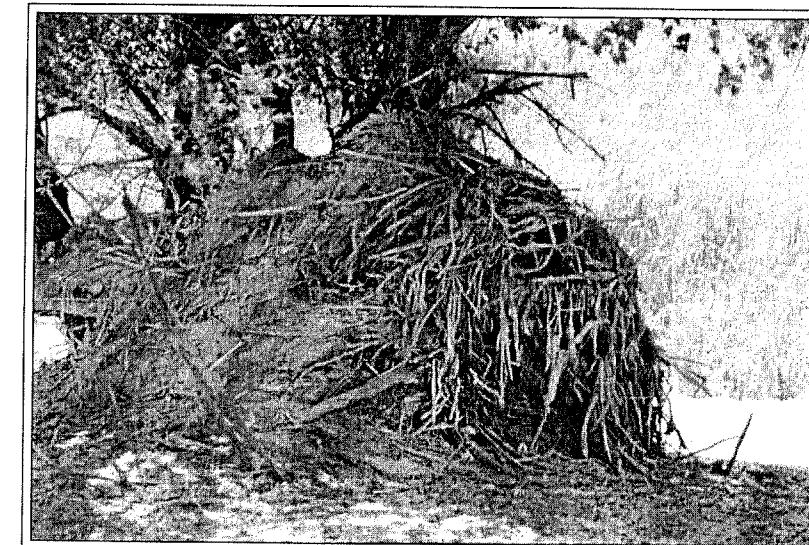
Firstens stellt der Planet Erde, auf dem wir alle leben, nur einen kleinen Teil des Universums dar. Auch wenn seine Ausmaße im Vergleich zum Menschen gewaltig zu sein scheinen, ist die Erde doch klein im Vergleich zum kosmischen Universum.

Zweitens kann die Erde gleichsam nicht durch physische Barrieren in voneinander geschiedene und undurchdringliche Bereiche aufgeteilt werden. Die juristischen Grenzen zwischen Staaten sind für die Natur inexistent. Die Winde, die wehen und selbst kleinste Partikel, die sie in der Atmosphäre finden, aufnehmen und weitertransportieren, wie auch Luftströme, fragen niemand um Erlaubnis, um sich dahin zu bewegen, wo die Naturgesetze sie hinfreiben. Genauso verhält es sich auch beim Wasser und der Temperatur wie auch Strahlen jeglicher Art.

Drittens ist die Wirkung eines jedweden Ereignisses universal, d.h. es hat eine Auswirkung auf den ganzen Planeten und in bestimmter Weise auch auf das ganze Universum. Das bedeutet, daß eine konkrete Luftverschmutzung an einem bestimmten Punkt der Erde Auswirkungen auf die ganze Welt hat. Das wird allerdings nicht gleich wahrgenommen, wenn es sich um geringe Mengen handelt. Spürbar wird dies aber immer dann, wenn es sich um Schadstoffausstoß in großen Mengen handelt. So erwarten die Fachleute zum Beispiel eine Erwärmung der Erdatmosphäre in den nächsten Jahrzehnten, was in kälteren Regionen zum Schmelzen von Eisgletschern, zum Ansteigen des Meeresspiegels, zu verstärkten Regenfällen und Überschwemmungen führen wird, in wärmeren Regionen

wiederum zu stärkerer Trockenheit und einer Ausweitung der Wüstenzonen. Dies ist nicht das Ergebnis von konkretem Handeln in den davon betroffenen Regionen, sondern von Ereignissen, die sich irgendwo auf der Erde abgespielt haben. Dies ist so, weil laut dem aristotelischen Naturgesetz der

zurück, auf die, die dafür verantwortlich sind, aber auch auf viele daran Unschuldige. Es ist unmöglich, daß derjenige, der solche Umweltschäden produziert, sich selbst vor den Schäden aus seinem Handeln schützt, auch daß er letztlich wirklich wüßte, wer davon betroffen sein wird. Tatsache ist jedoch, daß die

Entelechie und der Entropie, des Ausgleichs der Gegensätze, die Wärme aus jedem Punkt der Erde und von welcher Quelle auch immer sich mit anderer Wärme aus anderen Quellen verbindet und auf die ganze Erdoberfläche ausstrahlt mit dem bereits erwähnten Ergebnis. Es ist ohne Bedeutung, daß es laut den Spezialisten etwa zwei Jahre braucht, bis sich Luftverschmutzung auf vergleichbare Weise in der ganzen Erdatmosphäre auswirkt. Wichtig ist, daß die Gesetze der chaotischen Bewegungen wirken und jedweder an einem bestimmten Ort in die Atmosphäre abgegebener gesundheitsschädlicher Stoff vom Wind in die gesamte Erdatmosphäre getragen wird.

Viertens schlagen die Konsequenzen eines umweltschädigenden Handelns nach der für die Ausbreitung notwendigen Zeit immer auf die Menschen des ganzen Planeten

ganze Menschheit dem ausgesetzt ist. Gewiß ist das Ausmaß der Umweltverschmutzung und dadurch der Grad der Gefahr am Ort und zur Zeit ihrer Verbreitung größer. Doch was nach dem Prozeß der Selbstreinigung der Natur, der sich in eigenen natürlichen Mechanismen abspielt, bleibt, überträgt und verteilt sich auf den ganzen Planeten.

Fünftens ist festzuhalten, daß von Anfang an selbst im prinzipiell sehr individualistisch definierten Römischen Recht, nach dem der Besitzer einer Sache das Recht hatte, damit zu verfahren, wie er wollte, unabhängig davon, ob dies für die Nachbarn störend oder gefährlich war, dem menschlichen Verhalten dadurch Grenzen gesetzt waren, daß bestimmte Verhaltensweisen zum Schaden der Nächsten untersagt waren. Obwohl allmählich mit dem Schutz des Eigentums auch gewisse soziale Pflichten verbunden wurden, wenn

Fragmente din Cuvântarea Patriarhului Ecumenic, rostită în cadrul Congresului Ecologic din Nepal*

(15 noiembrie 2000)

Inainte de a trece la prezentarea pozițiilor noastre, credem că este necesar să vă atragem atenția asupra unor stări de lucruri cunoscute tuturor, bineînțeles, dar și de o deosebită importanță.

In primul rând, planeta pământ, pe care trăim cu toții, în mod necesar constituie o mică parte a universului. Chiar dacă dimensiunile lui par foarte mari, în comparație cu cele ale corpului uman, pământul este însă foarte mic atunci când este comparat cu universul cosmic.

In al doilea rând, planeta însăși nu se poate împărți prin bariere fizice în compartimente etanșe, impenetrabile. Granițele juridice dintre state sunt inexistente pentru natură. Vânturile, care suflă și poartă dintr-un loc într-altul mici particule ce se găsesc în atmosferă precum și curentii de aer, nu cer permisiunea nimănui pentru a se îndrepta încotro și împing legile naturale. În mod asemănător și apele, și temperaturile, precum și radiațiile de tot felul.

In al treilea rând, extensiunea fiecărui eveniment este universală, adică are o anumită influență pe întregul pământ și, într-o oarecare privință, asupra întregului univers. Aceasta înseamnă că dacă anumite reziduuri poluante se aruncă într-un anumit punct al pământului, influența acestora se exercită

asupra întregului pământ. Faptul acesta însă nu este percept imediat din pricina anumitor cantități mici de materii poluante. El se face însă simțit când este vorba de deșeuri poluante în cantități mari și este valabil în toate cazurile. De exemplu, oamenii de știință se aşteaptă la creșterea temperaturii medii cu

câteva grade la suprafața pământului în deceniiile următoare, fapt care va conduce la topirea unor ghețari, la creșterea nivelului mărilor, la mai multe căderi de ploaie și la inundații, în regiunile mai reci, și la mai multă secetă și la extinderea deșerturilor, în cele mai calde. Rezultatele acestea nu sunt consecințe ale unor acțiuni care au avut loc în regiunile atinse de calamități, ci al unora petrecute în oarecare puncte de pe pământ. Deoarece în virtutea legii naturale aristotelice a entelechiei și entropiei, a egalizării celor diferite, căldura din orice punct al pământului, provenită din orice sursă, se adaugă la cealaltă, provenită din alte surse și ajunge pe întreaga suprafață a pământului cu rezultatul amintit mai înainte. Nu are importanță faptul că, după specialiști, este nevoie de aproximativ doi ani pentru ca ea să se răspândească în mod egal în întreaga atmosferă a globului pământesc în curenti de aer poluat, care apoi sunt împins către diferite puncte ale pământului.

Important este faptul că legile mișcării haotice acționează și orice materie insalubră adăugată în atmosferă unui anumit loc este dusă de vânt în atmosferă întregului pământ.

In al patrulea rând, consecințele unei acțiuni provocatoare de reziduuri poluante, după timpul necesar pentru împrăștierea lor, se abat asupra oamenilor de pe întreg pământul, între care și asupra celui care le-a produs și care poartă răspunderea pentru aceasta, dar și asupra multor nevinovați. Este imposibil ca factorul producător să se protejeze pe sine de consecințele faptelor sale precum și să știe cine o să fie afectat de ele în final. Fapt este însă că întreagaumanitate

este expusă acestora. Desigur că densitatea reziduurilor poluante, și prin urmare gradul de pericolozitate este mai mare în apropierea locului și a timpului degajării acestora. Dar ceea ce rămâne după acțiunea naturală de autocurățire, desfășurată de anumite mecanisme naturale, se răspândește și se împrăștie pe întreaga planetă.

In al cincilea rând, încă de la începuturile Dreptului Roman, individualist în principiu, după care stăpânul unei proprietăți imobile avea dreptul să întreprindă pe aceasta orice doreea, indiferent de faptul că acest lucru era deranjant sau periculos pentru vecini, au început să se producă fisuri în acest principiu absolut individual prin prevederea că anumite acte cu consecințe dăunătoare semenilor erau interzise. Întrucât, cu timpul, de proprietate au fost legate și unele îndatoriri sociale, fie ele și numai oarecare relaționări, abuzurile în defavoarea altora se înmulțeau și în multe locuri au fost instituite legi ale bunei vecinătăți, legi dorite și acceptate de populație. Aceasta înseamnă că societățile recunosc că principiile individualiste, care adăpau oarecând dreptul civic, devin mai sociale și, prin urmare, și principiile individualiste prezente în anumite puncte ale dreptului internațional de astăzi au posibilitatea să devină mai sociale prin influența voinței membrilor societăților.

Am spus puțin mai înainte că planeta noastră este atât de mică și atât de fără compartimente separate impenetrabil, încât fiecare acțiune materială a unui om în dauna mediului înconjurător are consecințe la scară mondială. Prin cele spuse mai sus în legătură cu dezvoltarea dreptului și a legilor lui dorim să accentuăm faptul că în mod analog și

* Textul a fost preluat din Periodicul (Patriarhie Ecumenică) *Orthodoxia*, Nr. 4/2000, 671-683. Traducere din limba greacă de Episcop-vicar Sofian Brașoveanul.

auch nur relativ, so nahmen die Mißbräuche zu Lasten Anderer doch zu, so daß an vielen Orten Gesetze für gute Nachbarschaft eingeführt wurden, die von der Bevölkerung auch akzeptiert wurden. Das bedeutet, daß die Gesellschaften anerkannt haben, daß die individualistischen Prinzipien, aus denen sich das Zivilrecht grundsätzlich speist, sozialer definiert wurden, und daß infolgedessen auch die individualistischen Prinzipien, die in bestimmter Weise auch im internationalen Recht von heute gegenwärtig sind, potentiell durch den Wunsch der Mitglieder einer Gesellschaft sozialer bestimmt werden können.

Wir haben bereits gesagt, daß unser Planet so klein ist und so unabteilbar, daß jedes materielle Handeln eines Menschen zum Schaden der Umwelt auf globaler Ebene Auswirkungen hat. Durch das eben Gesagte bezüglich der Entwicklung des Rechts und seiner Bestimmungen wollen wir die Tatsache unterstreichen, daß auf analoge Weise auch jede Veränderung der geistlichen Haltung und des Verhaltens eines Menschen gegenüber seiner Umwelt globale Auswirkungen hat.

Die Schlußfolgerung daraus ist, daß das Bemühen auf Nichtregierungsebene (NGOs), die Mentalität der Bürger zu verändern, für die Umwelt und ihre Verbesserung von größter Bedeutung ist, auch wenn deren Wirkung zunächst gering zu sein scheint.

So kommen wir zu dem, was die Orthodoxe Kirche lehrt. Beginnen wir mit einem grundlegenden Gebot des Gründers der Kirche, unseres Herrn Jesus Christus. Große Volksmengen folgten ihm an einsame Orte, um seine Lehre zu hören und als Kranke Heilung zu erfahren. Christus segnete fünf Brote und zwei Fische und erteilte seinen Jüngern den Auftrag, diese jenen fünftausend Männern, sowohl auch den Frauen und den Kindern auszuteilen, die sich dort

gebliebenen Brocken, damit nichts verloren geht“ (Joh 6,12).

Dieses Gebot, das Übriggebliebene zu sammeln, „damit nichts verloren geht“ von dem, was vom Schöpfer dieser Reste kommt, bildet ein grundlegendes Verhaltensmuster, das gerade auch für unsere Zeit sehr nützlich ist, in der die „Reste“ einiger Großstädte, die in den Mülltonnen landen, reichen würden, um ganze Völker zu ernähren.

Sicher kennen Sie das philanthropische Gebot der Liebe und des Erbarmens, wie es die Orthodoxe Kirche verkündet. Vielleicht wissen Sie auch, daß das Ökumenische Patriarchat, das einen Primat in der Orthodoxen Kirche innehat, an der Schwelle zum dritten Millenium seit der Geburt des Herrn und Erlösers Jesus Christus an die Spitze seiner Prioritäten das dringendste Problem unserer Epoche, und zwar den Schutz und die Bewahrung des natürlichen ökologischen Gleichgewichts unseres Planeten gestellt hat. Wir sind vollkommen überzeugt, daß die erfolgreiche Lösung dieses Problems nicht nur einer Intervention des Staates, sondern auch der Kultivierung einer Moral bedarf, die auf dem Verstehen der Beziehung zwischen Mensch und Natur basiert, einer Moral, die aus dem Zusammenleben der Menschen erwächst.

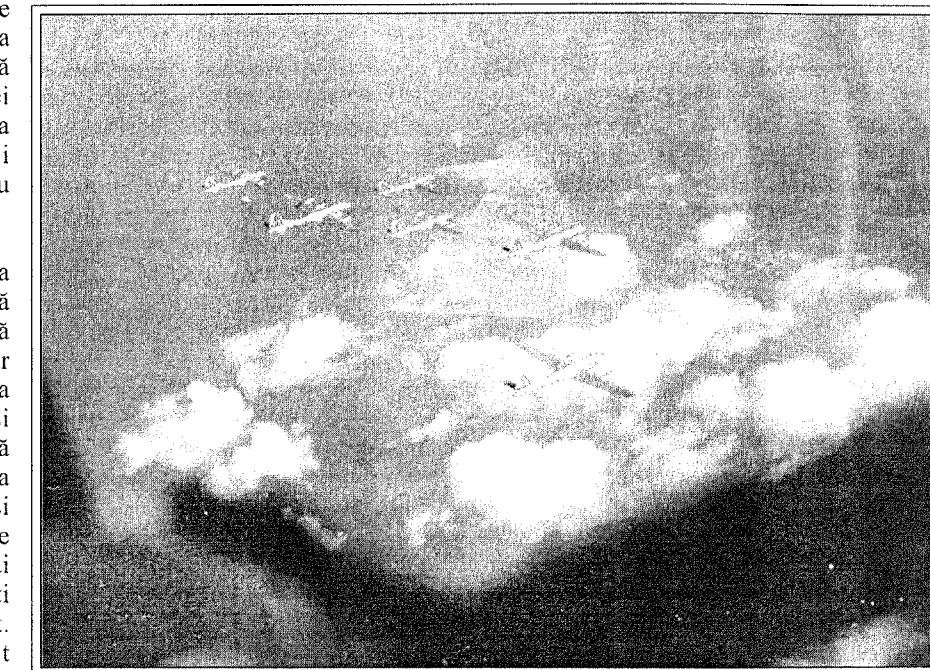
befanden, die ihm nachgefolgt waren. Und alle haben gegessen und wurden satt. Bis zu dieser Stelle berichtet die Erzählung ein Wunder. Anschließend sagte der Wundertäter zu seinen Jüngern: „Sammelt die übrig-

Diese Moral kommt für uns aus unserem Glauben an Gott und aus der Tatsache, daß die Welt seine Schöpfung ist. Wir glauben, daß Gott die Welt aus dem Nichts geschaffen hat, aus Liebe, daß der Mensch als Krone der Schöpfung geschaffen wurde. Gott hat den Menschen in den Garten Eden gesetzt, in das irdische Paradies. Das Ergötzen an den Freuden des Paradieses war freilich kein Selbstzweck. Die Glückseligkeit des Menschen im Paradies verdankt sich nicht dem Ergötzen an materiellen Dingen, die sich dort befanden, es war auch keine

animalische Befriedigung der Instinkte. Gott, der ein persönliches und geistiges Wesen ist, hat den Menschen als aus zwei Elementen geschaffen. Eines davon stammte aus dem, was er selbst vorher geschaffen hatte, „Erde von Erde“ – daraus wurde der menschliche Leib geformt. Das andere war der geschaffene Geist, der dem geistigen Wesen Gottes gleicht, und dieser wurde „nach dem Ebenbild und Gleichnis Gottes“ geschaffen, d. h. ausgestattet mit allen guten Eigenschaften des dreieinigen Gottes. Dies bedeutet eine persönliche Existenz, Denken, Freiheit, einen Gerechtigkeitssinn, einen Willen und anderes mehr. Die Glückseligkeit des Menschen im Paradies basierte auf seiner persönlichen Beziehung zu seinem Schöpfer, der sich selbst als Liebe definiert, und beinhaltete volles Vertrauen in ihn. Der Mensch wurde trotzdem, auch wenn er dem Geiste nach dem Ebenbild des Geistes Gottes war, trotzdem nicht vollkommen erschaffen. Er wurde aber erschaffen mit der Möglichkeit, Gott immer ähnlicher zu werden durch seine allmähliche moralische Vervollkommenung, die aus seiner persönlichen freiwilligen Askese und dem eingreifenden Gnadenwirken Gottes, d. h. der ungeschaffenen göttlichen Energien, erwächst. Die Askese beinhaltete drei Dinge: 1) die Arbeit im Paradies, 2) die Bewachung des Paradieses, und 3) das Bewahren des Gebotes, welches den Verzehr einer bestimmten Frucht untersagte. Im

fiecare schimbare a poziției duhovnicești și a comportamentului unui cetățean vizavi de mediul înconjurător are consecințe mondiale. Concluzia care se impune în mod necesar este că străduința nonguvernamentală pentru schimbarea modului de gândire a cetățenilor, chiar dacă pare că ar avea eficacitate mică, are o mare importanță pentru mediul înconjurător și pentru îmbunătățirea lui.

Morală aceasta pentru noi izvorăște din credința noastră într-un Dumnezeu și din faptul că lumea este creația Lui. Acceptăm că Dumnezeu a creat universul din nimic, din dragoste, că omul a fost

Acum venim la ceea ce crede și învață Biserica Creștină Ortodoxă. O să începem cu amintirea unei porunci definitorii a întemeietorului Bisericii Creștine, a Domnului nostru Iisus Hristos.

Mulțime de popor îl urma în loc pustiu să audă învățătura Lui și să primească vindecarea celor bolnavi. Hristos a binecuvântat cinci pâini și doi pești și a dat poruncă ucenicilor să împartă acestea la cei cinci mii de bărbați și la femeile și copiii care se găseau acolo în număr mai mare, care îl urmau. Si toți au mâncat și s-au săturat. Până la acest punct povestirea relatează o minune. În continuare Cel care făcuse minunea le-a spus ucenicilor Săi: „Adunați firimiturile care au rămas, ca să nu se piardă ceva“ (In. 6,12). Porunca aceasta de a se strâng rămășițele „ca să nu se piardă ceva“, venită de la Creatorul lor, constituie un model de comportament, foarte folositor pentru epoca noastră, în care rămășițele anumitor orașe mari, care se pierd în containerele de gunoaie, sunt suficiente pentru a hrăni popoare întregi.

Fără îndoială cunoașteți porunca filantropică a iubirii și a milei propovăduită de Biserica Ortodoxă. Poate cunoașteți și faptul că Patriarhia Ecumenică, întâiul tron între Bisericile Ortodoxe, în pragul celui de-al treilea mileniu de la Nașterea lui Hristos, a pus în centrul prioritaților sale problema presantă a epocii noastre, și anume păstrarea echilibrului mediului înconjurător natural al planetei noastre. Suntem cu desăvârșire încrezintă că abordarea cu succes a acestei probleme necesită

chip al Duhului lui Dumnezeu după spiritul său, nu a fost creat desăvârșit. A fost creat cu posibilitatea de a se asemăna cu Dumnezeu prin îmbunătățirea treptată a lui, care ar fi decurs din asceza sa voluntară personală și din intervenția harului lui Dumnezeu, adică a energiei divine necreate. Asceza cuprindea trei lucruri: 1) munca în Paradis, 2) păzirea Paradisului și 3) păzirea poruncii care interzicea consumarea unui anumit fruct. Referitor la toate

aceste trei puncte, fundamentalul comportamentului dezirabil era dragostea, iar ceea ce Dumnezeu dorea ca omul să realizeze era menținerea și creșterea acestuia în dragostea personală, care, ca și comuniune a omului cu Dumnezeu, să-l facă pe om părtăș al naturii și fericirii dumnezeiști, adică Dumnezeu după har (și nu după ființă). Omul, ca părtăș la natura materială creată prin trupul lui, urma să primească această creație materială, peste care fusese pus împărat, drept hrană și bucurie și să o ofere cu mulțumire lui Dumnezeu de la Care primise totul. Natura era programată de Dumnezeu să producă de la sine și prin munca și păstrarea din partea omului toate cele necesare pentru întreținerea și bucuria omului, dar relația omului cu natura nu era o relație a unei persoane cu o posesie privată. Era relația unei persoane cu un dar și cu dăruitorul Dumnezeu. Prin urmare, omul era dator să-și amintească mereu că este stăpân peste dar doar în limitele puse de dăruitor,

Blick auf diese drei Punkte war die Grundlage des anzustrebenden Verhaltens die Liebe, und Gott wollte vom Menschen, daß er in dieser personalen Liebe bleibt und wächst, die als Gemeinschaft des Menschen mit Gott den Menschen auch zum Teilhaber an der göttlichen Natur und Glückseligkeit macht, d. h. zu Gott der Gnade nach, nicht dem Wesen nach. Der Mensch, der durch seinen Körper der geschaffenen materiellen Natur zugehört, sollte diese materielle Schöpfung, über die er als Herr eingesetzt wurde, gerade zur Nahrung und zur Freude empfangen, um sie Gott wieder zu schenken, von dem er alles erhalten hat. Die Natur wurde von Gott so geschaffen, daß sie von sich aus und durch die Arbeit und ihre Pflege durch den Menschen alles Notwendige zum Erhalt und zur Wohlgefallen des Menschen produziert, doch war das Verhältnis des Menschen zur Natur nicht wie das einer Person gegenüber ihrem Privatbesitz. Es war die Beziehung von einer Person zu einem Geschenk und zu Gott als dem Schenkenden. So blieb der Mensch verpflichtet, sich immer zu vergegenwärtigen, daß er nur in den vom Schenkenden gesetzten Grenzen Herr über das Geschenkte ist, Grenzen, die auch zwei Einschränkungen beinhalteten. Einerseits die Einschränkung, die Gabe, also die Natur, unversehrt zu bewahren und nur ihre Früchte zu verbrauchen, andererseits die Einschränkung, all ihre Güter nicht nach Belieben zu verzehren, sondern sich dabei einzuschränken und auf einiges ganz zu verzichten. Sowohl die Bewahrung der Schöpfung, als auch die Selbstbeschränkung im Verbrauch, was im kirchlichen Sprachgebrauch als Askese bezeichnet wurde, wurden dem Menschen nicht als tyrannische Gebote aufgegeben, die Sanktionen infolge ihrer Nichtbeachtung nach sich ziehen würden, sondern als Beweise der Liebe, die aus Liebe einzuhalten waren, damit die Liebe lebendig gehalten wird, d. h. die persönliche Beziehung als auch die Gemeinschaft zwischen den beiden Personen, die sich in Liebe zueinander befinden, Gott und Mensch, weil das wahre Wesen Gottes die Liebe ist; die mit Liebe ausgestattete Primärnatur des Menschen sollte sich schließlich in der Liebe festigen, um der Gnade nach göttlich zu werden. Dies bedeutet, daß das, was den Menschen mit Gott ähnlich werden läßt, das Festhalten des Menschen in der Liebe wäre, so wie auch Gott fest und unveränderlich in ihr war.

Der erstgeschaffene Mensch hat indes die ihm von Gott geschenkte Freiheit mißbraucht und es vorgezogen, sich von Gott zu entfernen und sich an seine Gaben zu binden. Die Konsequenz daraus ist, daß die ursprünglich doppelte Beziehung des Menschen zu Gott und zur Schöpfung im Blick auf Gott abgestorben ist und nur noch auf das Geschöpfliche ausgerichtet bleibt. So ist die Glückseligkeit des Menschen, die aus der Liebe zu Gott und dem Menschen kam, abgestorben, und der Mensch suchte sein Glück in der Schöpfung, um die so entstandene Leere auszugleichen. Aus dem, der die Schöpfung dankbar nutzt, wurde er zu dem, der sie gierig beherrscht und von ihr das fordert, was sie ihm nicht geben kann, nämlich das verlorene Glück. Je mehr dem Menschen seine eigene Erfüllung fehlt, um so mehr verlangt er von der Schöpfung; um so mehr zwingt er sie, ihm zu geben, um so mehr sieht er, daß das, was er tut, erfolglos bleibt. Die seelische Leere wird nicht durch die Eroberung des Kosmos ausgeglichen, auch nicht durch das Anhäufen irdischer Güter, weil sie nicht vom Fehlen derselben herrührt. Die seelische Leere kommt aus dem Fehlen der Liebe zu Gott und einer persönlichen Beziehung zu ihm. Das verlorene Paradies besteht nicht in der Entbehrung materieller Güter, sondern im Fehlen der Liebe zum Schöpfer.

Christus ist in die Welt gekommen, um die Möglichkeit der Liebe des Menschen zu Gott zu erneuern – und er hat sie erneuert –, weil er selbst als Mensch und Gott Gott den Vater auf vollendete Weise geliebt hat und zum Modell der vollendeten Liebe zwischen Mensch und Gott geworden ist. Jene vielen, die wahrhaftig und wirklich an Gott glauben und ihn lieben, die sich bemühen, die fundamentalen Gebote Gottes zu halten, d. h. die Gebote, die vorgeben, wie zu handeln ist, um die Schöpfung unversehrt zu bewahren, und die nur ihre Gaben nutzen und von diesen Gaben nur das strikt Notwendige nutzen in der Sorge, „daß nichts verloren geht“ – jene werden so ganz bewußt zum Modell der Sorge um die Umwelt.

Der orthodoxe Lebensstil basiert auf jener Konzeption von Mensch, Universum und Gott, die wir sehr konzis präsentiert haben. Und auch alle anderen christlichen Anregungen für ein rechtes Leben des Menschen röhren aus der ernsthaften Bemühung

her, nicht mehr auf die Schöpfung zu hoffen, sondern diese Hoffnung auf ihren Erschaffer und Schöpfer zu lenken. Wenn er diese Position akzeptieren lernt, wird der Mensch mit viel weniger an materiellen Gütern zufrieden sein und sich der Schöpfung gegenüber, die ihn ernährt, mit viel mehr Feingefühl verhalten. Er wird sich für seinen Mitmenschen interessieren, der ihn liebt, und nicht mehr nur die Befriedigung seiner eigenen egoistischen und individuellen Bedürfnisse im Blick haben.

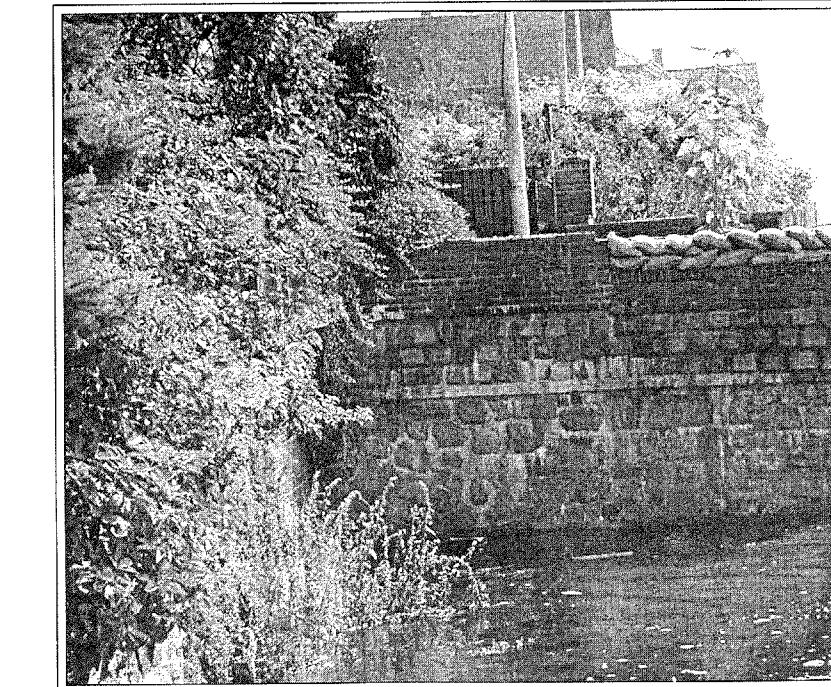
Die Orthodoxe Kirche sieht, weil sie in profunder Weise auf den Sinn aller Dinge, auf die Ursachen und den Sinn alles Geschaffenen blickt, vom Moment der Erschaffung bis zum Ende den Plan Gottes erfüllt als eine Manifestation der absoluten Liebe und der Hingabe. Das Ganze der Schöpfung war „sehr gut“ erschaffen und diente der Erkenntnis Gottes und des menschlichen Lebens. Doch die Schöpfung soll Gott nicht ersetzen, sie kann auch nicht anstelle Gottes angebetet werden, und sie kann auch nicht mehr bieten, als Gott zuläßt. Die Orthodoxe Kirche betet zu Gott, daß er die Schöpfung segnet, um gute Witterung und reichhaltige Ernte, daß die Erde von Erdbeben, Unwetter, Feuersbrunst und allen anderen Verheerungen bewahrt bleibe. Schließlich bittet sie Gott auch darum, daß er die Schöpfung auch vor durch die Menschheit selbst bewirkten Zerstörungen bewahren solle, wie etwa Luftverschmutzung, Krieg, Ausbeutung, Zerstörung der Ressourcen, Verschlechterung der Lebensbedingungen, Verwüstung, Mord und Totschlag.

Das Ökumenische Patriarchat verwirklicht seine Bemühungen, in dieser Situation zu helfen, nicht nur im Gebet zu Gott. Auf der Grundlage der von Gott gesetzten Ordnungen und mit der Bitte um seinen Segen, wirken wir in alle Richtungen, um das Bewußtsein zu schärfen, daß die Gier unserer Generation eine Sünde ist und Folgeschäden für die Generation unserer Kinder bewirken wird, entgegen unserem Wunsch, ihnen ein Erbe zu hinterlassen, das ihnen eine bessere Zukunft sichert. □

(Übersetzung: Pfarrer Dr. Jürgen Henkel – Sibiu)

limite în care erau cuprinse și două restricții. Restricția de a păzi darul, adică natura, nevămată și de a consuma doar roadele acesteia și restricția de a nu consuma după cum voiește toate roadele, ci de a se înfrâna și de a nu mânca unele din acestea. Atât păzirea, cât și înfrânarea, numită în limbajul bisericesc asceză, nu i-au fost impuse ca porunci tiranice, care ar aduce cu sine sanctiuni în caz de pedeapsă, ci ca dovezi de dragoste, care trebuia să fie ținute din dragoste, pentru a fi păstrată vie dragostea, adică relația personală și comuniunea dintre cele două persoane aflate în iubire reciprocă, Dumnezeu și omul, deoarece adevărată natură a lui Dumnezeu este dragostea și natura primară a omului înzestrată cu dragoste trebuia să se statornească în dragoste pentru a deveni dumnezeiască după har. Aceasta înseamnă că ceea ce l-ar fi asemănat pe om cu Dumnezeu ar fi fost statornicirea omului în dragoste, în aşa fel cum și Dumnezeu era stabil și neschimbător în ea.

Hristos a venit în lume pentru a restabili – și a restabilit – posibilitatea dragostei omului pentru Dumnezeu, pentru că El Însuși, ca om (și Dumnezeu) L-a iubit desăvârșit pe Dumnezeu (Tatăl) și S-a făcut model pentru relația de dragoste dintre om și

Omul întâi-creat a folosit însă rău libertatea dată lui de către Dumnezeu și a preferat înstrăinarea de Dumnezeu și lipirea de darul Lui. Consecința a fost că relația dublă a omului cu Dumnezeu și cu creația s-a mortificat în ce privește directia spre Dumnezeu și a rămas activă doar spre făptură. În acest mod fericirea omului, care provine din dragostea lui Dumnezeu și a omului a încetat și

Dumnezeu. Căți cred sincer și drept în Dumnezeu și-L iubesc se exercită în ținerea poruncilor fundamentale ale lui Dumnezeu, adică a poruncilor care prescriu cum să lucreze, să păzească creația nevămată și folosesc doar roadele acesteia; și din acestea folosesc doar absolut necesarul, având grija „să nu se piardă ceva”, devenind astfel în mod conștient modele ale grijiilor pentru mediul înconjurător. □

Modul de viață ortodoxă decurge prin urmare dintr-o astfel de concepție referitoare la om, la univers și la Dumnezeu, cum foarte concis a fost prezentată. Si toate celelalte îndemnuri creștine despre un mod de viață corect al omului decurg din efortul conștient de a înceta să spere în creație și să-și întoarcă speranța în Făcătorul și Creatorul său. Dacă poziția aceasta este acceptată, omul va fi satisfăcut cu mult mai puține bunuri materiale și se va comporta cu mai multă finețe cu creația care-l hrănește. Se va interesa pentru omul de lângă el, care-l iubește, și nu va avea în vedere doar satisfacerea năzuințelor sale egocentrice și individuale.

Biserica Ortodoxă, privind în profunzime la rațiunile lucrurilor, la cauzele și scopul creației fiecăruia dintr-ele, vede planul împlinit al lui Dumnezeu, din primul moment al creației până la sfârșitul ei, ca o manifestare a dragostei absolute și a dăruirii. Zidirea a fost creată „bună foarte” și slujitoare înțelegerii lui Dumnezeu și vieții omului. Dar ea nu este un înlocitor al lui Dumnezeu, nici nu poate fi adorată în locul lui Dumnezeu, nici nu poate oferi mai multe decât-i-a rânduit Dumnezeu să ofere. Biserica Ortodoxă se roagă ca Dumnezeu să binecuvinteze creația pentru a oferi timpuri bine întocmite și îmbelșugarea roadelor pământului și ca pământul să fie ferit de cutremur, de potop, de foc și de orice altă vătămare. În sfârșit, îl roagă pe Dumnezeu să păzească creația și de distrugerile pe care le provoacăumanitatea însăși, cum sunt poluarea, războiul, exploatarea exagerată, epuizarea resurselor, înrăutățirea condițiilor de mediu, pustiirea, moartea.

Patriarhia Ecumenică nu-și epuizează eforturile acestea doar în rugăciunea către Dumnezeu pentru a ajuta în această situație. Plecând de la cele rânduite de Dumnezeu și cerând binecuvântarea Lui, lucrează în toate direcțiile pentru a se generaliza conștiința că lăcomia generației noastre este un păcat, care va provoca lipsuri generației copiilor noștri, în ciuda dorinței noastre de a le transmite acestora o moștenire care să le asigure un viitor mai bun. □

Hermannstädter Ökologie-Konferenz 2004

Vom 20. bis 23. Juni hat die Evangelische Akademie Siebenbürgen (EAS) eine Ökologie-Konferenz zum Thema „Transformation und Ökologie“ durchgeführt, an der Vertreter der Kirchen und des öffentlichen Lebens sowie Umweltschutzgruppen aus ganz Rumänien teilgenommen haben. Unter anderem waren die orthodoxen Weihbischöfe Vasile Someșanul (Klausenburg) und Visarion Răsinăreanul (Hermannstadt), der Dekan der griechisch-katholischen Fakultät Blasendorf, Prof. Dr. Ioan Mitrofan, sowie als Vertreter der Umweltschutzgruppen Stefanie Roth („Alburnus maior“, Roșia Montană), Alexandru Goța („Sighișoara durabilă“, Sighișoara), Codruța Nedelcu („Arin“, Brăila) und Nicolae Rădulescu Dobrogea („Societatea Eco-Civica“; Bukarest) erschienen. Als Ergebnis der Konferenz wurden einige Forderungen an Staat und Gesellschaft festgehalten im Blick auf den Umweltschutz und das öffentliche Bewußtsein zu ökologischen Fragen.

I. Staat – Gesellschaft – Umweltschutz

1. Der Staat hat im Bereich des Umweltschutzes klare und sinnvolle Vorgaben zu machen, die nicht von wirtschaftlichen Interessen geleitet sind. Zur Durchsetzung dieser Umweltnormen muß es klare exekutive Institutionen mit ausreichenden Befugnissen und empfindliche, hohe persönliche Strafen und juristische Konsequenzen für Umweltstörer geben.

2. Der Staat selbst hat sich in der Genehmigung von Industrieanlagen und anderen Projekten mit Auswirkungen auf Mensch, Gesundheit, Umwelt und Landschaft an die eigenen strengen Vorgaben zu halten, auch alle Politiker, Staatsbedienstete und Mitarbeiter im öffentlichen Dienst. Die Belange des Natur-, Umwelt- und Landschaftsschutzes müssen mit den Erfordernissen wirtschaftlicher

Entwicklung in Übereinklang gebracht werden. Der Staat hat beide Seiten mit gleichem Gewicht zu berücksichtigen.

3. Es muß absolute Informationsfreiheit und Transparenz für alle Bürger, für NGOs und Medien im Blick auf Umweltschutz auf allen Ebenen geben.

4. Die Zivilgesellschaft ist an den Diskussionen über Umweltschutz rechtzeitig aktiv zu beteiligen. Entscheidungen über die Köpfe der Betroffenen hinweg sind Ausdruck totalitärer undemokratischer Strukturen.

5. Die Kirchen beanspruchen für sich das Recht, sich bei ökologischen Problemen zu Wort zu melden und sich für umweltverträgliche Lösungen zu engagieren, da es um den Erhalt der Schöpfung Gottes geht, wobei sie selbst mit ihren Mitteln die Entwicklung des individuellen Umweltbewußtseins fördert, um zur Verwirklichung des Gemeinwohls beizutragen.

animieren, dem Schutz der Schöpfung auch im Privatleben mehr Aufmerksamkeit zu widmen.

3. Eine stärkere Vernetzung und Zusammenarbeit der Umweltschutzgruppen, der NGOs, der entsprechenden staatlichen Stellen, der Bildungseinrichtungen und der Kirchen ist notwendig, ein ständiger Dialog und Informationsaustausch über die jeweiligen Aktivitäten wünschenswert.

4. In der Erziehung von Kindern und Jugendlichen hat den Fragen des Umweltschutzes mehr Gewicht zuzukommen als bisher. Ein umweltbewußtes Verhalten lässt sich nicht diktieren. Doch die Motivation und die Bereitschaft dazu kann durch pädagogisch gut konzipierte Bildungsprogramme und Projekte gefördert werden.

Hermannstadt, im Juni 2004

**Evangelische Akademie
Siebenbürgen (EAS)**
Akademieleiter Pfr. Dr. Jürgen Henkel

Dieses Memorandum wurde im Namen der Teilnehmer stellvertretend von folgenden Persönlichkeiten unterzeichnet:

- **Weihbischof Visarion Răsinăreanul** (Metropolie Siebenbürgen, Maramuresch und Kreischgebiet)
- **Weihbischof Vasile Someșanul** (Erzbistum Vad, Feleac und Cluj)
- **Dekan Pfr. Prof. Dr. Ioan Mitrofan** (Griechisch-Katholische Fakultät Blasendorf)
- **Pfr. Narcis Constantin Axinte** (Metropolie Moldau und Bukowina)
- **Pfr. Nicolae Ignat** (Erzbistum Alba Iulia)
- **Pfr. Marius Tomoș** (Griechisch-Katholisches Bistum Baia Mare)
- **Daniela Leopold** (stv. Direktorin der Regionalen Umweltschutzagentur Hermannstadt)
- **Alexandru Goța** (Vorsitzender „Sighișoara durabilă“)
- **Stephanie Roth** („Alburnus maior“, Roșia Montană)
- **Nicolae Rădulescu Dobrogea** („Asociația Eco-Civica“, Bukarest)
- **Codruța Nedelcu** (Vorsitzender „Arin“, Brăila)

Lernprozeß profitieren, den auch die Menschen in den westlichen Staaten in den letzten Jahrzehnten durchlaufen haben.

2. Die Bewußtseinsbildung ist eine Aufgabe der Erziehung in der Familie, Kindergarten und Schule sowie Kirchen und öffentlichen Einrichtungen. Gerade die Kirchen können als Institutionen ihre Gläubigen

Prima Conferință de Ecologie din Sibiu 2004

trebuie să ia în evidență amândouă părțile cu aceeași precădere.

3. Trebuie să existe o libertate totală a informării și o transparență în toate domeniile pentru toți cetățenii, pentru organizațiile nonguvernamentale și mass-media cu privire la protecția mediului.

4. Societatea civilă trebuie să participe în mod activ la discuții despre protecția mediului. Deciziile luate fără consimțământul persoanelor în cauză sunt expresie a unor structuri totalitare nedemocratice.

5. Bisericiile își revendică dreptul de a-și spune cuvântul în ceea ce privește problemele ecologice și de a găsi soluții favorabile mediului înconjurător, deoarece creația lui Dumnezeu trebuie conservată, acționând prin mijloacele specifice pentru dezvoltarea conștiințelor individuale pentru a contribui la realizarea binelui comun.

II. Individul și Protecția Mediului Înconjurător

1. În afara respectării normelor guvernamentale și locale ce includ și posibilitățile de intervenție ale puterii executive se pune problema unei atitudini generale și conștiiente față de mediul înconjurător și promovarea unei mentalități corespunzătoare a cetățenilor. Fiecare individ are o mare răspundere și obligație de a-și aduce contribuția la protejarea mediului. Cetățenii României trebuie să profite de învățătura acumulată în acest domeniu de către țările vestice.

2. Însuși statul, chiar și toți politicienii, funcționarii statului și colaboratorii în serviciul public trebuie să respecte măsurile și indicațiile severe în cazul în care autorizează instalații industriale și alte proiecte cu rezultăți asupra oamenilor, a sănătății, asupra mediului ambiant și a regiunii. Însemnatatea protecției naturii, a mediului și a peisajului trebuie să fie aduse la unison cu cerințele dezvoltării economice. Statul

3. Este necesară o legătură strânsă și o colaborare între asociațiile pentru protecția mediului, ONG-uri, între instituții corespunzătoare de stat, instituțiile de educație și formare și între biserici; de asemenea se dorește un dialog permanent precum și un schimb de informații asupra acțiunilor concrete întreprinse de fiecare.

4. În educarea copiilor și a tinerilor trebuie să se pună mai mult accent pe întrebările și răspunsurile legate de protecția mediului. O atitudine conștientă față de mediul înconjurător nu poate fi impusă, însă motivația și gândirea pozitivă în acest sens poate fi formată și dezvoltată prin programe și proiecte educative bine concepute.

Sibiu, iunie 2004

**Academia Evangelică
Transilvania (AET)**
Director Pr. Dr. Jürgen Henkel

În numele participanților, Memorandumul a fost semnat de către:

- **P. S. Visarion Răsinăreanul**, Arhiepiscop Ardealului, Maramureșului și Crișanei, Sibiu
- **P. S. Vasile Someșanul**, Arhiepiscop Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului
- **Pr. Decan Prof. Dr. Ioan Mitrofan**, Facultatea de Teologie greco-catolică, Blaj
- **Pr. Axinte Narcis Constantin**, Mitropolia Moldovei și Bucovinei
- **Pr. Nicolae Ignat**, Arhiepiscopia Alba Iulia
- **Pr. Tomoș Marius**, Episcopia greco-catolică Baia Mare
- **Daniela Leopold**, director adjunct Agenția de Protecție a Mediului, Sibiu
- **Alexandru Goța**, președinte „Sighișoara durabilă“, Sighișoara
- **Stephanie Roth**, „Alburnus Maior“, Roșia Montană
- **Nicolae Dobrogea-Rădulescu**, Asociația „Eco-Civica“, București
- **Codruța Nedelcu**, președinte „Arin“, Brăila.

Das ökologische Problem und das physische wie moralische Übel

THEODOROS ZIS

Gott lenkt die Geschicht

Die Geschichte wird nach christlicher Lehre von Gott gelenkt, Der, nachdem Er die Welt geschaffen hat, diese nicht dem Zufall überlässt, sondern Fürsorge für sie übernimmt, indem er sie pflegt und mit Weisheit führt. Die Fürsorge Gottes für die Welt ist ein der Grundlehren der Kirche, die von den Kirchenvätern betont und in tiefgründigen und sehr weisen Schriften entwickelt wurde, um anderen Lehren als Antwort entgegengesetzt zu werden, die versucht hatten, die Existenz des Bösen als ein von Gott unabhängiges Prinzip zu erklären, wie es das Schicksal oder der Zufall sind.

Als Ergebnis der Güte und Weisheit Gottes, stellt sich die Welt als eine ausgezeichnete, gute Schöpfung dar, mit einer beispielhaften Ordnung und Harmonie im Funktionieren sowohl des Ganzens als auch ihrer kleineren Komponenten, vom Universum bis zu den Sternen bis zu der kleinsten Blume und dem unbedeutendsten Insekt. Die Eckpunkte des kosmischen Ablaufes sind die Erschaffung der Welt, wie sie im ersten Buch der

Heiligen Schrift, in der Genesis, beschrieben wird, und das zweite, ruhmreiche Erscheinen Christi, was im letzten Buch der Bibel, der Offenbarung, angekündigt ist.

Der Anfang und das Geschehen nach dem Ende der Welt, die Protologie und die Eschatologie, zusammen mit den eingreifenden, erlösenden Handlungen Gottes, die das Geheimnis der göttlichen Ökonomie bilden, entfalten sich von der Genesis bis zur Offenbarung nach einem weisen und makellosen Plan, der letzten Endes zur Überwindung von Zeit und Geschichte führt und sich in die Ewigkeit verbreitet.

Ewigkeit verbreitet.
Diese sehr gute Welt, so wie sie de-

freiwillige Abwendung von Gott, die ihm die geistliche Entfremdung gebracht hat. Seither seufzt und ängstet sich die ganze Schöpfung uns um uns Worte des großen

Lehrers und Historikers der Erlösung, des Apostels Paulus, ins Gedächtnis zu rufen. Die Welt ist weiterhin Gegenstand der Vorsehung und der göttlichen Liebe, Der auf pädagogische Weise Seinen Plan den neuen Gegebenheiten anpasst, um den neuen Faktor der Sünde und das Böse zu neutralisieren.

Eine Strafe Gottes – da ökologische Problem

Das unvernünftige Zerstören der Umwelt mit all seinen Dimensionen und Folgen gehört aus theologischer und geistlicher Sicht zur Welt der Sünde und zum Sündenfall und stellt, wie schon oft unterstrichen wurde, ein geistliches Problem dar. Der Kosmos und die Umwelt werden vom menschlichen Verhalten beeinflusst: sie harmonisieren, sind ausgeglichen und friedvoll, wenn sie einen geistlich ausgeglichenen Menschen zum Verwalter und Nutzer haben; doch sie revoltiert und gerät in Aufruhr gegenüber dem bösen und leidenschaftlichen Menschen, der sein inneres Gleichgewicht und seine geistlichen Rückhalt verloren hat. Die Heilige Schrift und die Lehre der Kirchenväter, insbesondere die

Lebensbeschreibungen der Väter, sind voller Beispiele zahlreicher von Heiligen und Asketen, denen die Schöpfung, sogar Tiere und Wildtiere wie Löwen und Schlangen gehorchen und sich gehorsam unterwerfen. Infolgedessen bleibt jegliche Sorge um die Rettung und Bewahrung der Schöpfung ohne Resultat, solange nicht auch die geistliche Rettung des Menschen verfolgt wird. Es ist sicher: wie viele Umweltschutzprogramme Spezialisten und Ökologieexperten auch erarbeiten mögen und wie viel

Problema ecologică și răul fizic și moral¹

THEODOROS ZISI

Istoria e dirijat
de Dumnezeu

Conform învățăturii creștine, istoria e dirijată de Dumnezeu, Care după ce a creat lumea nu a lăsat-o la voia întâmplării, ci poartă grijă de ea, îngrijind-o și conducând cu înțelepciune. Purtarea de grijă a lui Dumnezeu pentru lume este una din învățările de bază ale Bisericii pe care Părinții Bisericii au pus-o în evidență și au dezvoltat-o în scrierii profunde, pline de înțelepciune, pentru a da un răspuns care să contracareze alte învățături, care încercau să explice existența răului, atribuindu-l unui principiu independent de Dumnezeu, cum ar soarta sau întâmplarea.

Produs al bunătății și înțelepciunii lui Dumnezeu, lumea se prezintă ca o creatură excelentă, ca bună foarte, cu o ordine și armonie exemplară în funcționarea atât a întregului, cât și a părților componente, de la lumea astrelor până la cea mai micuță floricică și până la cea mai insignifiantă gânganie. Punctele marginale ale acestui mers cosmic sunt creația lumii, descrisă în prima carte a Sfintei Scripturi, în Geneză, și cea de-a doua venire, întru slavă, a lui Hristos, prezentată în ultima carte a ei, în Apocalipsă.

Cele dintru început și cele de pe urmă ale lumii, începutul și sfârșitul, protologia și eshatologia, împreună cu acțiunile mântuitoare intermediare ale lui Dumnezeu, care constituie taina iconomiei dumnezeiești, de la Geneză până la Apocalipsă, se desfășoară pe baza unui plan înțelept, alcătuit impecabil, care conduce în cele din urmă la ieșirea din timp și din istorie, revârsându-se în veșnicie. Lumea cea bună foarte, aşa cum a ieșit din mâna Creatorului, în care toate erau strălucitoare și minunate și în care nu era nici urmă de slăbiciune sau boală, prin îngăduința

lui Dumnezeu a fost dată slăbiciun
și stricăciunii; odrășlește spinii și
ciulini, se revoltă și este
neascultătoare, se învechește și
îmbătrânește, adaptându-se la nouă

în fața căror făptura, chiar și animalele și fiarele sălbaticice și periculoase ca leii și șerpii, ascultă și se supun docil. Prin urmare, orice grija pentru salvarea și integritatea

Credincioși din Nürnberg veniti la momentul comemorării de la Sighetu Marmației (Franța), în anul 2003.

creației va rămâne fără rezultat, dacă nu se va urmări salvarea și integritatea duhovnicească a omului. Este sigur că oricăte programe de apărare a mediului înconjurător ar elabora specialiștii și înțelepții ecologi și oricăți bani să ar cheltui, nu se va putea opri catastrofa ecologică, dacă răul nu va fi tăiat de la rădăcină, dacă nu se va face o uriașă schimbare a modului de gândire vizavi de întrebuințarea și poziția față de bunurile lumii înconjurătoare, vizavi de ființa umană și de prioritățile duhovnicești, vizavi de ceea ce este într-adevăr răul și ceea ce doar pare ca fiind rău fără a fi.

Pedeapsă a lui Dumnezeu - problemă ecologică

Distrugerea irațională a mediului înconjurător cu toate dimensiunile și consecințele ei se încadrează din punct de vedere teologic și duhovnicesc în lumea păcatului și a căderii și, cum s-a

Luând cineva aminte în ultimul timp la neliniștile și la teama în fața relelor prevăzute și probabile din cauza crizei ecologice, cum sunt fenomenul de seră și găurile din stratul de ozon, schimbările condițiilor climatologice, seceta, inundațiile, poluarea apei râurilor și a mărilor, bolile de cele mai multe ori incurabile de cancer și Sida precum și campania mondială dusă pentru combaterea acestor rele, trăiește simțământul că toate se fac, se desfăsoară și se joacă în afara

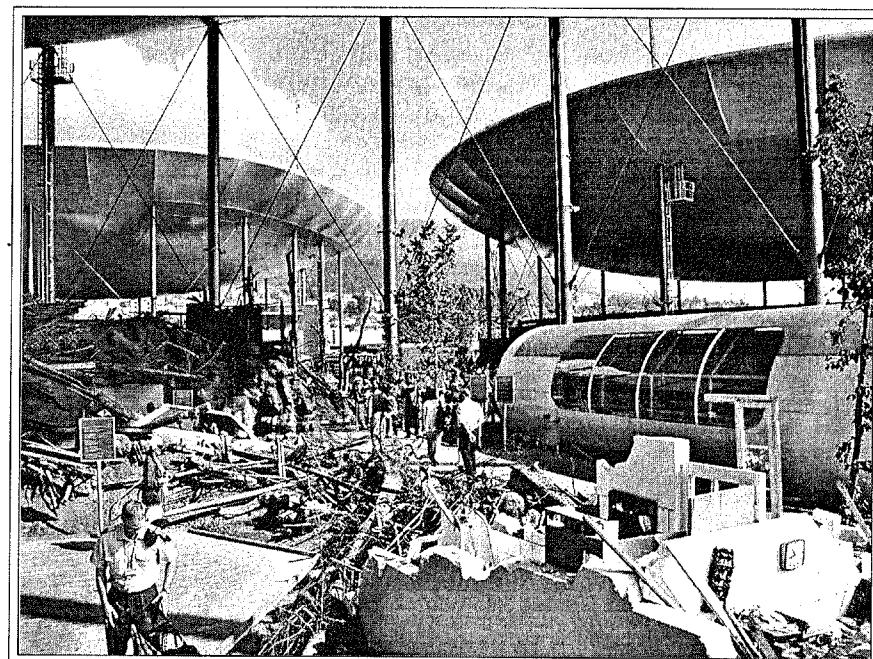
Geld dafür auch ausgegeben wird, so kann die ökologische Katastrophe doch nicht aufgehalten werden, solange das Übel nicht an der Wurzel gepackt wird und eine völlig neue Haltung im Blick auf die uns anvertrauten Güter der Umwelt entsteht, im Blick auf das menschliche Wesen und die geistlichen Prioritäten, im Blick auf die Unterscheidung des wirklich Bösen vom scheinbar Bösen unterscheidet.

Wenn man auf das gegenwärtige Geschehen achtet, alle die Unruhe, die Angst vor dem vorausgeschenen und wahrscheinlichen Übel, verursacht durch die ökologische Krise, wie den Treibhauseffekt, die geschädigte Ozonschicht, Klimaänderungen, Dürre, Überschwemmungen, Wasserverschmutzung, unheilbare Krebs- und Aidserkrankungen sowie die weltweit geführte Kampagne zur Bekämpfung dieses Übels, so hat man den Eindruck, dass sich alles außerhalb des Spiel- und Schlachtfeldes abspielt, auf einem ungeeigneten Platz und auf eine Weise, die zu nichts Gute führen kann; die Krankheit und Schwachheit wird nicht durch Heilungsmethoden bekämpft, sondern ausschließlich durch schmerzstillendes Mittel und Analgetikum.

Man stellt fest, dass diese Bekämpfung mit einer völligen Ignoranz der Vergangenheit - als gäbe es auf Erden zum ersten Mal Überschwemmungen, Kalamitäten und Erdbeben, Krankheiten und Tod - einhergeht. Ein neuer Menschentypus, in allem säkularisiert, ohne ein Gottes- und Kirchenverhältnis, was er als veraltet betrachtet; ein Mensch mit völligem Vertrauen in Wissenschaft und Technologie, der sich auf dem Niveau der prometheischen Injurie befindet und eine Hyperorexie und unersättliche Gier im Auskosten der materiellen Güter besitzt, verfolgt die Umweltproblematik verwirrt, wobei er die Situation nicht im Griff und keine Gelegenheit hat die Vergangenheit und Traditionen zu erforschen, zu den geistlichen Wurzeln zurückzukehren und das

Problem auf seine wahren Dimensionen und geistlichen Grundlagen zurückzusetzen. Selbstverständlich, die geringe Teilnahme der Kirche, die Abnahme und das Aussterben der spirituellen Dimension, wie der geistlichen Problematik führt zu der

literarisch wirkungsvollen Text, das grauenvolle Bild der Erde und das Unglück, das die Menschen ereilte nach dünnen Zeiten und Klimaänderung in ihrem Gebiet; er ist eine den Wissenschaftlern dienliche, darstellende Quelle der Klima- und der

Bemerkung, dass die Homilie „*In Zeiten der Hungersnot und Dürre*“ vom Heiligen Basilius dem Großen mit unserem Thema zu tun hat. In einer Lage, wenn Kapadocien an Hunger und Dürre litt, wendete sich der Heilige Basilius an einen reichen, ebenso von der Trockenheit betroffenen Mann, der jedoch sein Reichtum mit den Bedürftigen nicht teilen wollte. Der Hl. Basilus erklärte, dass die Dürre nicht ende, auch wenn Gott einen starken Regen schicke, damit der Boden fruchtbar würde, (so wie Er die Gebete des Propheten Elias gehört hatte und zu Hilfe gekommen war), denn nur indem man die Denkweise ändert, Buße tut, sich von Gütern trennt, die einem Sorgen bereiten, von Gold und Silber und deren Einfluss, ließe sich dieses Problem lösen: „*Bringe du mit deinem ganzen Reichtum eine einzige Wolke herbei, aus der ein paar Tropfen auf die Erde fallen; zwinge du den Boden fruchtbar zu sein; beseitige alles Unglück durch deine prächtige und stolze Herrlichkeit!*“.

Der Bischof von Cäsarea beschreibt in einem wissenschaftlich, synthetisch und

spațiului de joc, în afara cîmpului de luptă, într-un loc nepotrivit și într-un mod ce nu poate duce la rezultate bune; combaterea bolii și a sălăbiciunii nu se întreprinde cu metode de vindecare, ci doar cu calmante și analgezice.

Mai întâi se constată că această combatere se face cu o totală ignoranță a trecutului, ca și când acum ar apărea pentru prima oară pe pămînt inundații, calamități și cutremure, boli și moarte. Un nou tip de om, secularizat în toate, fără relație cu Dumnezeu și cu Biserica, pe care le consideră drept noțiuni învechite, cu o încredere absolută în știință și tehnologie, situat la nivelul injuriei prometeice și având o hiperorexie și o lăcomie nesăturată pentru savurarea bunurilor materiale, urmărește descumpănit problematica legată de mediul înconjurător, neputând controla situația și fără a avea dispoziția de a cerceta trecutul și tradițiile, de a se întoarce la rădăcinile duhovnicești și de a repuna problema la dimensiunile ei adevărate și pe bazele ei duhovnicești. Desigur că întreaga situație, cu minima participare a Bisericii și cu micșorarea și dispariția dimensiunii spirituale, duhovnicești a problematicii, trimite la observație a Sfântului Vasile cel Mare, care în omilia rostită *în timp de foamete și secetă*, omilie care are legătură cu tema noastră, într-o situație în care Capadoccia suferea de foame și de secetă, adresându-se unui oarecare bogat care se întrista și era neliniștit din cauza uscăciunii, dar, totuși, nu împărtea din bogățile sale pentru a-i sătura pe cei înfometăți, spune că problema uscăciunii nu se va rezolva chiar dacă Dumnezeu, ascultând rugăciunile oarecarui om sfânt, cum a făcut cu proorocul Ilie, ar trimite ploaie abundantă pentru ca pământul să poată rodi. Soluția problemei ar fi schimbarea modului de găndire, pocăința, smulgerea din alipirea de posesiile pricinuitoare de multe griji, de aur și de argint și de puterea lor: „*Cu toată bogăția ta, fă un singur nor, fă să cadă câteva picături de ploaie; silește pământul să rodească, îndepărtează nenorocirea cu bogăția ta mândră și semeață!*“¹³.

În acest text episcopul Cezarei, cu cunoscuta lui putere științifică, sintetică și literară, descrie imaginea înfricoșătoare a pământului și necazurile oamenilor survenite de pe

unindu-se rău spre paguba noastră, izgonesc pe oameni din trai și din viață”¹⁴.

Redarea acestui text a vrut să arate că omul nu se confruntă acum pentru prima dată cu probleme ecologice și cu catastrofe. Este suficient să amintim marele cataclism din epoca lui Noe precum și distrugerea cu foc a Sodomei și a Gomorei, situate, după cum se crede, pe locul Mării Moarte, care are o compoziție neobișnuită apei. De multe ori chiar Hristos profetește catastrofe ca semne ale vremurilor¹⁵. În timpul accidentului de la Cernobîl, când energia nucleară a poluat atmosfera și apele subterane, am fost surprinși toți de coincidența de sens a numelor Cernobîl cu numele stelei Absintos care, în Apocalipsă, provoacă poluarea: „*Și a trâmbițat al treilea înger, și a căzut din cer o stea uriașă, arzând ca o făcile, și a căzut peste izvoarele*

*apelor. Si numele stelei se cheamă Absintos. Si a treia parte din ape s-a făcut ca pelinul și mulți dintre oameni au murit din pricina apelor, pentru că se făcuseră amare*¹⁶.

Ar fi nevoie de mult timp pentru prezentarea unor texte și mărturii – să le zicem – ecologice asemănătoare. Întrebuințarea sistematică însă, pentru caracterizarea tuturor acestora, a cuvântului *ecologie* în locul expresiei *pedeapsă dumneiască*¹⁷, care are o nuanță religioasă clară, este evidentă pentru a arăta tendința de a se întâmpina problemele fără

ohne Schnee. Der Frühling zeigte nur eine Facette seiner Blüte: Wärme, ohne Feuchtigkeit. Indem sie die Schranken ihres Wesens überschreiten, sich neu formieren und sich schlechthin zu unserem Schaden vereinigen, vertreiben die glühende Hitze und der glitzernde Frost uns Menschen aus dem Leben, aus dem Dasein“.

Das textliche Zitat wollte zeigen, dass der Mensch nicht erstmalig mit ökologischen Problemen und Katastrophen konfrontiert wird. Es genügt, die große erdgeschichtliche Katastrophe zu Noahs Zeiten zu erwähnen, oder die Feuersbrunst, durch welche die Städte Sodom und Gomora ausgelöscht wurden, welche einst an der Stelle des heutigen Toten Meeres gelegen haben, dessen Wasser eine ungewöhnliche Zusammensetzung enthält. Sogar Christus prophezeit oft Katastrophen als Zeichen der Zeit. Beim Desaster von Tschernobil, das zur Verschmutzung der Atmosphäre und der unterirdischen Wasser, durch

nukleare Strahlung, geführt hatte, waren wir allesamt von der großen Zusammenhang vorzubeugen. Kirche und Theologie aber, die in ihrer Funktion als Nachfolger der Heiligen Väter sichergestellter Traditionsträger und Heiligenstand sind, sind verpflichtet ihr Wort zu sagen, das die Wahrheit der Offenbarung behalten wird und zur großen Therapie des moralischen und nicht des natürlichen Übels verhelfen werden.

Natürliche und moralische Übel

Wir bräuchten mehr Zeit für die Reflexion einiger Texte und Aussagen, die – sagen wir – sich vom ökologischen Standpunkt her ähneln. Der systematische Gebrauch des Wortes Ökologie, jene Texte und Aussagen zu charakterisieren, anstatt des Ausdrucks „Gottes Strafe“, der eine religiöse Nuance hat, macht die Tendenz offensichtlich, Probleme

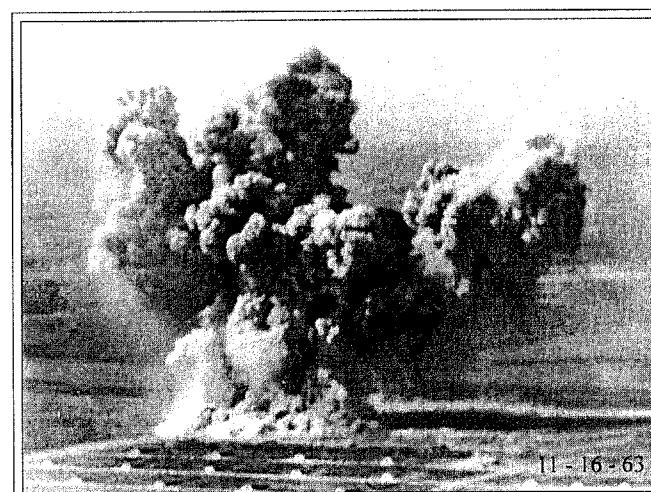
„Diese scheinen übel zu sein, weil sie schmerhaft sind; in Wirklichkeit aber sind sie gut, weil sie zur Rückkehr und Erlösung der Verständnisvollen führen. Und Gott, so die Heilige Schrift, lässt diese zu“.

Die Väter gehen von dem scheinbaren Widerspruch zwischen göttlicher Vorsehung und Lenkung des Kosmos und dem Existieren von Missetaten und

ohne religiösen und geistlichen Zusammenhang vorzubeugen. Kirche und Theologie aber, die in ihrer Funktion als Nachfolger der Heiligen Väter sichergestellter Traditionsträger und Heiligenstand sind, sind verpflichtet ihr Wort zu sagen, das die Wahrheit der Offenbarung behalten wird und zur großen Therapie des moralischen und nicht des natürlichen Übels verhelfen werden.

Rău natural și moral

Venim acum la distincția fundamentală pentru tema noastră între răul natural și cel moral,

11 - 16 - 63

distincție prezentă în învățătura Părinților. Cu această distincție sfinții încearcă să îndrepte gândirea noastră într-o direcție corectă, să ne pună să luptăm pe terenul de joc, împotriva adversarului real și să nu ne luptăm cu himerele, să nu ne temem și să nu ne neliniștim din cauza unor lucruri cărora nu li se potrivește denumirea de rău, cum sunt catastrofele și tulburările naturale, bolile și moartea. Sf. Ioan Damaschin, care în veacul al VIII-lea rezumă învățătura Părinților de dinaintea lui, spune că cuvintele rău și răutate au două înțelesuri. Uneori înseamnă ceea ce este rău prin natură sa, adică tot ce este contrar virtuții și voinei lui Dumnezeu, dar înseamnă și ceea ce este trăit de simțirea noastră ca rău sau dureros, adică nenorocirile și necazurile. Acestea aparent sunt ceva rău, dar în realitate sunt bune și sunt întrebuițate în mod pedagogic de Dumnezeu pentru întoarcerea și mândrirea oamenilor: „Acstea par a fi rele deosebite se întâmplă să fie durevase; în adevăr însă ele sunt bune, deosebe se fac pricinuităre întoarcerii și mândrii pentru cei înțeleptători. Acestea de la Dumnezeu se întâmplă, spune Scriptura“¹⁰.

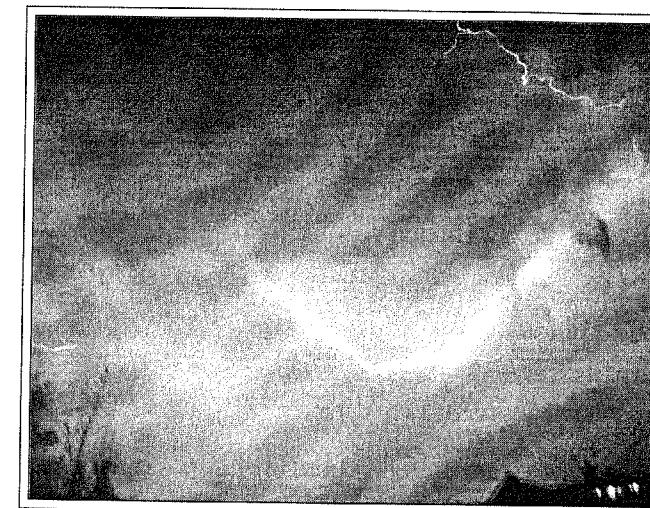
Dumnezeu nu a încetat să poarte de grija creației. El continuă să

aibă aceeași putere, dar și aceeași dragoste și iubire de oameni. Dacă ar fi încetat să-i iubească pe oameni, ar fi putut să distrugă lumea până acum. Existenta relelor și nenorocirilor naturale nu infirmă pronia lui Dumnezeu. El Însuși îngăduie apariția lor, deoarece acestea au o funcție pedagogică ce urmărește folosul omului; opresc egoismul și infumurarea și ajută să se desprindă de cele materiale și trecătoare și să se îngrijească de cele spirituale și veșnice¹¹. Dumnezeu de altfel ne-a dăruit viață, nu pentru a ne încurca în grijile lumești și să pierdem destinația noastră în mijlocul comodității, al luxului, al voluptății, ci valorificând timpul, să realizăm, prin virtute, asemănarea cu Dumnezeu și să dobândim intrarea în veșnicie. Adevăratulumanism și adevărată cultură nu sunt lucruri exterioare, ci cultivarea interioară duhovnicească.

La realizarea cu succes a acestor scopuri duhovnicești ajută foarte mult cele considerate de oameni ca rele, pedepsele lui Dumnezeu, bolile, moartea. Este clasica constatarea Sfântului Vasile cel Mare: „Pentru aceasta bolile cetăților și ale poporelor, uscăciunea aerului și nerădirea pământului și încă cele mai grele împrejurări în viața fiecaruia, care restrâng creșterea răutății. Pentru că toate relele acestea care provin de la Dumnezeu elimină cauzele producerii adevăratelor rele. Deoarece patimile trupești și neplăcerile din afară de trup au fost gândite pentru înfrângerea de la păcat. Prin urmare, Dumnezeu nimicește răul și răul nu provine de la Dumnezeu. Pentru că și doctorul nu introduce boala în trup, ci o îndepărtează de la acesta“¹². Aceleasi lucruri le repetă Sf. Ioan Gură de Aur: „Acest cuvânt să mi-l păstrați și să fie pururea dătător de încredințare la voi și neschimbă, că Dumnezeu, nu doar când face bine, ci și când pedepsesc, este bun și iubitor de oameni. Căci și pedepsele și certările Lui sunt o mare binefacere, sunt o parte a purtării Lui de grija. Deci când vezi că se întâmplă foame, ciumă, secetă, ploi îndelungate și tulburări ale atmosferei sau altceva din acestea care pedepsesc firea umană, nu te tulbură, nici nu deznașdăjdui, ci închină-te Celui ce le lucrează și admiră puterea Lui. Căci Acela este

Unruhen aus. Was geschieht wohl? Sorgt sich Gott für die Welt nicht mehr und wird sie deshalb zerstört und vernichtet? Wir sind erfasst von der selben Aporie; und weil wir an Gottes Fürsorge des Universums nicht glauben, beginnen wir Gott zu ersetzen, indem wir Seine Aufgabe erfüllen und die Welt retten. Würden wir hingegen bei dem uns Verdienten bleiben, das unter unserer Gewalt und Verantwortung steht, und uns vom moralischen und geistlichen Verhalten her bessern; hätten wir keinen Grund mehr, uns um die Probleme anderer zu kümmern, die Welt zu retten und die Integrität der Schöpfung zu bewahren, die wir durch Gier, Vergeudung und das einzige, wahre Übel, die Sünde, zerstören; so der Hl. Johannes Chrysostomos, der in der Meinung der Väter geht: „*Nichts ist übel, denn die Sünde allein*“. Es kommt eine zweifache Übertreibung zum Ausdruck, die sich in der Verteilung von Verantwortung, wie in Handlungen im persönlichen und geistlichen Feld äußert, innerhalb dessen – im kosmischen Raum, bei den Funktionen des Universums, wo die göttliche Vorsehung sich entfällt – sich der Mensch frei verhält. Auch wenn wir das Universum zerstören wollten, können wir es nicht tun, solange Gott es nicht erlaubt; nur Er kann in diesen Mechanismus der Gesetze des Wesens eingreifen und Verwirrung, Unruhe und große Katastrophen hervorrufen. Übrigens versichert uns Gott, kategorisch nach Noahs Sintflut, dass es ein erneutes Desaster von solchem Verhältnis nicht wieder geben wird: „*sondern bis an das Ende des Lebens die Schöpfung beruhigt bleibt*“, wie es der Hl. Johannes Chrysostomos feststellt.

Gott sorgt sich weiterhin für die Schöpfung. Er hat dieselbe Kraft und Liebe gezeigt für Menschen. Hätte Er aufgehört sie zu lieben, so wäre die Welt längst zerstört. Alles Übel und natürliches Unglück entkräften die göttliche Vorsehung nicht. Gott selber lässt das Auftreten dieser zu, weil sie eine pädagogische Funktion haben zum Nutzen des

und sich geistlichen und ewiglichen Dingen zu zuwenden. Im übrigen, Gott hat uns das Leben nicht geschenkt, damit wir uns in weltlichen Problemen verfangen, unser Ziel in der Bequemlichkeit, in Luxus und Wollust verlieren, sondern die Zeit nutzen, durch eine sittliche Grundhaltung Gott ähnlich zu werden und das ewige Leben erlangen. Der wahre Humanismus und die Kultur sind keine äußerlichen Dinge, sondern innere geistliche Pflege.

Krankheiten, Tod, alles vom Menschen als übel und Gottes Strafe Angesehene, verhelfen zur erfolgreichen Verwirklichung der geistlichen Ziele. Dazu erklärt der Hl. Basilios der Große folgendes: „*Deswegen schränken all die Krankheiten in den Städten und bei den Völkern, die trockene Luft, der unfruchtbare Boden, sowie die schweren Schicksalsschläge im Leben eines jeden, den Zuwachs der Boshaftigkeit ein. Weil all dieses Übel, das von Gott kommt, die Ursachen, wahres Übel hervorzurufen, ausschaltet. Weil die körperlichen Schmerzen und der Verdruss außerhalb des Körpers dazu gedacht wurden, dass der Mensch nicht in Versuchung gerät. Folglich, Gott vernichtet das Übel und das Übel kommt nicht von Gott. Weil der Arzt die Krankheit doch aus dem Körper entfernt und sie nicht in den Körper einführt*“.

Dasselbe wiederholt der Hl. Johannes Chrysostomos:

Menschen; sie stoppen Egoismus und Hochmut und helfen materielle und vergängliche Güter loszulassen

„*Bewahrt dieses Wort. Möge es ewig den Glauben unverändert in euch erhalten, denn Gott ist ein guter und menschenliebender Gott, auch wenn er uns bestraft, nicht nur dann, wenn er Gutes an uns tut. Auch die Strafen und sein Tadel sind eine große Wohltätigkeit, denn er sorgt sich für uns. Nun, wenn Menschen Hunger leiden müssen und auf Erden Hunger, Pest, Dürre, anhaltende Regenfälle und Klimaänderungen oder andere Strafen Gottes auftreten, so müssen wir nicht verzweifeln oder uns bekümmern, sondern Gott anbeten und seine Macht bewundern. Denn Er ist derjenige, der diese ermöglicht und den Leib bestraft, damit die Seele vernünftig wird*“.

Epilog

Der Hl. Gregorios der Theologe befand sich einstmals selber in solch einem großen, vom menschlichen Standpunkt her gesehenen, Unglück. Er fuhr mit dem Schiff von Alexandrien nach Athen. Kurz nach der Abfahrt brach ein heftiger Seesturm los, wie die Seemänner ihn noch nie erlebt hatten. Sie fürchteten sich vor dem natürlichen, gewöhnlichen Tod, wie sich uns ein vor ökologischen Katastrophen fürchtet. Jedoch fand Gregorius das vorgestellte geistliche Sterben grauenvoller: „*Alle fürchteten sich vor dem natürlichen Tod, ich aber scheute das Sterben meiner Seele, war in Gefahr elendiglich und ungetauft inmitten der Wasser zu sterben, in denen der Tod brauste, während ich mich nach dem geistlichen Wasser sehnte*“.

Sein Versprechen, sich nur auf Gott einzustellen und ihm sein Leben zu widmen, falls er überleben sollte, hat er gehalten. Dank dieser natürlichen Probestellung, der göttlichen Bestrafung, durch den Seesturm, hat die Kirche und die ganze Welt einen großen Heiligen und ökumenischen Gelehrten gewonnen. □

(Übersetzung aus dem Rumänischen ins Deutsche von Dr. Jürgen Henkel)

Cel care face acestea și Care pedepsește trupul spre înțeleptirea sufletului”¹³.

Epilog

Intr-o astfel de mare nenorocire, omenește vorbind, s-a găsit cândva și Sf. Grigorie Teologul. Călătorea cu vaporul de la Alexandria spre Atena. La scurt timp după plecare în larg au întâmpinat o puternică furtună pe mare, aşa cum marinarii nu mai întâlniseră altă dată în călătoriile lor. Dar în timp ce toți se temeau de moartea naturală, comună, cum ne temem acum toți în fața catastrofelor ecologice, Grigorie considera mai înfricoșătoare moartea duhovnicească: „*Toți se temeau de moartea cea de obște, dar eu mă temeam mai mult de moartea sufletului. Căci eram în pericol să mor nemernic și nebotezat în*

mijlocul apelor aducătoare de moarte, în timp ce doream apa cea duhovnicească”¹⁴. Făgăduința sa de a se consacra lui Dumnezeu, în cazul în care va scăpa, a fost ținută. Din prilejul acelei încercări naturale, din acea pedeapsă dumnezeiască manifestată prin furtuna de pe mare, Biserica și lumea a căştigat un mare sfânt și un dascăl ecumenic. □

¹ Textul preluat din TH. ZISIS, *Ethiká Kefalaia*, Tesalonici 2002. Traducere în română de Episcop-vicar Sofian Brașoveanul.

² Rom. 8, 22.

³ În timp de fămete și secetă 4, PG 31, 313CD.

⁴ Ibidem 2, PG 31, 305B-309A.

⁵ Vezi, de exemplu, Mt. 24, 1-51.

⁶ Apoc. 8, 10-11.

⁷ În greacă theomnia.

⁸ Arătare exactă a credinței ortodoxe

92, PG 94, 1193.

⁹ La Matei, Omilia 59, 3, PG 58, 576: „Răul nu este nimic altceva decât neascultarea de Dumnezeu”.

¹⁰ Fc. 8, 21-22: „Am socotit să nu mai blestem pământul pentru faptele omului, pentru că cugetul inimii omului se pleacă la rău din tinerețile lui și nu voi mai pierde toate vietăile, cum am făcut. De acum, că va trăi pământul, semănătul și seceratul, frigul și căldura, vara și iarna, ziua și noaptea nu vor mai inceta!”; Ioan Gură De Aur, *La Facere*, omilia 27, 4, PG 53, 245.

¹¹ Vasile cel Mare, *În timp de fămete și secetă* 5, PG 31, 316.

¹² Vasile cel Mare, *Că nu este Dumnezeu autorul relelor* 5, PG 31, 337.

¹³ Către cei ce spun că demonii conduc cele omenești 4, PG 49, 250-251.

¹⁴ Grigorie Teologul, *Cuvânt funebru* tatălui său în prezența lui Vasile 31, PG 35, 1024.

Un oaspe

*Strainul, care-aseara a poposit la noi,
L-am ospătat cu pâine, cu vin și cu masline.
I-am așternut în grăba un pat de frunze moi,
N-am întrebat nici cine-i și nici de unde vine.*

*Facuse cale lungă, strainul, pâna-n sat.
Cu poala hainei mele i-am șters de praf piciorul.
Ulei de levanțica pe plete i-am turnat,
Cu vin bătrân și dulce umplutu-i-am ulciorul.*

*Era frumos, cu barba ca floarea de alun,
Cu ochii plini de vraja tăriilor albăstre.
Eu mi-am adus aminte de veacul cel strabun;
Oare vre-un zeu să șadă pe prispa casei noastre?*

*El mi-a vorbit, surioara, dar nu știi ce mi-a spus.
Ca rodia de dulce-i pe buza lui cuvântul,
Ca murmurul de ape, ca freamatul de sus
Din pomi cu floarea alba, când îi adie vântul.*

*Vorbea despre iubirea cea fară de pacat,
De-o patima, curată ca flacără de soare,*

*Despre o jertfa sfântă pe-altarul nepatat,
Spunea despre durerea de-a pururi roditoare.*

*Si mi-a patrunc în suflet și chipul lui cel drag,
Si vraja nesfărșită din vorba lui domoală;
În linistea de seara torceam fuiorul-n prag.
Si lacrimi mari cazura din ochii mei în poală.*

*Strainul, care-aseara a poposit la noi,
Mi-a tulburat odihna cu sete negraita.
Am stat o noapte-n treaga amândoi.
Dar el nu-ntinse mâna spre floarea dăruita.*

*Cu dragoste de frate mi-a mulțumit, în zori,
Când a plecat - strainul - pe drumul ud de roua.
Si mi-au rămas în urma, ca miroslul de flori,
Cuvintele lui stranii și blânde: „Pace voud”.*

*L-am urmarit în zare, cu gene arse-n plâns,
Privind lumina alba cum îi juca în plete
Si așternutu-i moale cu dor în pumni l-am strâns,
Lăsând mireasma caldă de frunze să ma-mbete.*

**500 DE ANI DE LA MUTAREA LA CELE VEŞNICE
A BINECREDINCIOSULUI VOIEVOD ŞTEFAN CEL MARE ȘI SFÂNT**

Luptător jertfelnici și ctitor darnic¹

(Lucrarea harului în viață)

Binecredinciosului Voievod Ştefan cel Mare și Sfânt)

† DANIEL, MITROPOLITUL MOLDOVEI ȘI BUCOVINEI

Introducere

Despre Ştefan cel Mare și Sfânt s-a scris în cronică și studii de istorie, s-a vorbit în legende și în evlavie populară. De la canonizarea sa în 1992, el a intrat în calendarul și cultul ortodox. Ca atare, acum este necesară aprofundarea teologică și spirituală a conținutului troparului său, în care el este prezentat ca „apărător neînfricat al credinței și al patriei străbune, mare ctitor de lăcașuri sfinte”. Cu alte cuvinte, Ştefan cel Mare și Sfânt este recunoscut ca vas ales al lucrării harului lui Dumnezeu în el pentru binele Bisericii lui Hristos.

De aceea, în cele ce urmează vom scoate în evidență câteva aspecte ale acestei lucrări, acum, la ceas de pomenire solemnă a memoriei sale.

Comoara din vasul de argilă

În omagial Ştefan cel Mare și Sfânt, prilejuit de împlinirea a 500 de ani de la trecerea la cele veșnice și a 12 ani de la canonizarea de către Biserica Ortodoxă Română a celui mai strălucit și popular dintre voievozii și domnitorii poporului român, este nu numai un popas de reculegere și de recunoștință, ci și un imbold de înnoire spirituală și de lucrare misionară creștină, atât pentru clerici, cât și pentru mireni.

Întrucât Ştefan cel Mare și Sfânt, prin credință și viteția, prin inteligență și dărință sa, rămâne – așa după cum spunea Nicolae Iorga – cea mai curată icoană a sufletului poporului român, cinstirea sau omagierea lui este

deodată un act de cult și de cultură, de dreptate și de demnitate pentru conștiința românilor de pretutindeni și pentru credința creștină vie.

stare de autosufițiență sau de realizare de sine prin sine, ci ea cinstește lucrarea harului lui Dumnezeu în oameni. Când omul cooperează cu

harul divin, îl cere în rugăciune și îl arată în mulțumire harnică și darnică, în fapte de dreptate și milostenie, credința se transformă din convingere a minții în comuniune a inimii, pocăința devine biruință asupra păcatului, iar iertarea devine ridicare spre faptă bună.

În percepția poporului și a cronicarilor români și străini, multele biruințe ale lui Ştefan cel Mare și Sfânt (din 36 de războaie a pierdut doar două) nu se explică în exclusivitate prin inteligență și talentul militar al domnitorului, ci mai ales prin ajutorul lui Dumnezeu.

În acest sens, Ştefan cel Mare a fost numit și *svetâi*, adică sfânt, cum spune cronicarul, pentru că a fost recunoscut ca „purtător de biruință”; biruința venea de la Dumnezeu, dar Binecredinciosul voievod era sfetnicul și sfeșnicul care purta această biruință.

Ştefan cel Mare și Sfânt nu a socotit multele sale victorii ca fiind în primul rând meritul său, ci ajutor de la Dumnezeu. Prin aceasta el are o experiență a harului asemănătoare cu cea a marelui convertit și misionar Sfântul Apostol Pavel, care zice: „Si avem comoara aceasta în vase de lut, ca să se învedere că puterea covârșitoare este a lui Dumnezeu și nu de noi” (II Cor. 4, 7).

Prin pocăință și smerenie luptătorul credincios vede lutul ca fragilitate sau finitudine a naturii umane, iar prin iubire de Dumnezeu și speranță el vede tăria, nemărginirea și nouitatea harului.

Ştefan cel Mare și Sfânt a rămas în lumină în istorie pentru că a trăit intens istoria ca luptă motivată de credință puternică și de idealuri nobile. El a perceput istoria atât ca zbucium al patimilor omenești individuale și colective, cât și ca loc de lucrare a harului dumnezeiesc. Asocierea dintre multele războaie pe care le-a purtat și multele biserici și mănăstiri pe care le-a ctitorit sau ajutat este dovada cea mai grăitoare a acestei experiențe complexe și intense.

Când Biserica trece în rândurile sfintilor persoane umane care au lumenat pe alții prin credință și faptele lor, ea nu cinstește natura umană în

Violența războaielor și pacea mănăstirilor

Ştefan cel Mare și Sfânt a crescut într-o Moldovă tulburată timp de un sfert de veac de luptă pentru putere între descendenții bunicului său Alexandru cel Bun. Astfel, ca să scape cu viață, el și părinții lui, Bogdan al II-lea și Doamna Oltea, au trăit mai mulți ani în pribegie în Tara Românească și în Transilvania.

Apoi Tânărul Ştefan este din nou încercat când tatăl său, ajuns domnitor al Moldovei, după câțiva ani de domnie este ucis de către fratele său vițreg, Petru Aron. Durerea și tulburarea creată de moartea tragică a tatălui său le trăiește din nou în pribegie.

Ajunge el însuși Domn al Moldovei în Joia Mare a anului 1457, în urma bătăliilor de la Doljești și Orbic, când îl învinge pe Petru Aron.

Dar când începează în Moldova luptele interne pentru domnie, încep năvălirile din afară ale turcilor și tătarilor, ungurilor și polonilor, astfel că în lunga sa domnie de 47 de ani, puțini au fost ani de pace, fără război și fără primejdie. Tulburarea pricinuită de lăcomia năvălitorilor sau de dorința lor de stăpânire asupra Moldovei î-a făcut să stea mereu în starea de priveghere și de jertfă, de pregătire de luptă și de apărare a țării și a credinței strămoșești, de apărare a Moldovei și a Europei creștine.

De unde atâtă putere de jertfă? Din credința primă în familie și în Biserică. Este semnificativ faptul că, potrivit tradiției, atât mama lui Ştefan cel Mare, Doamna Oltea, devenită mai târziu maică de mănăstire cu numele de Maria, cât și duhovnicul său, Cuviosul Daniil Sihastrul, îl îndeamnă să intre pe Voievod nu la resemnare, ci la luptă jertfelnici, având credință puternică și nădejde tare în ajutorul lui Dumnezeu.

Îndemnul și binecuvântarea lor s-au transformat în biruință. De aceea Ştefan a știut să ceară ajutorul lui Dumnezeu și al Sfinților lui (Maica Domnului, Sf. Gheorghe, Sf. Procopie, Sf. Dimitrie, Sf. Ioan Botezătorul și al altora) prin post și rugăciune, iar apoi să înalțe rugăciuni de mulțumire lui Dumnezeu prin înălțarea de biserici și mănăstiri. Era nevoie de multă dreptate și unitate în țară, de înnoire și organizare socială. De aceea, Ştefan cel Mare și Sfânt începe să se sprijine mai mult pe popor și pe Biserică, decât pe marii boieri dormici de privilegii, dar mai puțin capabili de jertfă pentru țară. Unii dintre

puterea învierii, iar biruința naște recunoștință.

În această privință, *Letopisețul anonim al Țării Moldovei* relatează că, după biruința lui asupra năvălitorilor polonezi la Codrii Cosminului, însuși Domnul Ştefan Voievod a slobozit toată oastea sa, pe fiecare la ale sale, și așa a poruncit tuturor vitejilor și boierilor săi să se adune în ziua Sfântului Nicolae, în târgul numit Hârlău. Deci s-au adunat toți în acea zi. Si acolo, atunci, Domnul Ştefan Voievod a făcut mare ospăt tuturor boierilor săi, de la mare până la mic, și atunci a instituit mulți viteji și i-a dăruit cu daruri scumpe, fiecărui după vrednicia sa. Si i-a slobozit la ale lor și i-a învățat să laude și să binecuvânteze pe Dumnezeu cel Preaînalt pentru cele ce le-au fost dăruite, pentru că toate biruințele sunt de la Dumnezeu.

Pisania bisericii de la Mănăstirea Războieni, zidită în 1496, la 20 de ani după marea bătălie de la Războieni sau Valea Albă, este o mărturie de smerenie a Domnitorului. Într-altele citim acolo: „cu voia lui Dumnezeu fură biruții creștinii de către păgâni”, iar în altă parte Domnitorul mărturisea cu pocăință: „Eu și Curtea mea am făcut ce mi-a stat în putință, și s-a întâmplat ce știți. Pe care lucru îl socot că a fost voia lui Dumnezeu ca să mă pedepsească pentru păcatele mele, și lăudat să fie numele Lui”².

Pisania bisericii „Înălțarea Domnului” de la Mănăstirea Neamț conține o frumoasă rugăciune: „Doamne Hristoase, primește casa aceasta, pe care am zidit-o cu ajutorul Tău, pentru slava și cinstea sfintei și slăvitei Tale Înălțări de la pământ la cer; și Tu, Stăpâne, acoperă-ne cu mila Ta de acum și până-n veac”.

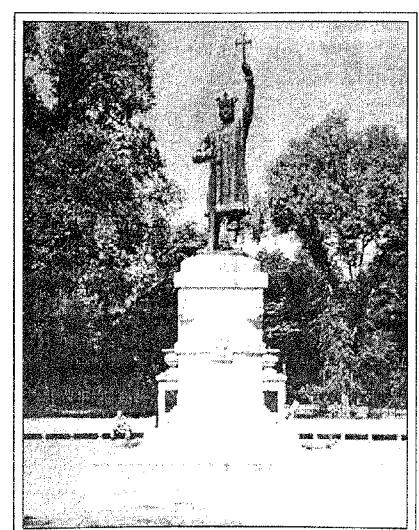
Trădarea unor boieri și fidelitatea oamenilor din popor

La urcarea sa pe tron în 14 aprilie 1457, Ştefan cel Mare și Sfânt a găsit Moldova slabă de lupte interne pentru domnie și multă anarhie. Autoritatea Domnitorului era slabă, iar unii boieri se preocupau mai mult de interes și căstig personal decât de binele țării și al poporului. Era nevoie de multă dreptate și unitate în țară, de înnoire și organizare socială. De aceea, Ştefan cel Mare și Sfânt începe să se sprijine mai mult pe popor și pe Biserică, decât pe marii boieri dormici de privilegii, dar mai puțin capabili de jertfă pentru țară. Unii dintre

aceștia unelteau pe ascuns împotriva Domnitorului, împreună cu puteri străine care voiau să domine Moldova, ca de pildă Isaia vornicul, cumanul lui Ştefan, paharnicul Negrilă și stolnicul Alexa.

Ca urmare, în anul 1471 ei au fost pedepsiți pentru trădare prin decapitare. Dreptatea voievodului era aspră pentru trădători, dar mila și dărinția sa erau generoase pentru iubitorii de credință și țară. Astfel, Ştefan cel Mare și Sfânt a ridicat în rang de boier o mulțime de luptători viteji și jertfelnici și a ajutat o mulțime de oameni săraci.

Pentru aceasta poporul îl iubea, iar la moartea sa îl-a plâns cu multă jale pentru că a lăsat mult bine în urma lui, cum scrie cronicarul: „iar pe Ştefan Vodă l-a îngropat țara cu multă jale și plângere în mănăstire în Putna, care era de dânsul zidită. Atâtă jale era de plângere în mânăstire în Putna, care era de dânsul zidită. Daniile pe care el le făcea Bisericii aveau scop social-caritativ, mânăstirile fiind și lăcașuri de cultură și de filantropie. S-a constatat pe dreptate că Biserica nu

rezenta o forță economică și nu putea concura cu boierimea mare și influența ei politică. De aceea înzestrarea mănăstirilor și bisericilor cu toate cele trebuincioase lor intra în preocuparea constantă a Domnului⁵.

Credință ortodoxă și cooperare creștină europeană

Ca fiu al Bisericii și mare binefăcător al ei, Binecredinciosul Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt a apărăt credința creștină ortodoxă a poporului său în fața islamului în expansiune, dar și în fața prozelitismului creștin occidental.

În același timp, el avea respect față de creștinătatea apuseană și făcea apel la Papa pentru sprijin în lupta antiotomană. Iar Papa Sixt al IV-lea recunoaște vîțeja și meritele sale în apărarea întregii Europe creștine, numindu-l atâtul credinței creștine. Fidelitatea certă și constantă față de propria sa tradiție ortodoxă, dar și respectul său față de alți creștini și chiar față de religia islamică, arată că adevărata credință îlumanizează pe om, îl face pașnic și capabil de dialog și cooperare, nu-l fanatizează. Ca fiu al Bisericii Ortodoxe, Ștefan cel Mare și Sfânt ajută mănăstiri din Muntele Athos: Zografu, Grigoriu, Vatopedu, Costamonitu, Sf. Pavel și.a. De asemenea, el are relații culturale cu alte Biserici Ortodoxe, ca de pildă cu Arhiepiscopia de Ohrida, cu Kievul și Moscova, cu Serbia, cu ortodocșii din Pocuția. În mod deosebit însă, el este preocupat de relațiile cu frații ortodocși de același neam din celelalte provincii românești, Valahia și Transilvania, unde înființează Episcopia Ortodoxă a Vadului și construiește două biserici: la Vad și Feleac; iar în Țara Românească o biserică la Râmnicu-Sărat.

Prin toate aceste lucrări de sprijinire a vieții și misiunii Bisericii, Ștefan cel Mare și Sfânt se dovedește a fi un fiu și un misionar al Bisericii. Astfel titlurile sale de *Binecredincios și de Hristos iubitor* menționate în pisaniile bisericilor pe care le-a ctitorit au acoperire în faptele sale de apărare a credinței și dărnicie față de Biserică.

Crucea vieții pământești și bucuria odihnei Învierii

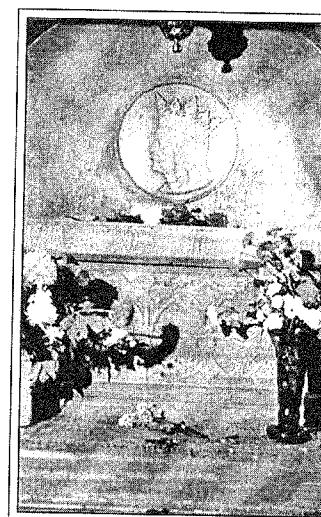
Crescut de familie și format de Biserică în tradiția sfântă a cinstirii memoriei și a mormintelor predecesorilor săi, Ștefan cel Mare și

Sfânt nu se teme de răul din lume și de moarte, pentru că iubește și slujește pe Hristos, Biruitorul iadului și al morții. De aceea, slăvitul Voievod are o putere deosebită de a înfrunta moartea în atâta războie, dar și de a se pregăti pentru moarte încă din anii de început ai domniei sale, ctitorind Mănăstirea Putna (între anii 1466-1469) ca loc de înmormântare a sa.

Mai mult, aproape toate bisericile și mănăstirile pe care le-a ctitorit spre a-i mulțumi lui Dumnezeu pentru ajutorul primit de la El poartă pisani încă din fața islamului în expansiune, dar și în fața prozelitismului creștin occidental.

Este impresionant modul atent și minuțios în care Ștefan cel Mare și Sfânt se îngrijește de rugăciunile pe care trebuie să le facă monahii din mănăstirile ctitorite sau ajutate de el.

Un exemplu în acest sens este testamentul-pomelnic de la Mănăstirea Zografu din Sfântul Munte Athos. Astfel, după ce enumera pomenirile zilnice și săptămânale, el adaugă: „Acestea să ni se cânte până ce vom fi în viață. Iar după trecerea anilor noștri și după sfârșitul vieții noastre, în anul întâi

meru preoccupat să fie pomenit în rugăciuni, pentru că a cunoscut personal puterea și binefacerea rugăciunii pentru viața omului pe pământ și pentru viața sufletului dincolo de mormânt.

Prin toate ctitorile închinat lui Dumnezeu și sfintilor Lui, Ștefan cel Mare și Sfânt își pregătea, în duh de pocăință și rugăciune, apropierea de lumina neînserată și bucuria neștirbită a comunității sfintilor.

Pentru multele rugăciuni pe care le cerea de la alții pentru el, Dumnezeu l-a învrednicit ca Sfânta Biserică a neamului său să-l treacă în calendarul ei, al sfintilor rugători pentru toți oamenii. Cel ce a cerut ajutorul sfintilor și a căutat comunitatea cu ei prin rugăciune cătă trăit pe pământ, se roagă și se bucură acum împreună cu ei în ceruri. Din lumina patriei sale creștini, Ștefan cel Mare și Sfânt ocrotește și inspiră acum pe cei ce locuiesc în patria lor pământescă și îi cinstesc memoria și icoana lui când cultivă credința creștină, ctioresc biserici și mănăstiri, luptă pentru dreptate și apără demnitatea persoanelor și a popoarelor, cu iubire din iubirea lui Hristos pentru oameni.

De aceea, luminați acum la ceas omagial de icoana vie și de rugăciunea fierbință a Binecredinciosului Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt, împreună cu psalmistul, rostim cu recunoștință și bucurie: „Minunat este Dumnezeu întru Sfinții Săi!” (Ps. 67, 36). □

București, 16 iunie 2004

¹ Preluat din *Vestitorul Ortodoxiei*, Anul XVI, Nr. 339-340, 31 iulie 2004, pp. 4-5.

² N. Iorga, *Istoria lui Ștefan cel Mare*, București 1904, p. 179.

³ Grigore Ureche, *Letopisul Tării Moldovei*.

⁴ I Dulgosz, *Historia Poloniae*, vol II., ed. Lipsiae, 1712, citat după Alexandru Boldur, „Biserica în timpul lui Ștefan cel Mare”, în volumul colectiv *Biserica. O lectie de istorie*, M-reu Putna 2004, p. 101.

⁵ Alexandru Boldur, *art. cit.*, p. 99.

⁶ Vezi Ioan Bogdan, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, vol I, București 1913, pp. 99-103, citat de Teodor Manolache, „Ștefan cel Mare și viața religioasă din vremea sa”, în volumul *Biserica. O lectie de istorie*, M-reu Putna 2004, p. 79-80.

Ștefan cel Mare și creștinătatea*

ACADEMICIAN VIRGIL CÂNDEA

Sărbătorirea Binecredinciosului Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt la cinci secole după domnia sa glorioasă coincide în anul cultural 2004 cu eforturile românilor de a-și justifica primirea în Uniunea Europeană. Istoria are un loc important în aceste demersuri. Ea

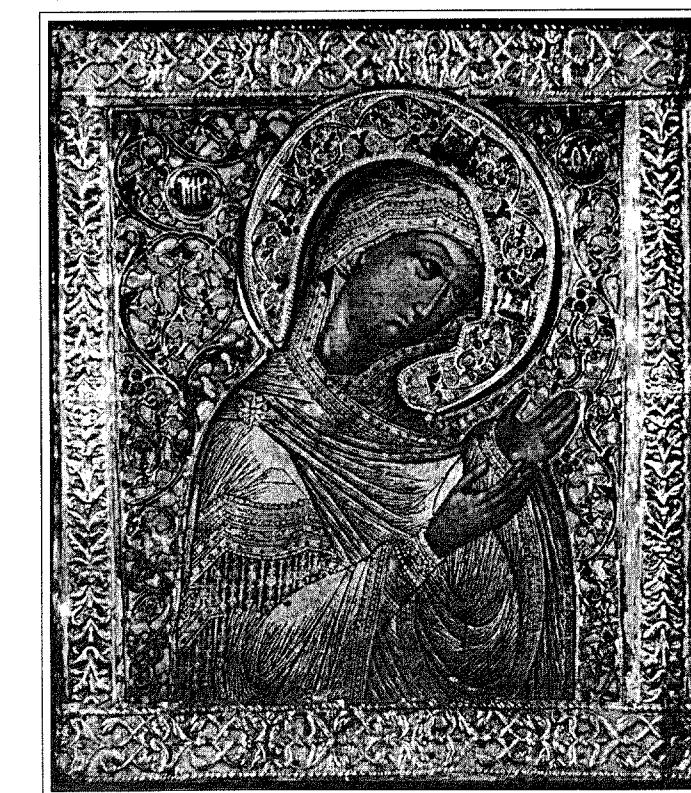
revelații divine, a lui Iisus Hristos, a Căruia învățătură a iubirii și regenerării spirituale se răspândise pe tot continentul, Europa lui Ștefan cel Mare era cunoscută ca *Respublica Christiana*. Iar creștinătatea era de câteva secole confruntată la frontierele ei de sud și sud-est cu Islamul în plină

virtuțile și acțiunile lui. Voievodul își declină această calitate în titulatura („domn din mila lui Dumnezeu”), în invocația simbolică (semnul crucii) și cea verbală („Cu voia Tatălui, cu ajutorul Fiului și cu săvârșirea Sfântului Duh”) din actele solemne și pisanile ctitorilor lui.

In corespondență diplomatică către Papă sau monarhii Europei, Ștefan își se adresează ca suveran al unei părți a continentului, determinantă prin așezarea ei, pentru apărarea întregii creștinătăți. În scrisoarea din 25 ianuarie 1475, în care anunță principiilor creștini victoria de la Vaslui, numește Tara Moldovei „Poarta Creștinătății”, „Saraiul Tării Ungurești și al Poloniei și straja acestor două crăci”. El își afirmă rolul în apărarea Europei când spune: „Fiindcă Turcul s-a împiedicat de mine, mulți creștini au rămas în liniste de patru ani”.

Dar nu numai în politica externă a Moldovei și în acțiunile sale militare Ștefan acționa ca apărător al Europei, ci și în preocuparea lui statalnică de stâlp al Bisericii Ortodoxe. Programul său de ctitorii creștine, numărul mare de mănăstiri și lăcașuri construite și înzestrare, ajutoarele la Muntele Athos demonstrează conștiința unui domn creștin, care se voia reprezentativ prin gădire, sentimente și fapte, al Europei timpului său.

Cra văzut el astfel și de contemporani? Răspunsul este din nou pozitiv. Otomanii își asociau cu principalul lor adversar, *Respublica Christiana*. Medicul și diplomatul Matei de Murano informa Veneția în 1502: „După câte mi-au spus mulți oameni de seamă și negustori care vin din Constantinopol, turci au mare frică de acest domn și de creștini din pricina acestei țări”. Padishahul de la Stambul aprecia că dacă ar putea instala măcar în sudul Moldovei pe

demonstrează că nu numai prin origini, civilizație și cultură, dar deopotrivă prin idealuri, implicare activă și sacrificii consimțite, românii au fost dintotdeauna parte organică a Europei. Acest adevăr este dovedit de fiecare segment al trecutului nostru. În această perspectivă Ștefan-Vodă este personalitate eminentă a istoriei românilor, dar în același timp a Europei, și așa se cuvine să fie el evocat.

Pe vremea lui Ștefan cel Mare Europa nu era conglomeratul de state și națiuni invitate să se unească după cele două sângeroase războaie mondiale. Continuând tradiția de civilizație și cultură greco-romană reconsiderată în lumina ultimei

Stefan întruchipează idealul suveranului creștin prin gădirea,

* Preluat din *Vestitorul Ortodoxiei*, Anul XVI, Nr. 339-340, 31 iulie 2004, pp. 6-7.

tării de pe Volga, „noi însine am putea nestânjeniți în toate părțile lumii”. În Europa, Papa Sixt al IV-lea îl numea „Verus Christianae fidei athleta” („Adevăratul Apărător al credinței creștine”).

Exemplară este caracterizarea pe care i-a făcut-o lui Ștefan cel Mare cronicarul contemporan polon Ioan Dlugosz în 1475: „O, bărbat minunat, întru nimic inferior comandanților eroi pe care îi admirăm! În timpurile noastre el a fost cel dintâi dintre principii lumii care a obținut o victorie strălucită împotriva turcilor. După părerea mea, el este cel mai vrednic să fie numit în fruntea unei coaliții a Europei creștine împotriva turcilor”.

Cum era privit Ștefan de supușii lui și cum i-a rămas chipul în tradiția populară, neinfluentată de scrieri culte sau de vizuinea științifică a istoriei?

Ștefan-Vodă a fost primul suveran român intrat încă din timpul vieții în conștiința colectivă a poporului și venerat spontan de credincioși, care i-au recunoscut finală calitate spirituală și l-au cinstit ca sfânt. Această atitudine a fost hotărâtoare pentru actul canonizării Marelui Voievod de către Biserica Ortodoxă Română, la 20 iunie 1992. Nu canonizarea formală pronunțată târziu și după severe anchete ale oamenilor Bisericii, este procedeul obișnuit pentru așezarea cuiva în rândul sfintilor. După practica veche a Bisericii creștine, „pietatea populară și cinstirea cuiva de către obștea credincioșilor e aceea care aşază cu adevărat între sfinti pe cineva”, arăta Părintele profesor Liviu Stan, marele nostru specialist în drept canonic, în 1935.

Această venerație era întemeiată pe levința trăsăturilor creștine de excepție ale Voievodului – rezistența lui, nu numai eroică și eficientă, dar care în epocă părea de-a dreptul miraculoasă, împotriva expansiunii Islamului. Ștefan era slăvit pentru „lucrurile vitejești” față de care „nimeni din domni, nici mai înainte, nici după aceea l-au ajunsu”, cum îl caracterizase Grigore Ureche.

de apărător al credinței, convingere formulată astfel de Ion Neculce în *Osamă de cuvinte*: „Si aşa să aude din oameni vecchi și bătrâni că, câte războiau au bătut, atâtea mânăstiri au făcut”, ceea ce corespunde realității istorice, cum arăta N. Stoicescu. Pentru Ștefan o ctitorie era nu numai locaș de slăvire a lui Dumnezeu și a unui sfânt protector, ci și un monument menit să păstreze în amintirea generațiilor viitoare lupte, victorii, jertfe pentru apărarea credinței. Împreună cu duhovnicul său Daniil Sihastrul, și el canonizat de Biserica Ortodoxă Română, Ștefan a fost totdeauna prezent în memoria colectivă, cum constatase cronicarul Neculce acum trei veacuri, când consemna povestiri bătrânești al căror temei istoric a fost confirmat de Constantin C. Giurescu, sau în tradiții populare culese, începând din secolul al XIX-lea de V.A. Urechia, Gh. Teodorescu-Kirileanu, Simion Florea Marian, Tudor Pamfile și alții.

Intr-o vreme în care Machiavelli, contemporanul mai Tânăr al lui Ștefan, propunea în *Prințipele* o filosofie politică nouă, recomandând conducătorului să fie „vulpe și leu”, și retăză crud, cinic, călcător de

jurăminte și prefăcut, potrivit intereselor statului, un suveran cu atitudine riguros creștină în gândirea și acțiunile sale, ca Ștefan cel Mare, devenise rar în Europa.

Personalitatea omului de stat providențial pentru poporul român, dar și pentru lumea creștină, se evaluatează nu numai în lumina acelor din timpul vieții, ci mai ales după efectul lor în posteritate. Domnia lui Ștefan cel Mare a fost înfloritoare pe planul vieții spirituale și strălucită prin înfăptuirile culturale. Ctitorile Voievodului constituie un capitol bogat al arhitecturii religioase europene scris de savanți reputați (francezul Paul Henry vedea în ele dovada incontestabilă a unei „civilizații moldovenesti”). Splendide opere de artă create din inițiativa lui

Ștefan – obiecte de cult, icoane, manuscrise somptuoase – sunt păstrate azi în muzeu și colecții celebre din Orientul Apropiat, Europa și S.U.A.

Dar față de marile sale eforturi diplomatice și militare, programul politic al Marelui Voievod ar putea părea mai puțin împlinit. Fiul și urmașul său la tron, Bogdan al III-lea, moștenește o țară micșorată teritorial, cetățile Chilia și Cetatea Albă fiind ocupate de otomani, iar Pocuția era obiect al conflictelor cu Polonia, care vor dura până la pierderea definitivă a acestui ținut sub Petru Rareș în 1531. Statutul internațional asigurat de Ștefan cel Mare țării sale prin rezistența armată și acțiuni diplomatice întreprinse cu tenacitate timp de peste patru decenii justifică însă toate sacrificiile țării, jertfele umane și pierderile teritoriale. La moartea marelui Voievod, Moldova era tratată de aliați, ca și de adversari, ca o putere politică și militară implicată activ și eficient în tensiunea crescândă dintre *Respublica Christiana* și Imperiul Otoman. Statele europene știau că se pot baza pe acest aliat, iar otomanii învățaseră să-și evaluateze corect adversarul. Și unii, și alții priveau Moldova cu respect și

prudență care asigurau românilor dintre Carpați și Nistru condițiile necesare păstrării ființei statale, instituțiilor și identității lor. De care catastrofă își ferise Ștefan cel Mare țara și cum contribuise el la istoria românească și europeană pentru a merita recunoașterea și admirația atât generației?

Ila sfârșitul secolului al XIV-lea și începutul celui următor, când cuceritorii otomani au atins linia Dunării în expansiunea către centrul Europei, Sublima Poartă a aplicat noilor vecini (Țările Române) un statut diferit de acela impus până atunci creștinilor din Orient, Imperiul Bizantin sau Bulgaria. Potrivit doctrinei Islamului, rezumată într-o sentință a lui Muhammad, transmisă oral (care nu figurează în *Coran*), „Pământul aparține lui Allah, Profetului și musulmanilor”. Pentru populațiile creștine cucerite, aceasta însemna căderea într-o condiție de inferioritate politică, civică și religioasă la care au fost constrânsi grecii, slavii de sud, o parte dintre maghiari între 1526 și 1687 și chiar românii din unele teritorii ocupate efectiv de turci (raiaile, Dobrogea, o vreme Banatul), până la eliberarea lor în epoca modernă. Însemna îndeosebi pierderea libertății și a identității naționale.

Cxista însă și posibilitatea unui statut de excepție numit „Ținutul (sau Casa) păcii sau armistițiului”, rezervat țărilor care își păstrau ființa de stat, conducerea și teritoriul, religia, instituțiile proprii, în schimbul unor obligații financiare (tributul), militare (limitate) și politice (potrivit normei: „Prieten prietenilor și dușman dușmanilor”, aşadar adoptarea politicii externe a Imperiului Otoman). Au mai beneficiat de un asemenea statut între statele creștine Ragusa și unele regate georgiene, dar el a fost permanent un vis pentru europenii amenințați de cucerirea otomană.

Acest statut al raporturilor între Islam și unele țări creștine – aplicat în secolul al VII-lea chiar de profetul Muhammad – a fost considerat de la început de contractanți ca provizoriu. Imperiul Otoman l-a încălcătat adesea, sporind obligațiile financiare, numind abuziv domnitorii străini (dar, ce e drept, totdeauna creștini) sau chiar cedând părți din Tara Românească și Moldova care nu își aparțineau (Austriei Oltenia, în 1718-1739, și

Bucovina, în 1775, iar Rusiei Basarabia, în 1812). Iar românii au folosit orice împrejurare favorabilă pentru încercări de revenire din acest regim de autonomie tributară (care le respecta, totuși, credința, cultura și ființa statală) la independența deplină. Întâmpinând, la nord de Dunăre, o rezistență neașteptată din partea lui Mircea cel Bătrân, Vlad Tepes, apoi a Moldovei lui Ștefan cel Mare, otomanii au preferat să aplică acestor țări statutul de „Ținut al păcii”. Pentru rațiuni diverse de ordin geografic, militar, economic, cucerirea acestor țări trebuia temporar amânată. Dar nu abandonată! De aceea toți domnitorii români devotați misiunii lor cunoșteau primejdia care le amenință țara, aceea de a fi adusă în condiția vecinilor creștini de la miazăzi, practic supuși Imperiului Otoman. Salvarea nu putea veni decât prin acțiuni care să demonstreze Sublimei Portă că regimul de „Casă a păcii” trebuie aplicat nu provizoriu, ci permanent în Țările Române.

ragusan Ludovic Tubero, cronicar oficial al Ungariei.

Evaluarea în perspectivă europeană și universală a operei lui Ștefan cel Mare se poate face pe multe planuri. În ordinea importanței, contribuțiile lui sunt, în domeniul spiritual, continuitatea politicii creștine a Bizanțului după prăbușirea acestui stat, asigurarea condițiilor de supraviețuire a enclavelor creștine din Orient, perpetuarea monahismului isihast în cea mai pericolată zonă a continentului. Ștefan a fost un model de suveran creștin în plină Renaștere. În domeniul cultural s-a înregistrat un real progres, în opera lui de ctitor și mecenat al arhitecturii și artei. Consolidarea Moldovei ca avanpost al rezistenței Europei contra expansiunii otomane și invaziilor tătare a menținut siguranța marelui drum comercial Nord-Sud, între Marea Baltică și Marea Neagră.

Pe plan politic și diplomatic, Ștefan a contribuit la o soluție de

Mai bine decât toți antecesorii lui din Moldova sau Tara Românească, Ștefan cel Mare a impus această convingere în practica Imperiului Otoman prin acțiuni decisive, care demonstra că împotriva românilor „nu se putea face nimic cu puterea”, ci doar cu diplomația, cum va scrie istoricul

conviețuire între Creștinitate și Islam, considerată pe atunci irealizabilă, transformând partea amenințată a Europei (de la Dunăre și Mare la Carpați) într-o zonă de refugiu și asistență pentru toate popoarele cucerite de otomani din Balcani și Orientul Apropiat.

Domnia lui de 47 de ani a avut consecințe benefice pe termen lung și

a pregătit epoca modernă a eliberării naționale și de refacere a unor vechi culturi europene, creștine, amenințate să dispară.

Stefan cel Mare și Sfânt și prin el românii își împlineau astfel rolul istoric de salvagardare a flancului de sud-est al Europei.

Fie-ne îngăduit să încheiem aceste considerații de ordin istoric la Jubileul Sfântului și Marelui Domnitor, cu o remarcă și o speranță. În 1949 când „Părinții” moderni ai Europei, Jean Monne și Robert Schumann, lansau celebrul lor plan de unificare a continentului, ei l-au întemeiat, cum se știe, pe câțiva factori de ordin material, a căror gestionare comună urma, în concepția lor, să asigure armonia și pacea Lumii vechi în care izbucniseră două războaie mondiale în secolul al XX-lea. Acești factori sunt: cărbunele, oțelul, energia atomică, economia, moneda unică și piața comună. Istoria construirii noii Europe în cei 55 de ani care despărțeau Planul Monne Schumann de Tratatul de la Maastricht, prin care a fost creată în 1992 Uniunea Europeană, a însemnat până acum istoria îndelungatelor negocieri pentru încheierea de acorduri continentale privind factorii materiali amintiți.

La recentele consultații între reprezentanții Bisericilor din noile state membre ale Uniunii Europene, statele candidate și reprezentanții

organizațiilor ecumenice, consultații organizate de Comisia pentru Biserică și Societate a Conferinței Bisericilor Europene și de Biserica Reformată din Ungaria, la Budapesta, în luna aprilie, s-a subliniat din nou „caracterul pragmatic esențial al Uniunii Europene, care este o comunitate de valori și o comunitate de interes” (Liviu Niță, *Vestitorul Ortodoxiei*, 15 mai 2004, p. 8). Fac parte însă valorile creștine din comunitatea de valori evocată? În același număr al revistei care informă despre consultațiile amintite, aflăm că stăruințele Sanctității Sala Papa Ioan Paul al II-lea și ale diplomaților Vaticanului ca în *Freambulul Constituției Uniunii Europene*, în curs de redactare, „să se accentueze rădăcinile creștine ale Europei”, întâmpină o puternică „opozitie secularistă”, delegații

Convenției pentru viitorul Europei refuzând „să includă religia în procesul formării noii Europe”.

In cuvântul rostit la întâlnirea cu Senatul Universității „Ludwig Maximilian” din München la 9 mai 2003, Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist expunea limpede punctul de vedere al Bisericii Ortodoxe Române în această problemă: „Europa are nevoie, declară atunci P.F. Sa, nu numai de factori economici și politici, ci și de tradiția ei creștină, inclusiv tradiția creștină ortodoxă. Biserica Ortodoxă Română oferă Europei trăirea vie a credinței creștine ortodoxe în comuniune. Nici o instituție europeană sau mondială nu se poate substitui Bisericii, a căror lucrare este de permanentă îmbunătățire a omului, desăvârșire și chiar îndumnezeire a lui. Acestea sunt obiectivele ecumenismului european, din punctul de vedere al Bisericii Ortodoxe Române” (*Pe trepte de slujirii creștine*, vol. 13, p. 166).

Personalitatea și opera Binecredinciosului Voievod Stefan cel Mare și Sfânt pe care îl comemorăm acum, la cinci secole după trecerea sa în veșnicie, sunt pilde ale unei alte Europe care se numea *Respublica Christiana* și a unui alt fel de europei care și spuneau creștini, iar nu „elini sau scii” (*Coloseni 3,11*). Această Europă, la patru veacuri după 1504, stăruia să se numească *Lumea creștină*, afirmându-și, dincolo de disputele confesionale, suprema

identitate de credincioși ai Mântuitorului Iisus Hristos și reprezentanți ai unei umanități noi, cu idealuri, civilizație și cultură întemeiate pe învățătura Lui. Apărător al acestei Europe creștine a fost Sfântul nostru Voievod și cu această viziune sunt de acord atât oamenii Bisericii, cât și slujitorii științelor istorice. Epopeea lui se cuvine, aşadar, evocată azi cu respect și luare aminte atât de români, cât și de europeni, pentru care s-a jertfit cu abnegația, convingerea și succesul unui „adevărat luptător al lui Hristos”, cum l-a văzut deopotrivă străinii și compatrioții lui de aceeași credință creștină și cu același sentiment al apartenenței lor europene. □

Când era să moară Stefan (cântec din Basarabia)

*Când era să moară Stefan
Mii de clopoțe sună
Să la patul lui de moarte
Toti boierii s-adună.*

*Cu un dângăt plin de jale
Mii de clopoțe dau vestă
Stefan Vodă al Moldovei,
Stefan Vodă nu mai este.*

*Plâng dealul, plâng valea
Plâng pădurile bătrâne
Si poporu-n hohot plâng
Cui ne lasă pe noi, Stăpâne?*

*Eu vă las în grija mare
A lui Dumnezeu cel Sfânt
Să stăti străjă la hotare
Să păziți acest pământ.*

*Si de veți vedea că vine
Ureun dușman nesăruit
Să strigăți atunci la mine
Ș-o sări și din mormânt.*

*S-arătăm prin fapta noastră
hoardelor din răsărit
că prin neamul lui în lume
Stefan Vodă n-a murit.*

Ştefan cel Mare – Gânduri de aniversare la ceas de sărbătoare

EPISCOP-VICAR SOFIAN BRAȘOVEANUL

In anul 2004 s-au împlinit 500 de ani de la trecerea la locașurile cerești a marelui Voievod moldovean Stefan cel Mare și Sfânt. Din acest motiv, în România, anul 2004 a fost închinat acestui Binecredincios Voievod, în întreaga țară organizându-se diferite manifestări religioase și culturale închinat celui care, în calitate de Voievod al Moldovei între 1457-1504, a reușit să facă din această țărișoară poarta creștinății. Aceste manifestări au culminat cu ședința extraordinară a Adunării Naționale Bisericești din 16 iunie, dedicată comemorării Marelui Voievod și cu prăznuirea sărbătoarească de la Mănăstirea Putna din 2 iulie, zi în care, de la canonizarea sa, săvârșită de către Biserica Ortodoxă Română în anul 1992, se prăznuiește Binecredinciosul Voievod Stefan cel Mare și Sfânt.

Si toate acestea Sfântul Stefan cel Mare le-a reușit deoarece avea, pe lângă înzestrarea deosebită și calitățile cu care fusese dăruit de sus, și conștiința misiunii sale de a fi un apărător al creștinismului, un vas de care se folosea Dumnezeu. De aceea victoriile nu-l duceau la îngâmfare, nici înfrângerile la deznaidejdă, pentru că pe primele le vedea ca fiind ale lui Dumnezeu, iar pe cele din urmă le socotea drept pedeapsă a lui Dumnezeu pentru păcatele sale. Astfel, după victoria de la Podul Înalț, Stefan scria monarhilor europeni: „Am luat sabia în mâna și, cu ajutorul Domnului Dumnezeului nostru Atotputernic, am mers împotriva dușmanilor creștinății, i-am biruit și i-am călcăt în picioare și pe toți i-am

trecut prin ascuțisul sabiei noastre pentru care lucru fie lăudat Domnul Dumnezeul nostru”². Iar în urma înfrângerii de la Războieni, Domnitorul mărturisea cu umilință: „Eu și Curtea mea am făcut ce mi-a stat în putință, și s-a întâmplat ce știi. răbdător fără să uite și viteaz fără cruzime, strănic în mânie și senin în iertare, răspicat și cu măsură în grăi, gospodar și iubitor al lucrurilor frumoase, fără nici o trufie în faptele sale”. El, Stefan Vodă, în lunga domnie de 47 de ani, a devenit un adevarat

Pe care lucru îl socot că a fost voia lui Dumnezeu ca să mă pedepsească pentru păcatele mele, și lăudat să fie numele Lui”³. Conștiința că el este doar o unealtă a lucrării dumnezeiești, care se înfăptuia prin intermediul lui, Stefan cel Mare și Sfânt a exprimat-o și în posturile aspre cu care el și oastea să întâmpină orice luptă precum și în aducerea de recunoștință lui Dumnezeu prin construirea unei biserici sau mănăstiri după fiecare bătălie.

Toate acestea precum și faptul că tuturor Voievodul Stefan le-a fost un adevarat părinte iubitor și ocrotitor, care a luptat pentru binele vremelnic și veșnic al fiilor săi au făcut ca Stefan, Voievodul Moldovei să fie socotit ca un sfânt încă de la moartea sa. Sfîntenia lui a rămas mereu ca un simțământ puternic în conștiința poporului dreptcredincios, astfel că atunci când Biserica l-a canonizat în 1992, alături de alți apărători și mărturisitori ai credinței creștine, ea nu a făcut altceva decât să recunoască o realitate de fapt.

Rineîntele că nu au întârziat să se ridice unele voci care să condamne această canonizare pe motiv că Voievodul Stefan a făcut și unele păcate. Rezerva aceasta față de acceptarea sfînteniei Sfântului Stefan este, între altele, și rezultatul tipizării sfînteniei, al raportării ei la o imagine tip idealizată, care pretinde un anumit mod de viață ce presupune asceza, postul, rugăciunea, contemplația, eventual înfăptuirea anumitor minuni. Conform acestei perspective asupra sfînteniei, sfîntii sunt niște oameni ce țin de trecut și de o anumită categorie, din care nu ar face parte toți oamenii, ci doar unii, favorizați, care s-au născut sfînti sau pentru a fi sfînti, percepție cu totul îndepărtată de concepția creștină, conform căreia toți oamenii, toți păcătoșii sunt chetați de Dumnezeu la sfîntenie. Da, este adevarat. Voievodul Stefan, om fiind, a făcut și păcate. Însă tot omul este supus păcatului, doar Mântuitorul

Hristos este fără de păcat. Ștefan însuși a avut conștiința păcatele sale, aşa cum se poate bine vedea din mărturisirea citată mai sus, în care vedem că el consideră înfrângerea ca pe o pedeapsă a lui Dumnezeu pentru păcatele sale. Însă Ștefan cel Mare, deși om cu păcate, și-a pus întreaga viață în slujba apărării țării sale și a credinței ortodoxe, în fața pericolului islamic. Este locul aici să emintim că și Sfântul Constantin cel Mare a fost om cu păcate, dar Biserica îl cinsteste împreună cu maica sa Elena, numindu-i sfânti împărați, „de Dumnezeu încoronati” și „întocmai cu Apostolii”⁴. Și Ștefan cel Mare ca și Constantin cel Mare au avut păcate, numai că ceea ce a prisosit în viața lor nu a fost păcatul, ci virtutea, binele. Au avut păcate, dar s-au străduit continuu să depășească starea de păcat, s-au pocăit pentru păcatele lor. Binele pe care ei l-au împlinit, punându-și persoana lor în slujba lui Dumnezeu și ajutând la răspândirea sau la apărarea credinței din poziția politică, pe care erau conștienți că Dumnezeu le-o încredințase, a cîntărît cu mult mai mult decât păcatele lor accidentale în ochii lui Dumnezeu care i-a proslăvit, ai oamenilor care i-au păstrat în memorie ca sfânti, și ai Bisericii care a consfințit această stare de fapt canonizându-i.

Imne închinate Binecredinciosului Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt

Apărător neînfricat al credinței și al patriei străbune, mare ctitor de locașuri sfinte, Stefane Voievod, roagă pe Hristos Dumnezeu să ne izbăvească din nevoi și din necazuri.

(Tropar)

Iubind pe Dumnezeu cu adevărat, slăvite Ștefane, sfinte biserici și mănăstiri ai înălțat; pe cei săraci ai ajutat și pe cei greșiti i-ai iertat. Pentru aceste fapte ale tale, Dumnezeu te-a înzestrat cu înțelepciune și putere ca să biruiești pe vrăjmașii țării tale și ai credinței creștinești. Drept aceea te cinstim și părinte te numim.

(Condac)

Ceea ce ar trebui însă să ne preocupe suntem români și ne ferim să ne vorbim limba? Cum îi vom învăța atunci pe copiii noștri să vorbească. Sfântul Ștefan cel Mare a fost un adevărat european pentru că și-a trăit și apără cu toată puterea identitatea româno-europeană pe care o avea. Și-a riscat viața aproape continuu pentru a-și apăra țara și credința. Ce facem noi cu țara și credința pe care le-am moștenit. Nu cumva uneori vrând să fim europeni și ecumeniști uitări că pentru asta trebuie să fim mai întâi români și ortodocși și nu cumva prea des ne vindem țara și credința – la care nu mai ținem – pentru un blid de linte? Ștefan a fost un adevărat model de conducător, de părinte al întregii țări. Cei care avem funcții de conducere, mai știm oare că trebuie să fim părinți ai celor care social, dar nu urman, sunt mai mici decât noi? Mai suntem ocrotitori sau doar exploataitori ai supușilor noștri? Ne mai îngrijim de binele lor vremelnic și veșnic sau urmărim doar folosul și propășirea noastră?

Sunt multe semnele de întrebare pe care le ridică o adevărată prăznuire a Binecredinciosului Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt. Pentru că dacă pomenirea sfintilor noștri se reduce pentru noi doar la a le împodobi mormintele și la a ne mândri cu ei, atunci întrăm chiar în categoria celor mușrați de Mântuitorul pentru exact acest lucru. Sigur Voievodul Ștefan cel Mare și Sfânt se bucură mult, văzând că nu l-am dat uitării, dar bucuria lui va fi cu mult mai mare dacă noi vom trăi și astfel păstra valorile pe care el s-a luptat, la fel ca atâtia înaintași ai noștri, pentru a ni le transmite nouă. Știind, după cuvântul Sfântului Ioan Gură de Aur că adevărată cinstire a sfintilor este imitarea lor, să-l urmăm și noi pe Binecredinciosul voievod Ștefan cel Mare și Sfânt în hotărârea de a lupta pentru înmulțirea binelui pe care să-l lăsăm moștenire urmașilor și urmașilor urmașilor noștri.

¹ N. Iorga, *Viața lui Ștefan cel Mare*, 1996, Editura pentru literatură, p. 8.

² Ioan Bogdan, *Documentele lui Ștefan cel Mare*, vol. II, București, 1913, p. 323, nr. CXLVIII, apud *Portret în istorie: Ștefan cel Mare și Sfânt (1504-2004)*, Editura „Mușatinii”, Sfânta Mănăstire Putna, 2003, p. 107.

³ N. Iorga, *Istoria lui Ștefan cel Mare*, București 1904, p. 179.

⁴ Vezi rânduiala de slujbă în Minei pentru 21 mai.

suntem români și ne ferim să ne vorbim limba? Cum îi vom învăța atunci pe copiii noștri să vorbească. Sfântul Ștefan cel Mare a fost un adevărat european pentru că și-a trăit și apără cu toată puterea identitatea româno-europeană pe care o avea. Și-a riscat viața aproape continuu pentru a-și apăra țara și credința. Ce facem noi cu țara și credința pe care le-am moștenit. Nu cumva uneori vrând să fim europeni și ecumeniști uitări că pentru asta trebuie să fim mai întâi români și ortodocși și nu cumva prea des ne vindem țara și credința – la care nu mai ținem – pentru un blid de linte? Ștefan a fost un adevărat model de conducător, de părinte al întregii țări. Cei care avem funcții de conducere, mai știm oare că trebuie să fim părinți ai celor care social, dar nu urman, sunt mai mici decât noi? Mai suntem ocrotitori sau doar exploataitori ai supușilor noștri? Ne mai îngrijim de binele lor vremelnic și veșnic sau urmărim doar folosul și propășirea noastră?

Postul lui Ștefan cel Mare și Sfânt*

Din sus de târgul Vasluiului, la Podul Înalt, ce-i mai zice și al lui Ștefan Vodă, tăbărâse ostile turcești multe ca frunza și iarbă. Ștefan, cu puțini oameni, le atinge calea... Dar cum să se încumeze el să sfarme o oaste atât de înfricoșitoare, când unui moldovean era să i se împotrivească trei turci?

– Doar o minune dumnezească mă va mândri, grăbi Ștefan înimoșilor săi oameni din jurul lui.

Sultanul turcesc avea la îndemâna călăreți neîntrecuți, pe cai arabești, iuți ca săgeata, tunuri îndemânatrice, cărora cele mari cetăți nu le stătuseră în cale, ieniceri plini de îngâmfare, obișnuiați cu războiu și cu biruință...

Ștefan se încumetă să ducă în față unei oștiri atât de puternice mai mult muncitorii pământului strămoșesc: oamenii de sapă și de plug, care aveau drept podoaba miteanul și sumanul zilelor de sărbătoare.

– Cu Dumnezeu înainte, dragii mei oameni, căci cu Dânsul numai va

putea să vină mândriu! strigă Ștefan voinicilor săi. Și, iute și neastămpărat cum era, sări cel dintâi în mijlocul turcilor. Și atunci, minune! S-au clătinat ienicerii nebiriți, s-au înfricoșat calăreții oțeliți și au amușit tunurile; iar sultanul a luat-o la fugă în josul țării către Dunărea bătrâna, pe unde venise. Iar Ștefan s-a întors fără mândrie în târgul Vasluiului, tot așa cum pornise, și a îngenunchiat înaintea altarului, aducând lui Dumnezeu laudă pentru acea biruință. A chemat în jurul său pe toți vitejii de la Podul Înalt, le-a dat ranguri mari în oștire, făcând boieri pe plugarii săi. Le-a poruncit să postească toți, cum va face și el timp de patru zile, numai cu pâine și apă.

– Dat veste în toată țara, ca nimeni să nu-i dea lui biruință aceea, ci numai lui Dumnezeu, că el – Ștefan – nu poate să se mândrească cu așa minune.

Î postit Moldova toată după porunca lui Ștefan Vodă și l-a numit poporul său drept credincios Sfântul Ștefan, aşa cum i se cădea.

* Din lucrarea *Ștefan cel Mare și Sfânt 1504-2004. Portret în legendă*, M-rea Putna 2003, pp. 86-87.

Lanuri

Aici erau doar lanuri, surioară,
Pământ mănos și afânat, în care
Cu ploi de lină binecuvântare,
Creșteau doar păpușoi odinoară.

Plugarii, când se apucau să-l are,
Găseau și oase în tărâna cea ușoară.
Eu cred, c' aici au trebuit să moară
În iaină, niște jertfe pe altare.

Și numele lor cine-l mai știe? ...
Cu săngele au adăpat câmpia
Și-au dat țărânei sfântă rodnicie.

Vezi tu? ... e iarăși însetată glia.
Dar vin acele vremi de bucurie
De care ne grăiește proorocia.

Farmec sfânt

Prietenă, ce farmec sfânt ne leagă
De locurile-acestea pe vecie?
Tot ce cuprinde zarea cenușie,
Ne e mai scump ca o ființă dragă.

Chilii, biserici, mănăstirea-nțreagă,
Cu zidurile albe colție
Ne scaldă sufletul în mila vie
A cerului, ca-ntr-o mireasmă vagă.

Aici la noi, sunt toate îmbibate,
Pământ și apă, zid și pomă și floare
În duioșia Maicii Prea Curate.

De-ar fi să ne lipsească dulcea boare,
De blândul loc de-am fi înstrăinaté,
Vezi? ... am simți că sufletul ne moare...

Itinerar pastoral 2002-2004 al Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Serafim

ITINERAR 2002

Octombrie

1 – Acoperământul Maicii Domnului: a slujit Sf. Liturghie în Catedrala mitropolitană din Nürnberg.

4 – a săvârșit Taina Sf. Maslu la Nürnberg.

5 – a săvârșit Taina Sf. Maslu în Parohia Mannheim.

6 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat la Mannheim (paroh: P.C. Pr. Ioan Popescu), cu o participare numeroasă de credincioși. Sub îndrumarea duhovnicească a Părintelui Popescu și prin lucrarea catehetică a D-nei Preotese, la Sf. Liturghie foarte mulți copii și tinerii s-au împărtășit (peste 30).

11 – a săvârșit Taina Sf. Maslu în Catedrala din Nürnberg.

12 – împreună cu P.C. Pr. Teofil Herineanu, a săvârșit Taina Cununiei

tinerilor: Kast Mirela și Calinic, Tatu Sonia și Adrian și Drotleff Adina și Christian.

13 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat în Parohia „Buna Vestire” din München. Din soborul slujitor au făcut parte P.C. Preoți Simion Felecan (paroh) și Gheorghe Bota și Diaconii Adrian Sandu și Dumitru Dura. După Sf. Liturghie, Î.P.S. Sa a avut o întâlnire cu Consiliul parohial la care s-a hotărât intensificarea eforturilor de procurare a unei biserici proprii. Seara a participat la slujba Privegherii Cuvioasei Paraschiva în Catedrala din Nürnberg.

14 – Sf. Cuv. Paraschiva de la Iași: a slujit Sf. Liturghie și a predicat în Catedrala mitropolitană din Nürnberg.

18 – a săvârșit Taina Sf. Maslu în Catedrala din Nürnberg.

20 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat la Aachen (paroh: P.C. Pr. Alexandru Pop).

Cu prilejul împlinirii a zece ani de la amenajarea unei Capele ortodoxe la Kevelaer a slujit Vecernia în această capelă, cu participarea mai multor episcopi ortodocși și catolici. La festivitatea care a urmat, Î.P.S. Sa a vorbit despre „Deschiderea ecumenică a Bisericii Ortodoxe Române”.

22-25 – a participat la Morges (Elveția) la întâlnirea anuală a episcopilor apropiati de Mișcarea Focară. A ținut referatul „Unitatea Bisericii și primatul din punct de vedere ortodox”. Au participat cca. 40 de episcopi ortodocși, catolici, anglicani și luterani din Europa,

America și Asia.

25 – a săvârșit Taina Sf. Maslu în Catedrala din Nürnberg și slujba Privegherii Sf. Mucenic Dimitrie.

26 – Sf. Mare Mucenic Dimitrie: a slujit Sf. Liturghie și a predicat în Catedrala mitropolitană din Nürnberg. Seara, a

săvârșit slujba Privegherii Sf. Dimitrie cel Nou, ocrotitorul Bucureștiului.

27 – Sf. Cuv. Dimitrie cel Nou: a slujit Sf. Liturghie, în sobor de șapte preoți și doi diaconi, și a predicat la Nürnberg cu prilejul hramului parohiei (paroh: P.C. Pr. Teofil Herineanu). Au participat foarte mulți credincioși (peste 400), printre care și D-na Consul Tia (München). După Sf. Liturghie a săvârșit o frumoasă troiță sculptată de Ionel Mage și Simion Crasiuc, donată de către „Fundația Română George Pomuț” din Timișoara, în memoria eroilor români căzuți în afara granițelor României.

Troița a fost adusă de Părintele Stelian Borza, D-l Ing. Alexandru Hernea și D-na Procuror Carmen Martinov. A urmat o frumoasă agapă oferită de parohie, la care și-a dat concursul formația de muzică „A 2” din Nürnberg, în frunte cu D-l Ing. Alexandru Schäfer Gärleanu, D-l Alfred Toll și Ciprian Popa. Sărbătoarea de la Nürnberg a fost mediatizată de „Radio Z” – Nürnberg, Redacția în limba română „Luceafărul” (Alexandru Schäfer Gärleanu, Răzvan Morea și Călin Hofmann), „Televiziunea Română Internațională” (Doina Lăcătuș și Alexandru Ciornoi), „Radio România Actualitate” (Mălină Andronescu) și „Radio Doina” din Iugoslavia (Drăgan Iepurovici).

29-30 – a vizitat Mănăstirea ortodoxă de la Bussy en Othe (Franța), unde a adresat cuvânt de învățătură maicilor de aici.

Noiembrie

1-3 – a participat la Congresul Fraternității Ortodoxe din Europa Occidentală la St. Laurent sur Sevre (Franța). În cadrul Congresului a animat un atelier pe tema „Biserica Ortodoxă și Bisericile Orientale precădenești”.

3 – împreună cu mai mulți ierarhi, preoți și diaconi și cu participarea a peste 800 de credincioși a slujit Sf. Liturghie în catedrala din St. Laurent sur Sevre.

5-7 – a participat la Suceava la o întâlnire interconfesională organizată de Asociația „St. Gerhard Werk” din Stuttgart și Arhiepiscopia Sucevei pe tema alcătuirii unui Martirologiu creștin al României sec. XX.

8 – Sf. Arhangeli Mihail și Gavriil: a slujit Sf. Liturghie și a predicat în biserică Mănăstirii Sucevița.

10 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat în aceeași mănăstire.

11 – a vizitat Mănăstirea Putna.

12 – a vizitat Mănăstirea Parva (jud. Bistrița Năsăud) unde a slujit Sf. Liturghie și Taina Sf. Maslu cu o participare foarte numerosă. A adresat cuvânt de învățătură.

13 – a slujit Taina Sf. Maslu, Priveghere și Sf. Liturghie în Mănăstirea Piatra Fântânele (jud. Bistrița Năsăud). A adresat cuvânt de învățătură.

14-20 – împreună cu episcopul evanghelic Rolf Koppe, șeful Relațiilor Externe ale Bisericii Evanghelice din Germania, a condus cea de-a X-a întâlnire de dialog între Biserica Ortodoxă Română și Biserica Evanghelică din Germania pe tema „Unitate și pluralitate”, desfășurată la Sediul Arhiepiscopiei Clujului. Au participat 20 de teologi români și germani. Printre aceștia s-a numărat și P.C. Pr. Prof. Dr. Mircea Basarab. La Cluj-Napoca, delegația a fost primită de Î.P.S. Arhiepiscop Bartolomeu care a prezentat ediția jubiliară a Bibliei (comentate) în diortosirea Î.P.S. Sale.

17 – a slujit Sf. Liturghie împreună cu Î.P.S. Bartolomeu al Clujului în Catedrala arhiepiscopală din Cluj și a adresat cuvânt de învățătură mijlocoșilor prezenți.

19 – a ținut la Cluj-Napoca conferința „Filocalia în viața credinciosului” la care au participat foarte mulți tineri. A dat un interviu la Radio „Renașterea”.

21 – Intrarea în Biserică a Maicii Domnului: a slujit Sf. Liturghie și a predicat în Biserica Sf. Nicolae (a studenților) din București. Seara, în marea aulă a Palatului Patriarhal, în prezența P.F. Părinte Patriarh Teoctist și a altor membri ai Sfântului Sinod și cu participarea unui număr foarte mare de tineri, a ținut conferința „Renașterea filocalie din sec. XVIII și influența ei asupra vieții liturgice”.

22 – a ținut la Iași pentru tinerii din ASCOR conferința „Mărturisirea lui Hristos într-o lume secularizată”.

24 – a slujit Sf. Liturghie, împreună cu Î.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei, în biserică Mănăstirii de la Durău și a predicat.

25 – împreună cu Î.P.S. Daniel a vizitat mai multe așezăminte de asistență socială din cuprinsul Mitropoliei Moldovei și Bucovinei.

26-27 – a luat parte la lucrările Sfântului Sinod al BOR.

27 – a înregistrat un interviu la Radio „România Actualitate” pentru Ziua Națională a României.

29 – a slujit Taina Sf. Maslu și slujba Privegherii (Vecernia cu Litie și Utrenia) Sf. Apostol Andrei în

Catedrala mitropolitană din Nürnberg. **30 – Sf. Apostol Andrei**, ocrotitorul României: a slujit Sf. Liturghie și a predicat la Würzburg cu prilejul hramului parohiei. Din sobor au făcut parte P.C. Preoți: Prof. Dr. Vasile Stanciu (Cluj-Napoca), Drd. Costel Hăbelea (paroh), Dr. Mihaiță Bratu (Stuttgart), Drd. Alexandru Gherasim (Offenburg) și diaconii Gavrilă Vârva și Aurel Someșean (Cluj-Napoca) și Calinic Vintilă (Centrul eparhial). În cadrul Sf. Liturghii a hirotonit întru diacon pe Tânărul teolog Vasile Crețu, doctorand la Facultatea de Teologie Catolică din Strasbourg. Răspunsurile la Sf. Liturghie au fost date de Corul

Seara, s-a rugat în biserică parohiei românești din Berlin împreună cu P.C. Pr. Dr. Constantin Mihoc și cu foarte mulți credincioși veniți într-ună intâmpinare î.P.S. Sale. A răspuns, de asemenea, întrebărilor puse de credincioși.

5 – a săvârșit, în Catedrala mitropolitană, slujba privegherii Sf. Ierarh Nicolae.

6 – Sf. Ierarh Nicolae: a slujit Sf. Liturghie și a predicat la Nürnberg. Seara, a săvârșit Taina Sf. Maslu în aceeași biserică.

7 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat în noua parohie din Dingolfing. La sfârșitul Sf. Liturghii a instalat pe P.C.

Decembrie

1 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat la Offenbach am Main cu participare foarte numerosă. Din soborul slujitor au făcut parte P.C. Preoți: Ștefan Anghel (paroh), Dorin Petruș (Gißen), Sinică Iancu Florea (Koblenz) și Ierodiacaon Calinic Vintilă. Răspunsurile la Sf. Liturghie au fost date de Corul „Deisis” al teologilor din Alba Iulia. A urmat o agapă oferită de parohie.

8 – a slujit Sf. Liturghie în sobor numeros de preoți și diaconi la Viena (paroh P.C. Pr. Dr. Nicolae Dura). Răspunsurile au fost date de corul studenților teologi din Cluj-Napoca, sub conducerea P.C. Pr. Prof. Dr. Vasile Stanciu. Pe lângă multimea de credincioși a participat și corpul profesoral al Facultății de Teologie din Oradea în frunte cu P.C. Arhidiacaon Prof. Dr. Constantin Voicu, decanul facultății. După Sf. Liturghie, a săvârșit clopoțele noii biserici din Viena. La acest eveniment au fost de față reprezentanți ai autorităților locale, Ambasadorii români Dr. Traian Chebeleu și Liviu Bota, maestrul Tudor Gheorghe... Seara, a participat

Drd. Casian Bărnău ca paroh, înmânându-i Sf. Evanghelie, Sf. Cruce și cheia bisericii. A urmat o agapă oferită de parohie.

în Biserica catolică „Zămislirea Maicii Domnului” din Viena la concertul susținut de Maestrul Tudor Gheorghe și de Corul „Predania” din Cluj. În continuare, a participat la messa festivă la care a ținut predica în lb. germană.

10 – a primit vizita D-nei Eva Warzniski de la Fundația „Renovabis” din Freising în legătură cu unele proiecte comune.

14 – a participat la Universitatea din Strasbourg la susținerea tezei de doctorat al D-nei preotese Luminița Bratu, promovată doctor în istorie cu calificativul maxim și cu felicitările juriului.

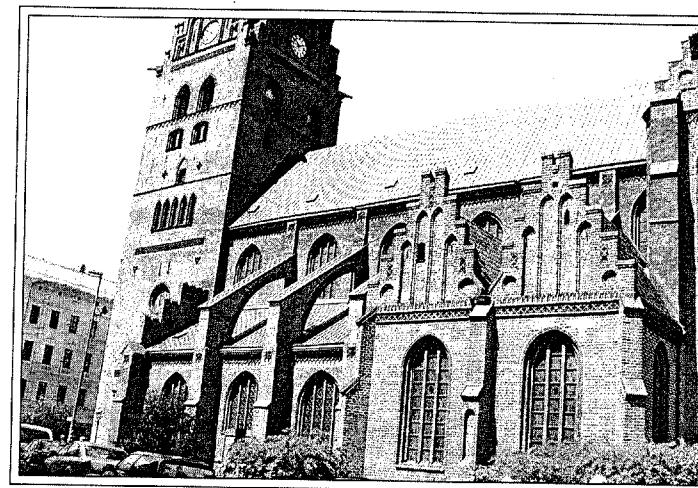
15 – a slujit Sf. Liturghie la Offenburg împreună cu P.C. Preoți Ionel Nemeș (Konstanz) și Iosif Dobârta (Paris). În cadrul Sf. Liturghiei a hirotonit pe P.C. Diacon Vasile Crețu, doctorand în teologie la Strasbourg. La sfârșitul Sf. Liturghiei l-a instalat oficial ca nou paroh la Offenburg (după întoarcerea în România a P.C. Pr. Drd. Alexandru Gherasim) și i-a înmânat Sf. Evanghelie, Sf. Cruce și cheile bisericii. A urmat o agapă oferită de parohie. Seara, a primit în Catedrala din Nürnberg colinda corului catedralei din Sighișoara.

18 – a primit o delegație de credincioși de la Düsseldorf, în frunte cu P.C. Pr. Mihai Bross.

20 – a făcut o vizită la mănăstirea de surori evanghelice de la Selbitz, unde a prezentat Biserica Ortodoxă și spiritualitatea ei. Maica Marina, îndrumătoarea școlii de pictură „Sf. Luca” de la Centrul eparhial, a prezentat comunității icoana ortodoxă.

22 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat în Catedrala din Nürnberg. După Sf. Liturghie, în fața troiței din curtea Mitropoliei, s-a oficiat o slujbă de pomenire a martirilor care s-au jertfit pentru libertate și dreptate în Revoluția din 1989 împotriva dictaturii comuniste.

25 – Nașterea Domnului: a slujit Sf. Liturghie și a predicat la Düsseldorf (paroh P.C. Pr. Ioan Hodoș) cu o participare numeroasă de credincioși. A urmat o frumoasă agapă oferită de parohie.

multimii de credincioși prezenți la hram.

27 – Sf. Arhidiacon Ștefan: a slujit Sf. Liturghie și a predicat la Nürnberg. Răspunsurile la Sf. Liturghie au fost date de un grup de cca. 50 de studenți din Iași, în drum spre Franța. A urmat o agapă oferită de Centrul eparhial grupului de tineri.

29 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat la Karlsruhe (paroh P.C. Pr. Drd. Marius Mezinca) cu participare numeroasă. A urmat o agapă oferită de credincioși.

31 – a slujit în Catedrala din Nürnberg la cumpăna dintre ani (miezul noptii) privegherea de noapte a praznicului Tăierii împrejur și a Sf. Vasile cel Mare precum și Acatistul Sfintei Treimi.

ITINERAR 2003

Ianuarie

1 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat în Catedrala din Nürnberg. La sfârșitul Sf. Liturghiei s-a oficiat un „Te Deum” de mulțumire pentru anul care a trecut apoi s-au citit Molitvele Sf. Vasile cel Mare.

3 – a slujit Taina Sf. Maslu în Catedrala din Nürnberg.

5 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat

în Catedrala din Nürnberg. La sfârșitul Sf. Liturghiei a săvârșit sfintirea mare a apei. Seara, a oficiat Privegherea praznicului Botezului Domnului.

6 – Botezul Domnului: a slujit Sf. Liturghie și a predicat în Parohia „Buna Vestire” din München. Din soborul slujitor au făcut parte P.C. Preoți: Arhim. Sofian, Simion Felecan (paroh), Gheorghe Bota și diaconii

Adrian Sandu și Dumitru Dura. În continuarea Sf. Liturghiei s-a săvârșit Aghiazma mare. Seara, a săvârșit Privegherea Sf. Ioan Botezătorul în biserică din Nürnberg.

7 – Sf. Ioan Botezătorul: a slujit Sf. Liturghie și a predicat în Catedrala din Nürnberg.

10 – a slujit Taina Sf. Maslu în Catedrala din Nürnberg.

11 – a slujit Sf.

Liturghie și a predicat în parohia de la Koblenz (paroh: P.C. Pr. Sinică Florea Iancu). Pe lângă credincioșii români au participat reprezentanți ai episcopiei catolice de Trier (Prof. Dr. Schmit) și ai „Ajutorului Maltez”. În continuarea Sf. Liturghiei s-a săvârșit Aghiasma mare. A urmat o frumoasă agapă oferită de parohie.

12 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat la Köln (paroh: P.C. Pr. Lazăr Mitu) cu participare foarte numeroasă. A săvârșit, de asemenea, botezul pruncilor Andreas și Cristina.

17 – a slujit Taina Sf. Maslu în Catedrala din Nürnberg.

18 – a primit pe domnii Dr. Arhit. Gheorghe Săsărmă, Arhit. Dan Ciudin, Ing. Virgiliu Petala din München, fondatorii Ligii Asociațiilor Româno-Germane din Germania (LARG).

19 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat la Ingolstadt (paroh: P.C. Pr. Adrian Vasilache). A urmat o frumoasă agapă oferită de parohie.

21 – a participat la Hannover la întrunirea anuală dintre episcopii ortodocși din Germania și conducerea Bisericii Evangelice (EKD).

23 – a participat la o masă rotundă de pregătire a „Zilei religiilor” programată pentru 23 sept. 2003 la Nürnberg.

24 – a slujit Taina Sf. Maslu în Catedrala din Nürnberg.

25 – a dat un interviu postului de radio Vatican (în lb. germană) despre poziția ortodoxă față de război.

26 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat în Catedrala din Nürnberg. Seara, a participat în biserică Frauenkirche din Nürnberg la o rugăciune ecumenică pentru pace. Î.P.S. Sa a fost însoțit de P.C. Pr. Teofil Herineanu, consilier economic.

30 – Sf. Trei Ierarhi: a slujit Sf. Liturghie și a predicat la Nürnberg. După masă, a participat la festivitatea de început de an organizată de Diakonia Bisericii Evangelice din Neuendettelsau. Au fost de față personalități ale vieții religioase, economice și politice din Bavaria precum și președintele Germaniei Johannes Rau. Î.P.S. Sa a fost însoțit de P.C. Pr. Teofil Herineanu.

31 – a slujit Taina Sf. Maslu în Catedrala din Nürnberg.

7 – a slujit Taina Sf. Maslu în Catedrala din Nürnberg.

9 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat la Nürnberg.

14 – a slujit Taina Sf. Maslu și a predicat la Berlin (paroh: P.C. Pr. Dr. Constantin Mihoc).

15 – a participat la Berlin alături de episcopii ortodocși din Germania la o ședință a KOKiD (Comisia Bisericii Ortodoxe din Germania).

Seara, împreună cu P.C. Pr. Dr. Constantin Mihoc, a săvârșit noua ambasadă română din Berlin. A ținut un cuvânt ocasional. Au participat numeroși invitați.

16 – Duminica Ortodoxiei – a slujit Sf. Liturghie, împreună cu episcopii ortodocși din Germania, în Catedrala rusă din Berlin. La sfârșit a adresat un scurt cuvânt de învățătură.

21 – a slujit Taina Sf. Maslu în Catedrala din Nürnberg.

22 – a slujit Sf. Liturghie la Nürnberg. Răspunsurile au fost date de corul

Februarie

2 – Întâmpinarea Domnului: a slujit Sf. Liturghie și a predicat în Düsseldorf la Parohia Ortodoxă Română din Ruhrgebiet, care a fost primită în jurisdicția Mitropoliei noastră pe data de 14 ian. 2003. La sfârșitul Sf. Liturghiei a instalat ca preot paroh pe P.C. Pr. Michael Bross. Au participat foarte mulți credincioși care s-au bucurat de primirea parohiei în Mitropolia noastră și de numirea Părintelui Michael ca preot paroh. A urmat o frumoasă agapă.

7 – a slujit Taina Sf. Maslu în Catedrala din Nürnberg.

9 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat la Stuttgart, cu o prezență deosebit de numeroasă. Din soborul slujitor au făcut parte P.C. Preoți: Dr. Mihai Bratu (paroh), Mircea Neagu (Schwäbisch Gmünd) și Drd. Vasile Crețu (Offenburg) și Diacon Dumitru Dura. Au participat, de asemenea, reprezentanți ai Episcopiei evanghelice din Stuttgart. A urmat o frumoasă agapă.

13 – a participat la o reunire împreună cu decanul catolic Theo Keller al orașului Nürnberg și alți preoți și consilieri ai Decanatului.

14 – a slujit Taina Sf. Maslu în Catedrala din Nürnberg.

16 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat

parohiei germanofone „Sf. Andrei” din München. A primit apoi pe credincioșii germani cu care s-a întreținut îndelung despre Ortodoxia în Germania. După masă, a primit în biserică din Nürnberg un grup de elevi din Erlangen, însoțiți de părinți și profesori, cărora le-a prezentat pictura bisericii și Liturghia ortodoxă.

23 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat la Parohia Buna-Vestire din München cu prilejul hramului. Din soborul slujitor au făcut parte P.C. Preoți: Simion Felecan (paroh), Gheorghe Bota și Diaconii Adrian Sandu și Dumitru Dura. După masă, a prezisat o ședință a Consiliului parohial.

24 – a slujit Privegherea praznicului Buna-Vestire în Catedrala din Nürnberg.

25 – Buna-Vestire: a slujit Sf. Liturghie și a predicat la Nürnberg. La Sf. Liturghie au participat pe lângă credincioșii români un grup de evanghelici și catolici (cca. 30) din Stuttgart conduși de Prof. Maria Pleșa. La sfârșitul Sf. Liturghiei s-a întreținut cu grupul ecumenic despre pictura bisericii și spiritualitatea ortodoxă.

27 – a fost primit de P.F. Părinte Patriarh Teoctist în legătură cu apropiata vizită a P.F. Sale în Germania.

28-29 – a participat la București la o întâlnire a reprezentanților Confesiunilor creștine din România în legătură cu alcătuirea unui Martirologiu al României creștine din sec. XX. Inițiativa alcătuirii Martirologiului aparține Asociației catolice Sf. Gerhard din Stuttgart, care a și organizat întâlnirea de la București. A dat interviuri la mai multe posturi de televiziune din București.

29 – la invitația tinerilor ortodocși din Brașov (ASCOR) a ținut o conferință despre „Ortodoxia în actualitate”. Au participat numeroși tineri și credincioși din Brașov, care au pus și multe întrebări.

30 – a slujit Sf. Liturghie în sobor numeros de preoți și a predicat pe locul viitoarei catedrale din Făgăraș, cu participarea unei mari mulțimi de credincioși. Au fost de față primarul orașului precum și alte autorități

Aprilie

locale. După Sf. Liturghie, a participat la sediul Asociației Negru Vodă la Trier, Dr. Reinhard Marx.

14 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat la Luxembourg (paroh: P.C. Pr. Drd. Constantin Duțuc) cu participare numeroasă. La sfârșitul Sf. Liturghiei a oferit Crucea Patriarhală din partea P.F. Părinte Patriarh Teoctist al României Mgr. Matthias Schilz, vicar general al Arhiepiscopiei de Luxemburg și Părintelui Pierre Ries. Au fost, ca totdeauna, prezenti și membrii Ambasadei Române din Luxembourg. La sfârșit a săvârșit botezul pruncului Patrick Adrian Claus.

16 – a făcut o vizită la Röttenbach la Asociația de binefacere „Christ sein heute”.

17 – a săvârșit Pavecernița Mare în Catedrala mitropolitană în limba germană împreună cu un grup ecumenic din Nürnberg. Seara a primit un alt grup ecumenic din Nürnberg, interesat de valorile Ortodoxiei.

21 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat la Tübingen cu participare foarte numeroasă. La sfârșitul Sf. Liturghiei a săvârșit noul iconostas al bisericii executat prin osteneala P.C. Pr. Dr. Florian Duță și a credincioșilor din Tübingen și împrejurimi. A hirotesit într-o iconostas stavrofor pe Părintele Florian Duță și a înmânat Gramate mitropolitane credincioșilor care s-au implicat în realizarea iconostasului. La Sf. Liturghie a participat și D-l Dr. Laurențiu Tănase, Ministrul Secretar de Stat pentru Culte. A urmat o

interreligioasă pe tema: „Pace și Dreptate din punct de vedere ortodox”.

10 – slujește Sf. Liturghie în Catedrala din Nürnberg și prezidează lucrările Adunării eparhiale. Slujește Vecernia și ipopsifereia P.Cuv. Arhim. Sofian.

11 – slujește Sf. Liturghie în Catedrala din Nürnberg în sobor mare de ierarhi (12), preoți și diaconi (cca. 90) și cu participarea a cca. 1500 de credincioși.

12 – vizită la Regensburg și Berlin (întâlnire cu credincioșii români).

13 – vizită la Cardinalul Sterzinski al

Berlinului, la Președintele Germaniei, D-l Johannes Rau, și la Ambasada română din Berlin.

23 – Sf. Mare Mc. Gheorghe: a slujit Sf. Liturghie și a predicat în Catedrala mitropolitană din Nürnberg.

26 – a participat la Garmisch-Partenkirchen la întâlnirea D-lui Ion Iliescu, Președintele României, cu membri ai comunităților românești din Germania.

27 – a făcut o vizită Arhiepiscopului de Salzburg, Dr. Georg Eder. După masă, s-a întâlnit cu D-l Mag. Michael Neureiter, Membru în Parlamentul Landului. I.P.S. Sa a fost însoțit de P.C. Pr. Dr. Dumitru Vizeanu.

28 – Floriile: a slujit Sf. Liturghie și a predicat la Salzburg (paroh: Pr. Dr. Dumitru Vizeanu), în prezența unui număr foarte mare de credincioși și a multor oaspeți ecumenici. A urmat o frumoasă agapă.

29-31 – participă în Berlin la zilele ecumenice ale Bisericii cu o meditație biblică în Gedenkiskirche, la o masă rotundă pe tema „Liturghie și spiritualitate” și la o întâlnire

Mai

2 – interviu la Radio Bavaria. Slujește Taina Sf. Maslu în Catedrala din Nürnberg.

4 – slujește și predică în Catedrala din Nürnberg.

8-14 – îl însoțește pe Prea Fericitul Părinte Patriarh Teoctist în vizita sa pastorală și ecumenică în Germania.

8 – slujește Vecernia în Domul catolic din München în prezența P.F. Părinte Patriarh Teoctist și a Cardinalului Wetter, cu participarea a peste o mie de credincioși, îndeosebi români.

9 – vizită la episcopul evanghelic Dr. Johannes Friedrich și la Universitatea din München (Facultatea de Teologie Ortodoxă). Primește în Catedrala din Nürnberg pe

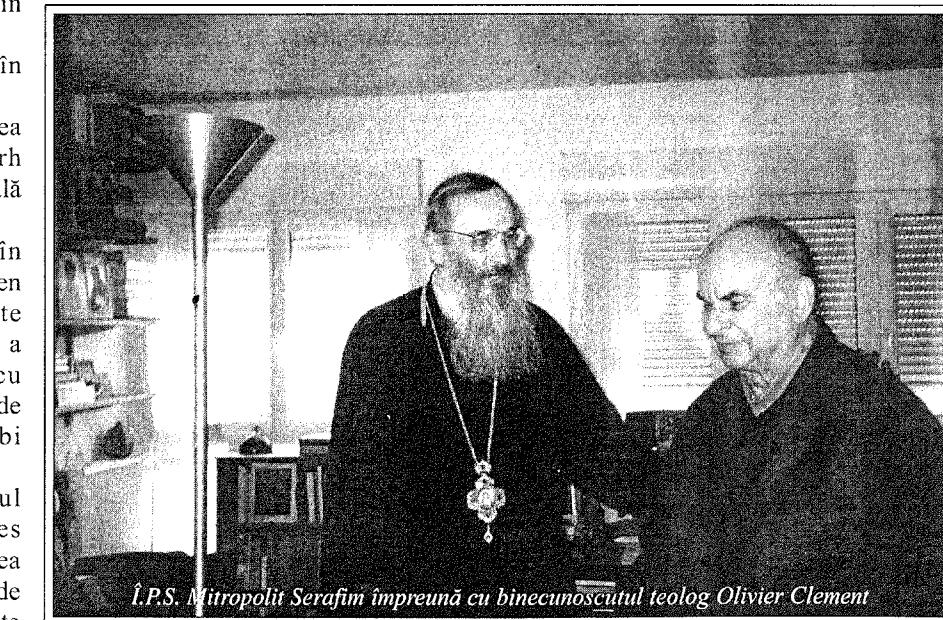
Ministrul de interne al Bavariei, D-l Dr. Günther Beckstein.

10 – slujește Sf. Liturghie în Catedrala din Nürnberg și prezidează lucrările Adunării eparhiale. Slujește Vecernia și ipopsifereia P.Cuv. Arhim. Sofian.

11 – slujește Sf. Liturghie în Catedrala din Nürnberg în sobor mare de ierarhi (12), preoți și diaconi (cca. 90) și cu participarea a cca. 1500 de credincioși.

12 – vizită la Regensburg și Berlin (întâlnire cu credincioșii români).

13 – vizită la Cardinalul Sterzinski al

I.P.S. Mitropolit Serafim împreună cu binecunoșcutul teolog Olivier Clement

interreligioasă pe tema: „Pace și Dreptate din punct de vedere ortodox”.

Iunie

1 – slujește Sf. Liturghie și predică la Berlin (paroh: P.C. Pr. Dr. Constantin Mihoc).

3 – participă, împreună cu P.C. Pr. Teofil Herineanu, în biserică St. Sebald din Nürnberg la tradiționala primire de Rusalii organizată de

Biserica Evangelică.

5 – Înălțarea Domnului: slujește Sf. Liturghie și predică în Catedrala din Nürnberg.

6 – slujește Taina Sf. Maslu în Catedrala din Nürnberg.

8 – participă la Marktredwitz-Brand la hirotonia Părintelui Dr. Jürgen Henkel, consilier cu probleme juridice al Mitropoliei, și rostește un cuvânt ocasional.

11 – primește o delegație de la Oradea în frunte cu P.S. Episcop Petroniu Sălăjeanul.

13 – slujește Vecernia la Göteborg – Suedia (paroh: P.C. Pr. Drd. Culae Enache).

15 – Pogorârea Duhului Sfânt: slujește Sf. Liturghie și predică la Stockholm (paroh P.C. Pr. Drd. Toader Doroftei).

18 – împreună cu P.S. Sofian, face o vizită Arhiepiscopului de Uppsala Dr. Karl Gustav Hammar.

19 – sfîrșește împreună cu P.S. Sofian Ambasada română din Stockholm.

Preoți Florin Chelemen (paroh) și Ioan Tiric (Hunedoara) și Diacon Dumitru Dura. A urmat o frumoasă agapă oferită de parohie.

Iulie

2 – primește un grup de studenți germani în frunte cu Pr. Prof. Dr. Karl Felmy (Erlangen).

5 – participă în Dortmund la o ședință a KOKiD cu participarea episcopilor ortodocși din Germania.

6 – slujește Sf. Liturghie și predica la Dortmund (paroh P.C. Pr. Ioan Hodoș).

13 – slujește Sf. Liturghie și predica la Linz (paroh P.C. Pr. Dr. Dumitru Vieuianu), cu participare foarte numeroasă. A urmat o frumoasă agapă.

18 – participă la Sf. Liturghie și predica la Mănăstirea Râmeț (jud. Alba).

19 – participă la slujba privegheriei la Mănăstirea Rohia (jud. Maramureș) și adreseză cuvânt de învățatură.

20 – **Sf. Prooroc Ilie:** împreună cu P.S. Episcop Justinian al Maramureșului

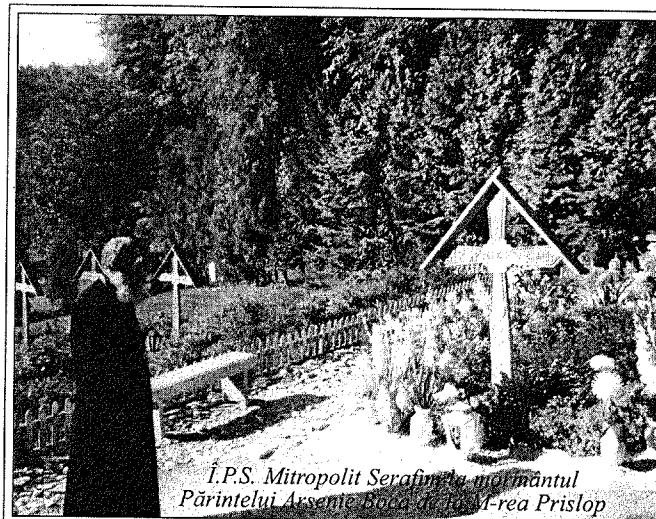
sfințește noua biserică a Mănăstirii Sf. Ilie de la Dealul Mare (Tg. Lăpuș). Rostește cuvânt de învățatură pentru mii de credincioși prezenți. Piatra fundamentală a bisericii a fost pusă de Î.P.S. Sa în anul 1992. Seară, slujește Vecernia în subsolul noii catedrale din Baia Mare alături de P.S. Episcop Justin Sigheteanul și rostește cuvânt de învățatură.

21 – vizitează Mănăstirea Bârsana (jud. Maramureș) și adreseză obștii cuvânt de învățatură.

24 – participă la Sf. Liturghie și predica la Mănăstirea Turnu (jud. Vâlcea).

25 – participă la Sf. Liturghie la Mănăstirea Bistrița (jud. Vâlcea) și adreseză cuvânt de învățatură.

27 – **Sf. Pantelimon:** slujește Sf. Liturghie și predica la Mănăstirea Sf. Maria din Techirghiol cu prilejul hramului (duhovnic P.Cuv. Arhim. Arsenie Papacioc).

August

3 – slujește Sf. Liturghie și predica în biserică din Eforie Sud.

6 – **Schimbarea la Față:** slujește Sf. Liturghie și predica la Mănăstirea Techirghiol.

9 – participă la Mangalia la o întâlnire cu românii din Diaspora organizată de TVR1 cu genericul: „Vino în vacanță acasă”. A făcut o prezentare a rolului Bisericii în Diaspora. A participat și Primul ministru al României, D-l Adrian Năstase, care s-a adresat timp de două ore participanților și a răspuns întrebărilor acestora.

10 – slujește Sf. Liturghie și predica la Mănăstirea Techirghiol.

11 – este primit de P.F. Părinte Patriarh Teocist la București. Înregistrează mai multe emisiuni la Radio România Actualitate.

12 – Participă la slujba de priveghere a Părintelui Prof. Dr. Constantin Galeriu la Biserică Sf. Silvestru din București. Rostește cuvânt de învățatură.

13 – slujește Sf. Liturghie la Biserică Sf. Silvestru din București după care

15 – **Adormirea Maicii Domnului:** slujește Sf. Liturghie și predica la Mănăstirea Parva (lângă Năsăud) cu participarea a mii de credincioși. Seară participă la Priveghere iar la miezul nopții slujește Taina Sf. Maslu.

17 – slujește Sf. Liturghie și predica în satul natal Boholț (Făgăraș). Oficiază un Parastas pentru părinții Î.P.S. Sale. Face o vizită Î.P.S. Mitropolit Dr. Antonie al Transilvaniei la Sibiu. Seară, este invitatul emisiunii „Flori de Pateric” al televiziunii locale Evenimentul din Sibiu, unde timp de trei ore răspunde întrebărilor adresate de producător (Pr. Cătălin Dumitrean) și de telespectatori.

18 – popas la Mănăstirea Prislop (jud. Hunedoara). Slujește Taina Sf. Maslu și predica (aici se află Peștera Sf. Ioan de la Prislop și mormântul Părintelui Arsenie Boca, mare duhovnic, † 1989).

21 – primește un grup de tineri (45) călători spre Taize (Franța), conduși de Părintele Serafim de la Mănăstirea Crasna (jud. Prahova).

23 – primește un grup de 50 de pelerini de la Iași.

24 – slujește Sf. Liturghie și predica în Catedrala din Nürnberg.

29 – Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul: slujește Sf. Liturghie împreună cu Î.P.S. Mitropolit Iosifal Europei Occidentale și Meridionale în Catedrala din Nürnberg.

31 – slujește Sf. Liturghie și predica la Schwäbisch Gmünd (paroh: P.C. Pr. Mircea Neagu). Săvârșește slujba Cununiei credincioșilor Jenia și Dorel Lupan.

Septembrie

2 – a dat prin telefon un interviu la Radio Vatican în legătură cu sărbătorirea a 25 de ani de pontificat a Papei Ioan Paul al II-lea.

6 – primește un grup de pelerini de la Biserică Icoanei din București.

7 – slujește și predica la Koblenz (paroh: P.C. Pr. Sinică Iancu Florea).

8-9 – participă la Aachen la întunirea internațională „Oameni și religii” organizată de Comunitatea S. Egidio din Roma. Susține un referat pe tema: „Die Alten und der Erwerb des wahren

Friedens”. Au participat peste 500 de delegați oficiali din partea tuturor Bisericii și marilor Religii. Acordă un interviu la postul de radio Deutsche Welle.

10 – alături de alți episcopi ortodocși din Germania participă la Köln la o întâlnire cu Sanctitatea Sa Patriarhul Ignatie IV al Antiochiei și întregului Orient.

13 – slujește Sf. Liturghie și predica la Regensburg (paroh: P.C. Pr. Drd. Alexandru Câmpeanu). Botează pe pruncul Cristian Tiberiu Kiss.

14 – **Înălțarea Sf. Crucii:** slujește Sf. Liturghie și predica la Viena (paroh: P.C. Pr. Prof. Dr. Nicolae Dura) cu participare deosebit de numeroasă.

Săvârșește un Parastas la Crucea istorică din Viena ridicată cu 320 de ani în urmă de Domnitorul Șerban Cantacuzino al Țării Românești întru pomenirea soldaților români căzuți aici. 15-19 – participă la Mănăstirea Bose (Torino – Italia) la un Congres internațional pe tema Moștenirea spirituală a Părinților din deșertul Gaza ca și pe tema Sinodul Bisericii Ruse din 1917-1918.

18 – acordă un interviu postului național italian de televiziune (RAI) pe tema: „Așteptările unui ortodox de la viitorul Papă al Romei”.

21 – slujește Sf. Liturghie și predica la Nürnberg.

23 – participă la manifestările prilejuite de „Ziua religiilor” ținute la Nürnberg. Ține în biserică Sebaldus o meditație despre „Frieden und Gerechtigkeit”.

24 – săvârșește în Catedrala din Nürnberg slujba înmormântării D-lui Ing. Alexandru Grigorescu și rostește cuvânt de învățatură.

25 – primește Corul seminaristilor din Cluj-Napoca.

27 – înregistrează prin telefon pentru Radio România Actualitate – Viața spirituală o emisiune despre iubirea vrăjmașilor. Seară, slujește Taina Sf. Maslu împreună cu P.C. Pr. (paroh) Drd. Marius Mezinca la Karlsruhe.

28 – slujește Sf. Liturghie și predica la Karlsruhe (paroh: P.C. Pr. Drd. Marius Mezinca). Botează pe pruncă Anastasia Nenciu, cu participare foarte numeroasă.

Octombrie

3 – participă la o emisiune în direct a postului de Radio România Internațional.

5 – slujește și predica la Hannover (paroh P.C. Pr. Dr. Vasile Florea), cu participare deosebit de numeroasă.

Bugner și Diaconul Dumitru Dura. La sfârșitul Liturghiei, un grup de copii din orașul Victoria (jud. Brașov), îndrumați de Pr. Octavian Smădu au prezentat un concert de batere tocii, foarte apreciat de credincioși, precum și o expoziție de icoane pictate pe sticlă. A înmănat Crucea patriarhală pentru mireni credincioșilor: Arhit. Ion Ionescu, Ing. Dragoș Boghian, Michael Teutschlender, Ion Ciubotaru, Antoaneta Lalitsch-Schneider, Ing.

Alfred Haas, Dr. Sorin Nistor, Ing. Alfred Kulhanek, Ing. Alexandru Schäffer Gărleanu, Elena Popescu, Fam. Ing. Dolbea Vasile, Valeria Biederer, Valerica Zenser și Ioana Rădulea. A urmat o frumoasă agapă oferită de parohie la care și-a adus contribuția Formația A2 condusă de D-l Ing. Alex. Schäffer Gărleanu.

28 – participă la o emisiune în direct a postului de Radio România Internațional.

Noiembrie

1 – slujește Sf. Liturghie la Nürnberg și o botează pe pruncă Maria Gross.

2 – slujește Sf. Liturghie și predica la Linz (paroh P.C. Pr. Dr. Dumitru Vieuianu), cu participare foarte numeroasă. A urmat o frumoasă agapă oferită de credincioși.

8 – **Sf. Arhangheli Mihail și Gavril:** slujește Sf. Liturghie și predica în Catedrala din Nürnberg.

9 – slujește Sf. Liturghie și predica la Salzburg (paroh P.C. Pr. Dr. Dumitru Vieuianu) cu prilejul hramului. Au participat cca. 400 de credincioși, numeroși oaspeți ecumenici și autorități locale. A urmat o frumoasă agapă oferită de parohie.

11-12 – participă la lucrările Sfântului Sinod la București.

13 – înregistrează pentru Radio România Actualitate – Redacția Viața spirituală o emisiune pe tema Evangheliei Duminică a 28-a după Rusalii, a Strămoșilor după trup ai Domnului.

14 – însoțește pe P.F. Anastasios, Arhiepiscopul Tiranei, în vizită în România, la o întâlnire cu studenții din București.

15 – participă la Vecernie în Catedrala patriarhală și adresează cuvânt de învățatură.

16 – slujește Sf. Liturghie și predică în biserică studenților din București. După masă, ține în Aula Facultății de Drept conferință: „Impactul operei teologice a Părintelui Stăniloae și al Filocaliei în Biserică Ortodoxă Română”. Au participat cca. 500 de tineri care au pus numeroase întrebări.

18 – primește la Centrul eparhial delegația română formată din D-l Cristian Niculescu, secretar de stat în Ministerul Afacerilor Externe, D-l Ambasador Gabriel Brânzaru și D-na Luminăța Sălăgean, însotiti de D-l Mihai Botorog, Consul General al României la München.

21 – Intrarea Maicii Domnului în Biserică: slujește Sf. Liturghie la Nürnberg.

23 – slujește Sf. Liturghie și predică la Nürnberg (paroh P.C. Pr. Teofil Herineanu).

25-29 – participă la Roma la o întâlnire a episcopilor apropiati de Mișcarea focolară (34 de episcopi ortodocși, catolici, anglicani și evanghelici din Europa, Orientul Apropiat și America).

27 – grupul de episcopi este primit de Cardinalul Walter Kaspar, președintele Consiliului pontifical pentru unitatea creștină, cu care are un larg schimb de

vederi asupra ecumenismului. Acordă interviuri postului de Radio Vatican și televiziunii italiene despre rolul Mișcării focolare (în care sunt angajați creștini de toate confesiunile) în unitatea creștină.

30 – Sf. Andrei, ocrotitorul României: slujește Sf. Liturghie și predică în comunitatea română din Ladispoli (lângă Roma; paroh Pr. Drd. Petru Bogdan) cu participare foarte numeroasă, cu ocazia hramului Sf. Andrei. După masă, împreună cu episcopul catolic al locului, P.S. Gino Bordani, și primarul orașului participă la vecernia ortodoxă cântată în italiană. Rostește cuvânt de învățatură. A urmat o frumoasă agapă oferită de credincioși.

Decembrie

1 – participă la receptia de ziua națională a României, oferită de Ambasada română de la Roma.

6 – Sf. Nicolae: slujește Sf. Liturghie și predică la Regensburg. Hirotește intru ipodiacon pe tinerii teologi Vasile Reut și Tiberiu Kiss. Înmânează Crucea patriarhală pentru mireni ipodiaconilor: Georg Hahn și Vasile Reut, și D-lor Emil Mihalea și Gheorghe Prejbeanu.

7 – slujește Sf. Liturghie și predică la Stuttgart în noua biserică a parohiei

cumpărată recent. Din soborul slujitor au făcut parte P.C. Preoți: Dr. Mihai Bratu (paroh), Mircea Neagu (Schwäbisch Gmünd), Drd. Vasile Crețu (Offenburg) și Diac. Dumitru Dura. Răspunsurile au fost date de Corul „Vox animi” din Sighișoara. Au participat cca. 400 de credincioși, precum și invitați ecumenici. A urmat o frumoasă agapă oferită de parohie.

8-9 – primește în Catedrala mitropolitană din Nürnberg o icoană făcătoare de minuni a Maicii Domnului, izvorătoare de mir din Rusia. Slujește privegherea și Sf. Liturghie cu soborul de la Centrul eparhial, cu participare numeroasă de credincioși.

9 – participă la deschiderea noului Consulat General Român la München (Consul General D-l Mihai Botorog) în prezența Primului ministru al României, D-l Prof. Adrian Năstase, a Ministrului de externe D-l Mircea Geoană și a Ambasadorului român în Germania, D-l Adrian Vierăță. A fost însotit de la Nürnberg de P.C. Pr. Teofil Herineanu și D-l Ing. Alexandru Schäffer Gärleanu.

10 – participă la dineul oficial oferit de Primul ministru al Bavariei, D-l Dr. Edmund Stoiber, în onoarea Primului ministru român.

14 – slujește Sf. Liturghie și predică la München în biserică St. Pius, cu

participarea celor două parohii din oraș (parohi: P.C. Pr. Dr. Mircea Basarab și P.C. Pr. Simeon Felecan).

15 – primește pe P.C. Pr. Dr. Gregor Hohmann (Würzburg), președintele Asociației Internaționale „Catholic Union”. **18 – se întâlnește** la München cu Eminența Sa, Cardinalul Friedrich Wetter.

19 – primește colinda corului de elevi al Colegiului Barcianu din Sibiu.

21 – slujește Sf. Liturghie și predică la Nürnberg. Primește colinda Corului studenților de la Conservatorul din Timișoara

24 – slujește Privegherea Crăciunului la Nürnberg și primește colinda corului Catedralei și al copiilor din Nürnberg.

25 – Nașterea Domnului: slujește Sf. Liturghie și predică la München, cu prilejul hramului Parohiei „Nașterea Domnului” (paroh P.C. Pr. Dr. Mircea Basarab) cu participare foarte numeroasă. A urmat o agapă oferită de parohie.

7 – Sf. Ioan Botezătorul: slujește Sf. Liturghie la Nürnberg.

26 – Soborul Maicii Domnului: slujește Sf. Liturghie la Augsburg (paroh P.C. Pr. Florin Chelemen), cu prilejul hramului parohiei, Sf. Arhidacon Stefan. Au participat foarte mulți credincioși din oraș și din împrejurimi. A urmat o frumoasă agapă.

27 – Sf. Arhidacon Stefan: slujește în sobor Sf. Liturghie la Nürnberg.

28 – slujește Sf. Liturghie și predică la Nürnberg.

30 – participă alături de numeroși episcopi catolici și evanghelici la Hamburg la întâlnirea de la sfârșitul anului a tinerilor creștini din Europa (circa 100.000), organizată de Comunitatea de la Taizé (Franta). Se întâlnește cu grupul de tineri veniți din România (2500), cărora le adresează cuvânt de învățatură.

31 – la cumpăna dintre ani, slujește Privegherea și Acatistul Sfintei Treimi în Catedrala din Nürnberg.

ITINERAR 2004

Ianuarie

1 – slujește Sf. Liturghie și predică în Catedrala din Nürnberg. Seară, participă la rugăciunea de început de an în biserică Frauenkirche din Nürnberg și ține o meditație pe tema: „Rugă-ți-vă neîncetat” (I Tes. 5, 17).

2 – Sf. Serafim de Sarov: slujește Sf. Liturghie la Nürnberg. Seară, săfintă

pentru Bisericile Orientale din Regensburg.

24 – slujește Sf. Maslu și predică la Karlsruhe.

25 – slujește Sf. Liturghie și predică la Karlsruhe (paroh: P.C. Pr. Drd. Marius Mezinca), cu participare numeroasă. A urmat o agapă oferită de parohie.

26 – se întâlnește cu teologii români doctoranzi la Strasbourg, cu care poartă un lung dialog pe tema Diasporei române.

27 – participă la Strasbourg la susținerea tezei de doctorat a P.C. Pr. Costel Hăbelea (Würzburg / Aschaffenburg), care a fost declarat doctor în teologie.

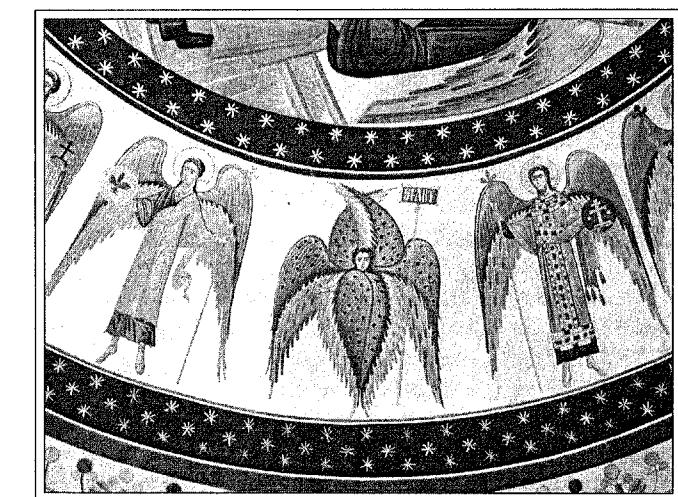
28 – primește pe Pr. Dr. Gregor Mundus, codirector al Colegiului oriental din Eichstätt.

30 – Sfinții Trei Ierarhi: slujește Sf. Liturghie și predică în Catedrala din Nürnberg.

31 – după Sf. Liturghie, prezintă biserică unui grup de studenți de la Universitatea din Erlangen, conduși de profesorii Dr. Karl Christian Felmy și Dr. Georg Tamer și răspunde la întrebările puse.

Februarie

1 – slujește Sf. Liturghie și predică la Hannover. Hirotește întru preot pe P.C. Drd. Diacon Alin-Justinian Florea pe seama Parohiei Cuv. Parascheva

din Hannover. Din soborul slujitor au făcut parte P.C. Preoți: Dr. Vasile Florea (Salzgitter), Drd. Alexandru Câmpeanu (Regensburg) și Florin Lodroman (Leipzig) și Diac. Dumitru Dura. Au participat pe lângă credincioșii români și reprezentanți ai

autorităților locale, oaspeți ecumenici. Agapa a fost oferită de parohie.

2 – Întâmpinarea Domnului: slujește Sf. Liturghie în Catedrala din Nürnberg. După masă, prezidează lucrările Permanenței Consiliului eparhial.

3-5 – participă la Roma la o întâlnire ecumenică pe tema „Evanghelia dragostei. Episcopi și preoți în mileniul III”. Au fost prezenți peste 400 de episcopi și preoți din 65 de țări de pe toate continentele.

5 – slujește Sf. Liturghie împreună cu P.S. Sofronie al Episcopiei române din Ungaria și cu preoții români prezenți la întâlnire (cca 40). Predică pe marginea Evangheliei de la Ioan 10, 1-16. Participanții la întâlnire au apreciat frumusețea Liturghiei ortodoxe. Seara, slujește vecernia și predica la Offenbach am Main.

6 – împreună cu P.C. Pr. Ștefan Anghel și o delegație a parohiei din Offenbach a fost primit de primarul general al orașului Offenbach, în legătură cu construcția viitoarei biserici românești de aici. Seara, slujește vecernia și predica la Offenbach.

7 – slujește Sf. Liturghie și predica la Offenbach cu participare foarte numeroasă. Participă la ora de religie susținută de P.C. Pr. Ștefan Anghel.

11 – primește un grup de la „Fachakademie” din Nürnberg, căruia îi prezintă biserică și spiritualitatea ortodoxă.

13 – înregistrează o emisiune la Radio România „Viața spirituală”, pe tema Duminicilor Ortodoxiei.

14 – împreună cu P.S. Episcop Vasile Someșanul și cu un sobor de 50 de preoți, săvârșește slujba înmormântării D-nei Protopop Prof. Maria Herineanu din Dej, mama P.C. Pr. Teofil Herineanu, consilier economic al Mitropoliei. Cu acest prilej, tine o predica în fața sutelor de participanți la înmormântare.

15 – slujește Sf. Liturghie și predica la Dej, în biserică P.C. Protopop Teofil Herineanu. După masă, se întâlnește cu tinerii de la Liga Tineretului Ortodox din Dej, cu care se întreține îndelung despre problemele lor. Seara, slujește vecernia și predica la Mănăstirea Nicula.

17 – slujește Sf. Liturghie și predica la Mănăstirea Cășiel (jud. Cluj). Seara, slujește vecernia și predica în aceeași mănăstire.

18 – se întâlnește la Cluj cu Î.P.S.

Arhiepiscop Bartolomeu. Seara, la invitația ASCOR Cluj, slujește Vecernia și predică în Catedrala din Cluj, după care, la Facultatea de Teologie, răspunde întrebărilor puse de numeroși tineri prezenți.

19 – înregistrează la Radio Renașterea interviuri pe diferite teme de spiritualitate și de actualitate. Se întâlnește cu P.S. Irineu Bistrițeanul și cu P.S. Episcop Vasile Someșanul.

20 – se întâlnește la Oradea cu P.S. Ioan și cu P.S. Episcop Petroniu Sălăjanul. Participă la slujbă și predica la Mănăstirea Sf. Cruce din Oradea.

21 – are o întâlnire de lucru la Viena cu preoții din Austria. Seara, săvârșește vecernia și predica la Viena.

22 – slujește Sf. Liturghie și predica la Viena (paroh P.C. Pr. Dr. Nicolae Dura). Din încredințarea P.S. Episcop Timotei al Aradului, hirotonește întru preot pe seama Capelei Facultății de Teologie din Arad pe diaconul Mihai Săsăuan, lector la această Facultate, care și-a luat doctoratul la Viena. Au participat peste 400 de credincioși, profesori de teologie și oaspeți ecumenici. Acordă un interviu postului național de radio austriac.

23 – primește pe P.C. Arhidiacon Dipl. Ing. Stefan Gross, responsabil de presă al Mitropoliei bulgare.

27 – slujește împreună cu P.C. Pr. Dr. Constantin Mihoc Taina Sf. Maslu la Berlin.

28 – slujește Sf. Liturghie și predica la Berlin. Participă la o ședință a KOKiD (Comisia Bisericii Ortodoxe din Germania).

29 – Duminica Ortodoxiei: Slujește Sf. Liturghie în Biserică sărbă din Berlin, împreună cu toți episcopii ortodocși din Germania. Tine un cuvânt ocazional.

Martie

4 – tine în Nürnberg, la Rotary Club, o conferință, urmată de întrebări despre Ortodoxie. Au participat cca. 100 de persoane interesate de Biserică Ortodoxă.

5 – primește un grup (40 persoane) de la „Pater Ruper Mayer” (e.V.) și Parohia Catolică Sf. Ștefan din Nürnberg cărora le prezintă pe larg biserică mitropolitană și Liturghia ortodoxă.

7 – slujește Sf. Liturghie și predica la Nürnberg.

9 – primește un grup de pastori și

profesori de Teologie din toate părțile Germaniei, responsabili în Bisericele lor locale cu contactele cu ortodocșii. Le prezintă istoria Bisericii Ortodoxe Române.

14 – slujește Sf. Liturghie și predica la Dingolfing (paroh: P.C. Pr. Drd. Casian Bărnău).

19 – primește pe P.S. Florentin al Episcopiei greco-catolice de Cluj-Gherla, însoțit de Dr. Ing. Joseph Pilz, Dr. Jürgen Löwe, Prof. Ovid Tudor și Prof. Liviu Vălenăs.

20 – primește pe D-l Arhit. Gheorghe Săsărmă, Președintele Ligii Asociațiilor Române din Germania (LARG).

21 – slujește Sf. Liturghie și predica la Nürnberg.

22 – slujește Sf. Liturghie și predica la Viena (paroh P.C. Pr. Dr. Nicolae Dura). Din încredințarea P.S. Episcop Timotei al Aradului, hirotonește întru preot pe seama Capelei Facultății de Teologie din Arad pe diaconul Mihai Săsăuan, lector la această Facultate, care și-a luat doctoratul la Viena. Au participat peste 400 de credincioși, profesori de teologie și oaspeți ecumenici. Acordă un interviu postului național de radio austriac.

25 – Buna-Vestire: slujește Sf. Liturghie la Nürnberg.

28 – slujește Sf. Liturghie și predica la Würzburg (paroh P.C. Pr. Dr. Costel Hăbelea).

Aprilie

1 – primește pe Prof. Dr. Johannes Oedermann, de la Institutul ecumenic din Paderborn.

2 – participă la Düsseldorf la o întâlnire a episcopilor ortodocși din Germania, în legătură cu învățământul ortodox în Landul Nord-Rhein Westfalen. A fost însoțit de P.C. Pr. Mitu Lazăr din Köln.

3 – slujește Sf. Liturghie și predica în parohia din Düsseldorf-Ruhr Gebiet (paroh: P.C. Pr. Mihai Bross), cu participare numeroasă. A urmat o frumoasă agapă oferită de parohie.

8 – Joia Mare: slujește Denia celor 12 Evanghelii și predica în Catedrala din Nürnberg.

9 – Vinerea Mare: slujește Denia Prohodului Domnului și predica în Catedrala din Nürnberg.

10 – acordă un interviu telefonic la Radio Cluj, România Internațional.

– săvârșește slujba Învierii Domnului în Catedrala din Nürnberg, cu participare deosebit de numeroasă (peste 1000 de credincioși).

11 – Învierea Domnului: slujește Sf. Liturghie și predica la Nürnberg. Seara, a luat parte, în biserică Sf. Marcu din München, la o vecernie ecumenică cu participarea Episcopului evangelic

Dr. Johannes Friedrich, a Mitropolitului Augustinos, a Episcopului catolic Dr. Franz Dietl și a altor reprezentanți ecumenici. Au participat peste 1500 de credincioși.

12 – slujește Sf. Liturghie alături de mitropolitul grec Mihail și episcopul sărb Constantin, în biserică sârbească din Viena. Adreseză un cuvânt de învățătură.

Vizitează biserică românească din Viena, unde se întâlnește cu P.C. Pr. Dr. Nicolae Dura.

13 – slujește Sf. Liturghie și predica la Nürnberg. Seara, primește în biserică mitropolită reprezentanți ai confesiunilor din Nürnberg și ai autorităților locale, cu prilejul tradiționalei primiri de Sf. Paști.

Participă la vecernia ecumenică săvârșită în Catedrală și la agapă oferită de Mitropolie.

16-21 – participă la Paris la întâlnirea episcopilor români din Europa Occidentală și America.

23 – Sf. Mc. Gheorghe: slujește și predica în Catedrala din Nürnberg.

25 – slujește Sf. Liturghie și predica la Tübingen, cu prilejul hramului. Din sobor au făcut parte: P.C. Preoți: Dr. Florian Duță (paroh), Dr. Mihai Bratu (Stuttgart), Mircea Neagu (Schwäbisch Gmünd), Drd. Vasile Crețu (Offenburg), Drd. Radu Totelecan (Mühlhouse) și Diac.

Auripării

10-17 – face un pelerinaj la Sf. Munte Athos cu participarea mai multor preoți și credincioși din Mitropolie.

16 – împreună cu P.S. Sofian slujește Sf. Liturghie și predica în Schitul românesc Prodromul.

18 – primește pe D-l Mihai Botorog, Consulul general de la München. La intrunire a participat P.S. Sofian și P.C. Pr. Teofil Herineanu.

20 – Înălțarea Domnului: slujește Sf. Liturghie și predica la Nürnberg.

21 – Sf. Împărați Constantin și Elena: slujește Sf. Liturghie la Nürnberg.

1 – prezidează lucrările Adunării eparhiale.

2 – slujește Sf. Liturghie și predica la Nürnberg.

5 – participă în Catedrală mitropolitană la concertul susținut de corul Catedralei din Kostroma (Rusia) în vizită la Nürnberg. Adreseză cuvânt de bun venit Î.P.S. Arhiepiscop Alexandru de Kostroma și corului.

7 – ia parte la o intrunire a episcopilor (cca. 50) din toată Europa, prezenți la

Stuttgart pentru Ziua Europei (Europatag). Tine în față lor un cuvânt pe tema „Spre o comuniune mai deplină a Bisericilor”.

8 – împreună cu ceilalți episcopi participă la manifestările prijeuite de Ziua Europei la Stuttgart în prezența autorităților locale și de la Consiliul

bucurătoarei toți cei prezenți.

29 – participă împreună cu P.C. Pr. Drd. Alexandru Câmpeanu și credincioșii din Regensburg la messa catolică de Rusaliu în Biserică Sf. Wolfgang din Regensburg, unde s-au rugat timp de trei ani credincioșii români din oraș. Tine un cuvânt ocasional și acordă Crucea patriarhală Părintelui Decan Mösel.

30 – Pogorârea Sfântului Duh: slujește Sf. Liturghie și predica în biserică nouă, cumpărată de credincioșii din Stuttgart. Din sobor au făcut parte P.C. Preoți: Dr. Mihai Bratu (paroh), Dr. Florian Duță (Tübingen) și Mircea Neagu (Schwäbisch Gmünd) și Diacon Dumitru Dura. Au participat peste trei sute cincizeci de credincioși. A urmat o frumoasă agapă oferită de parohie.

31 – Sfânta Treime: slujește Sf. Liturghie și predica la Offenburg cu prilejul hramului. Au slujit P.C. Preoți: Gabriel Cernăuțeanu (întemeitorul parohiei), Drd. Vasile Crețu (paroh), Dr. Florian Duță (Tübingen), Dr. Mihai Bratu (Stuttgart) și Radu I. (Moulouse) și Diacon Dumitru Dura. A urmat o frumoasă agapă oferită de parohie.

Iunie

5 – slujește vecernia la Mănăstirea Bic (jud. Sălaj) și predica.

6 – împreună cu P.S. Episcop-vicar Petroniu Sălăjanul și un sobor de 65 de preoți, sfintește noua biserică din Bădăciu (jud. Sălaj), locul de naștere al lui Iuliu Maniu. Slujește Sf. Liturghie și predica. Au participat cca. 15.000 de credincioși. Biserica a fost construită cu un ajutor substanțial (100.000 Euro) oferit de D-l Valentin Vălcăuan (Düsseldorf). După masă, slujește vecernie la Bocșa (jud. Sălaj) și predica, cu participarea unui număr foarte mare de credincioși. Seara, participă la vecernie în noua catedrală din Zalău (paroh Pr. Ioan Giurco) și predica. Au participat cca. 2.000 de credincioși.

Î.P.S. Mitropolit Serafim împreună cu P.C. Arhim. Arsenie Papacioc, la Mănăstirea din Techirghiol

7 – slujește Sf. Liturghie și predică la Mănăstirea Bic (stareță Monahia Marina Lupău).

10 – slujește vecernia și predică la Mănăstirea „Sf. Ioan Botezătorul” din Alba Iulia. Se întâlnește cu Î.P.S. Arhiepiscop Andrei al Alba Iuliei.

11 – vizitează Academia evanghelică din Sibiu al cărui Director este Părintele Dr. Jürgen Henckel, mare sprijinitor al Mitropoliei.

12 – face o vizită Î.P.S. Arhiepiscop Nifon al Târgoviștei.

13 – slujește Sf. Liturghie și predică la Biserica Sf. Nicolae (a studenților) din București.

14 – împreună cu D-l Dr. Nicolae Stroescu Stânișoară, membru al Consiliului episcopal, înregistrează o emisiune la TVR Internațional pe tema: „Biserica și intelectualii”.

15-16 – participă la lucrările Sfântului

Herineanul).

27 – slujește Sf. Liturghie și predică la Mannheim (paroh P.C. Pr. Drd. Ioan Popescu).

29 – **Sf. Ap. Petru și Pavel:** slujește Sf. Liturghie la Nürnberg.

Iulie

3 – slujește Sf. Liturghie și predică la Ulm (paroh: P.C. Pr. Florin Chelemen)

cu prilejul hramului la care au participat foarte mulți credincioși. A urmat o frumoasă agapă. Cunună pe tinerii Peter și Elena Krause din Burgau. Seara participă la programul artistic cu prilejul „Zilele României la Nürnberg”, organizată de Asociația culturală română-germană „Un alter ego” din Nürnberg.

4 – slujește Sf. Liturghie și predică la Nürnberg. Răspunsurile la strană au fost date de corul „Vox Animi” din Sighișoara.

După masă participă la programul artistic „Zilele României la Nürnberg”, care a întrunit mii de români de pretutindeni organizat de TVR Internațional.

8 – primește pe Preoții Dr. Albert Rauch și Nikolaus Wyrwoll de la Institutul pentru Bisericile Orientale din Regensburg.

10 – împreună cu P.C. Pr. Dr. Mircea Basarab, sfîrșește nouă Consulat al României la München.

11 – sfîrșește Capela de la Landshut, pictată prin osârdia P.C. Pr. Drd. Adrian Vasilache; slujește Sf. Liturghie și predică. Au participat foarte mulți credincioși, care au oferit și o frumoasă agapă.

12 – dă un interviu la Radio Bavaria (reporter Goell Wolfram).

15 – slujește Sf. Liturghie în sobor mare de arhierei, preoți și diaconi în Catedrala rusă din Berlin cu prilejul aniversării Î.P.S. Arhiepiscop Teofan. Rostește cuvânt de felicitare pentru sărbătorit.

18 – slujește Sf. Liturghie și predică la Essen (paroh: P.C. Pr. Octavian Marc) cu participare numeroasă. A urmat o agapă.

20 – **Sf. Prooroc Ilie:** slujește, cu prilejul hramului, Sf. Liturghie și predică la Schitul de la Poiana Florilor al Mănăstirii „Sf. Cruce” din Oradea.

25 – slujește Sf. Liturghie și predică în satul natal Boholț (Făgăraș) cu prilejul întâlnirii fiilor satului. Seara participă la emisiunea „Flori de Pateric” la televiziunea locală din Sibiu în dialog cu P.C. Pr. Cătălin Dumitorean (în direct trei ore).

27 – slujește Sf. Liturghie la Mănăstirea Hurezi (jud. Vâlcea) și rostește cuvânt de învățătură obștii mănăstirii.

August

1 – slujește Sf. Liturghie și predică la Mănăstirea „Sf. Maria” din Techirghiol (duhovnic: Arhim. Arsenie Papacioc).

6 – Schimbarea la Față a Domnului: slujește și predică la aceeași mănăstire.

7 – participă în Mangalia la Simpozionul Românii de pretutindeni organizat de TVR Internațional.

8 – slujește Sf. Liturghie și predică la Techirghiol.

9 – vizitează împreună cu P.S. Episcop Epifanie al Buzăului și Vrancei Mănăstirile Ciolanu și Rătești și adreseză cuvânt de învățătură.

10 – participă la Sf. Liturghie în Catedrala episcopală din Buzău și rostește cuvânt de învățătură.

13 – slujește Sf. Liturghie și predică la Mănăstirea Bârsana (jud. Maramureș).

14 – săvârșește slujba privegherii și predică la Mănăstirea Bic (jud. Sălaj).

15 – Adormirea Maicii Domnului: slujește Sf. Liturghie în sobor numeros de preoți și predică la aceeași mănăstire, cu participarea a câtorva zeci de mii de credincioși. Seara slujește Paraclisul Maicii Domnului și predică în Catedrală din Zalău (paroh: P.C. Pr. Ioan Giurco), cu participare deosebit de numeroasă.

17 – slujește Sf. Liturghie și predică la Mănăstirea Bic, cu participarea tinerilor de la Liga Tineretului Ortodox din Zalău.

20-21 – participă în Hildesheim la aniversarea a 75 de ani de viață a Episcopului Josef Homeyer.

22 – slujește Sf. Liturghie și predică la Salzgitter (paroh: P.C. Pr. Dr. Vasile Florea).

26 – primește la Nürnberg un grup de tineri din Constanța în drum spre Taizé (Franța).

29 – Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul: slujește Sf. Liturghie și predică la Nürnberg.

Sinod și la ședința solemnă a Adunării Naționale Bisericești întru cinstirea Binecredinciosului Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt. Au vorbit: P.F. Părinte Patriarh Teocist, D-l Ion Iliescu, Președintele României, Î.P.S. Mitropolit Daniel, D-l Răzvan Teodorescu, Ministrul Culturii și Cultelor, și Acad. Virgil Cândea.

17-19 – participă la Ulm la Zilele Bisericii Catolice (Katholikentag) cu un comentariu biblic la textul din Marcu 8, 2 – 9, 1 și la două mese rotunde pe teme: „Sacerdoții în Biserică” și „Meditații și rugăciuni din cadrul religiilor”. În cadrul standului „Ortodoxie” vorbește despre „Rugăciunea lui Iisus și mistica ortodoxă”.

20 – slujește Sf. Liturghie și predică la Nürnberg.

24 – Nașterea Sf. Ioan Botezătorul: slujește Sf. Liturghie și predică la Nürnberg (paroh P.C. Pr. Teofil

Itinerar pastoral 2003-2004 al Prea Sfîntului Episcop Sofian Brașoveanul

ITINERAR 2003

Iunie

1 – A slujit Sf. Liturghie și a predicat în catedrala din Nürnberg.

5 – Înălțarea Domnului: împreună cu Î.P.S. Serafim, a slujit Sf. Liturghie în catedrala din Nürnberg.

8 – împreună cu Î.P.S. Iosif, Mitropolitul Europei Occidentale și Meridionale, înconjurați de un sobor de preoți și de numeroși credincioși, veniți din Germania, Franța și Elveția, au slujit Sf. Liturghie și parastasul eroilor români, la cimitirul de la Soultzmatt.

12-23 – l-a însoțit pe Î.P.S. Serafim într-o vizită pastorală în Suedia.

13 – împreună cu P.C. Pr. Culai Enache și P.C. Diacon Dumitru Dura, a

16 – l-a însoțit pe Î.P.S. Serafim într-o audiență la Arhiepiscopul luteran de Upsala, Dr. Karl Gustav Hammar.

19 – l-a însoțit pe Î.P.S. Serafim într-o audiență la Ambasadorul României din Stockholm.

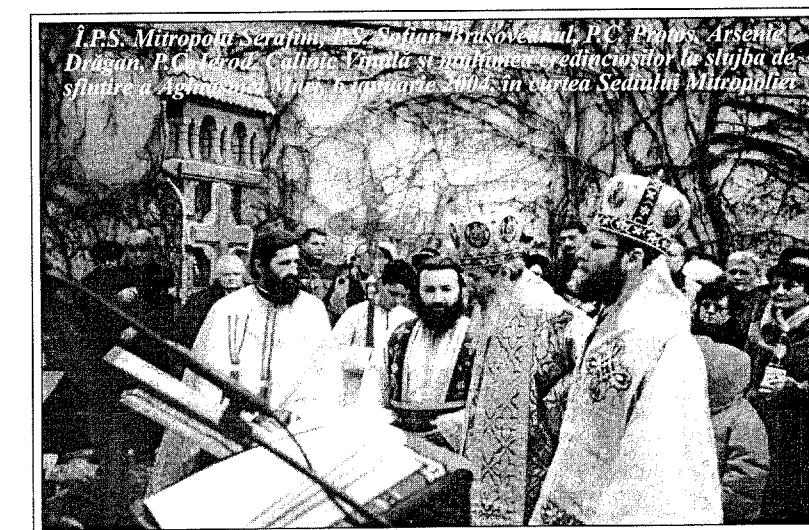
20 – împreună cu Î.P.S. Serafim, P.C. Pr. Mihai Radu și P.C. Diacon Dumitru Dura, a slujit Vecernia la biserică parohiei românești din Malmö (Suedia). După Vecernie a urmat o discuție cu Pr. Mihai Radu, pe tema problemelor parohiilor românești din Suedia.

22 – împreună cu Î.P.S. Serafim, a slujit Sf. Liturghie la Nürnberg.

24 – Nașterea Sf. Ioan Botezătorul: împreună cu Î.P.S. Serafim, a slujit Sf. Liturghie la Nürnberg.

26 – a susținut la Tesalonic teza de

Masterat „Martiri, martiriu și mărturie la Sfântul Vasile cel Mare”, obținând

participat la slujba Vecerniei, oficiată de Î.P.S. Serafim, la parohia română din Göteborg (Suedia). După Vecernie a urmat o discuție referitoare la problemele parohiei.

14 – a slujit vecernia la Göteborg împreună cu P.C. Pr. Culai Enache.

15 – Duminica Rusaliilor: a slujit Sf. Liturghie la Göteborg împreună cu P.C. Pr. Culai Enache și a participat la agapa oferită cu prilejul hramului bisericii.

Iulie

4 – împreună cu Î.P.S. Serafim, a slujit Taina Sf. Maslu la Nürnberg.

6 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat în catedrală din Nürnberg.

11 – împreună cu Î.P.S. Serafim, a slujit Taina Sf. Maslu la Nürnberg.

13 – a slujit Sf. Liturghie în catedrală din Nürnberg.

18 – a slujit Taina Sf. Maslu la Nürnberg.

20 – Sf. Prooroc Ilie: a slujit Sf. Liturghie și a predicat la München, Parohia „Buna-Vestire” și în continuare a participat la agapa oferită cu acest prilej.

25 – a slujit Taina Sf. Maslu la Nürnberg.

27 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat la München, parohia „Nașterea Domnului”.

August

1 – a slujit Taina Sf. Maslu la Nürnberg.

3 – a slujit Sf. Liturghie la Nürnberg.

6 – Schimbarea la Față a Domnului: a slujit Sf. Liturghie la Nürnberg.

8 – a slujit Taina Sf. Maslu la Nürnberg.

10 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat la Nürnberg.

15 – Adormirea Maicii Domnului: a slujit Sf. Liturghie și a predicat la Nürnberg.

17 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat la Stuttgart.

22 – împreună cu Î.P.S. Serafim, a slujit Taina Sf. Maslu la Nürnberg.

24 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat la M-reia Sfintei Cruci din Oradea.

29 – Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul: a slujit Sf. Liturghie și a predicat la M-reia Brâncoveanu (Sâmbăta de Sus – Brașov).

31 – a slujit Sf. Liturghie și a predicat la M-reia Brâncoveanu (Sâmbăta de Sus – Brașov).

Septembrie

7 – slujește Sf. Liturghie la Nürnberg.

8 – Nașterea Maicii Domnului: slujește Sf. Liturghie și predică la Nürnberg.

14 – Înălțarea Sfintei Cruci: slujește Sf. Liturghie și predică la Gießen. În continuare participă la agapa oferită cu prilejul hramului Parohiei românești din acest oraș, unde se adresează tinerilor prezenți, chemându-i la fericirea oferită de o viață în comuniune cu Dumnezeu.

15-20 – împreună cu Î.P.S. Serafim participă la Bose (Italia) la lucrările conferințelor cu temele:

„Desertul Gazei: Părinții Varsanufie, Ioan și Dorotei” și „Sinodul Bisericii Rusă din 1917-1918”.

21 – împreună cu Î.P.S. Serafim, slujește Sf. Liturghie la Nürnberg.

28 – participă la Sf. Liturghie la Mănăstirea Vlatadon (Grecia).

Octombrie

4 – la Mănăstirea Vlatadon (Grecia), se întâlnește cu Mitropolitul de Tirolois, Panteleimon Rodopoulos. Seara participă la Vecernia oficiată în cadrul mănăstirii.

5 – participă la Sf. Liturghie la Mănăstirea Vlatadon (Grecia). După Sf. Liturghie se întâlnește cu studenți teologi români, aflați la studii postuniversitare în Tesalonic.

6 – la Tesalonic se întâlnește și poartă discuții cu Profesorul de Patrologie Dr. Theodoros Zisis.

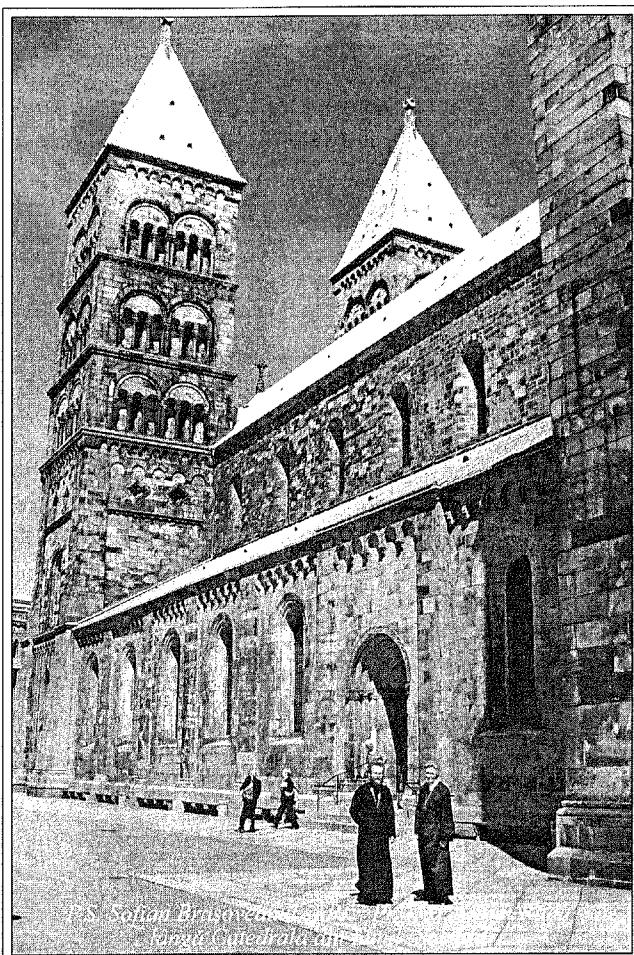
12 – împreună cu P.S. Episcop Sofronie Drincă, Episcopul românilor ortodocși din Ungaria, slujește Sf. Liturghie în catedrala din Nürnberg.

14 – Sf. Cuvioasă Parascheva: slujește Sf. Liturghie în Catedrala din Nürnberg.

16 – la Erlangen se întâlnește cu Dl. Prof. Dr. Tamer Georg, profesor la Universitatea din orașul cu același nume, cu care poartă un lung dialog referitor la problemele de azi ale Ortodoxiei, în special la situația tinerilor ortodocși din Germania.

19 – împreună cu P.C. Pr. (paroh) Costel Hăbelea, P.C. Pr. Sorin Bugner și P.C. Ierod. Calinic Vintilă, slujește Sf. Liturghie și predică la Aschaffenburg.

26 – Sf. Mare Mucenic Dimitrie: slujește Sf. Liturghie și predică la Landshut. În continuare participă, la

27 – Sf. Cuvios Dimitrie din Basarabi:

slujește Sf. Liturghie la Nürnberg.

30 – după Sf. Liturghie primește grupa de copii și adolescenți participanți la cursurile de religie în cadrul Parohiei din Nürnberg, condusă de Ierod. Calinic Vintilă, Doina Filipi și Mihaela Florea. Răspunde la întrebările copiilor și le vorbește despre Dumnezeu, Tatăl bun al tuturor. Seara, împreună cu Î.P.S. Mitropolit Serafim, face o vizită D-lui Prof. Dr. Tamer Georg din Erlangen, cu care discută despre linia care trebuie urmată pentru o mai bună pastoratice a credincioșilor ortodocși din Diaspora.

Noiembrie

1 – seara, la orele 18, slujește la München (Parohia „Bunavestire”),

împreună cu P.C. Pr. (paroh) Simion Felecan, Taina Sf. Maslu de obște și slujba Parastasului. În continuare vorbește tinerilor din parohie dezvoltând tema „Hristos și tinerii” și răspunzând apoi la întrebările acestora.

2 – împreună cu P.C. Pr. (paroh) Simion Felecan, P.C. Pr. Gheorghe Bota, P.C. Ierodiacaon Calinic Vintilă și P.C. Diacon Adrian Sandu, slujește Sf. Liturghie la München (Parohia „Bunavestire”). După Sf. Liturghie se întâlnește, în cadrul orei de religie, cu copiii din parohie, iar apoi participă la agapa frătească oferită de parohie.

6 – seara, la orele 18, se întâlnește la Centrul eparhial cu responsabilitățile cu educația tinerilor, din comunitățile română, greacă și antiohiană, din Nürnberg, în vederea organizării unor acțiuni comune cu tinerii ortodocși din aceste comunități.

8 – Sf. Arhangeli Mihail și Gavril: alături de Î.P.S. Mitropolit Serafim slujește Sf. Liturghie în catedrala din Nürnberg.

9 – slujește Sf. Liturghie și predică în catedrala din Nürnberg.

16 – împreună cu P.C. Pr. (paroh) Adrian Vasilache, P.C. Ierodiacaon Calinic Vintilă și P.C. Diacon Adrian Sandu slujește Sf. Liturghie și predică la Ingolstadt. În continuare participă la agapa oferită de parohie cu acest prilej.

18 – seara este alături de Î.P.S. Serafim la primirea delegației române formate din Dl. Cristian Niculescu, secretar de stat în Ministerul Afacerilor Externe, Dl. Ambasador Gabriel Brânzaru și D-na Luminița Sălăgean, însoțiti de Dl. Mihai Botorog, Consulul General al României, cu sediul la München.

21 – Intrarea Maicii Domnului în Biserică: slujește Sf. Liturghie, alături de Î.P.S. Serafim, și predică în catedrala din Nürnberg.

22 – ia parte, la Berlin, la întâlnirea reprezentanților comunităților

românești din Germania, organizată de Liga Asociațiilor Româno-Germane din Germania (LARG). Seara, împreună cu P.C. Pr. (paroh) Dr. Constantin Mihoc, P.C. Pr. George Mihoc și Ierod. Calinic Vintilă, slujește vecernia la biserică „Sf. Nicolae” din Berlin.

23 – împreună cu P.C. Pr. (paroh) Dr. Constantin Mihoc, P.C. Pr. George Mihoc și Ierod. Calinic Vintilă, slujește Sf. Liturghie la biserică „Sf. Nicolae” din Berlin. În cadrul Sfintei Liturghii rostește cuvântul de învățătură, iar după aceea participă la agapa oferită de parohie cu acest prilej.

8-9 (noaptea) – alături de Î.P.S. Serafim, slujește slujba privegherii împreună cu Sf. Liturghie, cu prilejul aducerii în Catedrala mitropolitană din Nürnberg a unei icoane izvorătoare de mir din Rusia, care a fost aşezată spre închinarea credincioșilor.

13 – seara slujește Taina Sf. Maslu de obște la Capela „Sf. Nicolae” din München, împreună cu P.C. Pr. (paroh) Simion Felecan.

În continuare vorbește tinerilor din parohie pe tema „În fața Tainei Întrupării Domnului” și răspunde la întrebările acestora.

14 – alături de Î.P.S. Serafim slujește

28 – Sf. Ap. Andrei: împreună cu P.C. Pr. (paroh) Mircea Neagu, P.C. Pr. Dr. Florian Duță, P.C. Pr. Mihai Bratu și P.C. Diacon Dumitru Dura, slujește Sf. Liturghie la Schwäbisch Gmünd. La momentul potrivit rostește cuvântul de învățătură, iar în continuare participă la agapa oferită de parohie cu acest prilej.

30 – Sf. Ap. Andrei: împreună cu P.C. Pr. (paroh) Mircea Neagu, P.C. Pr. Dr. Florian Duță, P.C. Pr. Mihai Bratu și P.C. Diacon Dumitru Dura, slujește Sf. Liturghie la Schwäbisch Gmünd. La momentul potrivit rostește cuvântul de învățătură, iar în continuare participă la agapa oferită de parohie cu acest prilej.

Decembrie

2 – seara, la Centrul eparhial, în cadrul orei de religie, vorbește tinerilor prezenți despre importanța Nașterii lui Hristos pentru noi.

6 – Sf. Ierarh Nicolae: slujește Sf. Liturghie și predică la Nürnberg. Seara slujește Vecernia la Offenbach și, în continuare, vorbește tinerilor despre adevărată pregătire pentru întâmpinarea venirii Mântuitorului

Hristos în lume și răspunde la întrebările acestora.

7 – împreună cu P.C. Pr. (paroh) Stefan Anghel, P.C. Pr. Prof. Dr. Vasile Stanciu (Cluj), P.C. Arhid. Gavril Vârva (Cluj) și P.C. Ierod. Calinic Vintilă, slujește Sf. Liturghie la Offenbach, cu prilejul sărbătorii hramului acestei parohii (Sf. Nicolae).

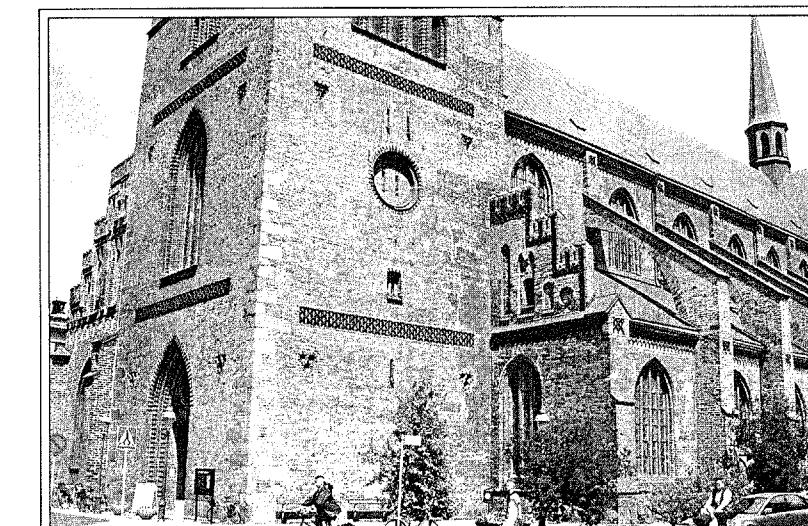
În cadrul Sfintei Liturghii rostește cuvântul de învățătură, iar după aceea participă la agapa oferită de parohie cu acest prilej.

8-9 (noaptea) – alături de Î.P.S. Serafim, slujește slujba privegherii împreună cu Sf. Liturghie, cu prilejul aducerii în Catedrala mitropolitană din Nürnberg a unei icoane izvorătoare de mir din Rusia, care a fost aşezată spre închinarea credincioșilor.

13 – seara slujește Taina Sf. Maslu de obște la Capela „Sf. Nicolae” din München, împreună cu P.C. Pr. (paroh) Simion Felecan.

În continuare vorbește tinerilor din parohie pe tema „În fața Tainei Întrupării Domnului” și răspunde la întrebările acestora.

14 – alături de Î.P.S. Serafim slujește

28 – alături de Î.P.S. Serafim, slujește Sf. Liturghie la Nürnberg.

ITINERAR 2004

Ianuarie

1 – Tăierea împrejur a Domnului și Sf. Vasile cel Mare: alături de Î.P.S. Mitropolit Serafim, slujește Sf. Liturghie în catedrala din Nürnberg.

3 – la München, în cadrul întâlnirii cu tinerii români din acest oraș, le

rezintă acestora „Gânduri în vederea unui an nou fericit” și în continuare răspunde la întrebările lor.

4 – slujește Sf. Liturghie și predică la München, parohia „Nașterea Domnului” (paroh Pr. Dr. Mircea Basarab). În continuare participă la agapa oferită cu acest prilej.

6 – Botezul Domnului: alături de Î.P.S. Mitropolit Serafim, slujește Sf. Liturghie în catedrala din Nürnberg.

7 – Sf. Ioan Botezătorul: alături de Î.P.S. Mitropolit Serafim, slujește Sf. Liturghie și predică în catedrala din Nürnberg.

10 – slujește Sf. Liturghie și predică la Koblenz. Din sobor au făcut parte: P.C. Pr. (paroh) Sinică Florea Iancu, P.C. Pr. Stefan Anghel, P.C. Pr. Dorin Petrușe și P.C. Ierod. Calinic Vintilă. În continuare participă la agapa oferită cu acest prilej.

11 – slujește Sf. Liturghie și predică la Giessen (paroh P.C. Pr. Dorin Petrușe).

18 – slujește Sf. Liturghie și predică la biserică comunității grecești din Nürnberg. Din sobor au făcut parte: P.C. Pr. (paroh) Alexandros Tzatzanis, P.C. Pr. Teofil Herineanu, P.C. Pr. Constantin Sporea și P.C. Ierod. Calinic Vintilă.

24 – la Köln, participă la întâlnirea organizată de organizația

„Orthodox Jugendbund”. La orele 9⁰⁰ slujește Sf. Liturghie, înconjurat de P.C. Pr. Peter Sonntag, P.C. Pr. Elias Esber și P.C. Ierod. Calinic Vintilă, și la orele 13⁰⁰ susține conferința „Cristus und die Jugendlichen”.

25 – slujește Sf. Liturghie și predică la Köln (paroh P.C. Pr. Lazăr Mitu).

30 – Sfinții Trei Ierarhi: alături de Î.P.S. Serafim, slujește Sf. Liturghie la Nürnberg.

31 – slujește Sf. Liturghie (în germană) la Nürnberg, cu participarea unui grup de studenți de la Universitatea din Erlangen, conduși de profesorii Dr. Karl Christian Felmy și Dr. Georg Tamer. În jurul prânzului are o întâlnire cu coordonatorii educației tinerilor din comunitățile română, greacă și antiohiană, din

Nürnberg, în vederea organizării viitoarelor acțiuni comune cu tinerii ortodocși din aceste comunități.

Februarie

1 – slujește Sf. Liturghie și predică la Aschaffenburg cu ocazia hramului acestei parohii. Din sobor au făcut parte P.C. Pr. (paroh) Dr. Costel Hăbelea, P.C. Sorin Bugner și P.C. Ierod. Calinic Vintilă. După Sf. Liturghie participă la agapa oferită cu acest prilej.

2 – Întâmpinarea Domnului: alături de Î.P.S. Serafim, slujește și predică la Nürnberg. La orele 12³⁰ participă la lucrările Permanenței eparchiale, conduse de Î.P.S. Serafim.

6 – la Tesalonic, se întâlnește și poartă discuții cu profesorul patrolog Pr. Dr. Theodoros Zisis.

8 – ia parte la Sf. Liturghie la Biserica „Sf. Haralambie” din Tesalonic. După sfârșitul Sf. Liturghiei vorbește credincioșilor prezenți despre români ortodocși din diaspora.

11 – se întâlnește la Mănăstirea Vlatadon cu Mitropolitul de Tirolois, Dr. Pantaleimon Rodopoulos.

14 – se întâlnește cu un grup de tineri români aflați la studii în Tesalonic.

15 – ia parte la Sf. Liturghie la

26 – se întâlnește și poartă discuții cu profesorul patrolog Dr. Gheorghios Theodorouidis.

29 – ia parte la Sf. Liturghie la Mănăstirea „Sfânta Treime” de lângă Tesalonic. În continuare vizitează Mănăstirea „Intrarea Maicii Domnului în Biserică”, unde vorbește soborului mănăstirii și credincioșilor prezenți despre situația ortodocșilor din Germania.

Martie

7 – alături de Î.P.S. Serafim, slujește Sf. Liturghie la Nürnberg.

9 – seara vorbește copiilor prezenți la ora de religie despre relația unui Tânăr cu Dumnezeu.

11 – seara vorbește copiilor prezenți la ora de religie despre postul și modul în care trebuie să postăm.

12 – la Centrul eparchial, participă la lucrările Permanenței Consiliului eparchial, conduse de Î.P.S. Mitropolit Serafim.

13 – seara, la München, în cadrul serilor duhovnicești cu tinerii, vorbește tinerilor prezenți despre postul și jertfa noastră în raport cu Taina Jertfei Mântuitorului.

14 – slujește Sf. Liturghie și predică la München, Parohia „Nașterea Domnului” (Paroh Pr. Prof. Dr. Mircea Basarab). În continuare participă la agapa oferită cu acest prilej.

20 – face o vizită la Schitul „Sf. Cruce” (în apropiere de Lugano/Elveția), unde îl vizitează pe Părintele Ieroschimonah Gabriel Bunge cu care se întreține îndelung pe teme de actualitate bisericească. Seara, în Peterskirche, participă la vecernia prezidată de Î.P.S. Iosif, Mitropolitul Europei Occidentale și

Meridionale, pentru nou înființata parohie românească din Basel.

21 – alături de Î.P.S. Iosif, slujește Sf. Liturghie în Tauberkirche din Berna. În cadrul Sf. Liturghiei, P.C. Diacon Drd. Gheorghe Laurențiu Precup a fost hirotonit preot, urmând a fi parohul parohiilor românești ortodoxe din

Mânăstirea „Adormirea Maicii Domnului” de lângă Tesalonic.

17 – se întâlnește și poartă discuții cu profesorul de Teologie Pastorală Pr. Dr. Athanasios Ghikas.

24 – se întâlnește și poartă discuții cu profesorul patrolog Pr. Dr. Theodoros Zisis.

Berna și Basel. Din sobor au mai făcut parte: P.C. Pr. Dr. Adrian Diaconu, P.C. Pr. Drd. Dobârta Iosif, P.C. Pr. Drd. Florian Tudor, P.C. Pr. Adrian Precup, P.C. Diacon Martin Lissmann, P.C. Ierod. Calinic Vintilă și P.C. Drd. Alexandru Nan. În continuare cu toții au participat la agapa oferită cu acest prilej.

25 – Buna-Vestire: alături de Î.P.S. Serafim, slujește Sf. Liturghie la Nürnberg.

28 – slujește Sf. Liturghie și predică la Nürnberg.

Aprilie

4 – slujește Sf. Liturghie și predică la Aschaffenburg (paroh P.C. Pr. Dr. Costel Hăbelea).

8 – Joia Mare: alături de Î.P.S. Serafim, slujește Denia celor 12 Evanghelii la Nürnberg.

9 – Vinerea Mare: slujește Denia Prohodului Domnului și predică la Augsburg (paroh P.C. Pr. Florin Chelemen).

10-11 (noaptea) – Sfintele Paști: slujește Slujba Învierii Domnului și Sf. Liturghie la Offenbach (paroh P.C. Pr. Stefan Anghel). Seara săvârșește slujba Vecerniei (a doua Înviere) la Nürnberg.

12 – A doua zi de Paști: slujește Sf. Liturghie și predică la Nürnberg.

13 – A treia zi de Paști: slujește Sf. Liturghie la Nürnberg. Seara participă la slujba ecumenică de Paști organizată de ACK în catedrala din Nürnberg.

15-19 – alături de Î.P.S. Mitropolit Serafim participă la Paris la întâlnirea Episcopilor Ortodocși Români din Europa Occidentală și din America cu tema: „Biserica Ortodoxă între migrație și înrădăcinare în Occident – Perspectiva unor Biserici locale”.

16 – Izvorul Tămăduirii: împreună cu ceilalți episcopi români din Diaspora slujește Sf. Liturghie la Parohia Cuv. Paraschiva – Sf. Genoveva (Biserica Sf. Supliciu) din Paris.

18 – împreună cu ceilalți episcopi români din Diaspora slujește Sf. Liturghie în biserică Sf. Arhangeli din Paris.

23 – Sf. Mare Mc. Gheorghe: alături de Î.P.S. Mitropolit Serafim slujește Dumneiasca Liturghie la Nürnberg.

25 – slujește Sf. Liturghie și predică

în Biserică parohiei românești Sf. Mc. Gheorghe din Leipzig (paroh P.C. Pr. Florin Lodroman).

26 – seara, la Nürnberg, în cadrul orei de religie, vorbește copiilor prezenți

Nürnberg.

21 – Sf. Împărați Constantin și Elena: alături de Î.P.S. Serafim, slujește Sf. Liturghie și predică la Nürnberg.

Mai

1 – la Centrul Metropolitan, participă la lucrările Adunării Eparchiale, conduse de Î.P.S. Serafim.

2 – alături de Î.P.S. Serafim, slujește Sf. Liturghie la Nürnberg.

9 – participă la manifestațiile legate de sărbătorirea a „150 Jahre Diakonie Neuendettelsau 1854-2004”.

10-17 – împreună cu Î.P.S. Serafim și un grup de preoți și credincioși din Eparhie, ia parte la un pelerinaj la Sfântul Munte Athos (Grecia). Au fost vizitate mânăstirile Dohiariu, Panteleimonos, Grigoriu, Simonos Petras, Vatopediu, Iviron și Marea Lavră, precum și schiturile românești Lacul și Prodromul și chilia lui Colciu. P.S. Sofian a slujit Sf. Liturghie, joi, 13 mai, la M-reia Grigoriu (alături de Î.P.S. Serafim), vineri, 14 mai, la M-reia Vatopediu și duminică, 16 mai, la Schitul Românesc Prodromul (alături de Î.P.S. Serafim).

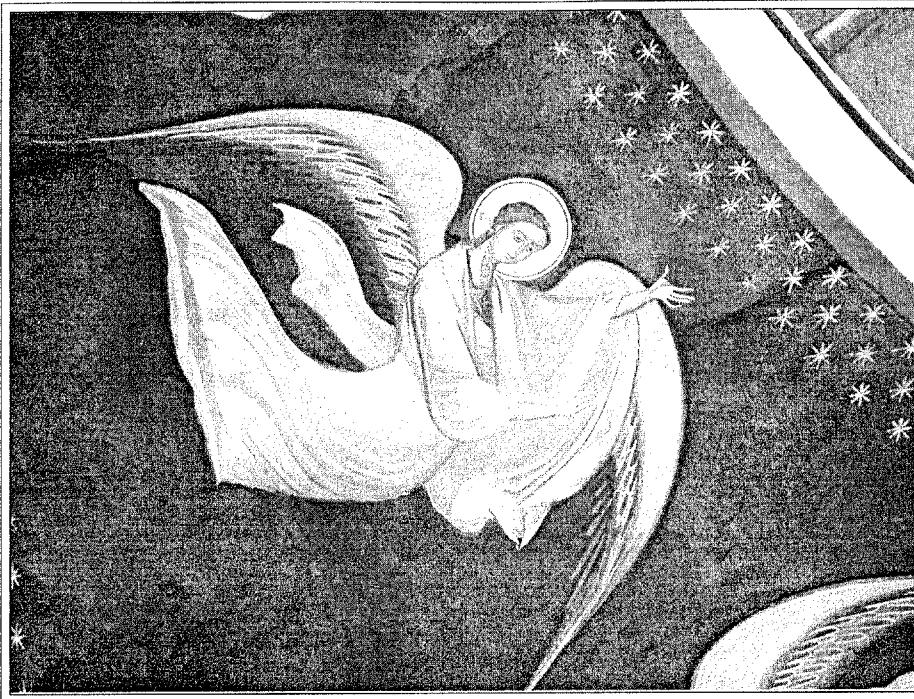
18 – împreună cu ceilalți episcopi români din Diaspora slujește Sf. Liturghie la Ybbs an der Donau. După vecernie, pe malul Dunării, rostește un cuvânt de încurajare către credincioșii prezenți. Cu acest prilej îi încredințează spre păstorire părintelui Sorin Bugner pe credincioșii din regiunea orașului Ybbs (până la această dată se îngrijise de ei Părintele Nicolae Dura).

31 – Sf. Treime: slujește Sf. Liturghie și predică la Viena (paroh P.C. Pr. Dr. Florin Lodroman).

Nicolae Dura).

Iunie

- 3 – la Nürnberg, poartă un dialog, pe tema trăirii creștinismului în familie, cu copiii prezenți la ora de religie.**
5 – la München, vorbește tinerilor

despre iubirea de Dumnezeu, de aproapele și de vrăjmași.

6 – slujește Sf. Liturghie și predică la München (paroh P.C. Pr. Dr. Mircea Basarab).

13 – slujește Sf. Liturghie la Nürnberg.

19 iunie – 1 iulie – însoțit de Ierodiacaonul Calinic Vintilă de la Centrul Eparhial, întreprinde o vizită pastorală în Suedia, unde poartă discuții cu preoții de acolo referitoare la viitorul parohilor românești și la situația credincioșilor români ortodocși din această țară.

20 iunie – slujește Sf. Liturghie și predică la Jönköping (paroh P.C. Pr. Drd. Toader Doroftei).

24 – Nașterea Sf. Ioan Botezătorul: slujește Sf. Liturghie și predică la Stockholm (paroh P.C. Pr. Drd. Toader Doroftei).

27 – slujește Sf. Liturghie și predică la Göteborg (paroh P.C. Pr. Drd. Culai Enache).

29 – Sf. Apostoli Petru și Pavel: slujește Sf. Liturghie și predică la Malmö (paroh P.C. Pr. Drd. Mihai Radu). După amiază, la orele 16⁰⁰

împreună cu Părintele Mihai Radu săvârșește în localitatea Växjö botezul pruncelui Ameli.

Iulie

- 3 – slujește Vecernia cu Litie la Offenbach (paroh P.C. Pr. Ștefan**

Athos, prin intermediul imaginilor, la Centrul mitropolitan din Nürnberg.

August

1 – împreună cu P.S. Corneliu Bârlădeanu (Arhiereu-vicar la Episcopia Hușilor) slujește Sf. Liturghie la Nürnberg (paroh P.C. Pr. Teofil Herineanu).

6 – Schimbarea la Față: slujește Sf. Liturghie la Nürnberg.

8 – slujește Sf. Liturghie și predică la Regensburg (paroh. P.C. Pr. Drd. Alexandru Câmpeanu). Din sobor au făcut parte și P.C. Pr. Dr. Vasile Stanciu (Cluj), P.C. Pr. Serghei Cires (Chișinău) și P.C. Ierod. Calinic Vintilă. În continuare participă la agapa oferită de parohie.

15 – Adormirea Maicii Domnului: slujește Sf. Liturghie și predică la Nürnberg.

20-30 – împreună cu un grup de credincioși din Germania efectuează un pelerinaj la mănăstiri din România (Sf.

Cruci – Oradea, Nicula, Rărău, Voronet, Moldovița, Sucevița, Putna, Miclăușeni, Agapia, Văratec, Neamț, Secu, Sihăstria, Izvoru Mureș, Brâncoveanu – Sâmbăta de Sus, Prislop, Gai – Arad).

22 – slujește Sf. Liturghie și predică la Mănăstirea Nicula. În continuare săvârșește cununia a doi tineri, sprijinitori ai mănăstirii.

25 – la Iași, dă un interviu pentru Radio TRINITAS, referitor la viața creștinilor din Diaspora și la viața religioasă în general.

28 – la Brașov, săvârșește cununia tinerilor teologi Ovidiu-Cristian Groza și Ioana.

29 – Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul: slujește Sf. Liturghie și predică la Mânăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus.

31 – în Poiana Brașov, dă un interviu pentru Televiziunea locală, având ca subiect evenimentul Nașterii Maicii Domnului.

25 – slujește Sf. Liturghie și predică la München (parohia „Nașterea Domnului”). Seara prezintă Muntele

MITROPOLIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ PENTRU GERMANIA, EUROPA CENTRALĂ ȘI DE NORD

Fürther-Str. 166-168 • D-90429 Nürnberg
 Tel.: {+49}(0) 911 / 323 69 10
 Fax: {+49} (0) 911 / 323 69 12
 Internet: <http://www.mitropolia-ro.de>; E-Mail: mitropolia@mitropolia-ro.de

Mitropolit
Dr. SERAFIM JOANTĂ
 Fürther-Str. 166
 D-90429 Nürnberg
 Tel: {+49} (0) 911 / 323 69 13
 Fax: {+49} (0) 911 / 323 69 12
 E-Mail: serafim@mitropolia-ro.de

Episcop-Vicar
SOFIAN BRAȘOVEANUL
 Paul Heyse-Str. 19
 D-80336 München
 Tel: {+49} 089 / 954 818 44
 Mobil 0179 / 823 10 01
 E-Mail: ep_sofian@yahoo.de

Consilier administrativ-bisericesc
Preot Dr. NICOLAE DURA
 Löwelstraße 8/2

A - 1010 Wien
 Tel. / Fax: {+43} (0) 1 / 533 03 29
 E-Mail: rumkirche@inode.at

Consilier economic
Preot TEOFIL HERINEANU
 Baumgarten 15 a, D-90614 Ammerndorf
 Tel: {+49}(0) 91 27 / 90 25 - 40 Fax: - 41
 Mobil: {+49}(0) 179 / 297 28 68
 E-Mail: p.teofil@mitropolia-ro.de

Consilier cultural
Preot Dr. MIRCEA BASARAB
 Welkerweg 10 b
 D - 81375 München
 Tel. / Fax: {+49}(0) 89 / 168 86 36
 E-Mail: M.Basarab@gmx.net

Secretariat
Diacon DUMITRU DURA
Ierodiacaon CALINIC VINTILĂ
 Fürther-Str. 166
 D-90429 Nürnberg
 Tel.: {+49} (0)911/323 69 10 • {+49} (0)911/32179377 • Fax: {+49} (0)911/323 6912

Mobil: {+49}(0)175 / 901 55 72 (P. Dumitru) • {+49}(0)179 / 647 30 78 (P. Calinic)
 E-Mail: p.dumitru@mitropolia-ro.de
 E-Mail: calinic@mitropolia-ro.de

Mănăstirea „Sf. Martiri Brâncoveni”
 Nürnberg
Staret: Protosinghel Arsenie Drăgan
 Fürther-Str. 166, D-90429 Nürnberg
 Tel: {+49}(0)911 / 32 17 93 77 sau 32 17 94 85 • Fax: {+49}(0)911 / 3 23 69 12
 E-Mail: manastirea@mitropolia-ro.de

Școala de pictură „Sf. Evangelist Luca”
Îndrumătoare: Monahia Marina Muntean
 Fürther-Str. 166, D-90429 Nürnberg
 Tel: {+49}(0)911 / 32 17 94 85
 Fax: {+49}(0)911 / 3 23 69 12
 E-Mail: m.marina@mitropolia-ro.de

PAROHIILE DIN CUPRINSUL MITROPOLIEI

GERMANY

1. Parohia Ortodoxă Română „Sfânta Treime” Aachen
 Preot Alexandru Pop
 Adresa: Peterstraße 48, D - 52062 Aachen
 Tel.: {+49}(0)241 / 15 92 69
 Fax: {+49}(0)241 / 401 47 94
 Biserica: Theresienkirche, Pontstraße 43 Aachen

2. Parohia Ortodoxă Română „Întâmpinarea Domnului” Aschaffenburg
 Preot Drd. Costel Hăbelea
 Adresa: Georg-Eydel-Str. 17, D - 97082 Würzburg
 Tel.: {+49}(0)931/270 75 54 • Fax: {+49}(0)931/270 55 97 • Mobil: {+49}(0)172 / 660 99 02
 E-Mail: Habelea.Urderean@t-online.de

3. Parohia Ortodoxă Română „Sf. Arhidacon Stefan” Augsburg
 Preot Florin Chelemen
 Adresa: Karl-Str. 6, D - 86150 Augsburg
 Tel. {+49}(0)821 / 508 14 30
 Biserica: Antoniuskapelle, Dominikanergasse 5, Augsburg

4. Parohia Ortodoxă Română „Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil” Berlin
 Wuppertal
 Tel.: {+49}(0)202 / 4 30 34 73 • E-Mail: ChHodos@t-online.de
 Biserica: Stille Gasse 24, Dortmund
5. Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ioan Casian” Dingolfing
 Preot Drd. Casian Bärnau
 Adresa: Boessnerstraße 9-181, D- 93049 Regensburg
 Tel.: {+49}(0)941 / 296 67 25 • Mobil: {+49}(0)176 / 295 71 92;
 E-Mail: casianbarnau@priest.com
 Biserica: Geißlungskirche, Geißlungsstraße 12, Dingolfing Filie: Waldkraiburg, Deggendorf

6. Parohia Ortodoxă Română „Sf. Dimitrie cel Nou” Dortmund
 Preot Ioan Hodoș
 Adresa: Am Forsthof 17, D- 42119 Wuppertal
 Tel.: {+49}(0)202 / 4 30 34 73 • E-Mail: ChHodos@t-online.de
 Biserica: Spitalkapelle, Lamprechtstraße 2 Aschaffenburg
7. Parohia Ortodoxă Română „Sf. Nicolae” Düsseldorf
 Preot Ioan Hodoș
 Adresa: Am Forsthof 17, D- 42119 Wuppertal
8. Parohia Ortodoxă Română „Sf. Nicolae în Ruhrgebiet” Düsseldorf
 Preot Michael Bross
 Adresa: Grafenberger Allee 113, D- 40237 Düsseldorf
 Tel.: {+49}(0) 211 / 966 11 14
 Biserica: Sf. Nicolae, Werstener Feld 65, Düsseldorf

9. Parohia Ortodoxă Română „Sfintii Români” Essen • www.bor-essen.de
 Preot Octavian Marc
 Adresa: Weißenburgstraße 70, D - 40476 Düsseldorf
 Tel.: {+49}(0)211/4695492 • Fax: {+49}(0)211/4695493 • E-Mail: pr_octavian@yahoo.de
 Biserica: St. Ewaldi Kirche, Stapenhorst Str. 16, Alten Essen

10. Parohia Ortodoxă Română „Înălțarea Sf. Cruci” Gießen
 Preot Dorin Petrușe
 Adresa: BGM Haas Str. 36, D - 36304 Alsfeld
 Tel.: {+49}(0)66 31 / 737 58 • E-Mail: dorinpetrușe@web.de
 Biserica: Löberstraße 4, Gießen

11. Parohia Ortodoxă Română „Învierea Domnului“ Gummersbach-Rebbelroth

Preot Liviu Dărăban
Adresa: Wittgnesteiner Str. 83,
D - 57072 Siegen
Tel.: {+49}(0)271 / 5 32 56
Fax: {+49}(0)271 / 681 99 40
Biserica: Alte Schul-Str. 1, Gumersbach-Rebbelroth

12. Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ioan Botezătorul“ Gornhausen

Preot Johannes Siegfried Anderski
Adresa: Borgasse 4 Gartenhaus,
D - 54472 Gornhausen
Tel.: {+49}(0) 6531 / 946 64
Biserica: Gornhausen

13. Parohia Ortodoxă Română „Cuv. Paraschiva“ Hannover

Preot Drd. Justinian Alin Florea
Adresa: Kirchröderstr. 49 b, D-30625 Hannover
Tel.: {+49}(0)511 / 5 35 37 12
Biserica: In der Evang. Gartenkirche, Marienstr. 35

14. Parohia Ortodoxă Română „Sfânta Treime“ Heidelberg

Preot Drd. Ioan Popescu
Adresa: Hauptstraße 50, D - 69250 Schöna - Heidelberg
Tel. / Fax: {+49}(0)6 228 / 91 25 22 • Mobil: {+49}(0)160 / 91 02 14 61;
E-Mail: joan.popescu@t-online.de
Biserica: Hl. Anna, Plöck 4, Heidelberg

15. Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ierarh Calinic de la Cernica“ Ingolstadt

Preot Drd. Adrian Vasilache
Adresa: Leharstr. 1 b, D - 85057 Ingolstadt
Tel./ Fax: {+49}(0)841 / 9 81 97 22 • E-Mail: pfarreradrian@yahoo.de
Biserica: Hl. Thomas, Buchenweg 3, Ingolstadt

16. Parohia Ortodoxă Română „Nașterea Maicii Domnului“ Karlsruhe

Preot Drd. Marius Mezinca
Adresa: Keramikweg 3, D - 76227 Karlsruhe
Tel. / Fax: {+49}(0)721 / 40 33 99
Biserica: Lutherkirche, Durlacheralle 23, Karlsruhe

17. Parohia Ortodoxă Română „Botezul Domnului“ Koblenz

Preot Siniță Florea Iancu
Adresa: St. Josef, 8, D - 56068 Koblenz (am Rhein)
Tel.: {+49}(0)261 / 914 49 93
E-Mail: cs.iancu@t-online.de
Biserica: St. Elisabeth Kirche, Moselweißerstr., Koblenz

18. Parohia Ortodoxă Română „Pogorârea Sfântului Duh“ Konstanz

Preot Ionel Nemeș
Adresa: Kamorstr. 2, D - 78464 Konstanz
Tel.: {+49}(0) 75 31 / 45 64 10 • Mobil: {+49}(0) 173 / 876 06 92
Biserica: Luisenheimkapelle, Luisenstr. 9 b, Konstanz • E-Mail: Nemesionel@aol.com

19. Parohia Ortodoxă Română „Tuturor Sfintilor“ Köln

Preot Lazăr Mitu
Adresa: Mainaustraße 10, D - 51063 Köln
Tel. / Fax: {+49}(0)221 / 6 20 11 87 • E-Mail: nc-mitula@netcologne.de
Biserica: St. Elisabeth, Elisabeth-Breuer-Str. 48, Köln/Mülheim

20. Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ioan Valahul“ Landshut

Preot Drd. Adrian Vasilache
Adresa: Leharstr. 1 b, D - 85057 Ingolstadt
Tel. / Fax: {+49}(0)841 / 9 81 97 22
E-Mail: pfarreradrian@yahoo.de
Biserica: Marienplatz 9, Landshut

21. Parohia Ortodoxă Română „Sf. Mucenic Gheorghe“ Leipzig

Preot Florin Lodoroman
E-Mail: Florin_Lodoroman@k.ro
Adresa: Josephstr. 30 , D - 04177 Leipzig
Tel. Mobil: {+49}(0)171 / 182 69 11
Biserica: Lutherskirche, Ferdinand-Lassalle-Str. 25, Leipzig

22. Parohia Ortodoxă Română „Învierea Domnului“ Mannheim

Preot Drd. Ioan Popescu
E-Mail: joan.popescu@t-online.de
Adresa: Hauptstraße 50, D - 69250 Schöna - Heidelberg
Tel. / Fax: {+49}(0)6 228 / 91 25 22 • Mobil: {+49}(0)160 / 91 02 14 61;
Biserica: St. Matthias-Kirche, Ostengasse 29-31, Regensburg

23. Parohia Ortodoxă Română „Învierea Domnului“ Salzgitter

Preot Simion Felecan
Adresa: Bussardstraße 28, D - 82008 Unterhaching
Tel. / Fax: {+49}(0)89 / 6 11 46 43
E-Mail: simion.felecan@nexgo.de
Biserica: St. Pius, Pius-Str. 11, München

24. Parohia Ortodoxă Română „Nașterea Domnului“ München

Preot Dr. Mircea Basarab
Adresa: Welkerweg 10 b, D - 81375 München
Tel. / Fax: {+49}(0)89 / 1 68 86 36
E-Mail: M.Basarab@gmx.net
Biserica: St. Willibord, Blumenstraße 36, München

25. Parohia Ortodoxă Română „Sfântul Mucenic Dimitrie“ Nürnberg

Preot Teofil Herineanu

Adresa: Baumgarten 15a, D-90614 Ammerndorf
Tel.: {+49}(0)9127/ 90 25 40
Mobil: {+49}(0)179/ 297 28 68;
E-Mail: p.teofil@mitropolia-ro.de
Biserica: Fürtherstr. 166, Nürnberg

26. Mănăstirea „Sf. Martiri Brâncoveni“ Nürnberg

Stareț: Protosinghel Arsenie Drăgan Fürther-Str. 166, D-90429 Nürnberg
Tel: {+49}(0)911 / 32 17 93 77 sau 32 17 94 85 • Fax: {+49}(0)911 / 3 23 69 12
E-Mail: manastirea@mitropolia-ro.de
Biserica: Fürtherstr. 166, Nürnberg

27. Parohia Ortodoxă Română „Sf. Nicolae“ Offenbach am Main

www.dsol.de/biserica/
Preot Ștefan Anghel
Adresa: Backstr. 16 , D - 63069 Offenbach am Main
Tel. / Fax: {+49}(0)69 / 87 87 63 26
E-Mail: ROK103@aol.com
Biserica: Französisch Reformierte Kirche, Herrn Str. 53, Offenbach am Main

28. Parohia Ortodoxă Română „Sfânta Treime“ Offenburg

Preot Drd. Vasile Crețu
Adresa: 7, Impasse de l'Ancre, F - 67000 Strasbourg
Tel.: {+33}(0)388 35 33 21 • {+49}(0)781/380 23 (Fam. Lederer) • E-Mail: basileus@k.ro
Biserica: Heilige Dreifaltigkeit, Friedrichstraße, Offenburg

29. Parohia Ortodoxă Română „Sfânta Treime“ Regensburg

Preot Drd. Alexandru Câmpeneanu
Adresa: Karthauser-Str. 7, D - 93051 Regensburg
Tel. / Fax: {+49}(0) 941 / 9 70 94
Biserica: St. Matthias-Kirche, Ostengasse 29-31, Regensburg

30. Parohia Ortodoxă Română „Învierea Domnului“ Salzgitter

Preot Dr. Vasile Florea
Adresa: Riesentrapp 6-8, D - 38226 Salzgitter
Tel.: {+49}(0) 5341 / 1 60 08
Biserica: Wehrstraße 14, Salzgitter
Tel. {+49}(0) 53 41 / 153 51
Filie: Wolfsburg in der Christophoruskirche

31. Parohia Ortodoxă Română „Sf. Andrei“ Schwäbisch Gmünd

Preot Mircea Neagu
Adresa: Gemeindehausstr. 2, D - 73553 Alfdorf
Tel. / Fax: {+49}(0)7172 / 321 23
E-Mail: mircea.neagu@t-online.de
Biserica: Herrgottsrüh Kapelle, Aalener Str. 3, Schwäbisch Gmünd

32. Parohia Ortodoxă Română „Sfânta Treime“ Siegen

Preot Liviu Dărăban
Adresa: Wittgnesteiner Str. 83, D - 57072 Siegen
Tel.: {+49}(0)271 / 5 32 56 • Fax: {+49}(0)271 / 681 99 40
Biserica: „Sf. Împ. Constantin și Elena“, Am Rain 17, 57074 Siegen

33. Parohia Ortodoxă Română „Sf. Împ. Constantin și Elena“ Straubing

Preot Drd. Casian Bârnău
Adresa: Boesserstraße 9- 181, D - 93049 Regensburg
Tel.: {+49}(0)941 / 296 67 25
Mobil: {+49}(0)176 / 295 71 92
E-Mail: casianbarnau@priest.com
Biserica: Capela rusă, Regensburger-str. 7, Straubing

34. Parohia Ortodoxă Română „Nașterea Domnului“ Stuttgart

www.parohia-stuttgart.de
Preot Dr. Mihaiță Bratu
Adresa: Kornwestheimerstr. 179, 70825 Korntal-Münchingen
Tel.: {+49}(0)7150 915 995
E-Mail: Mihaita.Bratu@web.de
Biserica: Stammheimer Str. 104, Stuttgart

35. Parohia Ortodoxă Română „Sf. Mc. Gheorghe“ Tübingen

http://parohia.tuebingen.free.fr/
Preot Dr. Florian Duță • E-Mail: florianduta@hotmail.com
Adresa: 2, rue des Abeilles, F-67200 Strasbourg • Tel.: {+33}(0) 390 22 56 57 • Fax: {+33}(0) 390 22 56 67
Tel: {+49}(0)7121 / 575 27 (Alexandru SCARLAT)
Biserica: Drosselweg 10 (im Sand), Tübingen

36. Parohia Ortodoxă Română „Sf. Ap. Petru și Pavel“ Ulm

Preot Florin Chelemen
Adresa: Karl-Str. 6, D - 86150 Augsburg
Tel.: {+49}(0)821 / 508 14 30
Biserica: Furttenbachstr. 11, Ulm

37. Parohia Ortodoxă Română „Sfântul Andrei - Apostolul Românilor“ Würzburg

Preot Drd. Costel Hăbelea
Adresa: Georg-Eydel-Str. 17, D - 97082 Würzburg
Tel.: {+49}(0)931 / 2 70 75 54

Fax: {+49} 0931/2705597 • Mobil : {+49}(0)172 / 6609902

E-Mail: Habelea.Urderean@t-online.de
Biserica: Capela Catolica Unio (etaj 3), Grabenberg 2 a, Würzburg

A U S T R I A**38. Parohia Ortodoxă Română „Sf. Nicolae“ Graz**

Preot Drd. Nicolae Liviu Vilcea
Adresa: Dreierschützengasse 39 c, A - 8020 Graz

Tel./Fax: {+43}(0)316 / 57 98 20
Mobil: {+43}(0)699 / 10 46 40 15
E-Mail: aon.912657412@aon.at
Biserica: Dreifaltigkeitskirche, Schloßbergplatz 1, Graz
Filie: Neudau

39. Parohia Ortodoxă Română „Pogorârea Sfântului Duh“ Linz

Preot Drd. Sorin Emanuel Bugner
Diacon Eugen Filipescu
Adresa: Kirchdorf 25, A - 4673 Gaspolshofen
Tel.: {+43}(0)67 63 15 66 39
E-Mail: bugnersorin@yahoo.com
Biserica: St. Johannes Kirche, Salzburgerstraße 231, Linz
Filie: Ybbs / Donau

40. Parohia Ortodoxă Română „Arhanghel Mihail și Gavriil“ Salzburg

Preot Dr. Dumitru Viezuianu
Adresa: Plainstraße 42 A, A - 5020 Salzburg
Tel.: {+43}(0)662 / 45 44 30
Biserica: Hl. Dreifaltigkeitskirche, Dreifaltigkeitsg. 14, Salzburg
Filie: Innsbruck

41. Parohia Ortodoxă Română „La Sfânta Înviere“ Viena

www.rumkirche.at
Preot Dr. Nicolae Dura
Adresa: Löwelstraße 8/2, A - 1010 Wien
Tel. / Fax: {+46}(0) 1 / 5 33 03 29
E-Mail: rumkirche@inode.at
Biserica: Simmeringer Hauptstr. 161, Wien (Sector 11)
Filie: Wiener Neustadt, St. Pölten

S U E D I A**42. Parohia Ortodoxă Română „Pogorârea Sfântului Duh“ Göteborg**

Preot Drd. Culai Enache
Adresa: Erik Dahlbergsgatan 12, S - 41126 Göteborg
Tel./Fax: {+46}(0)31 / 13 59 84
Biserica: Matteus Kapelle
Västraberravnings-platsen, Göteborg
Filii: Borås, Halmstad, Hyltebruk, Skene, Svenljung, Kungsbacka, Oslo (Norvegia)

43. Parohia Ortodoxă Română „Sf. Nicolae“ Gotland

Preot Andreas Thulesius
Adresa: Runne Sande, S-62020 Klintehamn
Tel./Fax: {+46}(0) 498 240 250;
Fax: {+46}(0) 498240776
Biserica: Runne Sande, Klintehamn

44. Parohia Ortodoxă Română „Acoperământul Maicii Domnului“ Jönköping

Preot Gheorghe Chivu
Adresa: c/o Vichentie Ghilezan (cântăre) Strågatan 15, S-55473 Esbjerg, Alborg

Jönköping
Tel.: {+46}(0) 36 16 82 91
Biserica: Torpaförsamlingssheim, Brahegatan 40, Jönköping

45. Parohia Ortodoxă Română „Pogorârea Sfântului Duh“ Malmö

Preot Drd. Mihai Radu
Adresa: Sagolinden 20, S - 41619 Malmö
Tel.: {+46}(0)40 / 15 24 61
Biserica: Vanos 66, Malmö
Tel.: {+46}(0)40 / 13 46 54
Filii: Helsingborg, Sörväsborg, Ljungby, Copenhagen (Danemarca)

46. Parohia Ortodoxă Română „Gheorghe“ Stockholm

Preot Drd. Toader Doroftei
Adresa: Blickavägen 29, S-14650 Tullinge
Tel./ Fax: {+46}(0)8 607 44 20
E-Mail: rok_prt@hotmai.com
Biserica: Vanadisvägen 35, Stockholm
Filie: Västerås

47. Parohia Ortodoxă Română „Sfânta Treime“ Stockholm